

MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, MLADE, NAUKU,
KULTURU I SPORT BPK GORAŽDE
PEDAGOŠKI ZAVOD

NASTAVNI PROGRAM
**OPĆEOBRAZOVNIH
PREDMETA U SREDNJIM
ŠKOLAMA**

KOJE RADE PO MODULARNOM
NASTAVNOM PLANU I
PROGRAMU

DRUGO, DOPUNJENO IZDANJE
GORAŽDE, 2023.

MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE,
MLADE, NAUKU, KULTURU I SPORT BPK GORAŽDE
PEDAGOŠKI ZAVOD

NASTAVNI PROGRAM
OPĆEOBRAZOVNIH PREDMETA
U SREDNJIM ŠKOLAMA
KOJE RADE PO MODULARNOM NASTAVNOM
PLANU I PROGRAMU

Drugo, dopunjeno izdanje

Goražde, 2023.

IMPRESUM

Izdavač: Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport
Bosansko-podrinjskog kantona Goražde
Pedagoški zavod

Za izdavača: Adisa Alikadić-Herić, ministrica

Urednik: Ermin Dragolj, prof.

Dizajn i tehnička priprema: Ermin Dragolj, prof.

SADRŽAJ:

<i>Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost</i>	1
<i>Engleski jezik</i>	53
<i>Njemački jezik</i>	70
<i>Turski jezik</i>	88
<i>Matematika</i>	106
<i>Tjelesni i zdravstveni odgoj</i>	167
<i>Informatika</i>	202
<i>Historija</i>	213
<i>Geografija</i>	227
<i>Biologija</i>	233
<i>Ekologija</i>	240
<i>Fizika</i>	248
<i>Hemija</i>	262
<i>Sociologija</i>	269
<i>Demokratija i ljudska prava</i>	277
<i>Kultura religija</i>	287
<i>Osnove poduzetništva</i>	292
<i>Islamska vjeronomaka</i>	299

Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je, na prijedlog Pedagoškog zavoda, u augustu 2021.godine donijelo nastavne planove i programe koji se od početka školske 2021/2022.godine primjenjuju u srednjim tehničkim i srednjim stručnim školama. Svi navedeni nastavni programi imaju modularnu strukturu i dostupni su u elektronskoj formi na službenoj web stranici Ministarstva, a u formi knjiga su štampani i distribuirani školama.

Primjenom navedenih nastavnih programa u nastavnoj praksi u srednjim školama, u dijelu općeobrazovnih predmeta su uočeni određeni tehnički nedostaci i manje greške, te se ukazala potreba za izradom jedinstvenog dokumenta modularnih nastavnih programa za općeobrazovne predmete, koji će se primjenjivati u svim srednjim školama koje rade po modularnim nastavnim planovima i programima. Kako bi se osigurala prohodnost i korelacija između različitih zvanja i zanimanja unutar jedne škole, ali i svih srednjih škola na nivou Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, donesen je dokument Nastavni program za općeobrazovne predmete .

Donošenjem ovog Nastavnog programa prestaje primjena ranije donesenih modularnih nastavnih programa u dijelu općeobrazovnih nastavnih predmeta kako slijedi:

- Nastavni plan i program za stručno zvanje AGROTEGNIČAR
(br. 10-34-1464/21 od 19.05.2021.godine)
- Nastavni plan i program za stručno zvanje EKONOMSKI TEHNIČAR, FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVENI SMJER (br. 10-34-1933/21 od 16.06.2021.godine)
- Nastavni plan i program za stručno zvanje HEMIJSKI TEHNIČAR OPŠTI SMJER
(br. 10-34-1462/21 od 19.05.2021.godine)
- Nastavni plan i program za stručno zvanje GRAĐEVINSKI TEHNIČAR
(br. 10-34-1463/21 od 19.05.2021.godine)
- Nastavni plan i program za stručno zvanje MAŠINSKI TEHNIČAR ZA CNC TEHNOLOGIJU
- Nastavni plan i program za stručno zanimanje KROJAČ
(br. 10-34-1466/21 od 19.05.2021.godine)
- Nastavni plan i program za stručno zanimanje ZAVARIVAČ
(br. 10-34-1467/21 od 19.05.2021.godine)
- Nastavni plan i program za stručno zanimanje MEHANIČAR
(br. 10-34-1468/21 od 19.05.2021.godine)
- Izmjena nastavnog program za predmet Osnove poduzetništva.

BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Komunikacija na radnom mjestu
REDNI BROJ	1
ŠIFRA MODULA	OP-01-01
SVRHA MODULA	Svrha: Svrha ovog modula je da razvije kod učenika vještine komunikacije potrebne na radnom mjestu.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovni nivo pismenoski
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razvijanje vještine verbalne komunikacije ☐ Razvijanje svijesti o važnosti jezika u svakodnevnom životu i radu ☐ Razvijanje svijesti o značaju pravilnog govora i pisanja, slušanja i čitanja ☐ Korištenje jezika u specifičnoj struci ☐ Podsticanje saradnje i timskog rada među učenicima
JEDINICE	<p>Jedinice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u komunikacije 2. Govorenje i slušanje 3. Pisanje i čitanje 4. Telefonska komunikacija
REZULTATI	<p>1.Uvod u komunikacije Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ objasni šta je komunikacija i elemente komunikacije ☐ identificira razne oblike neverbalne komunikacije ☐ navede sredstva kojima se prenosi informacija ☐ identificira razne oblike neverbalne komunikacije <p>2. Govorenje i slušanje Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ se predstavi na prikidan način: kolegama u razredu, nadređenim u radnom okruženju ☐ pokaže razliku između službenog i ličnog predstavljanja ☐ uvažava sagovornika u različitim situacijama (formalnim i neformalnim) ☐ sudjeluje u razrednim diskusijama ☐ prezentira proizvod usluge jednom kupcu ili više potencijalnih kupaca ☐ prakticira dobro slušanje ☐ učitivo zaustavi govornika ☐ poznaje geste pažljivog slušaoca ☐ sluša kritiku ili pohvalu ☐ sluša i prima upute ☐ pokaže razliku između prikladnog i neprikladnog pitanja <p>3.Pisanje i čitanje Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ piše jasno i gramatički pravilno oglase i obavještenja ☐ adresira omotnice ispravno i čitko ☐ ispunjava različite forme obrazaca

- piše telegramе i čestitke u svakodnevnom životu i poslu
- napiše sastav o svom radnom mjestu
- bilježi dnevna iskustva u obliku dnevnika
- čita s razumijevanjem različite tekstove iz novina vezane za struku
- prenosi preuzetu informaciju vezanu za radno mjesto
- koristi tehnikе čitanja

4. Telefonska komunikacija

Učenik će biti sposoban da:

- se službeno predstavi telefonom
- upotrijebi telefonski imenik
- prenosi telefonsku poruku drugoj osobi
- planira kako da izide na kraj s teškim pozivima
- ostavlja poruku na telefonskoj sekretarici

SMJERNICE

Jedinica 1

- provesti razgovor o komunikaciji i utvrditi elemente komunikacije (pošiljalac, primalac, poruka...)
- ispitati djelotvornu i nedjelotvornu komunikaciju u svakodnevnom životu (školi, porodici, praksi)
- provesti vježbu u parovima (npr. dva učenika razgovaraju s izvjesne udaljenosti, a drugi pričaju i ometaju ih)
- primijeniti metodu "moždana oluja" i navoditi sredstva kojima se prenosi informacija (npr. telefon, mediji, računar, knjiga i sl.)
- u grupnom radu učenici otkrivaju kako se mogu sporazumjeti, a da ne koriste govor (izraz lica, pokreti i sl.)

Jedinica 2

- organizirati grupni rad da bi se učenici predstavili pojedinačno
- provesti vježbu da svaki učenik predstavi nekog drugog člana grupe
- predstavljanje u grupama organizirati tako da svi učenici prođu predviđene vježbe predstavljanja
- službeno predstavljanje organizirati s naglaskom na jasnosti, sažetosti, intonaciji i odsustvu familijarnosti
- organizirati grupni rad
- odrediti temu razgovora, upozoriti na važnost intonacije, sklad mimike i geste, te jasnost govora
- učenici razgovaraju o temama koje ih interesuju
- razred podijeliti u dvije grupe (jedna grupa predlaže nešto, druga se suprotstavlja tome)-tema: o muzici, utakmici, drogi ; zaključak o raspravi
- uvježbati u parovima situaciju kupac-prodavac
- prezentacija pred razredom
- obezbijediti tonski ili videozapis
- provesti vježbu slušanja na primjeru kratke priče sa puno detalja
- odabrati pet učenika od kojih je četiri van učionice; pročitati priču koju će peti učenik ispričati prvom iz grupe koji nije bio prisutan, a ovaj sljedećem itd; učenici ispunjavaju obrazac o provedenoj vježbi, obrazac sadrži pet pitanja o razumijevanju priče
- uvježbavati na primjerima neuljudnog i uljudnog prekidanja sagovornika (neuljudno prekidanje-jedan učenik govori, drugi upada u riječ)
- uvježbavati uljudno slušanje uključujući adekvatnu mimiku i geste, pokazivanje interesa za ono o čemu se govori i strpljivost
- učenike podijeliti u tri grupe
(Jedna grupa kritikuje drugu za neobavljeni zadatak dok treća grupa promatra reakcije, bilježi i izvještava razred.)
- Raditi istu vježbu s temom pohvale
- provesti vježbu davanja i primanja uputa na poslu (u struci)
- provjeriti postavljanjem pitanja kako su upute shvaćene
- pripremiti niz pitanja, učenici određuju koja su prikladna, a koja neprikladna za određenu situaciju (npr. iz školske prakse)

Jedinica 3

- učenici u parovima sastavljaju obavještenja i oglase (npr. proširenje assortimana, renoviranje prostora, godišnji odmor, traženje novog radnika i sl.). Naglasiti upotrebu prijedloga zbog i radi u genitivu
- vježba adresiranje pisama i pošiljki
- pripremiti različite obrasce
  - upotreba grafoskopa
  - učenici samostalno popunjavaju obrasce
  - upotreba interpunkcije, pisanje brojeva i datuma
- provesti vježbu pisanja teleograma i čestitki
- obratiti pažnju na upotrebu zamjenice **Vi**, riječi učitvosti i interpunkciju
- učenici individualno opisuju radno mjesto ili poslove na radnom mjestu
- na grafoskopu objasniti strukturu vođenja dnevnika
- učenici samostalno pišu dnevnik jednog radnog dana
- koristiti novine za vježbu čitanja i razumijevanja
- pripremiti vježbu tzv. trčeći diktat (npr. zaštita na radu).
- pripremiti nekoliko kraćih tekstova i staviti ih na zid ili ploču
- učenici rade u parovima
- jedan učenik čita tekst i prenosi partneru koji zapisuje
- pratiti brzinu rada
- uporediti zapisani tekst sa originalom
- obratiti pažnju na pravopis
- provesti vježbu čitanja (u sebi, poluglasno i glasno čitanje)

Jedinica 4

- vježbati službeno predstavljanje telefonom
- vježbati pronalaženje važnijih telefonskih brojeva, odrediti pozivne brojeve, vježbati pronalaženje imene abecednim redom
- vježbati prihvatanje telefonskog poziva i bilježiti važno
- odrediti teškoće u prihvatanju telefonskih poziva
- snimati poruke na telefonskoj sekretarici (koristiti kasetofon)
(Pripremiti nekoliko poruka iz struke)

INTEGRACIJA

1.Praktična nastava i stručni predmeti

IZVORI

- S. Halilović: Pravopis bosanskog jezika
- Dž. Jahić, S. Halilović, I. Pašić: Gramatika bosanskog jezika
- Dž. Jahić: Rječnik bosanskog jezika
- novine, časopisi, revije
- videokasete, kasete popularne muzike

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje:

- učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1.Slušni ispit

- Test za provjeru sposobnosti slušanja i interpretacije
- test kojim se provjerava slušanje treba biti snimljen
  - sluša se jedanput
  - učenici čitaju isti tekst pet minuta
  - pripremiti pitanja za test kojim se provjerava slušanje

Ocenjuje se:

- testiranje nakon slušanja teksta (ocjanjivanje interpretacije nakon slušanja)
- predstavljanje i slušanje pri telefoniranju

2. Usmeni ispit

- ocjenjivanje od strane profesora ili od strane kolege-učenika

Ocenjuje se:

- kratka prezentacija po izboru učenika. Ocjenjivati koristeći listu pitanja za ocjenjivanje (npr. Koliko učenika prezentira?; Kako je prezentirano i znaju li o čemu govore?; Kako govore: ton, diktacija, tempo i dr.; Da li je prezentacija interesantna? ....)
- telefonski razgovor
- čitanje

3. Portfolio radova:

- predstavlja skup učeničkih radova koje učenici mogu koristiti pri usmenoj prezentaciji

Ocenjuje se:

- samostalni rad učenika na pisanju telegrama, oglasa, poruka, dnevnika, omotnica, obrazaca
- primjeri zapisanih telefonskih poruka

4. Pismeni ispit

- pismeni ispit u trajanju od jednog školskog časa
- pismeni ispit u toku modula
- tema po izboru učenika, a na prijedlog profesora

Ocenjuje se:

- sastav o svom radnom mjestu
- jasnoća i pravilnost pisanja

Važnost tematskih jedinica:

1. Govorenje i slušanje, 40%
2. Pisanje i čitanje, 40%
3. Telefonska komunikacija, 20%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

1. Govorenje i slušanje : usmeni ispit i slušni ispit
2. Pisanje i čitanje: usmeni ispit, pismeni ispit i portfolio
3. Telefonska komunikacija: slušni ispit i usmeni ispit

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Teorija književnosti i kreativno izražavanje
REDNI BROJ	2
ŠIFRA MODULA	OP-01-02
SVRHA MODULA	
Ovaj modul je dizajniran tako da učenici razumiju, tumače, vrednuju književno djelo te razviju sposobnost kreativnog izražavanja.	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
Modul OP-01-01	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razvijanje sposobnosti razumijevanja vrijednosti književnog djela ☐ Razvijanje sposobnosti interpretacije književnog djela ☐ Razvijanje sposobnosti kritičkog mišljenja ☐ Razvijanje interesa za književnost ☐ Razvijanje kreativnosti u izražavanju ☐ Bogaćenje rječnika i razvijanje jezičke kulture 	
JEDINICE	
1. Lirska pjesma 2. Pripovijetka 3. Roman 4. Drama	
REZULTATI	
<p>1. Lirska pjesma Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ analizira lirsku pjesmu i koristi kritički rječnik: tema motiv (pjesnička slika) atmosfera kompozicija jezik (stilska sredstva, rima) ritam ☐ kreativno dopuni umjetničku pjesmu ☐ uporedi pjesme prema njihovim temama i upotrebi jezika 	
<p>2. Pripovijetka Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ uočava u pripovijeci: temu likove fabulu naratora ideju kompoziciju ☐ koristi pisani jezik maštovito ☐ prepozna organizaciju događaja ☐ izrazi stav prema likovima i ideji djela 	

3. Roman

Učenik će biti sposoban da:

- primjeni odgovarajuće termine:
tema
idejni svijet
likovi
kompozicija
narator
- istraži strukturu romana
- izrazi svoj stav prema djelu
- napiše esej o vlastitom reagovanju na tekst

4. Drama

Učenik će biti sposoban da:

- prepozna u drami:dramski sukob,dijalog,monolog,didaskalije
- uoči etape dramske radnje
- analizira dramska lica
- objasni pojmove tragično, komično
- odglumi odabrani dramski tekst

SMJERNICE

Jedinica 1

učenici slušaju tonski snimak umjetničke lirske pjesme (ili čita nastavnik)

- učenici iskazuju utiske o pjesmi

- u grupnom radu uvježbavaju čitanje iste pjesme

- predstavnik svake grupe čita pjesmu naglas (čitanjem izraziti emocionalni sadržaj pjesme)

raditi u grupama

-nastavnik pripremi pitanja koja će učenike voditi do otkrivanja strukture pjesme

ponuditi učenicima tekst lirske pjesme sa izostavljenim riječima, a učenici u paru dopunjavaju tekst i upoređuju svoja rješenja s orginalnim tekstrom

analizirati četiri lirske pjesme sa različitim temama (ljubavna, deskriptivna, socijalna, patriotska)

Jedinica 2

pročitati pripovijetku

-raditi u grupama i otkriti strukturu pripovijetke:

tema

likovi

fabula

narator

ideja

kompozicija

-usmeno prezentirati urađeno

-na grafofoliji predstaviti strukturu pripovijetke

-uočiti elemente koji čine dobru priču

pripremiti tekst kratke priče sa izostavljenim opisom

-učenici individualno umeću tekst (nekoliko riječi ili rečenica)

-pročitati tekstove i uporediti ih

učenici u grupnom radu analiziraju likove, a zatim na istaknuom papiru ispisuje uočene karakterne crte, analizira, iznosi stav i ideju djela

analizirati tri pripovijetke

Jedinica 3

pročitati roman

-učenici u grupnom radu otkrivaju strukturu romana

-grupe dobijaju selektivne zadatke (npr. tema i idejni svijet, likovi, kompozicija i pripovjedač)

učenici izvještavaju o sređenom uz korištenje citata

u diskusiji protumačiti djelo u odnosu na savremenost

- napisati esej (izabratи misao iz djela za temu ili temu izabratи prema tematici romana)

Jedinica 4

- pročita dramu (pogleda snimljenu predstavu)
- u grupnom radu uočava i analizira:dramski sukob, likove,dijalog,monolog,didaskalije,kompoziciju
- unutrašnju kompoziciju predstaviti na grafofoliji
- u grupnom radu istražiti šta pripada pojedinoj fazi dramske radnje
- diskutovati o pozitivnim i negativnim osobinama dramskih junaka
- uočavati tragično/komično
- pročita ili odglumi dramski tekst

INTEGRACIJA

- 1.Historija

IZVORI

Z. Lešeć : Čitanka za prvi razred gimnazije

-N. Voloder : Čitanka za III raz. gimnazije

-V. Spahć : Čitanka za IV raz. gimnazije

-S.Kulenović: Pjesme (izbor)

-A. Šantić: Pjesme (izbor)

-H. Kikić: Dedija

-Ć.Sijarić : Bunar

-I. Andrić : Most na Žepi

-A. Čehov . Kameleon

-D. Sušić : Kaimija

-Sofokle : Antigona

-B. Nušić : Gospođa ministarka

-Gete : Jadi mladog Vertera

-E. Hemingvej: Starac i more

-E. Čolaković: Legenda o Ali-paši

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje:

učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja

učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1. Usmeni ispit

- ocjenjivanje od strane profesora ili od strane kolege-učenika

Ocenjuje se:

-analiziranje pjesme, pripovijetke, romana (tema, motiv, lik, fabula, narator, ideja,atmosfera, kompozicija,jezik, ritam)

-tumačenje djela u odnosu na savremenost

-analiziranje dramskog djela i navođenje etapa dramske radnje

-izražajno čitanje ili da se odglumi dio izabranog dramskog teksta

2. Test

-test na kraju modula

-rad učenika na testu u trajanju jedan školski čas

-pitanja predviđena za test iz definiranih tematskih jedinica

-test treba da bude bodovan

-broj pitanja na testu je 10

3.Esej

-odgovor na pitanja u pismenom obliku koji predstavlja širi osvrt na temu

-pisanje eseja na izabranu misao iz djela

Važnost tematskih jedinica:

1.Lirska pjesma, 25%
2.Pripovijetka, 25%
3.Roman, 25%
4.Drama, 25%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

1.Lirska pjesma: usmeni ispit i test
2.Pripovijetka: usmeni ispit i test
3.Roman: usmeni ispit, eseji i test
4.Drama: usmeni ispit i test

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Vještine istraživanja i prezentacije
REDNI BROJ	3
ŠIFRA MODULA	OP-01-03
SVRHA MODULA	Ovaj modul je razvijen kako bi učenike podsticao da koriste različite izvore i načine istraživanja, te prezentiraju istražene podatke.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojena znanja iz prvog modula
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Korištenje knjiga kao izvora istraživanja ☐ Bogaćenje rječnika i razumijevanje važnosti pismenosti i jezika u ljudskom društvu ☐ Primjena različitih načina istraživanja ☐ Razvijanje prezentacijskih sposobnosti
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koraci u istraživanju 2. Upotreba knjige za istraživanje 3. Drugi načini istraživanja 4. Vrste prezentacija
REZULTATI	<p>1. Koraci u istraživanju Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ navede izvore koji mogu biti korišteni za istraživanje teme ☐ poznaje korake u istraživanju ☐ napravi plan istraživanja <p>2. Upotreba knjige za istraživanje Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ objasni organizaciju biblioteke i način korištenja ☐ istraži pravopis po dijelovima ☐ istraži pravopisna pravila ☐ koristi pravopisna pravila ☐ služi se rječnikom <p>3. Drugi načini istraživanja Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ demonstrira način korištenja izvora istraživanja: novine enciklopedija i atlas turistička agencija računar muzej galerija ☐ istraživanjem prikupi potrebne podatke ☐ napravi izbor od prikupljenih podataka ☐ piše plan putovanja ☐ istraživanjem prikupi potrebne podatke ☐ napravi izbor od prikupljenih podataka

- napiše plan putovanja

4. Vrste prezentacija

Učenik će biti sposoban da:

- prezentira prikupljeni materijal o putovanju
- primjenjuje na različite načine prezentaciju proizvoda svoje grupe: revija, izložba, prodaja
- demonstrira racionalno korištenje otpadnog materijala uz svrhu zaštite okoline

SMJERNICE

Jedinica 1

- koristiti metod "moždana oluja" u određivanju izvora istraživanja (npr. informacije od drugih ljudi, knjige, mediji, galerije, muzeji...)

- nastavnik na grafofoliji skicira listu koraka istraživanja:

- izbor teme
- svrha istraživanja
- kome je istraživanje namijenjeno
- vrijeme istraživanja
- šta se mora iznaći istraživanjem
(cilj)
- izvori koji će se koristiti

- organizirati grupni rad

-učenici naprave listu tema koje će istraživati i za svaku temu naprave listu pitanja (npr. : Na koja mjesta treba otići?; Koliko će to koštati?; potrebno vrijeme i sl.)

-obezbijediti prezentaciju grupnog rada

Jedinica 2

- organizirati grupnu posjetu školskoj biblioteci (gradskoj)

-učenici slijede natpise u biblioteci i uočavaju njenu organizaciju

-razgovor sa bibliotekarom kako koristiti biblioteku

- pripremiti nekoliko knjiga pravopisa

-učenici u grupnom radu istražuju i zapisuju dijelove knjige (npr. naziv, autori, izdavač, dijelovi sadržaja...)

dati zadatke za grupni rad : veliko slovo, ijekavski izgovor, pisanje negacije sa glagolom, alternacije suglasnika, jednačenje suglasnika po zvučnosti i mjestu tvorbe, palatalizacija, jotovanje, prelazak I > o suglasnik h, suglasnici j, č, č.....

-prezentacija radova

- pripremiti diktat (npr. upotreba velikog slova, ijekavskog izgovora i sl.)

provesti vježbu lociranja zadanih riječi u rječniku / enciklopediji (npr. pronaći porodicu riječi vezanu za konkretnu struku)

Jedinica 3

- učenici prema svom interesovanju predlože i izaberu temu za istraživanje (npr. Putovanje u Rim)

-navedu vrste izvora istraživanja (enciklopedije, mediji, atlasi, internet, putničke agencije i sl.)

- planirati putovanje

-koristiti novine za prikupljanje informacija o putovanju

-prikupljene podatke lijepiti na papir postavljen na zidu (npr. termin putovanja, mesta i fotografije, cijene...)

-koristiti enciklopediju i atlas za prikupljanje podataka (npr. kulturno-historijske znamenitosti, geografski položaj, udaljenost, vrijeme potrebno za putovanje...)

-posjetiti turističke agencije i istražiti sve potrebne podatke

-koristiti računar za dobijanje konkretnih podataka

- učenici u grupama selektiraju prikupljene podatke

-pojedinačno prave plan dobijenih rezultata istraživanja (vezanih za plan putovanja)

-individualno pišu plan putovanja

Jedinica 4

- učenik igra ulogu turističkog vodiča

- svaki učenik prezentira jedan segment odabrane teme (muzika, kultura ....)
- suggerirati da učenik koristi: fotografije, geografsku kartu, kasetu sa nacionalnom muzikom i sl. uz komentar ili grupno uraditi plakat
- prezentacija- usmeno
  - istražiti kako iskoristiti otpadni materijal u struci
  - koristiti izvore: novine, TV i sl.
  - otpadni materijal koristiti za pravljenje praktičnih ili ukrasnih predmeta (npr. nakit, odjevni predmeti i sl.)
  - prezentirati proizvode u obliku revije, izložbe ili kombinovano
  - revija može biti praćena pripremljenim programom
  - organizirati vježbu prodaje napravljenih proizvoda
  - za svaki proizvod pronaći privlačan naziv i napisati kratku pismenu prezentaciju

INTEGRACIJA

- 1.Matematika, geografija, historija
- 2.Ekologija, informatika i stručni predmeti

IZVORI

- S. Halilović: Pravopis bosanskog jezika
- Dž. Jahić, S. Halilović, I. Pašić: Gramatika bosanskog jezika
- Dž. Jahić : Rječnik bosanskog jezika
- mediji,muzičke kasete ,biblioteka, muzej, galerija,internet, turistička agencija (prospekti),enciklopedije,atlas,novine, časopisi

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje:

- učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranima tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1.Usmeni ispit

- ocjenjivanje od strane profesora ili od strane kolege-učenika
- u toku usmene prezentacije učenici mogu koristiti svoj portofolio radova

Ocenjuje se:

- predstavljanje izvora istraživanja
- plan istraživanja
- prezentacija pravopisnih pravila
- prezentacija proizvoda grupe (revija, izložba, prodaja)

2.Portfolio radova

- predstavlja skup učeničkih radova koje učenici mogu koristiti pri usmenoj prezentaciji
- kako se pojedini zadaci rade u grupi te radove može ocjenjivati profesor ili učenici ocjenjuju jedni druge
- ocjenjivanje snalaženja učenika u grupnom radu i pojedinačnom radu

Ocenjuje se:

- navođenje dijelova pravopisa (knjiga)-struktura knjige
- priprema diktata (pravopisna pravila)
- izrada plana putovanja

Važnost tematskih jedinica:

- 1.Uputreba knjige za istraživanje, 30%
- 2.Druzi načini za istraživanje, 35%
- 3.Vrste prezentacija, 35%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

- 1.Uputreba knjige za istraživanje: usmeni ispit i portfolio radova
- 2.Druzi načini za istraživanje: usmeni ispit i portfolio radova
- 3.Vrste prezentacija: usmeni ispit

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Književnost od antike do prosvjetiteljstva
REDNI BROJ	4
ŠIFRA MODULA	OP-01-04
SVRHA MODULA	
Modul je sačinjen tako da učenici , čitajući odabrane tekstove , steknu osnovne informacije o razvoju evropske i nacionalne književnosti i kulturi i potiče ih na toleranciju te formiranje i iznošenja kritičkih stavova.	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
Usvojena znanja iz modula: OP-01-01, OP-01-02,OP-01-03	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razvijanje interesa za čitanjem književnih djela iz nacionalne i književnosti drugih naroda ☐ Razumijevanje poruke književnog djela i razvijanje kritičkog stava u odnosu na život i savremenost ☐ Afirmiranje ličnih stavova i poticanje slobode kritičkog razmišljanja ☐ Razvijanje sposobnosti kreativnog čtanja i pisanja ☐ Uključivanje u timski rad i razvijanje lične odgovornosti 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Klasična i srednjovjekovna književnost 2. Humanizam i renesansa 3. Književnost od baroka do prosvjetiteljstva 	
REZULTATI	
<p>1.Klasična i srednjovjekovna književnost</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ prepozna osnovna obilježja klasične književnosti ☐ uoči značaj svetih knjiga kao neiscrpнog izvorišta umjetničke inspiracije ☐ prepozna osnovna obilježja Homerovog književnog svijeta ☐ uoči savremeni aspekt lika: čovjek pred izazovima i opasnostima savremenog svijeta ☐ objasni glavna obilježja srednjovjekovne književnosti ☐ objasni početke slavenske pismenosti, prepozna pisma i spomenike ☐ objasni kulturni i historijski aspekt srednjovjekovnog djela ☐ navede podjelu narodne usmene / književnosti ☐ uoči odraz kulturnih i historijskih prilika u djelima usmene književnosti ☐ napiše eseј o ličnom reagovanju na književni tekst 	
<p>2.Humanizam i ranesansa</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ uoči značaj humanizma i renesanse u razvoju savremene evropske kulture ☐ analizira lirsку ljubavnu pjesmu (SONET) ☐ prepozna alegoriju i simboliku u djelu kao oblik kritičkog mišljenja ☐ uoči afirmaciju inteligencije i ljubavi kao ljudskih kvaliteta ☐ objasni sukob misli i akcije u čovjeku ☐ definije lični stav o dilemi prilagođavanja svijetu ili angažiranju na njegovoj promjeni ☐ prepozna glavna obilježja renesansnog duha 	
<p>3.Književnost od baroka do prosvjetiteljstva</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ uoči obilježja epohe baroka na primjeru literarnog djela i specifičnosti u književnosti Bosne i 	

Hercegovine

- objasni religioznu osnovu teksta
- uoči obilježja epoha klasicizma na primjeru literarnog djela
- analizira likove sa aspekta društvenog i materijalnog statusa
- uoči obilježja perioda prosvjetiteljstva na tekstu

SMJERNICE

Jedinica 1

- učenici u grupi izrađuju tablice koje sadrže podatke o književnosti starih naroda, razdoblja u kojima su nastala, naziv djela, opis i značaj djela
  - prezentacija radova
  - nastavnikova sinteza
- pripremiti kratak uvod o svetim knjigama
  - učenici u grupama istražuju tekstove koje su prethodno pročitali
  - prezentacija radova i zaključak
- pripremiti kratak uvod o helenskoj kulturi i književnosti i njenom utjecaju na evropsko književno stvaralaštvo
  - pripremiti tekstove i pitanja vezana za odlomke iz Ilijade, koje su učenici prethodno pročitali
  - prezentacija radova i zaključak
- pripremiti odlomad iz Odiseje i pročitati ga na času
  - učenici odgovaraju na pitanja za interpretaciju (npt. simboličko značenje motiva. Odisejeva hrabrost i lukavost, savremeno značenje: pojedinac pred izazovom svijeta, želja da se doživi najdublje iskustvo, a da se ne strada i sl.) ;
  - prezentacija, rasprava, zaključci
- pripremiti tekstove za istraživanje srednjovjekovne kulture i književnosti, slike (komparcija istog motiva u antičkom i srednjovjekovnom likovnom djelu);
  - pitanja (vrijeme, kršćanska osnova, teme i ideje, stil, književne vrste i djela)
  - prezentacija radova; opći pogled
- pripremiti tekstove, slike i pitanja
  - učenici u grupnom radu istražuju podatke o pismima i spomenicima (koristiti podatke sa interneta i druge izvore)
  - prezentacija radova
  - izložiti uspješne radove
- pripremiti kratko predavanje (upotreba grafofolije) o srednjovjekovnoj književnosti (pojam, vrste, pisci, djela)
  - pročitati odlomak i pripremiti zadatke za interpretaciju
  - prezentacija radova i zaključak
- primijeniti metodu "moždana oluja" o usmenoj književnosti (stih, proza, vrste)
  - nastavnik zapisuje sve navedeno
  - učenici rade u parovima i sistematiziraju podatke
  - pripremiti na grafofoliji podjelu usmene književnosti
  - učenici porede sa svojim radom
- analizirati djela usmene književnosti : lirska, epska, lirsko-epska narodna pjesma, narodna pripovijetka
  - organizirati grupni rad
  - pripremiti pitanja koja će podstaknuti upotrebu kritičkog rječnika, zavisno od vrste : motivi, tema, poruka/ poenta, atmosfera, karakteri, jezik, zaključak
  - prezentacija radova
- iz pročitanih odlomaka učenici pišu na času esej na teme izabrane uz pomoć nastavnika (lik, etičke vrijednosti, književni svijet, jezik i stil...)

Jedinica 2

- pripremiti kratko izlaganje o epohi humaniza i renesanse (značenje termina, kulturno-historijski uzroci nastanka, teme i ideje, stil, predstavnici i djela)
  - pripremiti reprodukcije slika iz ove epohe
  - rad u parovima
  - učenici nekoliko minuta bilježe svoja razmišljanja o renesansnom djelu

- podstaknuti diskusiju komparativnog pristupa, renesansni čovjek / čovjek savremenog doba, npr. ;
Šta interesuje renesansnog a šta savremenog čovjeka ?
  - prezentirati radeve
    - pripremiti tonski snimak nekoliko Petrarkinih soneta ili ih izražajno pročita profesor / učenik
    - podstaknuti razgovor o revolucionarnosti Petrarkine poezije u odnosu na srednjovjekovne stope, o slobodi pojedinca u savremenom svijetu i o uslovjenosti ispoljavanja ličnih osjećanja općeprihvaćenim normama
(umjerenost, diskretnost, mjera i ukus, poštovanje drugih ....)
    - učenici će naučiti napamet jednu pjesmu (sonet)
    - pripremiti kratko uvodno izlaganje o Danteu i Božanstvenoj komediji
    - izabrati odlomak i pripremiti pitanja
    - prezentacija radova
    - podstaknuti razgovor na temu : Društveni i lični značaj slobode kritičke misli
    - pripremiti kratak uvod o Dekameronu
    - pripremiti pitanja za samostalan rad o jednoj Bokačovoj noveli
    - prezentacija radova
    - vođenje razgovora na temu : Ljubav i inteligencija kao dvije osnovne teme u zbirci
    - pripremiti pitanja za interpretaciju Hamleta (obilježja lika, čovjek na prelazu iz srednjeg vijeka u novo doba, sumnja u sve i kritičko preispitivanje svega, tuga i pesimizam zbog nesavršenosti čovjeka i svijeta, nemoć pojedinca da to promijeni, čovjek pred zadatkom koji prevazilazi njegovu moć ...)
    - prezentacija radova i zaključci
    - pripremiti pitanja za interpretaciju Dona Kihota na koja će učenici odgovoriti kod kuće (glavni lik, odnos Don Kihot-Sančo kao ego i alterego, sudbina idealizma u svijetu, aktualnost teme danas ---)
    - prezentacija radova i rezime
    - nastavnik će pripremiti kratak pregled dubrovačke književnosti
    - pripremiti zadatke za analizu renesansnih tekstova (Držićeva komedija)
    - uočiti glavna obilježja renesansnog duha
    - pripremiti sa učenicima jednu scenu iz renesansne komedije / novele
    - razgovor o izvođenju
    - uočiti glavna obilježja renesansnog duha
- Jedinica 3**
- pripremiti uvodno predavanje o baroku (upotreba grafofolije, pokazati fotografije baroknih građevina)
  - specifičnosti u književnosti Bosne i Hercegovine(16. do18. st.)
  - učenici uočavaju karakteristike barokne arhitekture, a nastavnik zapisuje na velikom papiru
  - prezentacija rada i zaključak
  - pročitati odlomake djela ovog razdoblja i pripremiti pitanja za interpretaciju (moraliziranje, opomena, nesigurnost, promjenljivost sudbine, prolaznost ovozemaljskog, nostalgija i dr.)
  - organizirati grupni rad
  - učenici uočavaju karakteristike stila, raskošan izraz, mnoštvo stilskih sredstava, refleksivnost, moraliziranje, opomene, nesigurnost,promjenljivost sudbine i prolaznosti svega zemaljskog
  - učenici iznose svoja zapažanja o baroku u književnosti i umjetnosti uopće i specifičnosti književnosti u Bosni i Hercegovini toga doba
  - pripremiti tekst o epohi klasicizma
  - učenici istražuju podatke ; vrijeme, pisci, djela i karakteristike stila
  - pripremiti pitanja o prethodno pročitanom odlomku iz Molijerove komedije Tvrđica
  - organizirati grupni rad
  - učenici će objasniti mjesto dramskog sukoba u razvoju radnje i karaktera
  - prezentacija radova i zaključci
  - diskutirati o likovima sa aspekta deformisanosti ljudske prirode
  - podstaknuti iznošenje ličnog iskustva i stava
  - predočiti učenicima nekoliko krilatica epohe prosvjetiteljstva
  - učenici tumače usmeno krilaticu
  - pročitati odlomak iz djela
  - pripremiti pitanja i organizirati grupni rad
- navikavati učenike da svoje stavove o djelu dokazuju činjenicama iz teksta i tumače sentence u odnosu na savremenost

INTEGRACIJA
1.informatika, historija, likovna umjetnost
IZVORI
<p>Klasična i srednjovjekovna književnost</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ep oGilgamešu -Izbor tekstova iz svetih knjiga (Tora, Biblija i Kur'an) ; npr. tekstovi : Abraham i sin mu Isak, pjesma nad pjesmama,Izgubljeni sin, Sura prva, Sura vrijeme, Sura smak svijeta -Homer, Ilijada i Odiseja (odlomci) -Kliment Ohridski , Stvaranje slavenskog pisma -Iz Ljetopisa Popa Dukljanina : Vladimir i Kosara -Ban Kulin, Povelja -Epitafi sa stećaka -Lirske narodne pjesme : Dva cvijeta u bostanu rasla , Ali-paša na Hercegovini -Epske pjesme : Banović Strahinja, Budalina Tale dolazi u Liku -Epsko-lirske narodne pjesme : Hasanaginica, Telal više od jutra do mraka -Narodne pripovijetke : Carević i divova kći, Djevojka brža od konja ; Nasredin utopljen
<p>Humanizam i renesansa</p> <ul style="list-style-type: none"> -D. Aligijeri, Božanstvena komedija-Pakao (izbor) -F. Petrarka, Kanconijer (I i II sonet) -D. Bokač, Dekameron (izbor) -V. Šekspir, Hamlet -Servantes, Don Kihot (izbor) -M. Držić (ibor) -Š. Menčetić, Blažena ti i sva tvoja ljestvica
<p>Književnost od baroka do prosvjetiteljstva</p> <ul style="list-style-type: none"> -I. Gundulić, Kolo od sreće (Početak I pjevanja I epa Osman) -Derviš-paša Bajezidagić, Gazel o Mostaru -Muhamed Nerkesi, Pjesma Peru; Pismo -F. Mostarac, Bulbulistan -Mula Mustafa Bašeskija, Ljetopis (izbor) -Umihana Čuvidina, Čamđi Mujo I lijepa Uma -Matija Divković, Besjeda o onima koji uzimaju tuđe -Molijer, Tvrđica -Dositej Obradović, Lav, kurjak i lisica -fotografije (reprodukcije građevina I djela antike, sr. vijeka, humanizma, renesanse i baroka I sl.)
OCJENJIVANJE
<p>Ocenjivanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocenjivanja i kriterijima ocenjivanja - učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocenjivanja
<p>Razrada tehnika ocenjivanja:</p> <p>1. Intervju</p> <ul style="list-style-type: none"> -usmeno ispitivanje sa kratkim definiranim pitanjima, jedan na jedan; učenici moraju biti upoznati s kriterijima ocenjivanja -u ocenjivanju učestvuje profesor i učenici (povremeno); obavlja se o toku i na kraju tematskih jedinica, na kraju modula <p>Ocenjuje se:</p> <ul style="list-style-type: none"> -analiza književnog djela -uočavanje odlika književnog pravca na tekstu -poznavanje vremenskog trajanja književnih pravaca, književnih vrsta, predstavnika i djela -iznošenje kritičkog stava o djelu u odnosu na savremenost -tumačenje sentence iz epohe prosvjetiteljstva

2. Portfolio

- predstavlja skup učeničkih rada koje učenici mogu koristiti u usmenoj prezentaciji
  - učenik sam izabere tri rada za ocjenjivanje
  - kriterij ocjenjivanja portfolija koje je definisao učenik
- Ocjenjuje se:
- pregled vremenskog okvira književnog pravca, obilježja, književne vrste, predstavnici i djela

3. Esej

- rad učenika na eseju dva školska časa

Ocjenjuje se:

- lično reagiranje na književni tekst
- jasnoća iznošenje misli i pismenost

4. Test

- na kraju modula
- pitanja predviđena za test iz definiranih tematskih jedinica
- primijenjeni standardi u pripremanju pitanja za test : pitanja višestrukog izbora, tačno-netačno, sparivanje/povezivanje dijelova, dovršavanje iskaza i pitanja sa kratkim odgovorima, esej-pitanja
- test sadrži do 20 pitanja
- rad učenika na testu jedan školski čas

Važnost tematskih jedinica:

- 1.Klasična i srednjovjekovna književnost, 30%
- 2.Humanizam i renesansa, 35%
- 3.Književnost od baroka do prosvjetiteljstva, 35%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

- 1.Klasična i srednjovjekovna književnost: intervju, portfolio, esej i test
- 2.Humanizam i renesansa: intervju, portfolio i test
- 3.Književnost od baroka do prosvjetiteljstva: intervju, portfolio i test

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Fonetika i morfologija
REDNI BROJ	5
ŠIFRA MODULA	OP-01-05
SVRHA MODULA	Ovaj modul omogućiće sticanje znanja iz gramatike bosanskog jezika u oblasti fonetike s osnovama fonologije, akcenatskog sistema i morfologije. Upoznavanje i razumijevanje jezičkih pravila omogućiće njihovu primjenu u sveukupnoj jezičkoj praksi.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Gramatičko predznanje na nivou znanja iz osnovne škole i modula OP-01-03
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razumijevanje standardnog jezika sa historijskog i savremenog aspekta ☐ Razvijanje sposobnosti za analizu jezičke građe bosanskog jezika ☐ Razvijanje sposobnosti pravilnog akcentovanja riječi ☐ Razumijevanje gramatičkih kategorija, deklinacije i konjugacije u okviru vrsta riječi ☐ Primjenjivanje gramatičkih pravila u vlastitoj jezičkoj praksi ☐ Razvijanje sposobnosti efikasnog rada u timu
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1.Uvod u standardni jezik 2.Glas, fonema i prozodija 3.Imenice i imenske riječi 4.Glagoli i nepromjenljive vrste riječi
REZULTATI	<p>1.Uvod u standardni jezik Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ razlikuje standardni jezik i dijalekt i mjesto jezika u porodici slavenskih jezika ☐ poznaje razvoj standardnog jezika <p>2.Glas, fonema i prozodij Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ objasni nastanak glasova ☐ razlikuje podjelu glasova s aspekta zvučnosti, mjesta i načina tvorbe ☐ razlikuje glas i fonem/afon ☐ razlikuje akcenat i kvantitet ☐ objasni pravila o raspodjeli akcenata ☐ akcentuje riječi, grupe riječi i rečenice <p>3.Imenice i imenske riječi Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ razlikuje vrste morfema ☐ prepozna vrste riječi ☐ objasni leksičko i gramatičko značenje imenica ☐ objasni gramatičke kategorije roda, broja i padeža imenica ☐ objasni specifičnosti promjene imenica po vrstama ☐ prepozna gramatičke kategorije roda, broja i padeža pridjeva

- uoči razliku između određenog i neodređenog pridjevskog vida
- objasni komparaciju pridjeva
- razlikuje zamjenice prema službi
- objasni specifičnosti deklinacije zamjenica
- objasni specifičnosti promjene glavnih, rednih i zbirnih brojeva

4. Glagoli i nepromjenljive vrste riječi

Učenik će biti sposoban da:

- prepozna gramatičke kategorije glagola
- razlikuje prezentsku i infinitivnu osnovu i glagole prema osnovi
- objasni tvorbu prostih glagolskih oblika
- objasni tvorbu složenih glagolskih oblika
- uoči tvorbu oblika pasiva
- objasni značenje i službu nepromjenljivih vrsta riječi

SMJERNICE

Jedinica 1

- pripremiti dva teksta (književni i dijalekatski) i pitanja
- učenici će uočiti razlike i opisati ih / grupni rad
- prezentacija urađenog
- zaključak nastavnika (standardni jezik-dijalekti; podjela)
- obezbijediti kolor grafofoliju evropske porodice jezika
- grupni rad / selektivni zadaci, npr. :jedna grupa utvrđuje porodicu slavenskih, druga romanskih itd.
- rad u grupama
- svaka grupa obradi (služeći se tekstom) jedno vremensko razdoblje u razvoju standardnog jezika
- prezentacija radova

Jedinica 2

- pripremiti kratki uvod o gramatici i njezinim disciplinama
- pripremiti sliku (grafofoliju) govornog aparata i objasniti nastanak glasova
- provjeriti koliko učenici razumiju podjelu suglasnika postavljanjem pitanja
- pripremiti na grafofoliji podjelu glasova
- učenici objašnjavaju po kojim elementima su neki glasovi slični i po čemu se razlikuju
- pripremiti zadatke za grupni rad, ispitati:
  - funkciju fonema
  - poziciju fonema
- suprotstaviti foneme i utvrditi glasovne osobine koje ih razlikuju i razlike u značenju riječi
- različit izgovor istog glasa uslovjen kontekstom ili pozicijom u riječi (podstaknuti učenike da sami navode primjere)
- učenici izgovaraju riječi i određuju naglašene slogove
  - definirati – naglašene i nenaglašene riječi
  - definirati naglasne cjeline i odrediti ih na konkretnim primjerima
  - prepozna enklitike i proklitike
- grafofolija – znakovi za akcente(naglaske) i model prepoznavanja akcenata(naglasaka):
  - 1.odrediti koji je slog u riječi naglašen
  - 2.odrediti je li slog dugi ili kratki
  - 3.odrediti je li ton silazni ili uzlazni
  - 4.staviti odgovarajući znak za akcenat(naglasak)
- rad u parovima; pripremiti zadatke:
  - nenaglašene jednosložne riječi
  - nenaglašene dvosložne riječi
  - nenaglašene trosložne i višesložne riječi
- prema predloženom modelu učenici prepoznaju akcente(naglaske)
- prezentacija rezultata i korekcija
- uz nastavnikovu pomoć učenici izvode pravila o raspodjeli akcenata(naglasaka)
- grupni rad;
  - pripremiti nenaglašen tekst
  - označavanje akcenata

- učenici zapisuju primjere na papiru većeg formata
- prezentacija grupnog rada
- provesti vježbu čitanja teksta s pravilnom upotrebom akcenta(naglaska)

Jedinica 3

- prikazati podjelu morfema(grafofolija)
- pripremiti zadatke, rastavljanje riječi na morfeme
- rad u parovima i objava rezultata
- provjeriti stepen znanja učenika o vrstama riječi
- pripremiti tekst iz književnog djela; rad u parovima
- učenici grupišu riječi prema vrstama i funkciji riječi u rečenici
- nastavnik će rješenje zadatka pripremiti na grafofoliji
- uspoređivanje rezultata
- napisati na ploči jednu imenicu (npr. dan)
- učenici nižu asocijacije uz tu riječ (6)
- zadnja riječ mora se rimovati s prvom riječju u drugom nizu u kojem se asocijacije nižu s desna na lijevo
- ponoviti postupak (izabratи novu polaznu riječ)
- upotrebljavati samo imenice
- pročitati "pjesmu" uzlaznom intonacijom s naglaskom na rimi
- nastavnik će objasniti leksičko i gramatičko značenje imenice na osnovu učeničkih primjera
- objasniti gramatičke kategorije imenica: rod, broj i padež imenica (grafofolija)
- pripremiti zadatke, npr. upotreba odgovarajućeg atributa uz imenice, oblici prave množine i dvojine, singularia tantum, pluralia tantum, padeži, pojам i značenje
- organizirati grupni rad
- prezentacija grupnoga rada i zaključivanje
- nastavnik će pripremiti "centre učenja"
- individualni rad
- istraživanje specifičnosti promjene imenica po vrstama
- nastavnik vodi evidenciju o urađenom
- zaključivanje o promjeni imenica
- pripremiti tekst pjesme s izostavljenim pridjevima, učenici upisuju svoja rješenja
- poređiti rješenja učenika sa originalnom pjesmom
- objasniti na učeničkim primjerima gramatičke kategorije pridjeva
- rad u grupama
- služeći se znanjem o promjeni imenica, učenici otkrivaju nastavke za promjenu pridjeva
- na papiru većeg formata bilježe promjenu jednog pridjeva određeno i jednog neodređenog vida
- izložiti i korigirati
- grupni rad ; pripremiti grupe zadataka:
  - 1.nepravilna upotreba pridjeva neodređenog vida
  - 2.dopuniti nizove: komparacija pridjeva
  - 3.napisati pravilno (pisanje pridjeva)
- izlaganje i korekcija rezultata (grafofolija); zaključak
- zamjenice obraditi metodom slagalice
- objasniti imeničku i pridjevsku deklinaciju zamjenica (grafofolija)
- pripremiti zadatke (grupni rad):
  - 1.kategorija roda i broja imeničkih i pridjevskih zamjenica
  - 2.promjena imeničkih zamjenica
  - 3.promjena pridjevskih zamjenica
  - 4.pisanje zamjenica (nepravilna upotreba, najčešće greške u učeničkim radovima)
- prezentacija grupnoga rada; zaključak
- za procjenu predznanja dati učenicima neki zanimljiv tekst s izostavljenim brojevima koji oni dopunjavaju (individualno)
- objasniti na primjerima (grupni rad):
  - 1.promjenu glavnih, rednih i zbirnih brojeva
  - 2.pisanje brojeva
- prezentacija grupnoga rada; zaključak

Jedinica 4

- "moždana oluja"- podjela glagola po značenju
- pripremiti zadatke (grupni rad)

- gramatička značenja:
- glagolski vid, rod, lice, vrijeme i način
- gramatički rod i broj
- pripremiti "centre učenja" (ili neka druga metoda aktivnog učenja)
- individualni rad
- istraživanje:
  - 1.prezentska i infinitivna osnova
  - 2.tvorba prostih glagolskih oblika
  - 3.tvorba složenih glagolskih oblika
  - 4.tvorba i upotreba oblika pasiva
  - 5.pisanje glagola
- nastavnik vodi evidenciju o urađenom; zaključak
- rad s tekstrom (rad u parovima)
- učenici izdvajaju promjenljive vrste riječi na jednu stranu, a nepromjenljive na drugu
- na izdvojenim primjerima otkrivati značenje i službu nepromjenljivih riječi
- prezentacija urađenog

INTEGRACIJA

- 1.Strani jezik

IZVORI

- S. Halilović: Pravopis bosanskog jezika
- Dž. Jahić, S. Halilović, I. Pašić: Gramatika bosanskog jezika
- Remzija Hadžiefendić-Parić, Naš jezik za prvi razred gimnazije
- Ratmira Pjanić , Naš jezik za drugi razred gimnazije
- književnost (tekst)
- dijalektološka karta
- evropske porodice jezika / karta

OCJENJIVANJE

Ocjenvivanje:

- učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1. Usmeni prezentacija

Ocenjuje se:

- prezentacije grupnog rada, rada u parovima i individualni rad : na teme u oblasti standardnog jezika, fonetike, fonologije, morfologije, prozodije bosanskog jezika
- odgovori na pitanja koja postavljaju učenici jedni drugima
- odnos učenika prema nastavnoj građi, predmetu, drugim učenicima i profesoru

Test

- na kraju modula
- pitanja su iz definiranih tematskih jedinica
- primjenjeni standardi u pripremanju pitanja za test
- test je bodovan i sadrži 20 pitanja
- rad učenika na testu traje dva školska časa

Važnost tematskih jedinica:

- 1.Uvod u standardni jezik, 10%
- 2.Glas, fonema i prozodija, 20%
- 3.Imenice i imenske riječi, 35%
- 4.Glagoli i nepromjenljive vrste riječi, 35%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

- 1.Uvod u standardni jezik: usmena prezentacija i test
- 2.Glas, fonema i prozodija: usmena prezentacija i test
- 3.Imenice i imenske riječi: usmena prezentacija i test
- 4.Glagoli i nepromjenljive vrste riječi: usmena prezentacija i test

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sve trogodišnje i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Mediji
REDNI BROJ	6
ŠIFRA MODULA	OP-01-06
SVRHA MODULA	Modul je dizajniran tako da omogući razumijevanje uloge medija u društvu i poslu.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojeno znanje iz modula OP-01-01, OP-01-02, OP-01-03
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razvijanje sposobnosti kritičkog odnosa prema medijima ☐ Korištenje vještine govora, slušanja, čitanja i pisanja u analizi medija ☐ Razumijevanje uticaja medija na život ☐ Afirmiranje ličnih stavova i efikasnosti rada u grupi ☐ Razvijanje gramatičke pismenosti i kreativnosti u kontekstu medija ☐ Razvijanje razumijevanja o tehnologiji i tehnikama koje se koriste u medijima
JEDINICE	1.Novine 2.Radio 3.TV 4.Film
REZULTATI	<p>1.Novine Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ navede vrste i kategorije novina ☐ objasni strukturu različitih novina ☐ sastavi vijest ☐ ispituje objektivnost-subjektivnost vijesti ☐ ispita upotrebu fotografija u novinama ☐ napravi jednu stranicu novina ☐ napiše osvrt na neki događaj u obliku priče ☐ objasni kako se prave novine <p>2.Radio Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ razlikuje vrste radioemisija ☐ istraži popularnost radioemisije ☐ kritički analizira popularne pjesme ☐ objasni vrste radioemisija ☐ sastaviti radio oglas, reklamu ili slogan za određeni proizvod ☐ učestvuje u pripremi i snimanju radioemisije <p>3.TV Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ prepozna vrste TV emisiju ☐ istraži gledanost TV emisija

- komentira popularnost TV emisije
- opiše razne TV sapunice navodeći njihove osobine

4.Film

Učenik će biti sposoban da:

- navede vrste filmova
- analizira film
- u pismenoj formi napiše prikaz filma

SMJERNICE

Jedinica 1

- pripremiti primjerke različitih novina i u grupnom radu klasifikovati ih po vrstama
- uočiti strukturu novina (rubrike), odrediti kome su namijenjene
- pripremiti uzorak novinske vijesti. Objasniti na grafofoliji strukturu vijesti
-učenici individualno sastavljaju vijesti i čitaju
- izabrati istu vijest preuzetu iz različitih novina, uporediti ih i kritički ispitati (organizovati grupni rad)
- učenici pripreme stranice novina sa fotografijama i ilustracijama, ispituju i daju kritički osvrt na svrhu fotografije u informisanju (grupni rad)
- ispitati značaj naslovne stranice u tabloidu, sportskim i dnevnim novinama
- osmisle naslovnu stranicu na osnovu materijala koje učenici izaberu u grupnom radu
- izabrati novinski naslov i ponuditi učenicima da napišu priču (npr. iz sporta ili ekologije)
- organizirati posjetu novinskoj kući ili pozvati novinara na čas i diskutovati o procesu nastanka novina

Jedinica 2

- u grupnom radu učenici istraže program radiostanica (lokalne i državne) i klasificišu emisije, vremenski ih odredi
- obezbijediti prezentaciju grupnog rada
- učenici samostalno sastave pitanja za anketu i provedu je u školi
- pripremiti dvije snimljene popularne pjesme i analizirati ih kao lirske pjesme (tema, motiv, rima, refren, jezik) i objasniti njihovu popularnost
- objasniti vrste radioemisija
- raditi individualno na sastavljanju oglasa, reklama i slogana
- uvježbati čitanje
- pripremiti i snimiti kratku propagandnu emisiju (koristiti kasetofon) ili prezentirati neku pjesmu i dati kratki osvrt na nju (svaki učenik da uradi vježbu)

Jedinica 3

- obezbijediti grupno razmišljanje o vrstama TV emisija, kanalima, vremenskom trajanju i prezentacije vijesti
- učenik pripremi pitanja za anketu i sprovede je
- napravi popis popularnih TV emisija i rangira ih prema rezultatima ankete
- organizirati diskusiju u tri grupe (I grupa za, II grupa protiv popularne TV emisije i III grupa kao porota donosi sud o vrijednosti argumenata)
- učenici kod kuće gledaju TV sapunicu i sastavljaju listu osobina
- prave grupni izvještaj o sapunicama
- diskutirati o privlačnosti TV sapunica (stereotipne uloge, stil života)

Jedinica 4

- grupno razmišljanje o vrstama filma i navođenje primjera
- učenici zajedno pogledaju film
- organizirati diskusiju o glavnim i sporednim ulogama, temi i porukama filma
- u grupnom radu napraviti plan za prikaz radnje filma

INTEGRACIJA

1.Stručni predmeti

IZVORI

- Biškup: Osnovi javnog komuniciranja
- S. Gazibara: Uzorci u kulturi izražavanja, Sarajevo
- S Halilović: Pravopis bosanskog jezika
- novine, časopisi, revije
- tekst popularne pjesme
- oglasi, reklame
- slogan za proizvod
- kasete popularnih pjesa
- popularna TV sapunica
- film

OCJENJIVANJE

Ocjenvivanje:

- učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1. Usmeni ispit

Ocenjuje se:

- interpretacije nakon slušanja popularne pjesme
- provođenje ankete o slušanosti radioemisije i analiza ankete

2. Portfolio radova:

- predstavlja skup učeničkih radova

- svoje radove učenici mogu koristiti pri usmenim prezentacijama

Ocenjuje se (tri rada od navedenih koje izabere učenik)

- analiza fotografija

- pisanje vijesti

- uređivanje stranice novina

- istraživanje stranice novina

- predstavljanje načina anketiranja i rangiranja rezultata ankete o gledanosti TV sapunica

- sastavljanje oglasa, reklama i slogan za određene proizvode iz struke učenika

3. Pismeni ispit:

- pismeni ispit u trajanju od dva školska časa
časa

- pismeni ispit na kraju modula

Ocenjuje se:

- prikaz filma u pismenoj formi

Važnost tematskih jedinica:

1.Novine, 30%

2.Radio, 30%

3.TV, 20%

4.Film, 20

Pregled tehnika ocjenjivanja:

1.Novine: portfolio

2.Radio: usmeni ispit i portfolio

3.TV : portfolio

4.Film: pismeni ispit

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Književnost od romantizma do polovine XX stoljeća
REDNI BROJ	7
ŠIFRA MODULA	OP-01-07
SVRHA MODULA	
Modul je oblikovan tako da učenici čitajući odabrana djela steknu osnovne informacije o književnim pravcima od romantizma do polovine XX stoljeća i razviju sposobnosti interpretacije književnog djela. Poseban naglasak na aktivnom učeštu u nastavnom procesu omogućiće učenicima da razvijaju kritički stav i korektno izražavanje.	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
Moduli OP-01-02 i OP-01-04	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razumijevanje književnih pravaca od romantizma do polovine XX stoljeća ☐ Razvijanje interesa za čitanjem književnih djela iz nacionalne i književnosti drugih naroda ☐ Razvijanje sposobnosti interpretacije književnog djela ☐ Razvijanje kritičkog stava u odnosu na život i savremenost ☐ Uključivanje u timski rad i razvijanje lične odgovornosti 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Književnost romantizma i realizma 2. Književnost prve polovine XX stoljeća 	
REZULTATI	
<p>1. Književnost romantizma i realizma</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ navede podatke o epohi romantizma : <ul style="list-style-type: none"> - historijski okvir - obilježja - književne vrste - predstavnike i djela ☐ prepozna romantičarska obilježja teksta ☐ pokaže na primjerima karakteristike romantičarskog junaka ☐ analizira pjesmu pjesnika romantičara <ul style="list-style-type: none"> - tema / motivi - raspoloženje / atmosfera - zvuk: ritam, refren - jezik: slike, poređenja, metafora - poenta ☐ objasni značaj borbe za književni jezik i pravopis ☐ objasni odnos lične i kolektivne motivacije u djelu ☐ navede podatke o epohi realizma : <ul style="list-style-type: none"> - historijski okvir - obilježja - književne vrste - predstavnike i djela ☐ analizira realističku pripovijetku / roman, pjesmu ☐ napiše kratku realističnu priču iz života <p>2. Književnost prve polovine XX stoljeća</p>	

Učenik će biti sposoban da:

navede podatke o epohi moderne :

- historijski okvir
- književne struje
- obilježja

- književne vrste

- predstavnike i djela

analizira pjesmu moderne :

- tema / motivi

- tumači simbole u pjesmi i druga stilska sredstva

- objasni kompoziciju pjesme

- uoči vrstu stiha, rimu, ritam

- objasni poentu

uoči na proznom djelu odlike moderne

objasni karakteristike modernističke drame

navede podatke o književnim pravcima između dva svjetska rata :

- historijski okvir i evropski utjecaj

- objasni karakteristike ekspresionizma, nadrealizma i pokreta socijalne literature

- književne vrste

- predstavnike i djela

analizira pjesmu uočavajući vezu između forme i sadržaja

analizira socijalno-refleksivnu pjesmu

karakteriše likove sa socijalnog i psihološkog aspekta

analizira djelo s temom iz ratne književnosti sa aspekta stradanja, heroizma i idealna

SMJERNICE

Jedinica 1

pripremiti uvodno predavanje o romantizmu (predstaviti na grafofoliji podatke o romantizmu)

pročitati odlomke iz djela romantičara i zadati pitanja za samostalan rad (individualizam, pesimizam, originalnost)

- prezentacija radova: zaključci

učenici čitaju odlomke teksta sa zadatkom da podcrtaju one rečenice koje po njihovom mišljenju najbolje karakterišu lik romantičarskog junaka

- prezentacija rezultata samostalnog čitanja

- korekcija i nastavnikov zaključak (bajronizam, individualizam, kult slobode)

izražajno pročitati pjesme

- pripremiti pitanja za grupni rad

- učenici prepoznaju obilježja romantizma citirajući stihove

pripremili relevantne tekstove (Ljubušak)

- organizirati grupni rad

- dati selektivne zadatke

- omogućiti prezentaciju radova

pripremiti odlomke iz djela i pitanja za interpretaciju

- rad po grupama i prezentacija

pripremiti uvodno predavanje o realizmu (grafofolija)

- pročitati odlomak iz djela nastavnik ili učenik

- pripremiti pitanja

- učenici rade u parovima, prepoznaju obilježja realizma na tekstu

- nekoliko učenika prezentira urađeno

- zaključak o urađenom / nastavnik

učenici će unaprijed pročitati djelo

- primijeniti metodu aktivnog čitanja teksta

- pronaći ključne probleme u tekstu

- pripremiti pitanja za grupni rad: analiza pripovijetke / romana : tema, ambijent, ideja, socijalno-psihološka motivacija likova, kompozicija, narator

- zaključak

- analizirati pjesme: tema, motivi, kompozicija, poenta, jezik i stil
- prezentacija i zaključak
- učenik će napisati kratku priču sa uzročno-posljedičnom povezanosti događaja

Jedinica 2

- nastavnik će pripremiti uvodno izlaganje o epohi moderne (upotreba grafofolije)
- učenici / nastavnik će pripremiti reprodukcije slika realista i impresionista (npr. sa interneta ili drugi izvori)
- učenici uočavaju razlike u stilu
- pripremiti zadatke za prepoznavanje obilježja moderne; organizirati rad u parovima
- prezentacija
- primijeniti "moždanu oluju", učenici objašnjavaju simbole
- pročitati pjesmu pjesnika moderne
- pripremiti selektivne zadatke za grupni rad ; svaka grupa analizira jedan segment strukture pjesme
- prezentacija
- analizirati tri pjesme trojice pjesnika
- učenici će unaprijed pročitati djelo
- organizirati rad u parovima, pripremiti zadatke u kojima učenici uočavaju na tekstu odlike moderne : poniranje u psihologiju likova, elementi lirizma, potiskivnja fabule i dr.
- omogućiti prezentaciju
- učenici komentiraju o prezentiranom
- učenici će unaprijed pročitati djelo
- pripremiti uvodno predavanje o odlikama modernističke drame (upotreba grafofolije – odsustvo naglašene radnje, ambijent svakodnevnog trajanja, junaci su intelektualci sa umjetničkim predispozicijama, sklonost hedonističkom stilu života, psihološka karakterizacija likova)
- postaviti tri velika papira na zid ili tablu (sa imenima tri lika)
- u grupnom radu učenici istražuju osobine likova
- predstavnici grupe zapisuju karakterne crte na istaknutom papiru i objašnjavaju ih uz pomoć odabranih citata
- nastavnik daje zaključak o urađenom
- pripremiti uvodno izlaganje o književnosti između dva svjetska rata (upotreba grafofolije)
- pripremiti reprodukcije slika epoha ekspresionizma i kubizma (npr. internet ili drugi izvori)
- učenici uočavaju obilježja stila
- pročitati pjesmu
- organizirati rad u parovima, pripremiti zadatke kako bi učenici uočili vezu između forme pjesme i sadržaja
- odabratи socijalno-refleksivnu pjesmu, pripremiti pitanja za grupni rad
- prezentacija i zaključak o izgubljenim idealima mladosti
- učenici će unaprijed pročitati pripovijetku
- organizirati grupni rad
- primijeniti analitičko-sintetički postupak u analizi glavnog lika
- podsticati učenike da stavove o djelu dokazuju činjenicama iz teksta
- učenici će unaprijed pročitati djelo
- u radu na tekstu primijeniti model interaktivne nastave
- učenici na tekstu istražuju motive : ljudska patnja, heroizam, surovost, ideali
- prezentacija urađenog
- izvesti zaključak

INTEGRACIJA

- 1.Demokratija i ljudska prava; likovna umjetnost; historija

IZVORI

Izvori :

- Zdenko Lešić, Čitanka za drugi razred gimnazije
- Vedad Spahić i Mirsad Kunić, Čitanka za treći razred gimnazije

Književnost romantizma i realizma

- Bajron, Putovanje Čajlda Harolda (odломак)
- A. Puškin, Sužanj
- Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak, Narodno blago i Istočno blago
- B.Radičević, Kad mlidijah umreti

- L. Kostić, Među javom i med snom
- I. Mažuranić, Svaki narod ima pravo na svoj jezik
- P. Preradović, Rodu o jeziku
- Safvet-beg Bašagić, Jesenski uzdasi; Hercegovini
- Avdo Karabegović Hasanbegov, Na mjesecini
- Onore de Balzak, Evgenija Grande
- R. Domanović, Vođa
- S. Matavulj, Bakonja fra Brne (olomak)
- A. Kovačić, U registraturi (odlomak)
- E. Mulabdić, Zeleno busenje
- S. S. Kranjčević, Gospodskom Kastoru

Književnost prve polovine XX stoljeća

- Šarl Bodler, Albatros; Suglasja
- Jovan Dučić, Jablanovi
- A. Gustav Matoš, Jesenje veče
- Musa Ćazim Ćatić, Ja nijesam sanjar; Teubei-nesuh
- Borisav Stanković, Nečista krv
- Petar Kočić, Mračajski proto
- Henrik Ibzen, Nora
- Miloš Crnjanski, Sumatra
- A. Branko Šimić, Pjesnici; Pjesma jednom brijezu
- Tin Ujević, Kolajna (I, V, XXI pjesma)
- Taha Husein, Dani (odlomak)
- Isak Samokovlija, Rafina avlja
- Zijo Dizdarević, Mašo cjepar
- I. Goran Kovačić, Jama (I pjevanje)

OCJENJVANJE

Ocjenvivanje:

- učenici moraju biti upoznati sa tehnikama i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1. Intervju

- usmeno ispitivanje s kratkim definiranim pitanjima i kratkim odgovorima
  - u ocjenjivanju učestvuju nastavnik i učenik (povremeno)
  - obavlja se u toku svih jedinica i na kraju modula
- Ocjenjuje se:

- uočavanje obilježja književnih pravaca od romantizma do prve polovine XX stoljeća na tekstu , poznавanje književnih vrsta, predstavnika i djela
- poznavanje strukture pjesme, novele, poeme, romana i drame
- iznošenje kritičkog stava o djelu u odnosu na savremenost

2. Portfolio

- sadrži skup učeničkih radova koje učenici koriste tokom usmene prezentacije

Ocjenjuje se:

- kriterije ocjenjivanja portfolija koje je definirao učenik
- zbirku radova koje je odabrao učenik, a koja sadrži pet od svih navedenih vježbi
- pregled vremenskog okvira književnih pravaca od romantizma do polovine XX stoljeća, književne vrste, predstavnike i djela
- analizu lika sa odabranim citatom
- bilješke i zapažanja o pročitanom djelu

3. Esej

- učenici pišu esej dva školska časa

Ocjenjuje se:

- kratka priča iz života s uzročno-posljedičnom povezanosti događaja
- pravopisna i gramatička pravilnost, te jasnoća izražavanja

4. Test

- na kraju modula
- pitanja su iz definiranih tematskih jedinica
- primijenjeni standardi u pripremanju pitanja za test
- test je bodovan i sadrži do 20 pitanja
- rad učenika na testu traje jedan školski čas

Važnost tematskih jediničica:

- 1.Književnost romantizma i realizma, 50%
- 2.Književnost prve polovine XX stoljeća, 50%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

- 1.Književnost romantizma i realizma: intervju, portfolio, esej i test
- 2.Književnost prve polovine XX stoljeća: intervju, portfolio i test

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Tvorba riječi i leksikologija
REDNI BROJ	8
ŠIFRA MODULA	OP-01-08
SVRHA MODULA	
Modul obuhvata oblast tvorbe riječi i osnove leksikologije. Omogućava da učenici shvate obrasce tvorbe riječi i razumiju da je ta sposobnost važna za učenje jezika. U oblasti leksikologije upoznat će se o riječi kao jedinici imenovanja, sastavu leksičke i sferi upotrebe.	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
Moduli OP- 01-05	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Poznavanje obrazaca tvorbe riječi ☐ Razumijevanje da se jezik obogaćuje građenjem novih riječi ☐ Razumijevanje da na sastav leksičke utječe kulturni i civilizacijski kontakti, geografsko susjedstvo i historijski aspekt ☐ Uočavanje slojevitosti standardnog jezika i odnos tog jezika prema riječima nestandardnog jezika ☐ Razvijanje jezičke kulture 	
JEDINICE	
1.Tvorba riječi 2.Leksikologija	
REZULTATI	
<p>1.Tvorba riječi Učenik će biti sposobni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ objasni pojan tvorbe riječi i tvorbene analize ☐ navede razliku između korijena riječi i osnove riječi ☐ razlikuje leksičku-derivacijsku morfemu od gramatičke-relacijske morfeme ☐ objasni način građenja riječi-derivacija (izvođenje) ☐ objasni pojmove motivna riječ i motivisana riječ ☐ izvrši izdvajanje značenjskog tipa imenica, pridjeva i glagola po semantičkom značenju sufiksa i prefiksa ☐ razlikuje način tvorbe riječi-slaganje ☐ objasni kombinovanu tvorbu riječi <p>2.Leksikologija Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ definira pojmove: leksikologije i grane leksikologije:etimologija, onomastika, frazeologija i leksikologija ☐ navede osobine leksema ☐ razlikuje punoznačne i nepunoznačne riječi ☐ objasni pojmove: sinonimi, antonimi, polisemija, homonimi (homografi, homomorfi) ☐ uoči metaforičko i metonimijsko značenje riječi ☐ razlikuje riječi po vremenskoj raslojenosti(arhaizmi, historizmi, neologizmi) ☐ objasni riječi po prostiranju (riječi bosanskog jezika) -nestandardni jezik (dijalektizmi, regionalizmi) -objasni riječi po funkcionalnoj upotrebi ☐ objasni riječi po porijeklu: izvorne i tuđice, internacionalizmi(turcizmi, grecizmi, hungarizmi, germanizmi, romanizmi, anglizmi ....) ☐ objasni pojam frazeologizam ☐ navede vrste rječnika 	

- objasni pojam terminološki rječnik i termini

SMJERNICE

Jedinica 1

- ponoviti sa učenicima o vrstama morfema

- definirati tvorbu riječi i tvorbenu morfemu

- organizirati grupni rad i pripremiti zadatke

- učenici određuju leksičko značenje riječi uslovijenom vezanom (nesamostalnom) morfemom

- prezentacija radova

- pripremiti centre učenja (dva postera)

- individualni rad

I poster:

Morfemskom analizom skupa rijči zajedničkog značenja utvrđuje se korijenska morfema.

- navesti primjere jedne tvorbene porodice riječi

- učenici razvrstavaju korijensku od sufiksalnih morfema

- izvode zaključak da korijen ima opće leksičko značenje skupa riječi

- osnovna riječ sadrži leksičko značenje jedne riječi

II poster:

Navesti primjere derivacijskih (leksičkih) morfema i gramatičkih (relacijskih) morfema i objasniti njihovu službu.

- formulirati zadatak, npr. : pre-pis-iva-ti ; za-pis-iva-ti

- učenici razdvajaju derivacijske gramatičke morfeme i objašnjavaju ih

- objasniti način građenja riječi izvođenjem (derivacija)

- objasniti način građenja riječi izvođenjem(derivacija)

- na grafofoliji grafički predstaviti izvođenje riječi kada je motivna riječ imenica, glagol, pridjev

- organizirati rad u parovima

- pripremiti zadatke

- na primjerima izvedenih riječi objašnjavaju ovaj proces

- utvrđuju od koje vrste riječi potiče motivisana riječ

objasniti važnije modele imenica, pridjeva, glagola (grafofolija): imenice sa značenjem lica(osoba), glagolske imenice, apstraktne imenice, sufiksi subjektivne ocjene (deminutivi i augmentativi), prisvojni pridjevi, izvođenje glagola i sufiksa (-ova, -ira, i, a.....)

- organizirati rad u parovima

- dati zadatke

- učenici grupišu riječi po semantičkom značenju sufiksa / prefiksa

- podstaknuti učenike da navode druge primjere i vježbati pravilno pisanje riječi

- objasniti tvorbu riječi slaganjem (upotreba grafofolije)

- organizirati grupni rad

- pripremiti zadatke

- učenici razvrstavaju riječi prema tipu

- srastanjem posebnih riječi (ili njihovih osnova)

- srastanje posebnih riječi pomoću spojnog vokala (o ili e)-interfiks

- učenici pronalaze primjere i objašnjavaju ovaj način građenja riječi (upotreba udžbenika)

- objasniti kombinovanu tvorbu riječi na primjerima (upotreba grafofolije)

- organizirati grupni rad

- učenici pronalaze primjere i objašnjavaju ovaj način tvorbe riječi

Jedinica 2

- objasniti pojmove, potkrijepiti definiciju primjerima (upotreba grafofolije)

- objasniti pojam leksem (upotreba grafofolije)

- rad u parovima

- učenici će na nekoliko primjera objasniti osobine riječi (oblik) i razdvojiti punoznačne i nepunoznačne riječi

- pripremiti vezani tekst

- učenici rade u grupama i razdvajaju punoznačne i nepunoznačne riječi

objasniti pojmove: sinonimi, antonimi, polisemija, homonimi (homografi i homomorfi); upotrijebiti grafofoliju

- organizirati grupni rad

- pripremiti selektivne zadatke

- podsticati da se primjeri navode samostalno
- prezentacija radova
- pripremiti primjere metaforičkog značenja koje nastaje zamjenom riječi po sličnosti značenja i primjere u književnom tekstu
- primjere metonimijskog značenja povezati sa sinegdochom
- učenici rade individualno
- prezentacija radova
- objasniti podjelu riječi po vremenskoj upotrebi
- pripremiti zadatke
- učenici tumače arhaične riječi- historizme i neologizme uz nastavnikovu pomoć ili koriste rječnike
- prezentacija radova
- objasniti riječi prema prostiranju, upotrijebiti grafofoliju
- rad u parovima
- tekst u književnoj formi učenik napiše u dijalektu ili obrnuto
- čitanje radov i upoređivanje rješenja
- pripremiti tekst
- učenici razvrstavaju riječi karakteristične za pojedine stilove izražavanja i pojedine djelatnosti
- rad u parovima
- prezentacija radova
- objasniti riječi po porijeklu koje su prilagođene i koje nisu (turcizmi, grecizmi, hungarizmi, germanizmi, romanizmi.....); internacionalizmi
- objasniti pojam kalk-riječi koje čuvaju strukturu izvornog izraza
- objasniti pojam frazeologizam
- pripremiti nekoliko primjera frazeologizama
- učenici otkrivaju zasnovanost na metaforičkom značenju
- posjetiti školskoj biblioteku i pokazati rječnike
- pripremiti zadatke, fotokopirati stranice rječnika
- učenici rade u grupama, izdvajaju stručnu terminologiju; objašnjenja vlastitih imena, imena naroda, mesta i sl.
- prezentacija radova
- objasniti pojmove terminološki rječnik i termini
- rad u parovima
- pripremiti zadatke
- učenici samostalno navode stručnu terminologiju nauke koju izučavaju
- navesti termine za koje imamo domaće riječi
- navesti termine koji se objašnjavaju sintagmom

INTEGRACIJA

1. Strani jezik

IZVORI

- S. Halilović: Pravopis bosanskog jezika
- Dž. Jahić, S. Halilović, I. Pašić: Gramatika bosanskog jezika
- Ratmira Pjanić: Naš jezik za drugi razred gimnazije
- književnost (tekst)
- rječnici

OCJENJIVANJE

Ocjenvivanje:

- učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1. Usmeni prezentacija

Ocenjuje se:

- prezentacije grupnog rada, rada u parovima i individualni rad:
- na teme u oblasti riječi i leksikologije
- odgovor na pitanja koja postavljaju učenici jedni drugima
- odnos učenika prema nastavnoj građi, predmetu, drugim učenicima i profesoru

Test

- na kraju modula
- pitanja su iz definiranih tematskih jedinica
- primijenjeni standardi u pripremanju pitanja za test
- test je bodovan i sadrži 20 pitanja
- rad učenika na testu traje jedan školski čas

Važnost tematskih jedinica:

- 1.Tvorba riječi, 50%
- 2.Leksikologija, 50%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

- 1.Tvorba riječi : usmena prezentacija i test
- 2.Leksikologija: usmena prezentacija i test

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Poslovna komunikacija
REDNI BROJ	9
ŠIFRA MODULA	OP-01-09
SVRHA MODULA	
Osposobiti učenika da razvije vještine poslovne komunikacije potrebne za posao.	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
Usvojena znanja iz 1. i 2. modula	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razvijanje pozitivne radne etike i podsticanje odgovornosti u radu ☐ Vježbanje i sticanje vještine u pisanju biografija, poslovnih pisama, zapisnika i izvještaja ☐ Razvijanje pravilne komunikacije među ljudima ☐ Razvijanje jezičke sposobnosti u vezi s poslom 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poslovna pisma 2. Zapisnik i izvještaj 3. Kultura ponašanja na radnom mjestu 	
REZULTATI	
<p>1. Poslovna pisma Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ napravi plan za pisanje biografije ☐ napiše biografiju poznate ličnosti ☐ napiše svoju biografiju i CV ☐ napiše molbu dajući relevantne podatke ☐ napiše žalbu (prigovor) ☐ odgovori na molbu i žalbu ☐ se služi poslovnim načinom izražavanja ☐ napiše standardno poslovno pismo 	
<p>2. Zapisnik i izvještaj Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ vodi bilješke sa sastanka ☐ otkrije strukturu zapisnika ☐ napiše zapisnik prema stvorenom planu ☐ čita zapisnik s akcentom na zaklučke i preporuke ☐ prikaže osnovnu strukturu izvještaja ☐ napiše izvještaj 	
<p>3. Kultura ponašanja na radnom mjestu Učenik će biti sposoban da:</p>	

- navede bitne karakteristike zaposlenog u određenoj struci
- objasni pojam lojalnosti i povjerljivosti
- shvati šta je pozitivna radna etika u vezi sa njegovim poslom
- pokaže da je svjestan materijalne vrijednosti inventara
- navede poteškoće koje se mogu javiti u odnosima među polovima na radnom mjestu
- piše listu pravila o odnosima među polovima, prema drugim ljudima i imovini preduzeća

SMJERNICE

Jedinica 1

- pripremiti uzorak biografije, analizirati u grupnom radu i načiniti plan
- prema utvrđenom planu samostalno pisati biografiju poznate ličnosti (po izboru učenika)
- napiše vlastitu biografiju i CV uz korištenje računara
- pripremiti nacrt molbe na grafofoliji
  - prema nacrtu pripremiti podatke za molbu
  - sastaviti molbu
  - prezentirati nekoliko molbi
- pripremiti nacrt žalbe (prigovora) na grafofoliji
  - sastaviti žalbu (prigovor)
- vježbati pisanje odgovora
  - koristiti kao materijal molbe i žalbe koje su učenici sastavili (grupni rad)
- analizirati odlike poslovnog načina izražavanja na urađenom materijalu
- objasniti standardnu formu poslovnog pisma
  - vježbati uz korištenje forme
  - skicirati plan za pisanje poslovnog pisma sa detaljima
  - napisati i prezentirati poslovno pismo

Jedinica 2

- raditi u dvije grupe (jedna grupa diskutuje, druga bilježi)
- postaviti problemsku situaciju npr. formiranje razrednog tima (fudbal, košarka, odbojka i sl.)
  - razviti diskusiju
  - bilježiti važne tačke diskusije
  - uočiti plan i ispisati ga na većem formatu papira postavljenom na vidnom mjestu za sve učenike
- napisati zapisnik
  - uočavanje bitnih dijelova zapisnika
  - nastavnik će pripremiti službeni zapisnik
- na grafofoliji predstaviti strukturu izvještaja i objasniti
- u grupnom radu sastaviti plan pisanja izvještaja
  - samostalno napisati jedan izvještaj npr. iz praktične nastave
  - čitanje izvještaja

Jedinica 3

- provesti govornu vježbu o određenoj profesiji
  - u grupnom radu skicirati bitne karakteristike određene profesije (stav prema drugim ljudima, izgled, ponašanja, interes za posao i sl.)
- pripremiti diskusiju
  - dvije grupe učenika prikupljaju podatke šta čini lojalnu, a šta nelojalnu osobu
  - ispisati podatke na većem formatu papira i sumirati kako da razvije takve osobine
- "Moždana oluja" – istražiti koja se vrsta povjerljivih informacija pojavljuje u struci
- istražiti grafite, cijene inventara i odnos učenika prema njima
- analizirati problem na konkretnom primjeru
- napraviti listu pravila o odnosu među polovima

INTEGRACIJA

- 1.Tjelesni i zdravstveni odgoj
- 2.Praktična nastava
- 3.Informatika

IZVORI

- S. Halilović: Pravopis bosanskog jezika
- S. Gazibara: Uzorci u kulturi izražavanja, Sarajevo
- Antun Kliment: Poslovne komunikacije
- službeni zapisnik
- biografija pisca po izboru

OCJENJIVANJE**Ocjenvivanje:**

- učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minim 50 % svih definiranih rezultata u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:**1. Portfolio radova**

- skup učeničkih radova
- svoje radove učenici mogu da koriste pri usmenom ispitu

Ocjenjuje se:

- pisanje biografija (biografija učenika i biografija poznatih ličnosti)
- pisanje molbi (CV)
- pisanje odgovora na molbe i žalbe koristeći poslovni način izražavanja
- zabilješka sa sastanka (zapisnik)
- pisanje izvještaja;
- skiciranje plana za poslovno pismo
- lista pravila o odnosima među polovima

2. Pismeni ispit

- predstavlja ocjenjivanje učeničkih analiza na osnovu određene teme

Ocjenjuje se:

- pisanja biografija

3. Intervju

Ocjenjuje se:

- simuliranja situacije pozitivnog i negativnog odnosa među polovima
- ideja učenika na određene teme npr. Kako sačuvati školsku imovinu i slično

Važnost tematskih jedinica:

- 1.Poslovna pisma, 35%
- 2.Zapisnik i izvještaj, 35%
- 3.Kultura ponašanja na radnom mjestu, 30%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

- 1.Poslovna pisma: pismeni ispit i portfolio
- 2.Zapisnik i izvještaj: portfolio radova
- 3.Kultura ponašanja na radnom mjestu: intervju i portfolio

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Savremena književnost
REDNI BROJ	10
ŠIFRA MODULA	OP-01-10
SVRHA MODULA	Modul omogućava upoznavanje sa djelima savremene poezije, proze i drame kako bi se učenici osposobili za otkrivanje novih vrijednosti koje bi zamijenile one što ih nameće otuđeni savremeni svijet i pripremili se da sami traže rješenja za probleme u životnim situacijama.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojena znanja iz modula OP-01-02, OP-01-04 i OP-01-07
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Razumijevanje struja u savremenoj poeziji kao negacije prethodnih poetika, ali i prožimanje starog i modernog ☐ Razumijevanje da savremena proza i drama ukazuju na čovjekov položaj u svijetu i njegovo traganje za pravim vrijednostima ☐ Sagledavanje djela u kulturnom i književnom kontekstu ☐ Otkrivanje piščeve poetike u kontekstu vremena ☐ Usvajanje znanja bez kojih se ne može ostvariti uspješna komunikacija s književnim djelom
JEDINICE	1.Savremena poezija 2.Savremena proza 3.Savremena drama
REZULTATI	<p>1. Savremena poezija Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ razlikuje književne struje u savremenoj poeziji: - angažovana poezija - avangardna (modernistička poezija) - neosimbolizam - neoromantizam - rustikalna poezija - urbana poezija ☐ uoči strukturu pjesme : - temu i motive - stilska sredstva - poentu - vrstu lirske pjesme - vrstu stiha <p>2. Savremena proza Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ objasni karakteristike psihološkog romana kao preteče savremenog romana ☐ uoči funkciju direktnog unutrašnjeg monologa u karakterizaciji lika ☐ prepozna karakteristike egzistencijalizma koji vode humanizmu ☐ u romanu eseju uoči elemente raspravljanja o najvažnijim pitanjima svijeta i života ☐ razlikuje roman prstenaste kompozicije od drugih načina komponovanja romana ☐ iznese kritički stav o razlogu popularnosti savremenog romana

3. Savremena drama

Učenik će biti sposoban da :

- objasni funkciju nestajanja klasične dramske strukture u modernoj drami
- objasni dramu apsurda uočavajući pesimizam, nihilizam i apsurdizam
- razumije dramsko djelo utemeljeno na slobodnoj poetiskoj interpretaciji antičkih ili historijskih motiva

SMJERNICE

Jedinica 1

- predstaviti savremenu poeziju kao poeziju (različitih orijentacija), upotrijebiti grafofoliju:
  - objasniti pojam angažovana književnost (književnost u funkciji historijskog trenutka) kao negaciju prethodnih poetika, ali i prožimanje starog i novog (modernog)
  - unošenje duha evropskog i svjetskog pjesništva
  - analizirati nekoliko pjesama različitih struja
  - pripremiti snimke popularne pjesme savremenog kantautora ili grupe
  - pripremiti zadatke za analizu, zavisno od vrste pjesme i struje kojoj pripada
  - uključiti i pitanja koja se odnose na strukturu pjesme
  - organizirati grupni rad / rad u par / individualni rad
  - prezentacija učeničkih radova
  - izvesti zaključke, nastavnik / učenik

Jedinica 2

- učenici će unaprijed pročitati roman Zločin i kazna
  - obavezno vode dnevnik čitanja romana (dnevnik čitanja obuhvata: učeničke bilješke o likovima i događajima, misli i ideje, citati iz djela)
  - primijeniti metod projekta
  - projektna inicijativa
  - neke od mogućih tema:
  - prepoznati različite tipove romana: roman ličnosti, socijalni, problemsko-filozofski, kriminalistički
  - dinamizam radnje zamijenjen dinamizmom unutrašnjih zbivanja: promjena raspoloženja, psihološki problemi, duševne vibracije, aluzivna naslućivanja, prisustvo tajne i dr.
  - diskusija o projektnoj inicijativi
  - zajednička izrada polja aktivnosti
  - izvođenje projekta
  - završavanje projekta
  - prezentacije
- učenici će unaprijed pročitati roman Stranac
  - obavezno vode dnevnik čitanja romana
  - rad u parovima
  - pripremiti zadatke u kojima učenici daju odgovore na neka pitanja:
  - objasniti da apsurd proizilazi iz nesklada čovjeka i svijeta koji ga okružuje
  - rađa se svijest o uzaludnosti, jedinka i svijet su apsurdni, ne vidi se smisao postojanja
  - apsurd ne vodi uvijek u pasivizam već podstiče pobunu koja vodi u aktivizam
  - otkrivanje zaboravljenih vrijednosti koje će zamijeniti vrijednosti koje nameće savrameni svijet
  - učenici pišu odgovore i prezentiraju urađeno i zaključak
- objasniti termin esej (upotreba grafofolije)
  - učenici će unaprijed pročitati roman sa eseističkim elementima ili esej
  - dati uputstva da se markiraju dijelovi teksta u kojima se npr.: raspravlja o glumi, muzici, problemima umjetničkog stvaranja, slikarstvu ili po vašem izboru
  - pripremiti zadatke za analizu eseja; individualni rad
  - omogućiti prezentaciju nekoliko radova
- učenici će unaprijed pročitati roman Prokleta avlja ; grupni rad
  - pripremiti pitanja za analizu kompozicije djela:
  - navesti nekoliko fabula u kojima pripovijedanje ide u nekoliko krugova, uključujući više naratora
  - svaka grupa analizira temu jednog kruga-jednog lika koji je pripovjedač u sljedećem krugu
- učenici samostalno analiziraju djelo i iznose kritički stav u pismenoj formi zašto je djelo postalo bestseler

Jedinica 3

□ nastavnik će pripremiti uvodno predavanje o drami apsurda, drami bez klasične dramske radnje i istinske psihologije junaka (upotreba grafofolije)

- poželjno je da učenici pročitaju u cijelini dramu Čekajući Godoa
- organizirati rad u parovima
- pripremiti pitanja za analizu drame apsurda
- omogućiti prezentaciju radova
- zaključci, učenici / nastavnik

□ učenici će unaprijed pročitati jednu savremenu dramu koja se zasniva na mitsko-poetskoj osnovi ili savremenu komediju

- pripremiti pitanja za analizu strukture drame
- organizirati rad u parovima
- omogućiti prezentaciju radova
- zaključci, učenici / nastavnik

INTEGRACIJA**1.Filozofija****IZVORI**

- Vedad Spahić, Čitanka za četvrti razred gimnazije

-S. Blagojević, Antologija bosanskohercegovačke poezije dvadesetog stoljeća (1981)

Savremena poezija

-Ž. Prever, Izbor

-Mehmedalija Mak Dizdar, Kameni spavač

-Abdulah Sidran, Sarajevska zbirka; Sarajevski tabut (izbor)

-Izet Sarajlić, Sarajevo

-Vesna Parun, Usnuli mladić

-D. Sekulić, Ave Marija

-Slavko Mihalić, Klopka za uspomene

-Vasko Popa, Kora (izbor)

-Ilija Ladin, Pjesme o pticama

-Popularna pjesma savremenog kantautora / grupe (po izboru)

Savremena proza

-F. M. Dostojevski. Zločin i kazna

-Alber Kami, Stranac

-Miroslav Krlež, Povratak Filipa Latinovića

-Marina Katnić-Bakaršić, Narativne čarolije „Hiljadu i jedne noći“ (esej)

-Irfan Horozović, Šedrvanski vrt ili Talhe

-Ivo Andrić: Prokleta avlja; Razgovor sa Gojom

-Meša Selimović, Derviš i smrt

-H. Hese, Stepski vuk (odломak)

-Paulo Koeljo, Alhemičar

Savremena drama

-Alija Isaković, Hasanaginica

-Semjuel Becket, U očekivanju Godoa

-Žorž Fejdo, Buba u uhu

-Zlatko Topčić, Kulin ban

-Dž. Karahasan, Kralju ipak ne sviđa se gluma

OCJENJIVANJE**Ocjenvivanje:**

□ učenici moraju biti upoznati sa tehnikama i kriterijima ocjenjivanja

□ učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:**1.Intervju**

-usmeno ispitivanje s kratkim definiranim pitanjima i kratkim odgovorima

-u ocjenjivanju učestvuju nastavnik i učenik (povremeno)

-obavlja se u toku svih jedinica i na kraju modula

Ocjenjuje se:

- uočavanje obilježja savremene poezije, proze i drame , poznavanje predstavnika i djela
- poznavanje strukture pjesme, romana i drame
- iznošenje kritičkog stava o djelu u odnosu na savremenost

2.Projekat

-planirana aktivnost s tačno određenim početkom i krajem

Ocjenjuje se:

-sposobnost učenika da rade kao dio tima i da završe zadatak stručno

-evidencija istraživanja osnovnih podataka i planiranja

-zadovoljena svrha ciljevi

-kreativnost i originalnost

-uspješnost komunikacije i prezentacije:

(I) pismeno: format, izgled, jasnoća, raspored sadržaja

(II) usmeno: usmene vještine komunikacije, sposobnost jasnog prenošenja ideja, rječitost

3.Esej

-učenici pišu esej dva školska časa

Ocjenjuje se:

-kritički osvrt o popularnosti romana

-stilska i pravopisna korektnost

4.Test

-na kraju modula

-pitanja su iz definiranih tematskih jedinica

-primjenjeni standardi u pripremanju pitanja za test

-test je bodovan i sadrži do 20 pitanja

-rad učenika na testu traje jedan školski čas

Važnost tematskih jedinica:

1.Savremena poezija, 30%

2.Savremena proza, 40%

3.Savremena drama, 30%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

1.Savremena poezija: intervju i test

2.Savremena proza: intervju, projekat, esej i test

3.Savremena drama: intervju i test

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Sintaksa
REDNI BROJ	11
ŠIFRA MODULA	OP-01-11
SVRHA MODULA	Svrha ovog modula je da kod učenika razvija pismenost i omogući im stjecanje osnovnog znanja iz sintakse, te razvije svijest da im je jezičko znanje potrebno u svakodnevnoj usmenoj i pismenoj komunikaciji.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Gramatičko predznanje iz osnovne škole i modula OP-0 1-05
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Upoznavanje sistema bosanskog standardnog jezika na sintasičkom nivou ☐ Razvijanje sposobnosti povezvanja, analize i uopćavanja na jezičkim primjerima ☐ Razvijanje sposobnosti primjene stečenog jezičkog značenja ☐ Ovladavanje pravopisnom normom u vezi sa rečenicom ☐ Izgrađivanje sposobnosti saradničkog učenja ☐ Stjecanje jezičke i opće kulture
JEDINICE	1.Sintaksičke jedinice 2.Nezavisnosložene i zavisnosložene rečenice
REZULTATI	<p>1.Sintaksičke jedinice Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ definira pojam sintakse i sintasičkih jedinica ☐ prepozna sintagmu ☐ otkrije veze i odnose među članovima sintagme na primjerima ☐ otkrije svojstva rečenice ☐ prepozna dijelove rečenice i njihova obilježja ☐ analizira rečenicu određujući vrstu i službu riječi <p>2.Nezavisnosložene i zavisnosložene rečenice Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ prepozna proste rečenice i uoči šta ih povezuje ☐ otkrije model složene rečenice ☐ razlikuje vrste nezavisnosloženih rečenica ☐ utvrdi način prepoznavanja zavisnosloženih rečenica ☐ razlikuje zavisnosložene rečenice ☐ ispita red riječi u rečenici ☐ pravilno upotrebljava interpunkciju

SMJERNICE

Jedinica 1

- grafofolija; definirati sintaksu, sintasičke jedinice (riječ, sintaksema, sintagma, rečenica)
- objasni gramatičke veze među članovima sintagme na osnovu primjera
- uočiti glavni i zavisni dio sintagme i odnos među njima
  - kongruencija: pdudaraju se rod, broj i padež
  - upravljanje ili rekacija: upravni član upravlja gramatičkim svojstvima zavisnog člana
  - izvesti zaključke o vrstama sintagme prema glavnem članu (imeničke, zamjeničke, pridjevske, glagolske...)
- otkrivanje svojstva rečenice na primjerima
  - učenici sami stvaraju primjere
- pripremiti zadatke na grafofoliji
  - provjeriti stepen znanja učenika o vrstama riječi i sintaksičkoj službi riječi
  - rad u grupama
  - svaka grupa obradi jedan član rečeničnog člana služeći se udžbenikom
  - svaka grupa uradi plakat na papiru većeg formata: osnovni podaci o članovima rečeničnog ustrojstva s primjerima
  - izložiti plakate; svaki učenik odgovara na postavljena pitanja o dijelovima rečenice
- pripremiti zadatke za ponavljanje i utvrđivanje
  - na konkretnim primjerima odrediti vrstu riječi i članove rečeničnog ustrojstva

Jedinica 2

- na grafofoliji objasniti podjelu rečenica prema sastavu
  - grupni rad; svakoj grupi dati tekst s nekoliko nezavisnosloženih rečenica
  - učenici prepoznaju koliko ima surečenica u složenoj rečenici, ispisuju ih i uočavaju šta ih povezuje (veznik ili rečenični znak)
  - komentirati rezultate
- grafofolija; model prepoznavanja složenih rečenica:
  - 1.utvrditi koliko ima predikata
  - 2.koliko je predikata, toliko je rečenica
  - 3.utvrditi zavisi li jedna rečenica o drugoj
  - 4.utvrditi šta ih povezuje
- na grafofoliji objasniti vrste nezavisnosloženih rečenica
  - učenici prepoznaju vrste nezavisnosloženih rečenica u uvodnom zadatku
  - Rad u parovima
  - Pripremiti zadatke za ponavljanje i utvrđivanje:
    - objasniti model prepoznavanja na novim primjerima
    - od prostih rečenica napraviti složene
    - odrediti vrste nezavisnosloženih rečenica na primjerima
    - označiti zareze
    - prezentacija i korekcija rezultata
- ponoviti o članovima rečeničnog ustrojstva postavljanjem pitanja učenicima
  - rad u parovima
  - pripremiti tekst-zadaci nadopunjavanja
  - poći od članova rečeničnog ustrojstva (subjekta, predikata, objekta, atributa)
  - članove rečeničnog ustrojstva zamijeniti zavisnom rečenicom (npr. : Ranoranilac dvije sreće grabi.
----- dvije sreće grabi.)
  - prezentacija i zaključci
  - izvođenje (otkrivanje) pravila da se u zavisnosloženim rečenicama zavisna rečenica odnosi prema glavnoj kao jedan od dijelova rečenice
- na grafofoliji objasniti zavisnosložene rečenice (objekatske, adverbijalne, atributske, apozicijske) prema
  - Modelu prepoznavanja zavisnosloženih rečenica:
    - 1.utvrditi koliko ima predikata
    - 2.koliko predikata, toliko je rečenica
    - 3.utvrditi koja je rečenica glavna, a koja zavisa
    - 4.utvrditi kako se zavisna rečenica odnosi prema glavnoj (kao objekat, odverbijalna oznaka.....)
    - 5.imenovati vrstu rečenice

- adverbijalne rečenice obraditi metodom slagalice
  - formirati grupe A; B, C, D
  - svaka grupa ima 8 članova (koliko je adverbijalnih rečenica)
  - svaki učenik iz grupe dobiva jedan broj (A1, A2, A3.....B1, B2, B3...)
  - svaki broj dobiva svoj zadatak napisan na papiru
  - potom sve jedinice sjednu za isti stol, dvojke za drugi i tako redom, oblikujući ekspertne grupe
  - u ovim grupama učenici proučavaju i komentiraju isti tekst, npr. jedinice proučavaju mjesne surečenice,
  - dvojke vremenske, trojke načinske....
- Kad u ekspertnim grupama objasne i nauče svoj dio gradiva , vraćaju se u matične grupe i poučavaju
  - ostale šta su pročitali i naučili.
  - ostali članovi grupe prave bilješke
  - na ovaj način učenici međusobno razjašnjavaju pojmove, uče od drugih ali i jedni druge
  - Ako je praktičnije, adverbijalne rečenice obraditi u dva puta (četiri po četiri).
- analizirati red riječi na književnim tekstovima:
  - osnovni red
  - stilski obilježen red riječi
  - automatiziran
- rad u grupama
  - učenici rade tablice koje upućuju na pravila o pisanju pojedinih rečeničnih znakova s primjerima u kojima je primjenjeno navedeno pravilo
  - služiti se udžbenikom ili pravopisom
  - komentirati pravila
  - provesti vježbu; individualni rad: pravopisno urediti tekst i staviti interpunkcijske znakove
  - učenici zamijene rade i ispravljaju greške jedni drugima
  - na grafofoliji istaknuti pravopisno uređen tekst
  - prezentacija rezultata

INTEGRACIJA

1.Strani jezik

IZVORI

Izvori:

- S. Halilović: Pravopis bosanskog jezika
- Dž. Jahić, S. Halilović, I. Pašić: Gramatika bosanskog jezika
- Dz.Jahic: Rječnik bosanskog jezika
- S. Midžić: Naš jezik za treći razred gimnazije
- književnost (tekst)

OCJENJIVANJE

Ocjenjivanje:

- učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1. Usmeni ispit

Ocjenjuje se:

- prezentacije grupnog rada, rada u parovima i individualni rad na teme u oblasti sintaksičke jedinice, nezavisnosložene rečenice i zavisnosložene račenice
- odgovor na pitanja koja postavljaju učenici jedni drugima
- odnos učenika prema nastavnoj građi, predmetu, drugim učenicima i profesoru

Test

- na kraju modula
- pitanja su iz definiranih tematskih jedinica

-primijenjeni standardi u pripremanju pitanja za test
-test je bodovan i sadrži 20 pitanja
-rad učenika na testu traje dva školska časa

Važnost tematskih jedinica:

- 1.Sintaksičke jedinice, 50%
- 2.Nezavisnosložene i zavisnosložene rečenice, 50%

Pregled tehnika ocjenjivanja:

- 1.Sintaksičke jedinice: usmeni ispit i test
- 2.Nezavisnosložene i zavisnosložene rečenice: usmeni ispit i test

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Traženje posla
REDNI BROJ	12
ŠIFRA MODULA	OP-01-12
SVRHA MODULA	Svrha ovog modula je da razvije sposobnosti potrebne za traženje i zadržavanje posla.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Moduli: OP-01-01, OP-01-06, OP-01-09
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Vježbanje i sticanje vještina u vezi sa prijavom za posao ☐ Razvijanje vještina i osobina potrebnih za radno mjesto ☐ Istraživanje načina kako se nositi sa nezaposlenošću, promjenama i problemskim situacijama ☐ Komuniciranje i saradnja sa lokalnom zajednicom ☐ Izgrađivanje sposobnosti za rad u timu ☐ Razvijanje saznanja o različitim mogućnostima za zaposlenje
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osobine i sposobnosti radnika 2. Priprema za zaposlenje 3. Mogućnosti za zaposlenje
REZULTATI	<p>1.Osobine i sposobnosti radnika Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ navede potrebne osobine radnika koji traži posao ☐ objasni kako da demonstrira ove osobine na poslu ☐ pripremi upitnik sa preciznim pitanjima ☐ navede prednosti i nedostatke timskog rada ☐ diskutira o važnosti lične sposobnosti za posao <p>2.Pripreme za zaposlenje Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ analizira potrebe tržišta za određenim zanimanjima i radnim sposobnostima ☐ napiše prijavu (molbu) za posao ☐ vodi razgovor s poslodavcem ☐ pokaže samopouzdanje i inicijativu pri traženju posla <p>3.Mogućnost za zaposlenje Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ istraži mogućnost zaposlenja ☐ diskutira o nezaposlenosti ☐ pristupa rješavanju problema sa svoje tačke gledišta ☐ objasni vrste rada navodeći razlike ☐ napravi plan ličnog rada u humanitarne svrhe ☐ razumije prava i obaveze radnika i poslodavaca ☐ kritički procjenjuje problem zaposlenja ☐ pripremi dokumentaciju potrebnu za registraciju u zavodu za zapošljavanje

SMJERNICE

Jedinica 1

- diskutirati o osobinama i sposobnostima koje su potrebne zaposlenom (fleksibilnost, odgovornost, predanost radu u struci)
- organizirati posjetu radnika iz struke i voditi razgovor o osobinama zaposlenog
- napraviti popis osobina koje su potrebne za posao (urednost, oblačenje, tačnost...). Učenici prave popis osobina
- pripremiti upitnik (rad u grupama)
- objasniti upitnik:
  - svrha (Zašto se upitnik sprovodi?)
  - pitanja (kratka, precizna, jasna)
  - broj pitanja (od 5 do 8)
- uključiti u upitnik pitanja: koje tehnologije koristiti, šta treba još da znam za taj posao
- učenici u grupama posjeti radionicu (preduzeće) određene djelatnosti istražiti prednosti i nedostatke timskog (individualnog) rada.
- analizirati upitnik.
- organizirati diskusiju -Šta sve moram znati da radim da bih se zaposlio? (npr. rad na kompjuteru, vozački ispit, poznavanje stranih jezika itd.)
- učenici analiziraju koje osobine i sposobnosti imaju, a koje bi trebali da razviju

Jedinica 2

- učenici pripreme oglase iz novina (radio i TV)
- rad u grupama
- učenici istraže oglase, naprave listu traženih zanimanja i listu traženih radnih sposobnosti
- razgovarati o dobijenim podacima iz oglasa-upoređiti potrebe tržišta za konkretnom strukom u odnosu sa drugim strukama
- odabratи oglas i vježbati pisanje prijave za posao
- učenici individualno sastavljaju svoju biografiju i nekoliko učenika predstavi svoju biografiju
- vježbati u parovima
- učenik je odabran za posao
- improvizirati razgovor (jedan učenik igra ulogu poslodavca, a drugi traži posao)
- naglasiti da se obrati pažnja na: ponašanje, izgled, izbor riječi i sl.
- svи parovi demonstriraju uvježbano
- improvizirati situaciju -za jedno radno mjesto prijavljeno pet kandidata
- vježbati kako dobiti radno mjesto

Jedinica 3

- istražiti podatke o mogućnosti zaposlenja u mjestu (zavod za zapošljavanje)
- procijeniti mogućnost zaposlenja.
- diskutirati o nezaposlenosti (suočavanje s tim problemom i kako ga riješiti).
- organizirati grupni rad
  - Zadatak: pronaći moguća rješenja (npr. prekvalifikacija, doškolovanje, kursevi i sl.)
- piše pismeni rad o suočavanju s problemom nezaposlenosti
- pročitati nekoliko radova i komentirati
- diskutirati o vrstama rada (plaćeni rad, volonterski, sezonski, humanitarni i rad na crno).
- ispitati mogućnosti humanitarnog rada u školi, zgradi, ulici i sl.
- analizirati statut sindikata
- postaviti problemsku situaciju traženja posla u inostranstvu
- problemi (poteškoće) koje ih očekuju (jezik, rad na crno, odvojenost od porodice, radna diskriminacija, teži poslovi i sl.).Organizirati suprotstavljanje mišljenja dviju grupa za odlazak ili protiv odlaska.
- vježbati proceduru prijave u zavod za zapošljavanje i vježbati popunjavanje različitih obrazaca

INTEGRACIJA
1. Demokratija i ljudska prava
2. Ekonomika i menadžment
IZVORI
- Dušanka Bojčić, Kultura poslovnog ponašanja, Bgd.2005 - S. Gazibara, Sarajevo: Uzorci u kulturi izražavanja - S. Halilović: Pravopis bosanskog jezika - novine, oglasi - statut sindikata - obrasci za lične karte, vozačke, pasoše
OCJENJIVANJE
Ocjjenjivanje:
□učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja □učenici moraju ostvariti minimalno 50 % svih definiranih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja
Razrada tehnika ocjenjivanja:
1. Usmeni ispit
- ocjenjivanje od strane profesora ili od strane kolege-učenika - pri usmenom ispit učenici mogu koristiti portofolio radova
Ocenjuje se:
- navođenje i diskusija o određenim osobinama i sposobnostima radnika za određeni posao diskusija-analiza potreba tržišta za zanimanjem i radnim sposobnostima - usmena prezentacija biografije - demonstracija razgovora sa poslodavcem u parovima - diskusija o vrstama rada (plaćeni, volonterski, sezonski, humanitarni, rad na crno)
2. Portfolio radova
- predstavlja skup učeničkih radova koje učenici mogu koristiti pri usmenoj prezentaciji - ocjenjivanje samostalnog rada učenika ili rada učenika u grupi
Ocenjuje se:
- pripremanje upitnika (individualno i grupno) - izvještaj o prednostima i nedostacima individualnog i timskog rada - istraživanja oglasa, lista zanimanja i radnih sposobnosti - vježbe pisanja molbe za posao - sastavljanje biografije - ispunjavanje obrazaca za lične dokumente
3. Esej
je rad učenika koji podrazumjeva širi osvrt učenika na određenu temu
Ocenjuje se:
- rad učenika o suočavanju sa problemom nezaposlenosti
Važnost tematskih jedinica:
1.Osobine i sposobnosti radnika, 35% 2.Pripreme za zaposlenje, 30% 3.Mogućnost za zaposlenje, 35%
Pregled tehnika ocjenjivanja:
1.Osobine i sposobnosti radnika: usmenii ispit i portfolio radova 2.Pripreme za zaposlenje: usmeni ispit i portfolio radova 3.Mogućnost za zaposlenje: usmeni ispit i esej

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost
MODUL	Poslovna komunikacija i traženje posla
REDNI BROJ	13
ŠIFRA MODULA	OP-01-13
SVRHA MODULA	Ospozobiti učenika da razvije vještine poslovne komunikacije potrebne za posao i sposobnosti za traženje i zadržavanje posla.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Modul: Mediji
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Vježbanje i sticanje vještine u pisanju biografija, poslovnih pisama, zapisnika i izvještaja ☐ Razvijanje pozitivne radne etike i podsticanje odgovornosti na radu ☐ Razvijanje jezičke sposobnosti u vezi sa poslom i radnim mjestom ☐ Razvijanje pravilne komunikacije među ljudima ☐ Vježbanje i sticanje vještina i osobina potrebnih za radno mjesto ☐ Izgrađivanje sposobnosti za rad u timu ☐ Razvijanje saznanja o različitim mogućnostima za zaposlenje
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1.Poslovna pisma 2.Zapisnik i izvještaj 3.Osobine i sposobnosti radnika 4.Priprema za zaposlenje
REZULTATI	<p>1.Poslovna pisma Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ napravi plan pisanja biografije ☐ napiše biografiju poznate ličnosti ☐ napiše svoju biografiju i CV ☐ napiše molbu dajući relevantne podatke ☐ napiše žalbu (prigovor) ☐ odgovori na molbu i žalbu ☐ služi se poslovnim načinom izražavanja ☐ predstavi standardo pismo <p>2.Zapisnik i izvještaj Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ vodi bilješke sa sastanka ☐ otkrije strukturu zapisnika ☐ napiše zapisnik prema stvorenom planu ☐ čita zapisnik sa akcentom na zaključke i preporuke ☐ prikaže osnovnu strukturu izvještaja ☐ napiše izvještaj <p>3.Osobine i sposobnosti radnika Učenik će biti sposoban da:</p>

- navede potrebne osobine radnika koji traži posao
- navede bitne karakteristike zaposlenog u određenoj struci
- objasni kako da demonstrira ove osobine na poslu
- pripremi upitnik o osobinama radnika
- raspravljaju o važnosti lične sposobnosti za posao
- obrazloži svoje mišljenje o odnosima među polovima, drugim ljudima i imovini preduzeća

4.Priprema za zaposlenje

Učenik će biti sposoban da:

- analizira potrebe tržišta za određenim zanimanjima i radnim sposobnostima
- napiše prijavu za posao
- vodi razgovor s poslodavcem
- objasni vrste rada i navede razlike
- napravi plan ličnog rada u humanitarene svrhe
- kritički procjenjuje problem zaposlenja
- pripremi dokumentaciju potrebnu za registraciju u zavodu za zapošljavanje

SMJERNICE

Jedinica 1

- pripremiti uzorak biografije, analizirati u grupnom radu i načiniti plan
- prema utvrđenom planu samostalno pisati biografiju poznate ličnosti (po izboru učenika)
- napiše vlastitu biografiju i CV uz korištenje računara
- pripremiti nacrt molbe na grafofoliji:
  - prema nacrtu pripremiti podatke za molbu
  - sastaviti molbu
  - prezentirati nekoliko molbi
- pripremiti nacrt žalbe (prigovora) na grafofoliji
  - sastaviti žalbu (prigovor)
- vježbati pisanje odgovora
  - koristiti kao materijal molbe i žalbe koje su učenici sastavili (grupni rad)
  - analizirati odlike poslovnog načina izražavanja na urađenom materijalu
- objasniti standardnu formu poslovnog pisma
  - vježbati uz korištenje forme
  - skicirati plan za pisanje poslovnog pisma sa detaljima
  - napisati i prezentirati poslovno pismo

Jedinica 2

- raditi u dvije grupe (jedna grupa diskutira, druga bilježi)
  - postaviti problemsku situaciju, npr.:formiranje razrednog tima (fudbal, košarka, odbojka i sl.)
  - razviti diskusiju
  - bilježiti važne tačke diskusije
  - uočiti plan i ispisati na većem formatu papira postavljenom na vidnom mjestu za sve učenike
- nastavnik će pripremiti službeni zapisnik
  - uočavanje bitnih dijelova zapisnika
  - napisati zapisnik
- na grafofoliji predstaviti strukturu izvještaja i objasniti
  - u grupnom radu sastaviti plan pisanja izvještaja
  - samostalno napisati jedan izvještaj, npr.: sa praktične nastave
  - čitanje izvještaja

Jedinica 3

- diskutirati o osobinama i sposobnostima koje su potrebne zaposlenom (fleksibilnost,odgovornost, predanost radu u struci)
- organizirati posjetu radnika iz struke i voditi razgovor o osobinama zaposlenog
- provesti govornu vježbu o određenoj profesiji
- u grupnom radu skicirati bitne karakteristike određene profesije (stav prema drugim ljudima, izgled,

ponašanje, interes za posao)

-ispisati podatke na većem formatu papira i sumirati

napraviti popis osobina koje su potrebne za posao (urednost, oblačenje, tačnost...)

- učenici prave popis osobina

rad u grupama

-pripremiti upitnik sa kratkim, jasnim i preciznim pitanjima (od 5 do 8)

organizirati raspravu na temu – Šta sve moram znati da radim da bih se zaposlio?

(npr.:rad na kompjuteru, vozački ispit, poznavanje stranog jezika itd.)

- nastavnik napravi listu vještina i osobina potrebnih za posao;

- učenici analiziraju koje vještine i sposobnosti imaju, a koje bi trebalo da razviju

- u grupnom radu naprave i usaglase listu pravila o međusobnim odnosima u odjeljenju ili u preduzeću

Jedinica 4

učenici pripreme oglase iz novina (radio i TV)

- radeći u grupama istraže oglase, naprave listu traženih zanimanja i traženih radnih sposobnosti

- razgovarati o dobijenim podacima iz oglasa i utvrditi potrebe tržišta za konkretnom strukom - procijeniti mogućnost zaposlenja (npr.: prekvalifikacijom, doškolovanjem, kursevima, i sl.);

- razgovarati o nezaposlenosti

odabratи oglaši i vježbati pisanje prijave za posao (objasniti CV i aplikacijske forme)

- učenici individualno sastavljaju svoju biografiju i nekoliko učenika predstavi svoju biografiju

vježbati u parovima

- improvizirati razgovor (jedan učenik igra ulogu poslodavca, a drugi traži posao)

- naglasiti da se obrati pažnja na: ponašanje, izgled, izbor riječi i sl.

- svi parovi demonstriraju uvježbano

diskutirati o vrstama rada (plaćeni rad, volonterski, humanitarni, sezonski, rad na crno);

spitati mogućnost humanitarnog rada u školi, zgradji, ulici i sl.

- predvidjeti neku humanitarnu aktivnost (posjeta staračkom domu, akciju skupljanja knjiga i sl.)

postaviti problemsku situaciju traženja posla u inostranstvu

- problemi (poteškoće) koji ih očekuju (jezik, rad na crno, odvojenost od porodice, radna diskriminacija, teži poslovi i sl.)

- organizirati suprotstavljanje mišljenja dviju grupa za odlazak ili protiv odlaska;

piše pismeni rad o suočavanju s problemom nezaposlenosti

- pročitati nekoliko radova i komentirati

vježbati proceduru prijave u zavod za zapošljavanje

- vježbati popunjavanje obrazaca

INTEGRACIJA

1.Demokratija i ljudska prava

2.Ekonomika i menadžment

IZVORI

- Dušanka Bojićić : Kultura poslovnog ponašanja, Bgd. 2005

- Senahid Halilović: Pravopis bosanskog jezika

- novine, oglasi

- statut sindikata

- obrasci za lične dokumente

OCJENJIVANJE

Ocjajivanje:

učenici moraju unaprijed biti upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja

učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih definiranih rezultata učenjau svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Razrada tehnika ocjenjivanja:

1. Intervju

- ocjenjivanje od strane profesora ili kolege- učenika

Ocenjuje se:

- analiza potreba tržišta za zanimanjem i radnim sposobnostima
- usmena prezentacija biografije
- demonstracija (u parovima)razgovora sa poslodavcem
- navođenje vrste rada
- ocjenjivanje učešća učenika u raspravi na temu iz struke
- ocjenjivanje simulacije situacije pozitivnog i negativnog odnosa prema materijalnim dobrima
- navođenje i diskusija o određenim osobinama i sposobnostima

2. Portfolio radova

- skup učeničkih radova koje učenici mogu koristiti pri usmenoj prezentaciji

Ocenjuje se :

- pisanje biografija (biografija učenika)
- pisanje molbe, CV (radne biografije)
- pisanje odgovora na molbe i žalbe koristeći se poslovnim način izražavanja
- zabilješke sa sastanka (zapisnik)
- skiciranje plana za poslovno pismo i korištenje poslovnog načina izražavanja
- pisanje izvještaja
- pripremanje upitnika
- istraživanje oglasa, lista zanimanja i radnih sposobnosti
- ispunjavanje obrazaca za lična dokumenta

3. Esej

- rad učenika koji podrazumijeva širi osvrt na određenu temu
- rad učenika o suočavanju sa problemom nezaposlenosti

Važnost tematskih jedinica

1.Poslovna pisma,	25 %
2.Zapisnik i izvještaj,	25 %
3.Osobine i sposobnosti radnika,	25%
4.Priprema za zaposlenje,	25%

Pregled tehnika ocjenjivanja

1.Poslovna pisma :	portfolio,
2.Zapisnik i izvještaj:	portfolio,
3.Osobine i sposobnosti radnika:	portfolio, intervju,
4.Priprema za zaposlenje:	portfolio, intervju, esej

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

1. Nastavnički fakultet/filozofski fakultet, odsjek za bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost ili odsjek za južnoslavenske jezike i književnost, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti ili drugim stručnim zvanjem, gdje su bosanski/hrvatski/srpski jezik ili književnost/južnoslavenski jezici ili književnost glavni ili ravnopravni predmeti u dvopredmetnoj grupi;

2. Nastavnički fakultet/filozofski fakultet, odsjek za bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti ili drugim stručnim zvanjem gdje su bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost ili književnost naroda BiH i bosanski/hrvatski/srpski jezik glavni ili ravnopravni predmeti u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

BOSANSKI JEZIK

- modul 1: Komunikacija na radnom mjestu
- modul 2: Teorija književnosti i kreativno izražavanje
- modul 3: Vještine istraživanja i prezentacije
- modul 4: Književnost od antike do prosvjetiteljstva
- modul 5: Fonetika i morfologija
- modul 6: Mediji
- modul 7: Književnost od romantizma do polovine 20. stoljeća
- modul 8: Tvorba riječi i leksikologija
- modul 9: Poslovna komunikacija
- modul 10: Savremena književnost
- modul 11: Sintaksa
- modul 12: Traženje posla
- modul 13: Poslovna komunikacija i traženje posla

Napomena:

1.Zanimanja četvrtog stepena koja imaju dva časa nedjeljno iz bosanskog jezika izučavaju module : 1, 2, 3, 6, 7,11, 10, 13

2.Zanimanja trećeg stepena koji imaju dva časa nedjeljno iz bosanskog jezika izučavaju module : 1, 2, 3, 6, 7,13

3.Svi ostali koji imaju tri časa nedjeljno izučavaju od 1.do 12.modula

ENGLESKI JEZIK

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	Education
REDNI BROJ	01.
ŠIFRA MODULA	OP-02-01
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku na temu obrazovanje
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u engleskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. School life 2. Teenagers 3. Sport 4. Vocational vocabulary
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati školu - Opisati školski sustav - Usvojiti vokabular na temu život u školi - Reći svoj raspored sati <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reći nešto o svom životnom dobu - Opisati svoj odnos prema odraslima - Sastaviti anketu o problemima mlađih - Razgovarati o svojim ambicijama - Razumjeti jednostavnije tekstove u časopisima za mlade na engleskom jeziku. <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati vrste sportova i grupirati ih po srodnosti - Govoriti o sportu koji voli ili kojim se bavi - Opisati sportski dogadjaj u školi ili gradu - Objasniti pojam fair-play <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Imenovati predmete u svojoj struci - Koristiti stručne termine u vlastitim rečenicama - Čitati jednostavnije tekstove vezane za struku
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristiti skicu plana škole koju učenici izradjuju (group work) - nastavnik će pripremiti shemu školskog sustava u stranoj zemlji (V.Britaniji)

- matching exercise
- group work (izrada rasporeda sati)

Jedinica 2:

- group work / report
- diskusija
- učenici rade anketu
- pair work
- koristiti tekstove primjerene intelektu mladih (reading comprehension – questions and answers)

Jedinica 3:

- zahtijevati od učenika prikupljanje fotografija o sportovima
- role play, report (o zastupljenosti sportova u odjelu, treningu i sl.)
- writing practice
- discussion

Jedinica 4:

- Picture exercises, matching practice, gap filling
- Pair work
- Group work

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva.

Časopisi, video i audio kazete.

IZVORI

Jedinica 1 – Mother tongue

Jedinica 2 – Psychology , Sociology

Jedinica 3 – Physical education

Jedinica 4 – Vocational subjects

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 1: Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, Noun Plurals, Word order (S V O)

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	Leisure
REDNI BROJ	02
ŠIFRA MODULA	0P-02-02
SVRHA MODULA	Ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku na temu slobodno vrijeme.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u engleskom jeziku.
CILJEVI	<p>ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja. - podsticati učenike na komunikaciju vezanu za teme
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Money</i> 2. <i>Travel</i> 3. <i>Food and drinks</i> 4. <i>Vocational vocabulary</i>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Snaći se u mjenjačnici - Tražiti informacije u banci i pošti i razumjeti jezične strukture u toj oblasti - Napraviti spisak za kupovinu - Govoriti o svom džeparcu <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razgovarati o raznim prijevoznim sredstvima - Slijediti i davati upute za snalaženje u gradu - Tražiti i dati informacije vezane za putovanje - Snaći se u raznim situacijama na putovanju (npr.prelazak granice) - Planirati jedno putovanje <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Naručiti hranu i piće u restoranu - opisati neka tradicionalna jela u svojoj zemlji - snaći se u fast food restoranu - razgovarati o zdravoj hrani <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristiti složenije termine vezane za struku - razumjeti jednostavne tekstove iz struke - služiti se rječnikom
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - roleplay (vježba u odjelu : sluzbenik – stranka)

- filling gaps (usvajanje novog vokabulara)
- brainstorming
- diskusija na temu džeparac

Jedinica 2:

- team work, research, report
- pair work (npr. dati plan grada a učenici u parovima vježbaju postavljanje pitanja i davanje odgovora)
- role play and discussion to follow
- za vježbu dati set dijaloga.
- učenici u pismenoj formi izradjuju plan.

Jedinica 3:

- role play (u odjelu: konobar – gost)
- team work (izrada menija, prevodjenje recepata i sl.)
- role play (npr. organizirati restoran u odjelu gdje su neki učenici radnici a neki mušterije)
- učenici će izraditi spisak namirnica zdrave hrane

Jedinica 4:

- picture exercises, matching practice, gap filling
- group work
- project work (lista stručnih termina

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva.

Časopisi, video i audio kazete.

IZVORI

Jedinica 1 – Mathematics (money exchange)

Jedinica 2 – Geography

Jedinica 3 – Biology and Geography

Jedinica 4 – Vocational subjects

OCJENJVANJE

Nastavnik ce pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (sto obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 2: Present Perfect Simple, Articles, Quantifiers, Tenses - revision

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	People
REDNI BROJ	03.
ŠIFRA MODULA	OP-02-03
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku na temu ljudi i njihov život.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u engleskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Appearances</i> 2. <i>Emotions</i> 3. <i>Famous people</i> 4. <i>Vocational vocabulary</i>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati usmeno izgled neke osobe - Uporediti izgled dvije ili više osoba - U pismenoj formi opisati izgled drage osobe <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o svome karakteru - Nabrojati emocije - Diskutirati na temu ljubav - Napisati ljubavno pismo <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dogovoriti razgovor sa zamišljenom poznatom osobom - Razgovarati sa poznatom osobom (interview) - Napisati kraću biografiju poznate osobe po svom izboru - Prepoznati opisanu osobu <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Služiti se stručnim terminima - Čitati i razumjeti stručne tekstove - Služiti se rječnikom
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Questions and answers, pair work - Group work (učenici se upoređuju međusobno u grupi) - Short description (work at home) <p>Jedinica 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponuditi učenicima listu pridjeva kao pomoć da govore o karakteru i emocijama - Dati pridjeve suprotnog značenja

- Brainstorming
- Informal letter (a pattern)

Jedinica 3:

- vježba uobičajenih fraza-izraza u određenoj situaciji (role play)
- razvoj vještine postavljanja pitanja u razredu (press conference)
- nastavnik pročita kraću biografiju poznate osobe, a učenici zapisuju koliko su zapamtili, (dict.-comp.)
- guessing game

Jedinica 4:

- picture exercises, matching practice, gap filling
- group work
- project work

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Mother tongue (reading and writing skills)

Jedinica 2 –Psychology-(where applicable) for personality, Mother tongue

Jedinica 3 – Mother tongue

Jedinica 4 – Vocational subjects

IZVORI

Udzbenici :(kao pomoc mogu poslužiti)

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnog ministarstva.

Časopisi,video i audio kazete.

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismani ispit unutar skole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 3: Comparison of Adjectives, Adverbs, Word order (S V O A), Tenses – revision

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	Relationships
REDNI BROJ	04.
ŠIFRA MODULA	OP-02-04
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku na temu odnosi među ljudima.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u engleskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - olakšati učenicima uključenje u društveni život.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Family</i> 2. <i>Friends</i> 3. <i>Social life</i> 4. <i>My future</i>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predstaviti članove svoje obitelji - Traziti informacije o članovima obitelji drugih učenika u odjelu - Opisati vikend u svojoj obitelji - Napisati sastav na temu blagdan u obitelji <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predstaviti i opisati prijatelja - Pozvati prijatelja u kino, na izlet, na zabavu i sl. - Diskutirati na temu prijateljstva. - Ispričati doživljaj iz prošlosti (stvarni ili izmisljeni) sa prijateljem. <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati oblike druženja (izlazak sa prijateljem ili djevojkicom/mladićem, školska ekskurzija i sl.) - Razgovarati o mjestu izlaska (diskoteka, restoran, kino, koncert i sl.) - Organizirati intervju u cilju prikupljanja informacija o željama i potrebama svojih kolega. <p>Diskutirati o problemima mladih</p> <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razgovarati o osnovama budućeg zanimanja - Izraziti planove u svom budućem životu - Uspoređiti sadašnje uvjete života sa onima koji ga očekuju u budućnosti - Razgovarati na temu život u inozemstvu (za i protiv)
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predstaviti obitelj na osnovu novih riječi koje će nastavnik ponuditi (Oral ex., pair work) - vježba tehničke postavljanja pitanja (interview)

- vježbati fraze koje se tiču života u obitelji (Role play)
- pomoći učenicima napisati sastav, setom pitanja ili kraćim tekstrom. (writing exercise, dicto-comp)

Jedinica 2:

- ugradjivanje uobičajenih fraza u danom kontekstu.(dialogue)
- vježba upućivanja poziva, prihvatanja i odbijanja. (Role play)
- Brainstorming
- pričanje po planu kao uvod u zadatak (oral and writing exercise)

Jedinica 3:

- vježba komuniciranja na danu temu (conversation exercise)
- role play
- vježba postavljanja pitanja (Pair work)
- group work, research, questionnaire.

Jedinica 4:

- postupno uvoditi stručne termine (Guessing)
- vježbati komunikaciju služeći se pomenutim terminima (pair work , dialogue)
- učenik će raditi anketu u svom odjelu ili skoli. (team work)
- napraviti listu razloga ZA i PROTIV (debate exercise)

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Sociology (human relationships)

Jedinica 2 – Sociology (human relationships)

Jedinica 3 – Sociology (human relationships)

Jedinica 4 – Ecology (keeping healthy and safe environment); Information technology.

IZVORI

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. Časopisi,video i audio kazete

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (sto obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar skole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50% (1)
	51 %- 60% (2)
	61 %- 80% (3)
	81 %- 90% (4)
	91% – 100% (5)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modal Verbs (can/could, may, must, should), Future Simple, «Going to»-future, Conditionals (type 1), Temporal Clauses

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	Work
REDNI BROJ	05.
ŠIFRA MODULA	OP-02-05
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku na temu posao te uvod u stručnu terminologiju
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u engleskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - ohrabriti timski rad i donošenje odluka; - povećati povezanost teoretskog i praktičnog učenja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Occupations 2. Careers 3. At work 4. Duties and obligations
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati i opisati razna zanimanja - Pripremiti intervju na temu posao - Usportediti srodnna zanimanja - Diskutirati o nekim atraktivnim zanimanjima. <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Popuniti prijavu za posao - Napisati svoj kratki životopis - Kao potencijalni kandidat razgovarati sa poslodavcem o radnom mjestu. - Diskutirati o karijeri (likes/dislikes) <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati jedan dan na praktičnoj nastavi - Predstaviti ljudi sa kojima se susreće na praksi - Usportediti radni dan u školi i na praksi <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati svoje dužnosti i obveze u obitelji. - Tražiti informacije na istu temu - Govoriti o obvezama i dužnostima zaposlenog čovjeka; - Izraziti svoje (ne)slaganje sa dužnostima i obvezama kako na poslu tako i u obitelji.
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - multiple choice, guessing game, word search, matching practice. - vježba postavljanja pitanja (group work), research. - role play, report. (dva učenika predstave dva različita zanimanja a ostali nakon usporedbe istih

napišu kraće izvjesće.

- vježba ZA i PROTIV

Jedinica 2:

- Internet,writing practice (popunjavanje obrasca koji sadrži ime i prezime,datum i mjesto rođenja,adresu,bračno stanje,tel. broj i sl.)
- pisanje sastava (rad kod kuće)
- role play (dati učeniku smjernice-kultura ophodjenja,odijevanja,sigurnost u nastupu itd.)
- anketa

Jedinica 3:

- questions and answers, (gap filling)
- group work, report.
- vodjenje dnevnika

Jedinica 4:

- načiniti listu dužnosti i obveza i uraditi anketu u grupi; izvjesće
- pair work
- discussion

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Technology

Jedinica 2 – Mother tongue (writing skills)

Jedinica 3 – Vocational practice

Jedinica 4 – Sociology (Constitution)

IZVORI

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva.

Časopisi,video i audio kazete.

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (sto obuhvaca otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

- Do 50% (1)
51 %- 60% (2)
61 %- 80% (3)
81 %- 90% (4)
91% – 100% (5)

MODUL PRIPREMO/LA (RADNA GRUPA)

Svetlana Svorcan – Ekonomski fakultet Bijeljina

Sandra Dujmušić - SŠ "Novi Travnik"

Arnela Slijepčević - Poljoprivredna i tekstilna škola Mostar

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 5: Tenses-revision, Indirect / Reported Speech (He says.....), Passive (present, past)

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	My job
REDNI BROJ	06.
ŠIFRA MODULA	OP-02-06
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku i osposobiti ih za upotrebu engleskog jezika u zanimanju te za korištenje stručne literature
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Nivo znanja engleskog jezika ekvivalentan modulu 5.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - ohrabriti timski rad i donošenje odluka; - povećati povezanost teoretskog i praktičnog učenja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Routines</i> 2. <i>Equipment/tools</i> 3. <i>Customers/clients</i> 4. <i>My job</i>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati radni dan u određenom zanimanju - Govoriti o radnom vremenu, uvjetima rada, slobodnim danima, bolovanju i sl. - Planirati radne zadatke za naredni tjedan - Predstaviti funkcije određenih osoba u svojoj firmi <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imenovati sredstva ili alate koje koristi na poslu - objasniti upotrebu sredstava ili alata - opisati računar i njegove osnovne funkcije - poslati poruku putem e-mail. <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razgovarati sa partnerom iz iste struke o zajedničkom poslu - ponuditi usluge klijentu i pomogne mu u rješavanju problema - reklamirati svoje poduzeće - poslati fax i ostaviti poruku na tel. automatu. <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati radno mjesto - govoriti o prednostima i nedostacima svoga zanimanja - definirati uspješnoga poslovnoga čovjeka
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vođenje dnevnika - interview - timetable

- group work / report

Jedinica 2:

- dictionary definitions
- matching practice (npr.povezati odredjena sredstva ili alate sa određenim zanimanjima)
- rad na računaru
- website

Jedinica 3:

- pair work
- group work
- istraživanje / brošura (research)
- fax forms / uvodjenje kratkih zabilješki

Jedinica 4:

- questions and answers, gap filling
- brainstorming
- discussion

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Mother tongue

Jedinica 2 – Information technology, Vocational subjects

Jedinica 3 – Mother tongue

Jedinica 4 – Vocational subjects

IZVORI

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva.

Časopisi, video i audio kazete, te stručni udžbenici i literatura (ovisno o zanimanju)

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima: Revision

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	Social concerns
REDNI BROJ	07.
ŠIFRA MODULA	OP-02-07
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku i osposobiti ih za upotrebu engleskog jezika na temu Social concerns.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Nivo znanja engleskog jezika ekvivalentan modulu 6.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - ohrabriti timski rad i donošenje odluka; - povećati povezanost teoretskog i praktičnog učenja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 5. <i>The battle of sexes</i> 6. <i>Marriage</i> 7. <i>Drugs</i> 8. <i>Crime and Punishment</i>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o karakternim osobinama muškaraca i žena - Imenovati poslove koji su muški odnosno ženski - Raspravljati na temu ravnopravnost spolova - Objasniti feministički pokret <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati vjenčanje u svojoj zemlji - Uporediti sa vjenčanjem u drugim zemljama - Govoriti o braku kao instituciji <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objasniti problem ovisnosti u zemlji i šire - Govoriti o uzrocima problema - Nabrojati mјere prevencije - Čitati novinske članke na temu ovisnosti <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati i definirati razne vrste kriminala - Ispričati priču o nekoj osobi koja je bila u sukobu sa zakonom - Opisati sudnicu i imenovati učesnike sudskega procesa - Razumjeti jednostavnije novinske članke
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - interview, group work (grupa momaka sastavlja listu pitanja za djevojke i obrnuto) - brainstorming

- organizirati talk-show u učionici (voditelj, predstavnik muškog i ženskog spola) slijedi debata
- group work , research

Jedinica 2:

- brainstorming
- research
- anketa

Jedinica 3:

- brainstorming
- research
- anketa

Jedinica 4:

- research (intervju, anketa)
- brainstorming
- group work
- matching practice
- brainstorming

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Psychology, Sociology

Jedinica 2 – Sociology, Religion

Jedinica 3 – Psychology, Sociology

Jedinica 4 – Sociology, Psychology

IZVORI

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. Časopisi, video i audio kazete, te stručni udžbenici i literatura (ovisno o zanimanju).

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50% (1)
	51 %- 60% (2)
	61 %- 80% (3)
	81 %- 90% (4)
	91% – 100% (5)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Past Perfect, Sequence of tenses, Indirect / Reported Speech (He said ....)

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Engleski jezik
MODUL	Planet Earth
REDNI BROJ	08.
ŠIFRA MODULA	OP-02-08
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u engleskom jeziku i osposobiti ih za upotrebu engleskog jezika na temu Planet Earth.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Nivo znanja engleskog jezika ekvivalentan modulu 7.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - ohrabriti timski rad i donošenje odluka; - povećati povezanost teoretskog i praktičnog učenja.
JEDINICE	<p>9. <i>Then and Now</i> 10. <i>Survival</i> 11. <i>Weather and Climate</i> 12. <i>Vocational vocabulary</i></p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Istaknuti razlike života na našoj planeti nekada i sada - Govoriti o problemima svoje generacije i uporediti sa problemima ranijih generacija - Nabrojati prednosti vremena u kojem živi <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Istaknuti pravila ponašanja u prirodi - Govoriti o zagađenosti okoline - Definirati Green Peace movement - Nabrojati mјere zaštite životne sredine <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razgovarati o vremenu - Uporediti godišnja doba - Napisati sedmičnu vremensku prognozu - Istaći klimatske poremećaje u prirodi <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koristiti složenije termine vezane za struku - Čitati i razumjevati stručne tekstove - Služiti se rječnikom
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slike iz časopisa, video materijal - discussion, role play - brainstorming <p>Jedinica 2:</p>

- group work (učenici prave listu pravila ponašanja), report
- novinski članci
- multiple choice
- brainstorming

Jedinica 3:

- pair work, short dialogues
- opis slike
- group work, research
- research, report

Jedinica 4:

- picture exercises, matching practice, gap filling, letters jumbled
- group work, questions and answers
- project work, translation skills

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Mother tongue, History, Sociology

Jedinica 2 – Ecology, Geography

Jedinica 3 – Ecology, Geography

Jedinica 4 – Vocational subjects

IZVORI

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. Časopisi, video i audio kazete, te stručni udžbenici i literatura (ovisno o zanimanju).

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Conditionals (type 2 and 3), general revision.

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Nastavnički fakultet/filozofski fakultet, odsjek za engleski jezik i književnost, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor engleskog jezika i književnosti ili drugim stručnim zvanjem gdje je engleski jezik glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;

2. Nastavnički fakultet/ filozofski fakultet, odsjek za engleski jezik i književnost, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor engleskog jezika i književnosti ili drugim stručnim zvanjem gdje je engleski jezik glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

NJEMAČKI JEZIK

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Ausbildung
REDNI BROJ	1
ŠIFRA MODULA	OP – SJ – 01
SVRHA MODULA	
Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku na temu obrazovanje	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku.	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju njemački jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju njemačkog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tokom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa. 	
JEDINICE	
1. <i>Schulleben</i> 2. <i>Jugendliche</i> 3. <i>Sport</i> 4. <i>Kunst</i>	
REZULTATI	SMJERNICE
Jedinica 1: Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Opisati školu - Opisati skolski sistem - Usvojiti vokabular na temu život u školi - Reći svoj raspored sati 	<ul style="list-style-type: none"> - koristiti skicu plana škole koju učenici izrađuju (Gruppenarbeit) - nastavnik će pripremiti šemu školskog sistema u stranoj zemlji (Njemačkoj) - vježba spajanja riječi ili dijelova rečenice - Gruppenarbeit (izrada rasporeda sati)
Jedinica 2: Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Reći nešto o svom životnom dobu - Opisati svoj odnos prema odraslima - Sastaviti anketu o problemima mladih - Razgovarati o svojim ambicijama - Razumjeti jednostavnije tekstove u časopisima za mlade na njemačkom jeziku. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gruppenarbeit , Reportage - Diskusion - učenici rade anketu - Arbeit in Paaren - koristiti tekstove primjerene intelektu mladih (Leseverständnis – Fragen und Antworten
Jedinica 3: Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati vrste sportova i grupirati ih po srodnosti - Govoriti o sportu koji voli ili kojim se bavi 	<ul style="list-style-type: none"> - zahtjevati od učenika prikupljanje fotografija o sportovima - Rollenspiel, Reportage (o zastupljenosti sportova u razredu, treningu i sl.)

- Opisati sportski događaj u školi ili gradu - Objasniti pojam fair-play	- schriftliche Übung - Diskusion
- Jedinica 4:**
Učenik će biti sposoban:
- Nabrojati vrste umjetnosti - Govoriti o vrsti umjetnosti koju voli - Tražiti informacije od drugih o umjetnosti - Govoriti o TV programu	- Ratenspiel (igra pogađanja na osnovu kratke priče nastavnika ili učenika) - Interview (jedan učenik je poznata osoba iz svijeta umjetnosti, a drugi mu postavljaju pitanja kako bi pogodili o kome se radi) - Gruppenarbeit (učenici će pripremiti upitnik o umjetnosti i podnijeti izvještaj) - diskusija na temu TV programa (istaći pozitivne i negativne strane TV programa)

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Muttersprache

Jedinica 2 – Psychologie, Soziologie

Jedinica 3 – Sport

Jedinica 4 – Kunst, Musik

IZVORI

Udžbenici : (kao pomoć mogu poslužiti)

- DEUTSCH AKTIV, LEHRBUCH 1 A (Langenscheid)
- Udžbenik njemačkog jezika za I razred srednje , M.Toma, Beograd
- Udžbenik njemačkog jezika za II razred srednje , Kontaktsprache 2, Kern-Francetić Häusler, Zagreb
- Časopisi, video i audio kasete

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tokom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene) , gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Skala završnog testa:

Do	50 %	(1)
	51 % - 60 %	(2)
	61 % - 80 %	(3)
	81 % - 90 %	(4)
	91 % - 100 %	(5)

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Freizet
REDNI BROJ	2
ŠIFRA MODULA	OP – SJ - 02
SVRHA MODULA	Ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku na temu slobodno vrijeme.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju njemački jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju njemačkog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tokom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - podsticati učenike na komunikaciju vezanu za teme.
JEDINICE	
1. <i>Geld</i> 2. <i>Einkauf</i> 3. <i>Reise</i> 4. <i>Speisen und getranke</i>	
REZULTATI	SMJERNICE
Jedinica 1 : Učenik će biti sposoban :	<ul style="list-style-type: none"> - Snaći se u mjenjačnici - Tražiti informacije u banci i pošti i razumjeti jezične strukture u toj oblasti - Popuniti bankovne dokumente - Govoriti o svom džeparcu - Rollenspiel (vježba u odjeljenju : službenik – stranka) - Lückentext (usvajanje novog vokabulara) - schriftliche Übungen (pripremiti obrazac za vježbu u odjeljenju) - diskusija na temu džeparac
Jedinica 2 : Učenik će biti sposoban :	<ul style="list-style-type: none"> - Opisati i usporediti prodavnicu, supermarket, robnu kuću. - Navesti artikle za prodaju npr.odjevne predmete, prehrambene proizvode, alate; - Napraviti spisak za kupovinu - Upotrijebiti uobičajene izraze vezane za kupovinu - Gruppenarbeit, Forschung, Bericht (npr. učenici obilaze lokalne trgovine pa naknadno rade izvještaj.) - Kreuzworträtsel(traženje zadanih pojmova) - “brainstorming” (sastaviti spisak za kupovinu) - Rollenspiel (vježba u odjeljenju: prodavac – kupac)
Jedinica 3 : Učenik će biti sposoban:	

- Razgovarati o raznim prevoznim sredstvima - Slijediti i davati upute za snalaženje u gradu - Tražiti i dati informacije vezane za putovanje - Snaći se u raznim situacijama na putovanju (npr. prelazak granice) - Planirati jedno putovanje	- Gruppenarbeit, Forschung, Bericht - Arbeit in Paaren (npr. dati plan grada a učenici u parovima vježbaju postavljanje pitanja i davanja odgovora) - Rollenspiel und begleitende Diskussion - za vježbu dati set dijaloga - učenici u pismenoj formi izrađuju plan.

Jedinica 4:

Učenik će biti sposoban:

- Naručiti hrani i piće u restoranu - opisati neka tradicionalna jela u svojoj zemlji - snaći se u fast food restoranu - razgovarati o zdravoj hrani	- Rollenspiel (u odjeljenju: konobar-gost) - Gruppenarbeit (izrada menija, prevođenje recepata i sl.) - Rollenspiel (npr. Organizirati restoran u razredu gdje su neki učenici radnici a neki mušterije) - Učenici će izraditi spisak namirnica zdrave hrane

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Mathematik (Geldwechsel)

Jedinica 2 – Mathematik (Einkauf u. Verkauf)

Jedinica 3 – Geographie

Jedinica 4 - Biologie, Geographie

IZVORI

Udžbenici: (kao pomoć mogu poslužiti)

- ALLTAG IN DEUTSCHLAND Inter – Nationes
- DEUTSCH IN HOTELLERIE U. TOURISMUS Blažević, Zagreb, Šk. knjiga
- KONTAKTSPRACHE 1 i 2, Zagreb
- Časopisi, video i audio kasete

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje:

Nastavnik će pratiti rad učenika tokom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Skala završnog testa:

Do	50 %	(1)
	51 % - 60 %	(2)
	61 % - 80 %	(3)
	81 % - 90 %	(4)
	91 % - 100%	(5)

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Menschen
REDNI BROJ	3
ŠIFRA MODULA	OP – SJ – 03
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku na temu ljudi i njihov život.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju njemački jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju njemačkog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tokom cijelog života; - osposobiti učenike za izravnanje emocija i mišljenja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Belannte personen</i> 2. <i>Unterhaltung</i> 3. <i>Mode</i> 4. <i>Gefuhle</i>
REZULTATI	SMJERNICE
Jedinica 1 : Učenik će biti sposoban:	<ul style="list-style-type: none"> - Dogоворити разговор са замисленом познатом особом - Разговарати са познатом особом (interview) - Написати краћу биографију познате особе по свом избору - Prepoznati opisanu osobu - vježba uobičajenih fraza i izraza u određenoj situaciji(Rollenspiel) - razvoj vještine postavljanja pitanja u razredu (Pressekonferenz) - nastavnik pročita kraću biografiju познате особе, а ученци записују колико су запамтили (Diktieren-Schreiben) - Svaki učenik opiše nekoga iz odjeljenja, a drugi prepoznaju о коме се ради (Gruppenarbeit oder in Paaren)
Jedinica 2 : Učenik će biti sposoban:	<ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati vidove забаве - Govoriti о svom hobiju и omiljenom sportu - Tražiti informacije о kulturnim događajima u gradu - Snaći se u kinu, pozorištu, biblioteci i sl. - Diskusija на тему забаве - vježba вокабулара везаног за спорт - vježba postavljanja pitanja; traženja i davanja uputstva за smjer kretanja (In Paaren) - Rollenspiel
Jedinica 3 : Učenik će biti sposoban:	<ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati odjevne predmete - Govoriti о svojoj omiljenoj odjeći - Diskutovati о modi uopšteno - vježba вокабулара везаног за одјеванje - vježba fraza за izražavanje (ne) dopadanja (Rollenspiel) - upotrba modnih часописа за mlade (Leseverständnis)

Jedinica 4 :

Učenik će biti sposoban:

- **Govoriti o svom karakteru**
- **Nabrojati emocije**
- **Diskutovati na temu LJUBAV**
- **Napisati ljubavno pismo**
- **ponuditi učenicima listu pridjeva kao pomoć da govore o karakteru i emocijama**
- **dati pridjeve suprotnog značenja**
- **“BRAINSTORMING”**
- **forma pisma dragoj osobi**

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Muttersprache (Lesen und Schreiben)

Jedinica 2 – Sport (Aktivitäten)

Jedinica 3 – Kunst (Farben)

Jedinica 4 – Psychologie – Persönlichkeit, Muttersprache (Schreibfähigkeiten)

IZVORI

Udžbenici : (kao pomoć mogu poslužiti)

- **Alltag in Deutschland**
- **Deutsch einfach 1 Inter-Nationes , JUMA , BURDA**
- **Deutsch aktiv, Langenscheid 1 A**
- **Časopisi, video i audio kasete**

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tokom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene) , gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Skala završnog testa:

Do	50 %	(1)
	51 % - 60 %	(2)
	61 % - 80 %	(3)
	81 % - 90 %	(4)
	91 % - 100 %	(5)

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Menschenbeziehungen
REDNI BROJ	4
ŠIFRA MODULA	OP – SJ - 04
SVRHA MODULA	Ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku na temu slobodno vrijeme.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju njemački jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju njemačkog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tokom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - podsticati učenike na komunikaciju vezanu za teme.
JEDINICE	
1. Familie 2. Freunde 3. Gesellschaftsleben 4. Meine Zukunft	
REZULTATI	SMJERNICE
Jedinica 1: Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Predstaviti članove svoje porodice - Tražiti informacije o članovima porodice drugih učenika u odjeljenju - Opisati vikend u svojoj porodici - Napisati sastav na temu praznik u porodici 	<ul style="list-style-type: none"> - predstaviti obitelj na osnovu novih riječi koje će nastavnik ponuditi (Sprachübungen, in Paaren) - vježba tehnike postavljanja pitanja (interview) - vježbati fraze koje se tiču života u obitelji (Rollenspiel) - pomoći učenicima napisati sastav, setom pitanja ili kraćim tekstrom. (Schreibübungen Text diktieren – Schreiben des Behaltenen)
Jedinica 2: Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Predstaviti i opisati prijatelja - Pozvati prijatelja u kino, na izlet, na zabavu i sl. - Diskutovati na temu prijateljstva - Ispričati doživljaj iz prošlosti (stvarni ili izmišljeni) sa prijateljem. 	<ul style="list-style-type: none"> - ugrađivanje uobičajenih fraza u danom kontekstu. (Dialog) - vježba upućivanja poziva, prihvatanja i odbijanja (Rollenspiel) - “Brainstorming” - pričanje po planu kao uvod u zadatak (mündliche u. schriftl.Üb)
Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:	

- Nabrojati oblike druženja(izlazak sa prijateljem ili djevojkom/mladićem, školska ekskurzija i sl.) - Razgovarati o mjestu izlaska (diskoteka,restoran,kino,koncert i sl.) - Organizovati intervju u cilju prikupljanja informacija o zemljama i potrebama svojih kolega. - Diskutovati o problemima mladih.	- vježba komuniciranja na danu temu (Gespräch zum Thema) - Rollenspiel - vježba postavljanja pitanja (in Paaren) - Gruppenarbeit, Forschung,Fragebogen-ergänzung(ja u. nein)

Jedinica 4:

Učenik će biti sposoban:

- Razgovarati o osnovama budućeg zanimanja - Izraziti planove u svom budućem životu - Usporediti sadašnje uslove života sa onima koji ga očekuju u budućnosti - Razgovarati na temu život u inostranstvu (za i protiv)	- postepeno uvoditi stručne termine (Ratenspiel) - vježbati komunikaciju služeći se pomenutim terminima (in Paaren, Dialog) - učenik će raditi anketu u svom odjeljenju ili školi (Gruppenarbeit) - napraviti listu razloga ZA I PROTIV (pro- contra, Konversation)

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Soziologie (Menschenbeziehungen)

Jedinica 2 – Soziologie (Menschenbeziehungen)

Jedinica 3 – Soziologie (Menschenbeziehungen)

Jedinica 4 – Ökologie (Gesundheitserhaltung, gesunde Umwelt) ;

IZVORI

Udžbenici: (kao pomoć mogu poslužiti)

- M.Toma, Njemački jezik za I razred srednje , Beograd
- Häusler, KontaktSprache 1, 2, Zagreb
- Alltag in Deutschland, Inter – Nations

Časopisi video i audio kasete.

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje:

Nastavnik će pratiti rad učenika tokom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Skala završnog testa:

Do	50 % (1)
	51 % - 60 % (2)
	61 % - 80 % (3)
	81 % - 90 % (4)
	91 % - 100% (5)

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Arbeit
REDNI BROJ	5
ŠIFRA MODULA	OP – SJ – 05
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku na temu ljudi i njihov život.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju njemački jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju njemačkog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tokom cijelog života; - osposobiti učenike za izravnanje emocija i mišljenja.
JEDINICE	<p>1. Berufe 2. Karriere 3. Auf dem arbeitsplatz 4. Dienste und pflichten</p>
REZULTATI	SMJERNICE
Jedinica 1 : Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati i opisati razna zanimanja - Pripremiti intervju na temu posao - Usporediti srodna zanimanja - Diskutovati o nekim atraktivnim zanimanjima 	<ul style="list-style-type: none"> - Hörverständnis (slušati tekst, pa zaokružiti A,B,C na ponuđenom papiru), Ratenspiel, Kreuzworträtsel, Verbindunen–von Wort u. Satzteilen - vježba postavljanja pitanja (Gruppenarbeit), Forschung - Rollenspiel, Bericht(dva učenika predstave dva različita zanimanja a ostali nakon usporedbe istih napišu kraći izvještaj) - vježba ZA i PROTIV
Jedinica 2: Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Popuniti prijavu za posao - Napisati svoju kratku biografiju - Kao potencijalni kandidat razgovarati sa poslodavcem o radnom mjestu - Diskutovati o karijeri (Gefallen/Nichtgefallen) 	<ul style="list-style-type: none"> - Internet,schriftliche Übungen (popunjavanje obrasca koji sadrži ime i prezime, datum i mjesto rođenja, adresu, bračno stanje, tel.broj i sl.) - pisanje sastava (rad kod kuće) - Rollenspiel (dati učeniku smjernice-kultura ophođenja, odijevanja, sigurnosti u nastupu itd.) - anketa
Jedinica 3: Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> - Opisati svoje radno mjesto - Predstaviti ljudi sa kojima se susreće na praksi 	<ul style="list-style-type: none"> - pitanja i odgovori (Lückentext)

- Usporediti radni dan u školi i na praksi - Govoriti o radnom danu zaposlenih u svojoj porodici	- Gruppenarbeit, Bericht - Tagebuchführung

Jedinica 4:
Učenik će biti sposoban:

- Nabrojati svoje dužnosti i obaveze u porodici - Tražiti informacije na istu temu - Govoriti o obavezama i dužnostima zaposlenog čovjeka; - Izraziti svoje (ne)slaganje sa dužnostima i obavezama kako na poslu tako i u porodici.	- načinuti listu dužnosti i obaveza i uraditi anketu u grupi; izvještaj in Paaren - Gespräch - Gespräch

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Technologie

Jedinica 2 – Muttersprache (schriftliche Fähigkeiten)

Jedinica 3 – Praktikum

Jedinica 4 – Soziologie (Verfassung)

IZVORI

Udžbenici : (kao pomoć mogu poslužiti)

- Alltag in Deutschland , Inter – Nationes
- Deutsch aktiv neu 1 A , Langenscheid
- Deutsch in Hot. u. Tourism; Šk.knjiga, JUMA
- S.Uzelac , Njemački jezik za II razred srednje, Beograd

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tokom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene) , gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Skala završnog testa:

Do	50 %	(1)
	51 % - 60 %	(2)
	61 % - 80 %	(3)
	81 % - 90 %	(4)
	91 % - 100 %	(5)

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Mein beruf
REDNI BROJ	6
ŠIFRA MODULA	OP – SJ - 06
SVRHA MODULA	Ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku na temu slobodno vrijeme.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju njemački jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju njemačkog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tokom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - podsticati učenike na komunikaciju vezanu za teme.
JEDINICE	<p><i>1. Mein arbeitsplatz</i> <i>2. Mein arbeitstag</i> <i>3. Arbeitsmittel</i> <i>4. Geschäftspartner/kunden</i></p>
REZULTATI	SMJERNICE
Jedinica 1 : Učenik će biti sposoban:	<ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati i opisati preduzeća, turističke objekte i neke institucije u svom gradu(banka,pošta itd.) - Navesti radne zadatke u opisu svog radnog mjesa - Predvidjeti niz situacija u budućem radnom okruženju - Diskutovati o radnom okruženju - Forschung - Gruppenarbeit / Bericht - Rollenspiel - Fragebogen
Jedinica 2 : Učenik će biti sposoban:	<ul style="list-style-type: none"> - Opisati radni dan u određenom zanimanju - Govoriti o radnom vremenu, uslovima rada, slobodnim danima, bolovanju i sl. - Planirati radne zadatke za narednu sedmicu - Predstaviti funkcije određenih osoba u svojoj firmi - vodenje dnevnika - interview - Arbeitsplanung - Gruppenarbeit / Bericht
Jedinica 3 : Učenik će biti sposoban :	<ul style="list-style-type: none"> - Worterklärung - Verbindungen Wörter u. Satzteile (npr.

<ul style="list-style-type: none"> - imenovati sredstva ili alate koje koristi na poslu - objasniti upotrebu sredstava ili alata - opisati računar i njegove osnovne funkcije - poslati poruku putem e-mail. <p>Jedinica 4 : Učenik će biti sposoban :</p> <ul style="list-style-type: none"> - razgovarati sa partnerom iz iste struke o zajedničkom poslu - ponuditi usluge klijentu i pomoći mu u rješavanju problema - reklamirati svoje preduzeće - poslati fax i ostaviti poruku na tel.automatu. 	<p>povezati određena sredstva ili alate sa određenim zanimanjima)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rad na računaru - website - in Paaren <ul style="list-style-type: none"> - Gruppenarbeit - istraživanje / brošura (research) - fax forms / uvođenje kratkih zabilješki 															
INTEGRACIJA																
Jedinica 1 – Wirtschaftskunde Jedinica 2 – Muttersprache Jedinica 3 – Informatik Jedinica 4 – Muttersprache																
IZVORI																
<p>Udžbenici : (kao pomoć mogu poslužiti)</p> <ul style="list-style-type: none"> - DUDEK : Bildwörterbuch - Alltag in Deutschland - Kontaktssprache 2 , 3 , Zagreb - Časpisi, video i audio kasete, te stručni udžbenici i literatura (zavisno o zanimanju) 																
OCJENJIVANJE																
<p>Ocenjivanje:</p> <p>Nastavnik će pratiti rad učenika tokom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)</p> <p>Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.</p>																
<p>Skala završnog testa:</p> <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>Do</td> <td>50 %</td> <td>(1)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>51 % - 60 %</td> <td>(2)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>61 % - 80 %</td> <td>(3)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>81 % - 90 %</td> <td>(4)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>91 % - 100%</td> <td>(5)</td> </tr> </table>		Do	50 %	(1)		51 % - 60 %	(2)		61 % - 80 %	(3)		81 % - 90 %	(4)		91 % - 100%	(5)
Do	50 %	(1)														
	51 % - 60 %	(2)														
	61 % - 80 %	(3)														
	81 % - 90 %	(4)														
	91 % - 100%	(5)														

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Spaß und Vergnügen
REDNI BROJ	07.
ŠIFRA MODULA	IV-104-OP-SJ-03-07
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku i osposobiti ih za upotrebu njemačkog jezika na temu zabave i razonode
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju njemčakog jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju njemačkog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - ohrabriti timski rad i donošenje odluka; - povećati povezanost teoretskog i praktičnog učenja.
JEDINICE	<p>13. Geschlechtskampf 14. Ehe 15. Drogen 16. Kriminalität und Recht</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o karakternim osobinama muškaraca i žena - Imenovati poslove koji su muški odnosno ženski - Raspravljati na temu ravnopravnost spolova - Objasniti feministički pokret <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati vjenčanje u svojoj zemlji - Uporediti sa vjenčanjem u drugim zemljama - Govoriti o braku kao instituciji <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objasniti problem ovisnosti u zemlji i šire - Govoriti o uzrocima problema - Nabrojati mјere prevencije - Čitati novinske članke na temu ovisnosti <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati i definirati razne vrste kriminala - Ispričati priču o nekoj osobi koja je bila u sukobu sa zakonom - Opisati sudnicu i imenovati učesnike sudskoga procesa - Razumjeti jednostavnije novinske članke
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - interview, Gruppenarbeit (grupa momaka sastavlja listu pitanja za djevojke i obrnuto) - brainstorming

- organizirati talk-show u učionici (voditelj,predstavnik muškog i ženskog spola) slijedi debata
  - Gruppenarbeit
- Jedinica 2:**
- brainstorming
  - Gespräche
  - Ankette
- Jedinica 3:**
- Interview, Ankette
  - Diskussion
  - Gruppenarbeit
  - Leseverstehen
- Jedinica 4:**
- brainstorming (intervju, anketa)
  - Planspiel, Fragen und Antworten
  - Bilder
  - ponuditi novinske clanke sa jezickim I gramatickim greskama za ispravku

INTEGRACIJA

- Jedinica 1 – Psychologie, Sociologie
 Jedinica 2 – Sociologie, Religionskunde
 Jedinica 3 – Psychologie, Sociologie
 Jedinica 4 – Sociologie, Psychologie

IZVORI

Udžbenici(kao pomoć mogu poslužiti)
 Udžbenik Njemačkog jezika za IV razre, Emira Hadžimuratović
 Dialog Beruf 3, Max Hueber Verlag, Ismaning
 Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. Časopisi,video i audio kazete, te stručni udžbenici i literatura (ovisno o zanimanju).

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)
 Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.
 Stupnjevanje završnog testa:

- Do 50% (1)
 51 %- 60% (2)
 61 %- 80% (3)
 81 %- 90% (4)
 91% – 100% (5)

Opservacija :

Ocjenvivanje od strane nastavnika, a na osnovu ucesca učenika na nastavnom satu. Profesor je dužan voditi evidenciju o aktivnosti i napredovanju učenika. Sve jedinice će biti ocijenjene tehnikom intervjuja i opservacijom tokom trajanja modula. Tehnikom testa učenik će biti ocijenjen na kraju modula.

Vaznost

- Jedinica 1: Test, Interview 25%
 Jedinica 2: Test, Interview 25%
 Jedinica 3: Test, Interview 25%
 Jedinica 4: Test, Interview 25%

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Njemački jezik
MODUL	Planet Erde
REDNI BROJ	08.
ŠIFRA MODULA	IV-104-OP-SJ-03-08
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u njemačkom jeziku i osposobiti ih za upotrebu njemačkog jezika na temu Planet Erde.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u njemačkom jeziku
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju engleski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju engleskog jezika; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - ohrabriti timski rad i donošenje odluka; - povećati povezanost teoretskog i praktičnog učenja.
JEDINICE	<p>17. <i>Einst und Jetzt</i> 18. <i>Umwelt</i> 19. <i>Wetter und Klima</i> 20. <i>Fachbegriffe</i></p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Istaknuti razlike života na našoj planeti nekada i sada - Govoriti o problemima svoje generacije i uporediti sa problemima ranijih generacija - Nabrojati prednosti vremena u kojem živi <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Istaknuti pravila ponašanja u prirodi - Govoriti o zagađenosti okoline - Definirati Green Peace movement - Nabrojati mjere zaštite životne sredine <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razgovarati o vremenu - Uporediti godišnja doba - Napisati sedmičnu vremensku prognozu - Istaći klimatske poremećaje u prirodi <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koristiti složenije termine vezane za struku - Čitati i razumjevati stručne tekstove - Služiti se rječnikom
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slike iz časopisa, video materijal - Diskussion, Rollenspiel

- brainstorming

Jedinica 2:

- Gruppenarbeit učenici prave listu pravila ponašanja),
- novinski članci
- Wahlspiel
- brainstorming

Jedinica 3:

- Partnerarbeit, kurze Dialoge
- opis slike
- Gruppenarbeit, Forschung
- Bericht

Jedinica 4:

- Bildbeschreibung, Lückentexte, Briefe
- Gruppenarbeit,Fragen und Antworten
- Projekt, Übersetzungsübungen

INTEGRACIJA

Jedinica 1 – Muttersprache,

Jedinica 2 – Ökologie, Geografie

Jedinica 3 – Ökologie, Geografie

Jedinica 4 – Berufsfächer

IZVORI

Udžbenici (kao pomoć mogu poslužiti)

Dialog Beruf 3, Max Hueber Verlag, Ismaning

Njemački jezik za IV razre, Emira Hadžimuratović, Sarajevo

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. Časopisi,video i audio kazete, te stručni udžbenici i literatura (ovisno o zanimanju).

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

Opservacija :

Ocjenvivanje od strane nastavnika, a na osnovu ucesca učenika na nastavnom satu. Profesor je dužan voditi evidenciju o aktivnosti i napredovanju učenika. Sve jedinice će biti ocijenjene tehnikom intervjuja i opservacijom tokom trajanja modula. Tehnikom testa učenik će biti ocijenjen na kraju modula.

Vaznost

Jedinica 1: Test, Interview 25%

Jedinica 2: Test, Interview 25%

Jedinica 3: Test, Interview 25%

Jedinica 4: Test, Interview 25%

Vaznost

Test na kraju modula 40%

Intervju 40%

Opservacija 20%

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

- 1.Nastavnički fakultet/filozofski fakultet, odsjek za njemački jezik književnost, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) nastavnički smjer i stečenim stručnim zvanjem profesor njemačkog jezika i književnosti ili drugim stručnim zvanjem gdje je njemački jezik glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
- 2.Nastavnički fakultet/filozofski fakultet, odsjek za njemački jezik i književnost, nastavnički smjer sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor njemačkog jezika i književnosti ili drugim stručnim zvanjem gdje je njemački jezik glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent;

TURSKI JEZIK

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Život i zdravlje (Yaşam ve Sağlık)
REDNI BROJ	Mo 1.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije na turskom jeziku na temu život i zdravlje.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turskog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - ospozobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Život - <i>Kako vrijeme prolazi (Yaşam – Zaman Nasıl Geçer)</i> 2. Posao i život u školi (<i>İş ve Okul Hayatı</i>) 3. Prije svega zdravlje (<i>Her Şeyin Başı Sağlık</i>) 4. Naša Planeta i saobraćaj (<i>Dünyamız ve Trafik</i>)
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati svoj jedan dan, planiranje svog vremena. - Opisati život neke poznate ličnosti. - Usvojiti vokabular na temu život i kako vrijeme prolazi - Opisati svoju porodicu i raspored njihovog vremena. <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reći nešto o svom vremenu u školi - Razumjeti jednostavnije dijaloge ili priče na temu nečijeg života ili načina života u nekom gradu. - Sastaviti oglas za posao i prijavu - Razgovarati o svojim ambicijama - Pisati bajku ili predaju <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrojati vrste najčešćih bolesti, osnovne simptome i prijedloge liječenja. - Govoriti o nečijem izgledu u svrhu simptoma bolesti. - Opisati posjetu doktoru i razgovor s istim - Razgovarati na temu bolesti i zdravlja. <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Imenovati probleme zagađenja okoline. - Govoriti na temu zašto i kako se zagađuje okolina te šta to ima za posljedicu. - Čitati i razumjevati jednostavnije tekstove na temu saobraćaja, zagađenja okoline.
SMJERNICE	

Jedinica 1:

- Koristiti se opisanim danom iz nečijeg života te izraditi vlastiti (rad u paru)
- nastavnik će pripremiti više tekstova o životima nekih poznatih ličnosti, te će sami pisati o svojoj omiljenoj poznatj ličnosti.
- Usvojiti vokabular iz priča o životu i kako vrijeme prolazi odnosno kako iskorištavaju vlastito vrijeme.
- Grupni rad (izrada plana svog načina provođenja vremena i članova porodice)

Jedinica 2:

- Grupni rad (pisanje rasporeda vlastitog vremena u školi i aktivnosti)
- Diskusija na različite teme: način života u gradu, života poznatih ličnosti na osnovu tekstova
- učenici sastavljaju na osnovu primjera oglas za posao i prijavu
- rad u paru – intervju o ambicijama
- koristiti tekstove primjerene intelektu mladih (čitanje - pisanje - razumijvanje)

Jedinica 3:

- zahtijevati od učenika prikupljanje fotografija i infirmacija najčešćim bolestima - rad u grupi
- igra uloga – izgled bolesnika, simptomi
- pisanje dijaloga – posjeta doktoru
- diskusija – prijedlozi za očuvanje zdravlja

Jedinica 4:

- slikovno prikazivanje uzrka zagađenja zraka
- grupni rad
- rad u paru

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. (Yedi İklim Türkçe – Ders ve Çalışma Kitabı A2) Časopisi, video i audio materijali.

IZVORI

- Jedinica 1 – Život (Yaşam)
Jedinica 2 – Sociologija (Sosyoloji)
Jedinica 3 – Zdravlje (Sağlık)
Jedinica 4 – Naša okolina (Çevremiz)

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tokom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvata otprilike 20% na aktivnost)
Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

- Do 50% (1)
51 %- 60% (2)
61 %- 80% (3)
81 %- 90% (4)
91% – 100% (5)

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)

Gušo Lejla - profesorica turskog jezika, MSŠ „Enver Pozderović“

Ponuđeni su sadržaji koji motiviraju učenje stranog jezika (turskog jezika), podstiču svakodnevnu komunikaciju u procesu nastave i mogu se primjeniti u svim četverogodišnjim zanimanjima.

Prednost ovakvog nastavnog plana i programa je fleksibilnost, što znači da nastavnik im slobodu prilagoditi ga nivou znanja učenika i vršiti određene korekcije ukoliko se ukaže potreba (redoslijeda ili naziva jedinica koje po sadržaju odgovaraju nazivu modula).

Smjernice za nastavnika i izvori su sugestije koje mogu biti od koristi ali nisu obavezujući.

Preporuka nastavnicima koji budu radili po ponuđenim modulima je da u procesu njihove implementacije vode zabilješke o njihovim prednostima i nedostacima i dostave ih nadležnim ministarstvima.

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

NAPOMENA**Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:**

Modul 1: -dan önce, -dan sonra, -madan önce, -dikten sonra, Belirsiz Geçmiş Zaman (-miş) – Prošlo vrijeme na -miš, pekištirme, gibi(kao), kadar(koliko i)

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Društvo i društvene aktivnosti (Toplum ve Sosyal Etkinlikler)
REDNI BROJ	Mo 2.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u turskom jeziku na temu društva i društvenih aktivnosti.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<p>ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turorskog jezika - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja. - podsticati učenike na komunikaciju vezanu za teme
JEDINICE	<p>4. Knjiga – Film (Kitap- Filim)</p> <p>5. Sport (Spor)</p> <p>6. Historija svuda oko nas (Her Yer Tarih)</p> <p>4. Jedimo slatko, govorimo slatko (Tatlı Yiyelim Tatlı Konuşalım)</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - snaći se u biblioteci, knjižari - istražiti i govoriti o osnovnim informacijama o filmu ili knjizi - snaći se u posjeti kinu - Govoriti svoje mišljenje o filmu ili knjizi - čitati i razumijevati tekst o nekom filmu ili knjizi <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razgovarati o raznim sportovima - Praviti reportažu o poznatim sportistima - Pisati na temu dobrobiti sporta po zdravlje - Planirati posjetu jednoj utakmici <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o svojim putovanjima ili željenim - Planirati putovanje i snaći se u turističkoj agenciji - Biranje pansiona, hotela, restorana - Posjeta muzeju <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati neka tradicionalna jela u svojoj zemlji i u Turskoj - snaći se u fast food restoranu - razgovarati o zdravoj hrani - služiti se rječnikom - naručiti hranu i piće u restoranu
SMJERNICE	<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igra uloga- u biblioteci i u knjižari - istraživački rad -informacije o knjizi ili filmu u grupama na osnovu datih tekstova

- razgovorna vježba – kino
- diskusija na temu omiljena knjiga/film
- vježba slušanja i razumjevanja

Jedinica 2:

- grupni rad – učenici prikupe slike sportova i osnovne informacije o istim
- rad u paru (npr. Intervju sa nekim poznatim sportistom)
- vježba pisanja na temu sport i zdravlje
- učenici u pismenoj formi izradjuju plan (npr.u obliku dijaloga - dogovor).

Jedinica 3:

- rad u paru – razgovor na temu gdje se putovalo i gdje bi željeli putovati (npr.na osnovu slika nekih destinacija)
- grupni rad (npr. Posjeta turističkoj agenciji i pravljenje plana putovanja)
- igra uloga (npr.organizirati restoran u odjelu gdje su neki učenici radnici a neki mušterije, razgovor u hotelu)
- pisati o posjeti muzeju (npr. Posjetiti neki muzej te pisati o tome izvještaj)

Jedinica 4:

- na osnovu slika koje sami prikupe predstaviti poznata jela svoje zemlje a profesor Turske.
- Rad u paru (razgovor u restoranu brze hrane)
- istraživanje (projekat o zdravoj ishrani)
- vježba pisanja (mišljenje o zdravoj/nezdravoj ishrani uz služenje rječnikom)

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. (Yedi İklim Türkçe – Ders ve Çalışma Kitabı A2)
Časopisi, video i audio materijali.

IZVORI

- Jedinica 1 – Društvene aktivnosti (Sosyal Etkinlikler)
Jedinica 2 – Sport i zdravlje (Spor ve Sağlık)
Jedinica 3 –Geografija i historija (Coğrafya ve Tarih)
Jedinica 4 – Naša zemlja – Geografija (Ülkem – Coğrafya)

OCJENJIVANJE

Nastavnik ce pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (sto obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

- Do 50% (1)
51 %- 60% (2)
61 %- 80% (3)
81 %- 90% (4)
91% – 100% (5)

MODUL PRIPREMO/LA (RADNA GRUPA)

Profesorica turskog jezika Lejla Gušo, MSŠ „Enver Pozderović“ Goražde

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 2: -ma, -mak, -ış, Emir Kipi(Imperativ), -ca, -a göre, bu yüzden/bu sebeple (zbog toga), belki...belki, hem...hem, ne...ne, ya..ya, ister...ster, Geniş zaman (-ır, -ar, -r)(Sadašnje vrijeme na -r).

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Üretim, Tüketim ve İnsan
REDNI BROJ	03.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije na turskom jeziku na temu <i>Proizvodnja, potrošnja i čovjek</i> .
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turorskog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Üretim-Tüketim</i> (Proizvodnja i potrošnja) 2. <i>İş Yemeği ve Alışveriş</i> (Poslovni ručak i kupovina) 3. <i>Mektup Yazalım</i> (Napišimo pismo) 4. <i>Gülelim, Eğlenelim</i> (Smijimo se i zabavljajmo)
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati i nabrojati proizvode iz svakodnevne upotrebe. - Opisati način obrade proizvoda iz svakodnevne upotrebe. - Nabrojati svakodnevne namirnice po sastavu: ugljikohidrati, proteini i masti. - Razumjeti osnovne recepte za proizvodnju, tj. pripremu jela iz svakodnevne upotrebe. <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti jednostavnije dijaloge ili priče na temu poslovnog ručka i dogovaranja. - Razgovarati o svojim svjetskim finansijama. - Reći nešto vrijednosti života i zdravlja. - Razgovarati na temu načina oblaženja. - Pisati o načinu raspoređivanju novčanih sredstava. <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upotrebljavati turski jezik u različitim formama komunikacije. - Sastaviti pismo poslovnog karaktera i privatnog karaktera. - Reći osnovne kalupe pozdravljanja, oprاشtanja. - Razgovarati na temu zdravog porodičnog okruženja. <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati svoj najljepši dan i osjećaje. - Govoriti na temu lijepih porodičnih i komšijskih odnosa. - Čitati i razumjevati jednostavnije tekstove na temu poznatih komičara, njihovih života i djela. - Opisati neki komičan događaj iz vlastitog života.
SMJERNICE	
Jedinica 1:	

- Nastavnik će pripremiti tekstove bitne za svakodnevne namirnice koje se koriste u ishrani i njihovu podjelu prema grupama i korisnosti za zdravlje čovjeka. (rad u paru)
- nastavnik će pripremiti tekst o načinu proizvodnje nekih proizvoda bitnih za čovjekov život, te će učenici vježbati slušanje i razumijevanje teksta na osnovu tačnih i pogrešnih konstatacija.
- Usvojiti vokabular za osnovne svakodnevne namirnice, te njihovu podjelu prema sastavu na ugljikohidrate, proteine i masti. (rad u grupama, gdje će učenici dobiti tabele šta i koliko koja namirnica sadrži i njihov zadatak će biti da ih predstave i govore o njihovoj bitnosti za čovjeka)
- Rad u paru (priprema osnovnih svakodnevnih jela), usvajanje gerunda

Jedinica 2:

- rad u paru – poslovni ručak
- rad na slušanju i razumijevanju teksta o svjetskim finansijama, te usvajanje bitnog vokabulara.
- Diskusija na različite teme: vrijednost života i zdravlja, te iskazivanje mišljenja može li se zdravlje kupiti novcem.
- učenici sastavljaju u grupama dijalog o načinu oblačenja u pojedinim prilikama, shodno godišnjim dobima.
- koristiti tekstove primjerene intelektu mladih (čitanje - pisanje - razumijevanje)

Jedinica 3:

- tražiti od učenika prikupljanje pisama različitih oblika, vlastitih ili sa interneta - rad u grupi
- rad u paru – sastavljanje poslovnih i privatnih pisama (e-mailova)
- pisanje kratkih dijaloga – pozdravljanje, opraštanje u raznim situacijama i sa raznim ljudima.
- diskusija – šta znači zdravo porodično okruženje

Jedinica 4:

- po zadatku nastavnika i na osnovu nastavnikovog primjera učenici će sastavljati stav o svom najljepšem danu
- rad u paru: dijalozi na temu lijepih porodičnih i komšijskih odnosa
- razumijevanje teksta iz života poznath komičara po njihovom izboru (rad u grupi)
- opisivanje nekog komičnog događaja iz vlastitog života

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. (Yedi İklim Türkçe – Ders ve Çalışma Kitabı A2) Časopisi, video i audio materijali.

IZVORI

- Jedinica 1 – Yaşam
Jedinica 2 – Sosyoloji
Jedinica 3 – Sosyoloji
Jedinica 4 – Çevremiz

OCJENJVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)
Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.
Stupnjevanje završnog testa:

- Do 50% (1)
51 %- 60% (2)
61 %- 80% (3)
81 %- 90% (4)
91% – 100% (5)

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)

Gušo Lejla - profesorica turskog jezika

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 3: -(y)Ip, -mAdAn, -mAyIp, -(y)ArAk, -(y)A, -(y)Abil

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Teknoloji ve İletişim
REDNI BROJ	04
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije u turskom jeziku na temu Tehnologija i komunikacija.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<p>ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turorskog jezika - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja. - podsticati učenike na komunikaciju vezanu za teme
JEDINICE	<p>7. <i>Elektrikli Ev Eşyaları</i> (Kućni električni uređaji)</p> <p>8. <i>Bitkiler, Hayvanlar ve Biz</i> (Biljke, životinje i mi)</p> <p>9. <i>Kişilik Tipleri</i> (Tipovi osoba)</p> <p>10. <i>Başarını Anahtarları Elimde</i> (Ključ uspjeha je u mojim rukama)</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Znati i razumjeti razgovor o osnovnim električnim uređajima u kući. - Istražiti i govoriti o osnovnim informacijama o kućnim električnim uređajima i funkcijama. - snaći se u kupovini električnih uređaja (rad u grupi) - Govoriti svoje mišljenje načinu komunikacije ljudi prije i sada. - rad u paru <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumijevati priče na temu životinje, biljke i mi. (bajka, basna) - Razgovarati o ljubavi ljudi prema biljkama ili životinjama. - Čitanje i razumijevanje tekstova o posjetama zoološkom vrtu - Rad u grupi: dovršavanje priče <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o različitim tipovima osoba po naravi. - U grupama opisivati različite tipove ljudi, npr.: avanturiste, one koji vole pomagati, ljudi ovisne o uspjehu, lideri i slično. - Opisivati unutar porodice, odjeljenja kakva je ko osoba. - Prikupljanje različitih testova osobnosti i razgovor na tu temu. <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti tekst o planovima za budućnost. - Čitati i razumjeti tekst poznatih ličnosti o njihovom uspjehu (rad u paru) - Zadati učenicima da prikupe informacije o poznatim ljudima i njihovom uspjehu te u grupama sastaviti pano na temu "Duydun mu?" (Jesi li znao?) - služiti se rječnikom - sastaviti svoju biografiju (CV)
SMJERNICE	

Jedinica 1:

- vježba slušanja i razumijevanja, te zaokruživanja tačnih odgovora.
- Dopunjavanje onog što nedostaje (usvajanje novog vokabulara)
- Pokupiti ponude iz prodavnica el. uređaja te u grupama sastaviti dijaloge kupovine
- diskusija na temu komunikacija prije i sada
- rad u paru (telefonski razgovor na temu gledanja televizije i preferiranja pojedinih kanala ili programa)

Jedinica 2:

- vježba slušanja i razumijevanja neke priče
- rad u paru (dopunjavanje praznika u tekstovima i dijalog na temu ljubavi prema životnjama i biljkama)
- igra uloga, razumijevanje dijaloga posjeta zoološkom vrtu te sastavljanje istog.
- za vježbu dati set dijaloga.
- učenici u pismenoj formi pojedinačno ili u grupi dovršavaju započetu priču (predložene teme: posjeta zoološkom vrtu, rad na farmi, život biljaka i životinja).
-

Jedinica 3:

- Igra uloga (razumijevanje i pravljenje dijaloga na temu ljudske naravi)
- Grupni rad (opisivanje različitih tipova ljudi i njihovih interesa)
- Učenici će dobiti zadatak da razmisle i u sastavu opišu unutar porodice i odjeljenja kakva je ko osoba.
- učenici će dobiti zadatak da pronađu interesante testove osobnosti, te iznositi mišljenja o istim.

Jedinica 4:

- vježba slušanja i razumijevanja, odgovaranje na pitanja.
- Rad u paru (razumijevanje i usvajanje vokabulara iz tekstova o nekim poznatim ličnostima i njihovom uspjehu)
- projekat pravljenje panoa na temu "Jesi li čuo/la?" (Duydu mu?) sa interesantnim podacima iz života i uspjeha nekih poznatih ličnosti.

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva.

Časopisi, video i audio materijali.

IZVORI

Jedinica 1 – Teknoloji

Jedinica 2 – Biyoloji

Jedinica 3 – Psikoloji

Jedinica 4 – Sosyoloji

OCJENJIVANJE

Nastavnik ce pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (sto obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

MODUL PRIPREMO/LA (RADNA GRUPA)

Lejla Gušo – Profesorica turskog jezika Goražde

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)**NAPOMENA****Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:**

Modul 4: -mAk için, -mAk üzere, ...diye sormak, ...diye cevap vermek, -an/-en, genel Tekrar

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Informisanje – Komentari i viđenja.
REDNI BROJ	05.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije na turskom jeziku na temu <i>Informisanje – Komentari i viđenja.</i> (Haberleşme – Yorumlar ve Görüşler)
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turskog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Haberin Var Mı? (Da li znaš?)</i> 2. <i>Sosyal Medya (Društveni mediji)</i> 3. <i>Söyleşiler (Konverzacije)</i> 4. <i>Görüşler (Stavovi)</i>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati svakodnevne događanje u svijetu. - Opisati način života u svojoj ulici. - Znati nabrojati osnovna sredstva komunikacije i dati svoje mišljenje o korisnosti istih. - Razumjeti kraće svakodnevne vijesti. <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti jednostavnije dijaloge ili priče na temu različitih vijesti. - Razgovarati o korisnosti društvenih mreža. - Reci nešto o društvenim medijima i sredstvima komunikacije. - Pisati o načinu komuniciranja danas i nekad. <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upotrebljavati turski jezik u različitim formama konverzacije. - Pisati o različitim temama vezanim za društvene medije. - Predstaviti se i upoznati s nekim opširnije. - Razgovarati o interesovanjima. <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati stavove na pojedine teme nekad i u moderno doba. - Govoriti stavove na temu umjetnosti i filma. - Čitati i razumjevati jednostavnije tekstove o umjetnosti, filmu i sl. - Opisati neki svoj npr. omiljeni film, pisca, pjesnika i sl.
SMJERNICE	
Jedinica 1:	

- Nastavnik će pripremiti tekstove bitne za svakodnevna dešavanja u svijetu, npr. o interesantnim ljudskim životima, večernje vijesti i sl. (rad u paru)
- nastavnik će pripremiti tekst sa slušanje i razumijevanja o opisu svoje ulice (mahale) te će čenici govoriti o svojoj ulici. (rad u paru)
- Usvojiti vokabular na temu osnovnih sredstava komunikacije. (rad u grupama, gdje će učenici dobiti tekst o osnovnim sredstvima komunikacije nakon čega će kao grupa govoriti o svom mišljenju, poređiti sredstva komunikacije nekad i sad, te iznositi stavove za i protiv.)
- Rad u paru (razumijevanje svakodnevnih kraćih vijesti

Jedinica 2:

- rad na slušanju i razumijevanju teksta o vrstama vijesti, te usvajanje bitnog vokabulara.
- Diskusija na različite teme: svako ima različite sklonosti i sposobnosti, s kojim ciljem koristim internet i sl.
- učenici sastavljaju u grupama dijalog o načinu kominiciranja i vlastitim mišljenima.
- koristiti tekstove primjerene intelektu mladih (čitanje - pisanje - razumijevanje)

Jedinica 3:

- nastavnik će učenicima pripremiti tekstove u skladu s njihovim sposobnostima na temu neke poznate ličnosti iz umjetnosti ili književnosti, te nekoj vrsti umjetnosti s kojom se nisu do tada susreli- razumijevanje – rad u paru.
- rad u paru – razumijevanje razgovora o poslu, traženju posla.
- pisanje kratkih dijaloga –traženje posla, nakn što dobiju uputstva kako se ponašati na razgovoru za posao.
- Pisanje vlastite biografije za posao.

Jedinica 4:

- Slušanje i razumijevanje teksta o izještavanju nekada i sad.
- rad u paru: čitanje i razumijevanje teksta, te odgovaranje na kratka pitanja vezana za tekst.
- razumijevanje predstavljanja jednog poznatog filma.
- predstavljanje vlastitog omiljenog filma, rad u paru.

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. (Yedi İklim Türkçe – Ders ve Çalışma Kitabı B1)
Časopisi, video i audio materijali.

IZVORI

Jedinica 1 – Yaşam
Jedinica 2 – Sosyoloji
Jedinica 3 – Sosyoloji
Jedinica 4 –Yaşam ve Sosyoloji

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)
Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)

Gušo Lejla - profesorica turskog jezika.

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 5: Zarf fiil –(yken, Şimdiki Zaman Hikayesi, İşteşlik, -iş

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Obrazovanje i predstavljanje
REDNI BROJ	06.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije na turskom jeziku na temu <i>Obrazovanje i predstavljanje</i> (Eğitim ve Tanıtma)
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turskog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Eğitim</i> (Obrazovanje) 2. <i>Kitap</i> (Knjiga) 3. <i>Tanıtma ve Tanışma</i> (Predstavljanje i upoznavanje) 4. <i>Belgeler</i> (Dokumenti)
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o univerzitetu na koji bi željeli ići i o sistemu obrazovanja. - Opisati način upisa na fakultet. - Znati upotrijebiti kondicional. - Razumjeti kraće opise pojedinih odsjeka na univerzitetima. - Razgovarati o važnosti poznавanja stranih jezika. <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti jednostavnije tekstove na temu važnosti knjiga. - Razgovarati o korisnosti čitanja knjiga. - Reći nešto o svojoj omiljenoj knjizi. - Pisati o važnosti čitanja i očuvanja knjiga. <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upotrebljavati turski jezik u različitim formama konverzacije. - Pisati o različitim temama vezanim za predstavljanje i upoznavanje. - Predstaviti se i upoznati s nekim opširnije (učenje stranih jezika). - Razgovarati o interesovanjima (kursevi). <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prepoznati i razumjeti različite dokumente. - Govoriti stavove na temu kupovine kuće i dokumenata. - Čitati i razumijevati jednostavnije tekstove o kupovini npr. kuće, frižidera sa pratećim dokumentima (garancija, vlasnički list i sl.). - Razumijevanje tekstova na različite teme (upotreba necesitativa –mali).

SMJERNICE

Jedinica 1:

- Nastavnik će pripremiti tekstove bitne za opis obrazovanog sistema u Turskoj. (rad u paru)
- nastavnik će pripremiti vokabularom učenike za govor o svom vlastitom obrazovnom sistemu.
- Usvojiti vokabular na temu različitih odsijeka na univerzitetima. (rad u grupama, gdje će učenici dobiti tekst o pojedinim odsijecima, te učestvovati u prevođenju istih učeći novi vokabular interaktivno.)
- Učenici će na nastavnikov poticaj istraživati univerzitete u svojoj okolini i opisati.

Jedinica 2:

- rad na slušanju i razumijevanju teksta o obrazovanju, te usvajanje bitnog vokabulara.
- Diskusija na različite teme: važnost obrazovanja i učenja stranih jezika.
- učenici sastavljaju u grupama dijalog o važnosti čitanja knjiga.
- koristiti tekstove primjerene intelektu mlađih (čitanje - pisanje - razumijevanje)

Jedinica 3:

- nastavnik će učenicima pripremiti tekstove u skladu s njihovim sposobnostima na temu učenja stranog jezika i u sklopu toga predstavljanja sebe- razumijevanje – rad u paru.
- rad u paru – razumijevanje predstavljanja i upoznavanja u pogledu jezika i interesovanja za istim.
- Razumijevanje tekstova u kojima se predstavlja učenje jezika u Turskoj.
- Pisanje i govor o važnosti učenja stranog jezika i upisivanje na kurseve.

Jedinica 4:

- Slušanje i razumijevanje teksta o ineteresovanjima za kupovinu (npr. kuća).
- rad u paru: čitanje i razumijevanje teksta, te odgovaranje na kratka pitanja vezana za tekst.
- razumijevanje kratkih priča o kupovini i željama, te upoznavanje sa formom i izgledom pojedinih dokumenata kao što su garantni list, vlasnički list i ostale potvrde.
- predstavljanje odrežene teme u kojoj bi se upotrijebila forma potrebe.

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. (Yedi İklim Türkçe – Ders ve Çalışma Kitabı B1) Časopisi, video i audio materijali.

IZVORI

Jedinica 1 – Pedagoji ve Sosyoloji

Jedinica 2 – Sosyoloji

Jedinica 3 – Sosyoloji ve Yaşam

Jedinica 4 –Yaşam ve Sosyoloji

OCJENJVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvaća otprilike 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stupnjevanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)

Gušo Lejla - profesorica turskog jezika

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:

Modul 6: Dilek Kipi –sA, Dilek Kipinin Hikayesi – sAydl, Şart Kipi, Gereklik Kipi: -mAll, -ali, -diğinden beri, Ettirgen Çatı

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Engelleri Kaldıralım - Kurgu
REDNI BROJ	Mo 07.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije na turskom jeziku na temu <i>Prevaziđimo prepreke - Mašta</i> :
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turskog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Biografija (<i>Biyografi</i>) 2. Teški životi (<i>Zor Hayatlar</i>) 3. Snovi (<i>Rüyalar</i>) 4. Film (<i>Film</i>)
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o pravilima lijepog ponašanja. - Napisati svoju kratku biografiju. - Znati upotrijebiti povrtnu zamjenicu u nekim njenim funkcijama, te povratnost glagola. - Razumjeti kraće biografije. - Razgovarati o važnosti upoznavanja i poznавanja biografije različitih poznatih ljudi. <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti jednostavnije tekstove na temu teških životnih sudsina. - Razgovarati o važnosti upoznavanja drugih i drugačijih i važnosti empatije prema osobama sa različitim poteškoćama. - Znati prepričati nečiju tešku životnu priču i pričati na temu kako pomoći osobama sa poteškoćama. - Pisati o teškim životnim pričama poznatih, te upotrebljavati nastavke – <i>mAk lazım</i>, <i>-mAk zorunda kal-</i>, <i>-mAk gerek</i>, <i>-mAk şart</i>. <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upotrebljavati turski jezik u različitim formama konverzacije u ovom slučaju o snovima. - Pisati o različitim temama vezanim za snove i svijet snova. - Pričati o svojim snovima i razmjenjivati mišljenja. - Dijalog na istu temu. <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prepoznati i razumjeti različite tektove o filmovima - Govoriti stavove na temu žanrova filma. - Čitati i razumijevati jednostavnije tekstove o posjeti kinu, različitim temama i žanrovima

<p>filma</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upotrijebiti pasiv. 															
SMJERNICE															
<p>Jedinica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nastavnik će pripremiti tekstove biografija nekih poznatih ljudi. (rad u paru) - nastavnik će pripremiti vokabularom učenike za prepričavanje različitih biografija nekih npr. umjetnika. - Usvojiti vokabular na temu različitih biografija poznatih ljudi. (rad u grupama, gdje će učenici dobiti tekst o pojedinim muzičarima, te učestvovati u prevođenju istih učeći novi vokabular interaktivno.) - Učenici će na nastavnikov poticaj istraživati interesantne biografije. 															
<p>Jedinica 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rad na slušanju i razumijevanju tekstova o teškim životnim pričama osoba sa poteškoćama. - Diskusija na različite teme: važnost upoznavanja osoba sa poteškoćama i razvijanja empatije - učenici sastavljaju u grupama dijalog o tome kako pomoći osobama sa različitim poteškoćama. - koristiti tekstove primjerene intelektu mladih (čitanje - pisanje - razumijevanje) 															
<p>Jedinica 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavnik će učenicima pripremiti tekstove u skladu s njihovim sposobnostima na temu snova i sanjanja- razumijevanje – rad u paru. - rad u paru – razumijevanje tekstova o naučnim objašnjenjima kako i zašto sanjamo. - Upotreba pasivnih nastavaka, - Pisanje i govor o vlastitim snovima. 															
<p>Jedinica 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slušanje i razumijevanje teksta na temu filma, različitih žanrova. - rad u paru: čitanje i razumijevanje teksta, te odgovaranje na kratka pitanja vezana za tekst. - razumijevanje kratkih dijaloga o posjeti kinu, te pisanjesličnih – rad u paru – o različitim festivalima i nagradama. - predstavljanje lokalnih i svjetskih festivala. 															
INTEGRACIJA															
Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnog ministarstva. (Yedi İklim Türkçe – Ders ve Çalışma Kitabı B1) Časopisi, video i audio materijali.															
IZVORI															
<p>Jedinica 1 – Pedagogija i sociologija (Pedagoji ve Sosyoloji)</p> <p>Jedinica 2 – Sociologija i psihologija (Sosyoloji ve Psikoloji)</p> <p>Jedinica 3 – Sociologija (Sosyoloji)</p> <p>Jedinica 4 – Sociologija (Sosyoloji)</p>															
OCJENJIVANJE															
<p>Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvata 20%)</p> <p>Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.</p> <p>Stepenovanje završnog testa:</p> <table style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>Do</td> <td>50%</td> <td>(1)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>51 %- 60%</td> <td>(2)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>61 %- 80%</td> <td>(3)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>81 %- 90%</td> <td>(4)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>91% – 100%</td> <td>(5)</td> </tr> </table>	Do	50%	(1)		51 %- 60%	(2)		61 %- 80%	(3)		81 %- 90%	(4)		91% – 100%	(5)
Do	50%	(1)													
	51 %- 60%	(2)													
	61 %- 80%	(3)													
	81 %- 90%	(4)													
	91% – 100%	(5)													
MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)															
Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde															
NAPOMENA															
<p>Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima:</p> <p>Modul 7: Dönüşlü Çatı, „Kendi“ Zamiri, – <i>mAk lazım</i>, <i>-mAk zorunda kal-</i>, <i>-mAk gerek</i>, <i>-mAk şart</i>, Edilgen Çatı, Sifat Füller, Genel Tekrar</p>															

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Turski jezik
MODUL	Kutlama ve Ömür Hikâyeler
REDNI BROJ	Mo 08.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Ovaj modul ima za cilj dati učenicima praktične vještine komunikacije na turskom jeziku na temu <i>Proslave i životne priče</i> :
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Osnovne komunikacijske vještine u turskom jeziku.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - ohrabriti učenike da upotrebljavaju turski jezik u svrhu komunikacije; - prezentirati jezik na ugodan i motivirajući način; - razviti sklonost ka učenju turskog jezika; - ohrabriti učenike za samostalan rad i učenje tijekom cijelog života; - osposobiti učenike za izražavanje emocija i mišljenja; - razvijati duh tolerancije, humanizma i osnovnih etičkih principa.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Proslave u svijetu (<i>Dünyadaki Kutlamaları</i>) 2. Nevjerovatne priče (<i>Olağanüstü Hikâyeler</i>) 3. Ljubavne priče (<i>Aşk Öyküleri</i>) 4. Priče o uspjehu (<i>Başarı hikâyeleri</i>)
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Govoriti o pravilima ponašanja kada su različite proslave. - Opisati različite proslave u svijetu, te u svojoj zemlji. - Znati upotrijebiti glagolske imenice na <i>-An</i> i na <i>-dlk</i>. - Razumjeti duže opise proslava sa jednostavnijim rečenicama. - Razgovarati o proslavama u svijetu i kod nas. <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti jednostavnije tekstove na temu nevjerovatnih priča i predaja. - Razgovarati o važnosti upoznavanja upoznavanja različitih predaja kako bismo bolje upoznali druge narode, te o sujevjerju u različitim narodima i kod nas. - Znati prepričati različite priče iz svijeta o sujevjerju ili vjerovanjima, te o različitim običajima kod proslava (svadbe, rođendani i sl.) - Pisati o istim tim temama, te upotrebljavati nastavke <i>-DiğlIndA</i> i <i>-Diğl zaman</i> <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti priče sa jednostavnijim rečenicama na temu poznatih narodnih ljubavnih priča . - Pisati o različitim narodnim predajama. - Prepričati različite narodne predaje i iz svijeta i iz vlastite zemlje. - Dijalog na istu temu. <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prepoznati i razumjeti različite tekstove o uspješnim ličnostima (liderima) - Govoriti stavove na temu ponatih svjetskih lidera. - Čitati i razumijevati jednostavnije tekstove o uspješnim ličnostima. - Upotrijebiti pasiv, kondicional i glagolske imenice.
SMJERNICE	
Jedinica 1:	

- Nastavnik će pripremiti tekstove o najpoznatijim proslavama u svijetu. (rad u paru)
- nastavnik će pripremiti vokabularom učenike za prepričavanje različitih svjetskih proslava.
- Usvojiti vokabular na temu različitih proslava. (rad u grupama, gdje će učenici dobiti tekst o pojedinim proslavama, te učestvovati u prevođenju istih učeći novi vokabular interaktivno.)
- Učenici će na nastavnika poticaj istraživati interesantne proslave te biti u mogućnosti pričati i pisati o proslavama u vlastitoj zemlji.

Jedinica 2:

- rad na slušanju i razumijevanju tekstova o raznim nevjerovatnim pričama i predajama iz svijeta.
- Diskusija na različite teme: nevjerovatne priče, vjerovanja i sujevjerja.
- učenici sastavljaju u grupama dijalog o tome.
- koristiti tekstove primjerene intelektu mladih (čitanje - pisanje - razumijevanje)

Jedinica 3:

- nastavnik će učenicima pripremiti tekstove u skladu s njihovim sposobnostima na temu narodnih ljubavnih priča i predaja- razumijevanje – rad u paru.
- rad u paru – razumijevanje narodnih predaja.
- Potači učenike da istraže poznate ljubavne priče ili filmove u svojoj zemlji i u svijetu.
- Pisanje i govor o tome.

Jedinica 4:

- Slušanje i razumijevanje teksta na temu uspješnih ličnosti, lidera.
- rad u paru: čitanje i razumijevanje teksta, te odgovaranje na kratka pitanja vezana za tekst.
- razumijevanje dužih priča o vlastitom uspjehu neke poznate ličnosti
- govorit će i pisati o vlastitom uspjehu.

INTEGRACIJA

Svi domaći i strani udžbenici odobreni od strane nadležnoga ministarstva. (Yedi İklim Türkçe – Ders ve Çalışma Kitabı B1)

Časopisi, video i audio materijali.

IZVORI

Jedinica 1 – Pedagogija i sociologija (Pedagoji ve Sosyoloji)

Jedinica 2 – Sociologija i psihologija (Sosyoloji ve Psikoloji)

Jedinica 3 – Historija i književnost (Tarih ve Edebiyat)

Jedinica 4 –Historija i sociologija (Tarih ve Sosyoloji)

OCJENJIVANJE

Nastavnik će pratiti rad učenika tijekom modula i brojčano ili opisno voditi evidenciju o svakom pojedinačno (što obuhvata 20%)

Na kraju modula učenik će polagati usmeni ili pismeni ispit unutar škole (ostalih 80% ocjene), gdje je 40% ocjene pokriveno usmenim a 40% pismenim ispitom.

Stepenovanje završnog testa:

Do	50%	(1)
	51 %- 60%	(2)
	61 %- 80%	(3)
	81 %- 90%	(4)
	91% – 100%	(5)

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)

Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde

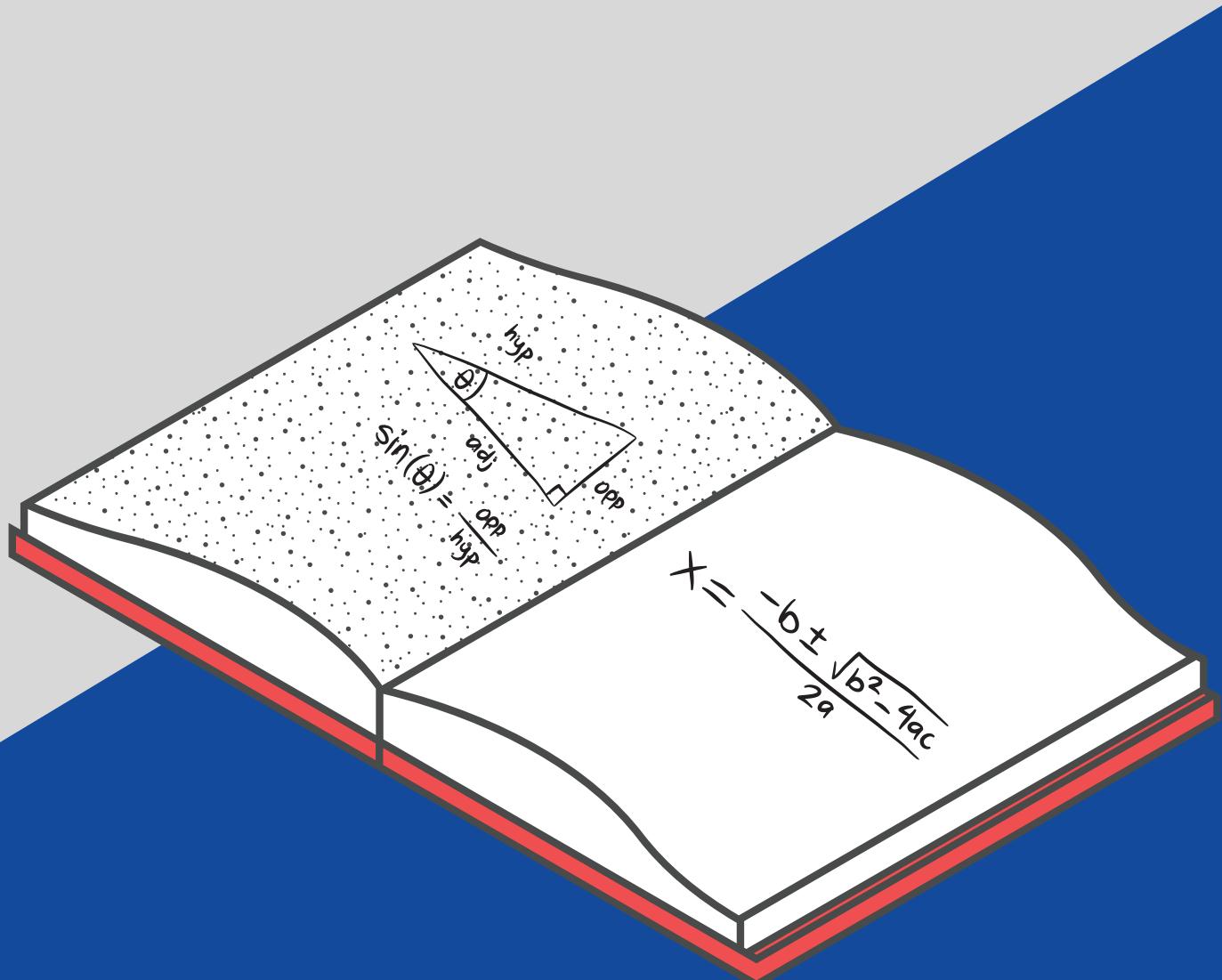
NAPOMENA

Prijedlog gramatičkih sadržaja po modulima: Modul 7: Sifat Fiiller: -An, -Dik, -AcAk, Genel Tekrar

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Profesor turskog jezika (VII stepen stručne spreme)
2. Diplomirani orijentalista – profesor turskog jezika i turske književnosti
3. Diplomirani orijentalista – profesor turskog jezika
4. Diplomirani orijentalista – turkolog sa položenom pedagoško-psihološkom i metodičkodidaktičkom grupom predmeta
5. Nastavu iz ovog nastavnog predmeta mogu izvoditi i lica sa završenim najmanje prvim ciklusom studija visokog obrazovanja koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS bodova iz oblasti turskog jezika sa položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičkom grupom predmeta.

MATEMATIKA

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Operacije u R i uvod u algebru
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-01
SVRHA MODULA	
<ul style="list-style-type: none"> Da obezbijedi nastavak skladnog razvoja fundamentalnih misaonih djelatnosti, osnovnih mentalnih operacija i usvajanje vrijednosnih principa socialno-afektivne strukture matematičkih sadržaja. 	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
<ul style="list-style-type: none"> Osnovno znanje o matematičkim operacijama u skupu R, stečeno u osnovnoj školi ili ekivalentno znanje. 	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući: - razvijanje fundamentalnih misaonih djelatnosti kao što je unapređenje pristupa rješavanja problema, spremnost na samostalnost i spremnost na kreativnost; - sticanje nekih radnih vrlina, tačnost i samouvjerenje u radu sa brojčanim podacima i u izvodjenju matematičkih radnji; - korisćenje sposobnosti i vještina matematičkih radnji u praksi; - sticanje sposobnosti upravljanja algebarskim izrazima i formulama; - razvijati sposobnost urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor. 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> Operacije u skupu R Upotreba kalkulatora Razmjere, proporcije i procentni račun Polinomi Algebarski racionalni izrazi 	
REZULTATI	
<p>1. Operacije u skupu R</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: - Razumije osnovne matematičke pojmove, računske operacije, proste i složene brojeve i kriterije djeljivosti; - repozna proste i složene prirodne brojeve i primjenjuje kriterije djeljivosti brojeva; - vlada metodologijom izrade zadataka u bronim skupovima; - analizira, redukuje i izračunava vrijednost složenijih brojnih izraza, vrijednosti polinoma za datu vrijednost promjenljive i rješava probleme procentnog računa; - vrši sintezu i kreativnim idejama matematizira složene probleme iz prakse i rješava ih. 	
<p>2. Upotreba kalkulatora</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: - Razumije upotrebu kalkulatora, služi se kalkulatorom za različita izračunavanja; - vlada metodologijom rada funkcijeske tipke, zagrada i memorisanja; - analizira i upoređuje približne vrijednosti i vrši optimalizaciju rezultata; - iznalazi nove ideje za racionalnije izračunavanje "velikih brojeva" i čita brojeve u različitim zapisima. 	
<p>3. Razmjere i proporcije</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: - Razumije pojmove razmjere i proporcije, pojam produžene proporcije, proširivanje proporcije, koeficijent proporcionalnosti, direktna i indirektna proporcionalnost; - vlada metodologijom postavljanja proporcije i rješava ih; - analizira i rješava probleme smese tj. miješanja supstanci; 	

- daje ideje za nove probleme proporcionalnosti i efikasno ih rješava.
- Razumije prirodu veličina u formuli procentnog računa: $G:P = 100 : p$, $(G+P):(100+p)=G:100$ $(G+P):(100+p)=P:p$, $(G-P):(100-p)=G:100$, $(G-P):(100-p)=P:p$
- poznaje metodologiju izračunavanja nepoznate veličine;;
- vlada metodologijom rješavanja zadataka i tehnikama skraćenog računanja;
- analizira veličine i algoritmizira ih;
- kombinuje i matematizira različite probleme prakse.

4. Polinomi

- Učenik će biti sposoban da:
- Razumije pojam polinoma sa realnim koeficijentima, pojam stepena polinoma, uređivanje polinoma po rastućim ili opadajućim stepenima;
- izvodi osnovne matematičke operacije sa polinomima;
- vlada formulama za rastavljanje polinoma na faktore;
- analizira i rješava probleme svođenja polinoma na proste faktore;
- matematizira, kombinuje i primjenjuje Bezuov stav o ostacima.

5. Algebarski razlomci

- Učenik će biti sposoban da:
- Razumije metodologiju proširivanja i skraćivanja racionalnog algebarskog izraza;
- rješava zadatke analogiziranjem (primjenjuje razliku kvadrata, kvadrat zbiru i razlike, zbir i razliku kubova, kub zbiru i razlike);
- vlada metodologijom uproščavanja racionalnog algebarskog izraza, iznalaženja NZS, operacijama sabiranja, oduzimanja, množenja i dijeljenja;
- analizira pojednostavljuje složene algebarske izraze;
- optimalizuje metodologiju uproščavanja izraza.

SMJERNICE

1. Operacije u skupu R

- Nastavnik će:
- U kraćem pregledu brojeva, od prirodnih do realnih, izvršiti sistematizaciju znanja o brojevima stečenog u osnovnoj školi, posebno ističući princip permanencije i svojstva računskih operacija. Potrebnu pažnju treba dati obradi približnih vrijednosti i pri tome učenik treba da shvati da računanje sa realnim brojevima najčešće znači računaje sa približnim brojevima.

2. Upotreba kalkulatora

- Ovu nastavnu temu nastavnik će realizovati istovremeno sa realizacijom ostalih nastavnih jedinica iz ovog modula. Primjere izračunavanja treba uvoditi sistematizovano i to od operacija sa sabiranjem, oduzimanjem, množenjem i dijeljenjem iz prve nastavne jedinice do procentnog računa gdje treba objasniti upotrebu zagrada, memorije kao i funkcionske tipke. Koristi rezultate kalkulatora za razvijanje osnovne mentalne operacije upoređivanja, kritičkog mjerjenja i racionalnog odnosa prema problemima.

3. Razmjere, proporcije i procentni račun

- Karakteristika ove teme je što u njoj dolazi do izražaja povezivanje i primjena raznih matematičkih znanja. Na bazi proširivanja i produbljivanja ranije stečenih znanja, osnovnu pažnju ovdje treba posvetiti primjeni funkcija direktnе i obrnute proporcionalnosti i proporcija u rješavanju raznih praktičnih zadataka, povezujući to i sa tabličnim i grafičkim prikazivanjem određenih stanja, procesa i pojava.
Proporcije oblika $(G+P):(100+p)=G:100$, $(G+P):(100+p)=P:p$, $(G-P):(100-p)=G:100$, $(G-P):(100-p)=P:p$ nije obavezno izvoditi ali je neophodno naglasiti da je to moguće i da ostaje za naredni period.

4. Polinomi

- Ova tema kao nedovršeni sadržaji iz osnovne škole treba da ima kontinuitet sa pojmovima, sadržajima i osnovnim definicijama koje su učenici već formirali i produbiti ih sa ukazivanjem na primjenu Bezuovog stava i algoritma za dijeljenje polinoma.

5. Algebarski razlomci

- Cilj ove teme je da učenici, koristeći poznata svojstva operacija sa realnim brojevima, konačno ovladaju idejama i postupcima vršenja identičnih transformacija polinoma i algebarskih

razlomaka. Pri tome težište treba da bude na raznovrsnosti ideja, svrsi i suštini tih transformacija, a ne na radu sa komplikovanim izrazima. Određenu pažnju valja posvetiti važnjim nejednakostima (nejednakost između sredina).

INTEGRACIJA

Integracija nastavnog plana i programa:

Modul: 05-OP-08-01 Tematske jedinke: 1, 2, 3, 4, 7

Modul: 05-ST-08-05 Tematske jedinke: 2, 3, 4

Modul: 05-ST-04-02 Tematske jedinke: 1,2

Modul: 05-SP-01-03

Modul: 05-SP-01

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici
- Zbirke matematike za I razred

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

1. Usmeno provjeravanje znanja

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

2. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 2, 4 i 5 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

3. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJVANJA**Naslov modula: Operacije u R i iracionalni izrazi****Šifra: 05-OP-03-01****METODE OCJENJVANJA**

Važnost Jedinke	Broj tematske jedinice	Naslov tematske jedinke	Usmena provjera znanja	Pismena provjera znanja	Test
20 %	1	Operacije u skupu R	*	*	*
20%	2	Upotreba kalkulatora	*	*	*
20 %	3	Razmjere, proporcije i procentni račun	*	*	*
20 %	4	Polinomi	*	*	*
20 %	5	Algebarski racionalni izrazi	*	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Linearne jednačine i nejednačine
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-02
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Ovaj modul omogućuje skladan razvoj psihofizičkih osobina učenika, razvoj osnovnih mentalnih operacija i omogućuje vertikalnu i horizontalnu prohodnost učenika u toku njegovog školovanja.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Usvojena znanja iz modula 05-OP-03-01 ili ekvivalentno znanje
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj: <ul style="list-style-type: none"> - Da omogući učenicima vladanje tkz. kulturnim tehnikama, čitanje grafičkih prikaza, vladanje operacijama; - da osposobi učenike za algoritmiziranje kao bitan faktor pri rješavanju čivotnih problema; - da osposobi učenike za matematisiranje, vrijednosno prosuđivanje i kritičko prosuđivanje; - da učenici usvoje nove vrijednosne orientacije argumentacije; - razvijati sposobnost urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Izračunavanje vrijednosti polinoma za zadalu vrijednost promjenljive Linearne jednadžbe i nejednačine s jednom nepoznatom Linearne funkcije Sistemi (sustavi) jednačina (jednadžbi) i nejednačina (nejednadžbi) s dvije nepoznate Arimetička sredina i račun smjese
REZULTATI	<ol style="list-style-type: none"> Izračunavanje vrijednosti polinoma za zadalu vrijednost promjenljive <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - Razumije pojma nule polinoma, pojma vrijednosti polinoma za određenu vrijednost promjenljive, pojma normiranja polinoma; - poznaje metodologiju svođenja polinoma na proste faktore; - vlada operacijama sabiranja, oduzimanja, množenja i dijeljenja polinoma. - analizira ostatak pri dijeljenju polinoma polinomom; - kombinuje i sistematizuje koeficijente polinoma i rješava probleme djeljivosti sa ciframa 3, 5, 7, 9, 11. Linearne jednačine (jednadžbe) i nejednačine (nejednadžbe) s jednom nepoznatom <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - Razumije i prepoznae različite tipove linearnih jednačina sa nepoznatom na različitim stranama i na više mesta u jednačini; - poznaje elementarne identične transformacije i svodi na jednostavniji oblik; - vlada metodologijom rješavanja jednačina sa nepoznatom kao dijelom binoma pod kvadratom i kubom; - analizira jednačine sa jednim parametrom; - matematisira i rješava praktične probleme. Linearne funkcije <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - Razumije i prepoznae položaj tačke u koordinatnom sistemu, čita koordinate sa grafa i crta graf pomoću tablica; - poznaje pojmove, nul tačke, održuje znak funkcije i prepoznae funkciju oblika $y=a$, $x=a$; - analizira monotonost funkcije na osnovu koeficijenta; - matematisira određene praktične probleme i upoređuje.

- razlikuje nezavisno i zavisno promjenljive veličine

4. Sustav dvije jednadžbe s dvije nepoznate

- Učenik će biti sposoban da:

- Razumije metodologiju rješavanja sistema jednačina (bar jednu od poznatih metoda) oblikax+by=c i $a_1x+b_1y=c_1$, razumije metodologiju identičnih transformacija sistema;
- Zna rješiti sistem jednačina zadatom metodom;
- vlasti metodologijom više različitih metoda za rješavanje sistema;
- analizira rješenje sistema jednačina u odnosu na jedan parametar;
- matematizira i algoritmizira neke praktične situacije i rješava ih;
- Razumije i uočava osnovne osobine sistema nejednačina, uniju i presjek rješenja;
- rješava sisteme nejednačina;
- vlasti metodologijom identičnih transformacija;
- analizira i upoređuje rješenja nejednačina;
- matematizira, algoritmira i rješava praktične probleme.

5. Aritmetička sredina i račun smjese

- Učenik će biti sposoban da:

- Prepozna i razumije pojam aritmetičke i geometrijske sredine i poznaje nejednakost među njima;
- vlasti metodologijom dokazivanja novih nejednakosti pomoću aritmetičke i geometrijske nejednakosti;
- uopštava nejednakost za n sabiraka;
- primjenjuje nejednakost na težim zadacima.

SMJERNICE

1. Izračunavanje vrijednosti polinoma za zadalu vrijednost promjenljive

- Nastavnik će:

- Ova tema je nastavljanje realizacije sadržaja iz modula 1 jedinica 5 (Polinomi) i zahtijeva odreženu sistematičnost. Sadržaje treba birati tako da se neke identične transformacije ponove nekoliko puta kako bi proces analogiziranja dobio na sigurnosti. Pojam nule, broj nula i druga tvrđenja uvoditi bez veće strogosti ali naglasiti da tu postoje neki problemi koji će se kasnije razjasniti.

2. Lineare jednačine (jednadžbe) i nejednačine (nejednadžbe)s jednom nepoznatom

- U okviru ove teme treba izvršiti produbljivanje i izvjesno proširivanje znaja učenika o linearnim jednačinama koja su stekli u osnovnoj školi ističući pojam ekvivalentnosti i primjenu u njihovom rješavanju. Treba uzimati primjere jednačina u kojima je nepoznata u imeniocu razlomka kao i one koje sadrže jedan parametar. Problemi koji se mogu matematizirati treba da su jednostavniji ali raznovrsniji.

3. Lineare funkcije

- Kao i u prethodnoj jedinici temu treba proširiti i produbiti složenijim sadržajima a posebnu pažnju obratiti na pojmove nula, znak, tok, konstrukcija grafika i čitanje sa grafika. Tabelarno prikazivanje treba da sadrži bar tri tačke kako bi se provjerila linearost.

4. Sistemi (sustavi) jednačina (jednadžbi) i nejednačina (nejednadžbi) s dvije nepoznate

- Ova tema ima kontinuitet iz osnovne škole i biranjem složenijih sadržaja treba metodologiju rješavanja obogatiti novim metodama. Matematiziranje praktičnih problema treba vršiti na prostijim ali raznovrsnijim zadacima.
- Pojam nejednačina zahtijeva izgrađivanje pojmovea kao što je skup rješenja, unija i presjek rješenja. Brojevna prava je neophodna za prikazivanje rješenja, a primjeri treba da budu prostiji i raznovrsniji. Posebnu pažnju usmjeriti ka izgradnji svijesti o nejednakstima u skupu pozitivnih i u skupu negativnih realnih brojeva, a pojam apsolutne vrijednosti svakako ponoviti i uvrstiti u probleme nejednačina.

5. Aritmetička sredina i račun smjese

- Ova tema ima posebnu ulogu za razvijanje nekih mentalnih djelatnosti kao logičko mišljenje i treba je uvoditi sistematično sa dva, tri, ..., n sabiraka. Dokazivati prostije a raznovrsnije nejednakosti.

INTEGRACIJA

Modul: 05-OP-08-01 Nastavne jedinice: 1, 2, 3, 4 i 7

Modul: 05-ST-08-05 Nastavne jedinice: 1, 2, 3 i 4

Modul: 05-SP-01-20

Modul: 05-SP-01-12

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici matematike za I razred

- Zbirke zadataka za I razred
- Internet

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

4. Usmeno provjeravanje znanja

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

5. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 2, 4 i 5 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

6. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJIVANJA

Naslov modula: Linearne jednačine i nejednačine

Šifra: 05-OP-03-02

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinke	Broj tematske jedinice	Naslov tematske jedinke	Usmena provjera znanja	Pismena provjera znanja	Test
20 %	1	Izračunavanje vrijednosti polinoma za zadano vrijednost promjenljive	*	*	*
20%	2	Linearne jednačine (jednadžbe) i nejednačine (nejednadžbe) s jednom nepoznatom	*	*	*
20 %	3	Linearna funkcija	*	*	*
20 %	4	Sistemi (sustavi) jednačina (jednadžbi) i nejednačina (nejednadžbi) s dvije nepoznate	*	*	*
20 %	6	Aritmetička sredina i račun smjese	*	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Kvadratni trinom i uvod u trigonometriju
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-03
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima svrhu nastavak kontinuiranog razvoja fundamentalnih mentalnih operacija, fundamentalnih misaonih djelatnosti i socialno-afektivnih osobina učenika.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Matematičko znanje stečeno primjenom modula: 05-OP-03-01 i 05-OP-03-02
CILJEVI	<p>Modul ima za cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> Razvijanje opšte matematičke kulture neophodne za uključivanje u svijet rada i za praćenje posljedica društveno-ekonomskog i naučno-tehnološkog razvoja na rad u struci; razvijanje sposobnosti algoritmiziranja kao bitnog aspekta u radu sa formulama; razvijanje analitičkog i logičkog pristupa rješavanju problema; razvijanje sposobnosti učenika da pravilno rasudjuju, logički zaključuju, da razvijaju maštu i pozitivne osobine ličnosti; razvijati sposobnost urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Stepeni s negativnim cijelim eksponentom Korjeni Kompleksni brojevi Kvadratni trinom Trigonometrija pravouglog trougla
REZULTATI	<ol style="list-style-type: none"> Stepeni sa eksponentom 0 i stepeni sa negativnim cijelim eksponentom <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: Razumije osnovne operacije sa stepenima čiji je eksponent iz $\mathbb{Z}$ ili 0; poznaće metodologiju uprošćavanja složenijih izraza sa stepenima, dokazuje da izrazi uzimaju određenu vrijednost i vrše druge identične transformacije; vlada metodologijom prevođenja osnove u drugu osnovu; uvrštava izraz u drugi izraz, analizira dijelove izraza i reducira izraz na prostiji oblik. Korjeni <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: Razumije pojmove racionalan eksponent stepena, korjen, aritmetička vrijednost korijena, operacije sa korijenima, racionalisanje imenioca; proširuje, skraćuje, upoređuje i vrši identične transformacije korijena vlada metodologijom dokazivanja identiteta sa korijenima; vrši operacije sa složenijim izrazima i algoritmizira neke operacije. Kompleksni brojevi <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: Razumije racionalne razloge za upotrebu kompleksnih brojeva; sabira, oduzima, množi i dijeli kompleksne brojeve; vlada složenijim transformacijama izraza sa kompleksnim brojevima; analizira, kombinuje i vrši analogiziranje kompleksnih brojeva i vektora. Kvadratni trinom <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da:

- Razumije pojam kvadratne funkcije, zadavanje funkcije i svođenje na kanonski oblik;
- određuje nule i ekstremne vrijednosti svođenjem na kanonski oblik;
- vlada metodologijom crtanja grafika;
- vrši analizu grafika funkcije (znak, tok, nule i ekstremi)
- primjenjuje metodologiju određivanja ekstrema kvadratne funkcije na praktične probleme.
- Razumije pojmove normalnog oblika (jednačine, nejednačine), razlikuje rješenje i skup rješenja i prikazuje rješenja na brojevnoj pravo;
- rješava kvadratne jednačine (nejednačine) koristeći formule;
- rješava kvadratne nejednačine na osnovu grafika kvadratne funkcije;
- analizira rješenja kvadratne jednačine u zavisnosti od diskriminante;
- kombinuje, analizira rješenja primjenom Vietovih formula.

5. Trigonometrija pravouglog trougla

Učenik će biti sposoban da:

- Razumije definiciju trigonometrijskih funkcija na pravouglog trouglu;;
- Izračunava vrijednost trigonometrijskih funkcija pomoću dužina stranica pravouglog trougla, a i pomoću kalkulatora, izvodi osnovne identitete (veza tangensa, kotangensa, sinusa i kosinusa;
- vlada metodologijom dokazivanja prostijih identiteta;
- analizira vrijednosti trigonometrijskih funkcija u zavisnosti od ugla i izračunava ih približno;
- analogizira i primjenjuje trigonometrijske funkcije na rješavanje praktičnih problema.

SMJERNICE

Nastavnik će:

- 1. Stepeni sa eksponentom 0 i stepeni sa negativnim cijelim eksponentom**
- 2. Korjeni**

- u ove dvije teme treba obratiti punu pažnju usvajaju pojma stepena i korijena i savlađivanju operacija sa njima (na karakterističnim ali ne mnogo složenim zadacima). Od posebnog značaja je relacija

$$\sqrt{a^2} = |a|$$

takođe i decimalni zapis broja u tkz. standardnom obliku $a \cdot 10^n$, gdje je $0 < a < 10$ i $n \in \mathbb{Z}$. Uzimati racionalisanje imenoca. Funkciju $y=x^n$ ispitivati samo za $n < 5$, sa zaključkom o obliku grafika kada je izložilac n paran i kada je neparan broj.

3. Kompleksni brojevi

- u ovoj temi traga dati osnovne pojmove i činjenice koje će biti neophodne pri izučavanju sadržaja o kvadratnoj jednačini;
- potrebno je dati geometrijsku interpretaciju modula kompleksnog broja.

4. Kvadratni trinom

- Sadržaji ove dvije tematske jedinice značajniji su sa stanovišta sistematskog izgrađivanja algebre i praktičnih primjena. Treba rješavati i jednačine sa nepoznatom u imenocu razlomka, koje se svode na kvadratne jednačine, kao i jednostavnije jednačine sa parametrom. Potrebnu pažnju treba posvetiti primjeni kvadratnih jednačina i nejednačina u rješavanju raznovrsnih a jednostavnijih problema. Neophodno je da učenici vladaju skiciranjem i čitanjem grafika kvadratne funkcije. Pri ispitivanju kvadratne funkcije, u većoj mjeri treba koristiti njen grafik, ne insistirajući mnogo na određenoj šemi ispitivanja u kojoj grafik dolazi tek a kraju. Kvadratne nejednačine treba rješavati koristeći znanje o znaku kvadratnog trinoma.
- koristiti prigodne primjere vezane za praksu učenika ovog profila;
- nastojati da učenici ovladaju tehnikom rješavanja kvadratne jednačine do stupanja automatizma sa ciljem da visok stepen primjenjivosti kvadratnih jednačina bude podržan brzim i tačnim rješavanjem dobivene jednačine.

5. Trigonometrija pravouglog trougla

- U ovoj temi treba omogućiti da učenici razumiju vezu između stranica i uglova pravouglog trougla (definicije trigonometrijskih funkcija oštrog ugla), njihove posljedice i primjene. Pri rješavanju pravouglog trougla važno je imati više raznovrsnijih zadataka, a manje složenosti.

INTEGRACIJA

Modul: 05-ST-04-02 Tematske jedinke : 1, 3, 5

Modul: 05-ST-02 Tematske jedinke: 1, 2, 3, 4

Modul: 05-ST-08-05

Tematske jedinke: 2, 3

Predmet: praktična nastava

Modul se integriše sa svim modulima praktične nastave unutar kojih treba da se primijeni stečeno znanje ovog modula

IZVORI

- Dostupni i odobreni udžbenici i zbirke zadataka iz matematike
- Internet

OCJENJIVANJE

Način: ocjenjivanje unutar škole

- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

7. Usmeno provjeravanje znanja

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

8. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 2, 4 i 5 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

9. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJIVANJA

Naslov modula: Kvadratni trinom i uvod u trigonometriju

Šifra: 05-OP-03-03

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinice	Broj tematske jedinice	Naslov tematske jedinke	Usmena provjera znanja	Pismena provjera znanja	Test
20 %	1	Stepeni sa negativnim cijelim eksponentom	*	*	*
20%	2	Korijeni	*	*	*
20%	3	Kompleksni brojevi	*	*	*
20%	4	Kvadratni trinom	*	*	*
20%	6	Trigonometrija pravouglog trougla	*	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Stereometrija
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-04
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Da omogući skaldan razvoj osnovnih mentalnih operacija a posebno prostornog opažanja, psihomotoričkih osobina urednosti, skiciranja i ilustrovanja.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Osnovno znanje iz geometrije stečeno u osnovnoj školi
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učenika ospozobi da: identificuje uobičajene figure i tijela; mjerjenje i izračunavanje površine uobičajenih figura i zapreminе uobičajenih tijela; sticanje znanja potrebnih za razumijevanje prostornih odnosa; izgradjivanje pozitivnih osobina ličnosti kao što su: radne navike, urednost, preciznost, tačnost, upornost, sistematičnost, odgovornost, smisao za samostalni rad, te razvijanje estetskih navika kod učenika; razvijanje sposobnosti učenika za samostalno korištenje stručne literature i drugih izvora znanja; razvijati sposobnost urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, izrada modela i skica.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Mjerne jedinice za dužinu, površinu i zapreminu u različitim sistemima Površina geometrijskih figura u ravni Poliedri (prizma) Poliedri (piramida) Obrotna geometrijska tijela
REZULTATI	<ol style="list-style-type: none"> Mjerne jedinice za dužinu, površinu i zapreminu u različitim sistemima mjera <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da : Razumije pojmove mernih jedinica u različitim sistemima mjera; pretvara mjerne jedinice u okviru istog sistema i pretvaranje jedinica metričkog sistema u inčni; vlada metodologijom rješavanja zadataka u kojima su podaci jednog metričkog sistema a rezultati u drugim mernim jedinicama; Analizira, identificuje i radjuje različite izraze i svodi ih na osnovne mjerne jedinice. Površina geometrijskih figura u ravni <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: Razumije definicije pravougaonika, kvadrata, trougla, trapeza, kruga, kružnog isječaka i kružnog odsječaka; izračuna bez teškoća veličinu površine pravougaonika, kvadrata, paralelograma vlada metodologijom korišćenja najprikladnijih formula za izračunavanje površine raznih geometrijskih figura u ravni; analizira i sistematizuje osobine različitih ravnskih figura i rješava različite probleme površina; kombinuje i sintetizuje različite osobine i odnose i rješava praktične probleme. Poliedri (prizma) Poliedri (piramida) <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiše diedar, rogalj, poliedar, skicira diedar, rogalj ili poliedar; crtanje mreže različitih prostornih figura i uočava neke prostorne pojmove (visina, osnovna ivica,

- bočna ivica i sl.)
- vlada metodologijom računanja površine i zapremine različitih prostornih figura;
  - primjenjuje bez teškoća odgovarajuće formule pri računanju površine i zapremine uspravnih figura
  - Apstrahuje, konkretizuje i analizira zavisnost prostornih elemenata i rješava zadatke iz prakse.

5. Obrtna geometrijska tijela

- Učenik će biti sposoban da:
- Razumije, definiše i sistematizuje obrtna prostorna tijela;
- Crta (skicira) mrežu obrtnih tijela i uočava pojedine dijelove (baza, visina, omotač i sl.);
- primjenjuje bez teškoća odgovarajuće formule pri računanju veličine, površine i zapremine uspravnih obrtnih tijela i lopte;
- primjenjuje bez teškoća odgovarajuće formule površine i zapremine i apstrahuje pojedine elemnte;
- analizira i rešava probleme iz prakse i algoritmizira metodologiju rješavanja.

SMJERNICE

1. Mjerne jedinice za dužinu, površinu i zapreminu u različitim sistemima

- Nastavnik će:

- U ovoj temi ponoviti i implementirati znanja iz fizike i drugih stručnih predmeta te mjerne jedinice u različitim sistemima, pomoću prostijih i raznovrsnijih primjera dovesti do potpune spoznaje.

2. Površina geometrijskih figura u ravni

3. Poliedri (prizma)

4. Poliedri (piramida)

5. Obrtna geometrijska tijela

- U obradi ovih sadržaja (u stvari, produbljivanju i dopunjavanju znanja koja o njima učenici već imaju) značajno je da učenici već usvojene osnovne pojmove i činjenice prostorne geometrije umiju uspješno da primjenjuju u rješavanju zadataka (ne mnogo složenih), uključujući i one praktične prirode (određivanje zapremine modela nekog geometrijskog tijela, konkretne građevine ili predmeta, ako unaprijed nisu dati neophodni podaci i sl.) Učenici treba da "vide" da se izučavana svojstva prostornih figura široko koriste u praksi, astronomiji, fizici, hemiji i dr. Posebnu pažnju treba posvetiti razvijanju logičkog mišljenja i prostornih predstava učenika, čemu u izvjesnoj mjeri može doprinijeti razumno pozivanje na očiglednost, korišćenje modela i pravilnoskickiranje prostornih figura. Pored daljeg rada na usavršavanju tehnike računanja i transformacija izraza, korisno je povremeno od učenika zahtevati da daju procjenu rezultata računskog zadatka. Nizom zadataka može se ilustrovati i činjenica da je često racionalnije i bolje prvo naći rješenje zadatka u "opštem obliku", pa onda zamjenjivati date podatke. Može se u zadatu dati i određivanje odnosa zapremina sličnih poliedara i sličnih obrtnih tijela, a takođe i određivanje poluprečnika upisane ili opisane sfere određenom geometrijskom tijelu.
- Obrasci za površinu i zapreminu lopte i njениh dijelova ne moraju se izvoditi.

INTEGRACIJA

Predmet: Praktična nastava

Modul se integriše sa svim modulima praktične nastave unutar kojih treba da se primijeni stečeno znanje ovog modula

Predmeti: Stručno-teoretske nastave

Modul se integriše sa svim modulima stručno-teoretske nastave unutar kojih treba da se primijeni stečeno znanje ovog modula

Modul: 05-OP-05-01

05-OP-05-02

05-OP-05-03

IZVORI

- Dostupni udžbenici i zbirke iz matematike
- Komputerski programi iz stereometrije

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama

ocjenjivanja

- metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:**10. Usmeno provjeravanje znanja**

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

11. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 1, 2 i 3 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

12. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• **Važnost:**

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• **Prolaznost:**

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJIVANJA**Naslov modula: Stereometrija****Šifra: 05-OP-03-04****METODE OCJENJIVANJA**

Važnost jedinke	Broj tematske jedinice	Naslov tematske jedinice	Usmena provjera znanja	Pismena provjera znanja	Test
20 %	1	Mjerne jedinice za površinu i zapreminu u različitim sistemima	*	*	*
20%	2	Površina geometrijskih figura u ravni	*	*	*
20%	3	Poliedri (prizma)	*	*	*
20%	4	Poliedri (piramida)	*	*	*
20%	5	Obrtna geometrijska tijela	*	*	*

Test na kraju modula je obaveza

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Eksponencijalna i logaritamska funkcija i analitička geometrija
REDNI BROJ	05-OP-03-05
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Racionalnijim izborm matematičkih sadržaja, modernijim oblicima i metodama rađa i ocjenjivanja obezbijediti kontinuiran razvoj fundamentalnih misaonih operacija i skladan razvoj psihofizičke ličnosti učenika.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Ranije realizovan modul Kvadratni trinom i trigonometrija sa tematskom jedinicom stepeni i korieni.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da omogući učeniku da: <ul style="list-style-type: none"> Razvija osnovne mentalne operacije upoređivanje, sređivanje, klasifikovanje i formalizovanje; razvija sposobnost algoritmiziranja, matematiziranja i analogiziranja praktičnih problema; razvija sposobnost prihvatanja novih vrednosnih postavki i omogućuje nesmetan razvoj voljnih kategorija; razvijati sposobnost urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, skiciranje grafika.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Eksponencijalna i logaritamska funkcija Tačka u koordinatnom sistemu Određenost prave u koordinatnom sistemu Odnos tačke i prave Krive drugog reda
REZULTATI	<p>1. Eksponencijalna i logaritamska funkcija</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> Razumije pojmove funkcije sa promjenljivom u eksponentu, pojam logaritma i logaritamske funkcije kao i pojam definisanosti logaritamske funkcije; izračuna vrijednost funkcije za datu vrijednost promjenljive, koristi logaritamske tablice i kalkulator za izračunavanje približnih vrijednosti; vlada tehnikom crtanja grafika funkcije pomoću tabele i čita vrijednosti sa grafika; vrši analizu grafika funkcija, tok, nule i znak; kombinuje, matematizira i rješava praktične probleme; <p>2. Tačka u koordinatnom sistemu</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban: <ul style="list-style-type: none"> Razumije pojmove koordinata u ravni, pojam dužine duži, pojam podjele duži; izračunati nepoznatu koordinatu, dužinu duži, površinu trougla; vlada metodologijom izvođenja formule za površinu trougla, izračunava površine četverougla i pronalazi nepoznato tjeme četverougla; vrši analizu problema i matematizira ih; vršiti sintezu uočenih dužina i algoritmizirati ih. <p>3. Eksplicitni oblik jednačine prave</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> Razumije različite oblike jednačine prave, pojam koeficijenta pravca, pojam odsječaka na

- koordinatnim osama;
- iz jednog oblika jednačine prave dobije drugi, da identificuje oblik jednačine prave i na osnovu datih koeficijenata utvrđuje paralelnost i normalnost pravih;
- da rešava zadatke vezane za presjek dvije prave, ugao između pravih;
- pronalazi nepoznate koeficijente prave, pronalazi jednačine pravih na osnovu jedne ili dvije tačke;
- analizira i rješava praktične probleme iz prakse;
- vrši sintezu i algoritmizira metodologiju pronalaska elementa prave.

4. Određenost prave u koordinatnom sistemu

- Učenik će biti sposoban:
- Razumije pojam normalnog oblika jednačine prave;
- identificuje i izdvaja pravu iz pramena pravih;
- rješava zadatke odnosa dvije prave;
- analizira i razvija planove rješenja zadataka;
- vrši sintezu komponenata problemskih situacija i rješava ih.

5. Krive drugog reda

- Učenik će biti sposoban:
- Razumije pojam jednačine krivie drugog reda;
- identificuje i razlikuje jednačine elipse, hiperbole i parabole;
- rješava zadatke odnosa prave krive drugog reda;
- analizira i razvija planove rješenja zadataka;
- vrši sintezu komponenata problemskih situacija i rješava ih.
-

SMJERNICE

- Nastavnik će:

1. Eksponencijalna i logaritamska funkcija

- Prilikom obrade ove teme, za uočavanje svojstava koristiti prvenstveno grafičke interpretacije. Na jednostavnim primjerima upoznati određivanje logaritama bez tablica (kalkulatora). Logaritme obraditi u mjeri neophodnoj za praktične primjene.

2. Tačka u koordinatnom sistemu

- Osnovni cilj ove metode jeste da učenici shvate suštinu koordinatnog metoda i njegovu efikasnu primjenu. Posebno, na osnovu svojstava prave učenici treba da znaju formirati jednačinu i ispitivati odnose između pravih. Treba obratiti pažnju da će spoznaje iz ove teme biti korištene kod linearog programiranja.

3. Eksplicitni oblik jednačine prave

- U ovoj temi pokazati crtanje pravca oblika $y = + - c$ i $x = + - c$ kao posebnog slučaja kada su neki koeficijenti jednaki nuli i imati na umu da će znanja ovog modula biti korištena kod crtanja asimtota funkcija.

4. Određenost prave u koordinatnom sistemu

- U ovoj temi nastavnik će imati kontinuitet rada iz prethodnih jedinica.

5. Krive drugog reda

- U ovoj temi nastavnik će imati kontinuitet rada iz prethodnih jedinica

INTEGRACIJA

- Modul se integriše sa svim modulima stručno teorijske nastave, unutar kojih treba da se primjeni steceno znanje ovog modula.
- Predmet: Modul se integriše u predmete fizika, hemija i informatika

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici zbirke zadataka

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda

- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

13. Usmeno provjeravanje znanja

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

14. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 1, 2 i 3 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

15. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• **Važnost:**

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• **Prolaznost:**

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJIVANJA

Naslov modula: **Eksponencijalna i logaritamska funkcija
analitička geometrija**

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Eksponencijalna i logaritamska funkcija	*	*
20%	2	Tačka u koordinatnom sistemu	*	*
20%	3	Eksplicitni oblik jednačine prave	*	*
20%	4	Odnos tačke i prave	*	*
20%	5	Krive drugog reda	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Kombinatorika i elementi statistike
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-06
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Da omogući nastavak skladnog razvoja osnovnih mentalnih operacija, a posebno unapređenje pristupa rješavanju problema i kreativnosti, sposobnost percepције i recepcije.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Osnovno znanje računskih operacija kao i operacija sa skupovima.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući da: Razvija fundamentalne djelatnosti, opažanja, logičkog mišljenja, kooperacije i komunikacije; Razvija fundamentalne operacije formalizovanja, klasifikovanja, uopštavanja i upoređivanja; Razvija uže stručne sposobnosti vladanje kulturnim tehnikama, matematiziranja i algoritmiziranja; Razvija sposobnosti sagledavanja i primjene matematike kao motivacionog cilja; razvijati sposobnost urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Permutacije Varijacije Kombinacije Binomni obrazac Statistika
REZULTATI	<p>1. Permutacije</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: Razumije pojam "faktorijela", permutacije sa ponavljanjem i bez ponavljanja i formulu za izračunavanje broja permutacija; uspješno računa broj permutacija nekog skupa sa većim brojem elemenata; vlada metodologijom izračunavanja vrijednosti izraza sa faktorijelom; analizira, kombinuje i identificuje različite situacije prebrojavanja; stvara nove zadatke i algoritmira ih. <p>2. Varijacije</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: Razumije pojmove varijacije bez ponavljanja i sa ponavljanjem; Izračunava broj varijacija, koristeći odgovarajuću formulu i usvaja odgovarajuću simboliku; Vlada metodologijom rješavanja prostijih zadataka; Analizira podatke, klasificuje ih i rješava probleme; Kombinuje probleme varijacija i permutacija i rješava praktične probleme. <p>3. Kombinacije</p> <ul style="list-style-type: none"> Razumije pojmove kombinacije bez ponavljanja i sa ponavljanjem; Izračunava broj kombinacija, koristeći odgovarajuću formulu i usvaja odgovarajuću simboliku; Vlada metodologijom rješavanja prostijih zadataka; Analizira podatke, klasificuje ih i rješava probleme; Kombinuje probleme varijacija, kombinacija i permutacija i rješava praktične probleme. <p>4. Binomni obrazac</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: Razumije binomne koeficijente, određene zakonitosti sa koeficijentima i poznaje formulu za

- opšti član u binomnom razvoju;
- Nalazi opšti član u binomnom razvoju uz poznatu veličinu eksponenta;
- Vlada metodologijom izračunavanja opštog člana uz nepoznati eksponent;
- Analizira odnose među koeficijentima binomnog razvoja i izračunava ih;
- Vrši algoritmiziranje metodologije i rješava složenije probleme.

5. Statistika

- Učenik će biti sposoban da:
- Razumije metodologiju prikupljanja podatka različitih namjena;
- Zna praviti tabele od prikupljenih podataka;
- Vlada metodologijom crtanja i čitanja histograma sa upotrebom kriški;
- može uspješno računati aritmetičku sredinu, varijaciju i standardnu devijaciju, mod i medijanu i donositi odluke na osnovu rezultata.

SMJERNICE

1. Permutacije
2. Varijacije
3. Kombinacije
4. Binomni obrazac

- Na osnovu ranije stečenih znanja o prebrojavanju konačnih skupova (osnovni principi) učenici treba da upoznaju suštinu izdvajanja, raspoređivanja i određivanje broja određenih rasporeda, uočavajući razliku između pojedinih vrsta raspoređivanja objekata (na pogodno odabranim primjerima), pri čemu je naročito važno da se dobro uvježba prepoznavanje pojedinih vrsta kombinatornih objekata na dovoljnem broju raznovrsnih zadataka. Tek onda treba da uslijede određene formule za broj varijacija, permutacija i kombinacija. Povezujući binomne koeficijente sa kombinacijama, mogu se pokazati neke primjene binomnog obrasca.

5. Statistika

- U ovoj temi treba sistematicno uvoditi učenike u osnovne pojmove statistike, pojmove deskriptivne analize. Na prigodnim primjerima ukazati na različita grupisanja podataka i na mogućnost izračunavanja dužine intervala (Sturgesovo pravilo), a pojmove modus i medijana pojasniti i na primjerima podataka u intervalima i na kostantnim obilježjima. Geometrijsku i harmonijsku sredinu izračunavati na primjerima sa manjim brojevima. Ovu temu koristiti i za ukazivanje na mogućnosti kalkulatora.

INTEGRACIJA

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici zbirke zadataka

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

16. Usmeno provjeravanje znanja

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

17. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 2, 3 i 4 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

18. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli

- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• **Važnost:**

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• **Prolaznost:**

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJIVANJA

Plan ocjenjivanja:

Naslov modula: **Vjerovatnoća i statistika**

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Permutacije	*	*
15%	2	Varijacije	*	*
20%	3	Kombinacije	*	*
25%	4	Binomni obrazac	*	*
20%	5	Statistika	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Matematička indukcija, nizovi i realne funkcije jedne promjenljive
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-07
SVRHA MODULA	
<ul style="list-style-type: none"> • Poznavanje i razumijevanje principa nauke, njenih osnovnih postupaka i njenih granica. • Razvijanje rada sa apstrakcijama. Upoznavanje tehnike kao rasterećenja i kao racionalnog sistema. 	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
<ul style="list-style-type: none"> • Osnovno znanje o skupu $\mathbb{R}$ i realnim funkcijama jedne promjenljive. 	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> • Modul ima za cilj omogućiti učeniku: - Razvijanje fundamentalnih misaonih aktivnosti: logičkog mišljenja, opažanja, komunikacije i kooperacije, unapređenje jezika i sposobnosti za kritiku, unapređenje pristupa rješavanju problema, samostalnost i samostalan rad; - razvijanje osnovnih mentalnih operacija: upoređivanje, sređivanje, raspoređivanje, apstarahovanje, uopštavanje, klasifikovanje i konkretizovanje; - razvijanje tkz. kulturnih tehniki: razumijevanje za "algoritmiziranje", sposobnost matematiziranja (jednostavnijih) situacija iz naše okoline, sposobnost razumijevanja matematičkih životnih pojava (i njihovog kritičkog procjenjivanja), sposobnost da se vide mogućnosti i granice matematike; - razvijati sposobnosti urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, izrada modela i skica. 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Matematička indukcija 2. Nizovi i redovi 3. Aritmetički i geometrijski niz 4. Realne funkcije jedne promjenljive (definisanost, parnost, neparnost, periodičnost) 5. Realne funkcije jedne promjenqive (neprekidnost, asimtote, nule, ekstremne vrijednosti) 	
REZULTATI	
<p>1. Matematička indukcija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik će biti sposoban da: - zna uvrstiti nepoznatu i izračunati vrijednost izraza - vlasti metodologijom upotrebe prirodnog broja kao indeksa, razlikuje predhodnik i sljedbenik - pogodnim transformacijama da dovede dati izraz na željeni oblik - analizira, identificuje i razlikuje korake matematičke indukcije - dokaže razne identitete i tvrdnje koje se odnose na sve $n \in \mathbb{N}$. <p>2. Nizovi i redovi</p> <p>3. Arimetički i geometrijski niz</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik će biti sposoban da: - razumije značenje prirodnog broja na mjestu indeksa i u formuli - prepoznaje svojstva arimetičkog i geometrijskog niza - primjenjuje arimetički i geometrijski niz u rješavanju problema - računa graničnu vrijednost niza i sumu reda i algoritmizira metodologiju izračunavanja. <p>4. Realne funkcije jedne promjenljive (definisanost, parnost, neparnost, periodičnost)</p> <p>5. Realne funkcije jedne promjenljive (neprekidnost, asimtote, nule, ekstremne vrijednosti)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik će biti sposoban da: - razumije i prepoznaje elementarne funkcije, - ispituje svojstva: definisanost, asimptote, neprekidnost, parnost, neparnost, periodičnost, nule, 	

- znak, monotonost i ekstreme funkcije;
- vrlada metodologijom određivanja ekstremnih vrijednosti i rješava praktične zadatke primjenjujući metodologiju ekstremnih vrijednosti.

SMJERNICE

1. Matematička indukcija

- Ova jedinicu doprinosi da učenici shvate značaj i suštinu metoda matematičke indukcije kao posebnog i efikasnog metoda dokazivanja matematičkih tvrdnji;
- Za primjere uzeti jednostavne tvrdnje o djeljivosti i dokaze identiteta;
- Učenik je sposoban da primjenjuje matematičku indukciju ako u intervalu od 30 minuta može dokazati od dvije do četiri osnovne tvrdnje iz problema djeljivosti.

2. Nizovi i redovi

3. Aritmetički i geometrijski niz

- Ovu jedinicu treba realizovati na jednostavnijim problemima i pojam niza objasniti kao preslikavanje $N \rightarrow R$, uz grafičku interpretaciju. Kao značajne primjere nizova podrobnije objasniti aritmetički i geometrijski niz (definicija, osnovna svojstva, opšti član, zbir prvih n članova). Pojam granične vrijednosti beskonačnog niza dati na što jednostavnijim primjerima i izvesti obrazac za zbir članova beskonačnog geometrijskog niza uz ilustrovanjem nekim primerima (periodični decimalni razlomci, jednostavniji primjeri iz geometrije).
- Kod aritmetičkog i geometrijskog niza insistirati na razumijevanju interpolacije.

4. Realne funkcije jedne promjenljive (definisanost, parnost, neparnost, periodičnost)

5. Realne funkcije jedne promjenljive (neprekidnost, asimptote, nule, ekstremne vrijednosti)

- Ovdje treba dopuniti i sistematizovati učenička znanja o funkciji i njenim osnovnim svojstvima, a zatim napraviti pregled elementarnih funkcija. Upoznavanje granične vrijednosti i neprekidnosti funkcije treba da bude na osnovu intuitivnog pristupa tim pojmovima. Nije potrebno duže zadržavanje na tehnički određivanja granične vrijednosti raznih funkcija, već akcent treba da bude na nekoliko karakterističnih limesa.
- Dati dovoljno primjera da učenici ovladaju tehnikom računanja s graničnim vrijednostima funkcija

INTEGRACIJA

Modul se integriše sa modulima stručno-teorijske nastave, unutar kojih treba da se primjeni stečeno znanje ovog modula.

IZVORI

- Odabrani i dostupni udžbenici i zbirke zadataka.

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

19. Usmeno provjeravanje znanja

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

20. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 1 i 2 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

21. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani

- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• **Važnost:**

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• **Prolaznost:**

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJIVANJA

1. Matematička indukcija - 20 % - Usmeno – Pismeno - Test
2. Nizovi i redovi - 40 % - Usmeno – Pismeno - Test
3. Realne funkcije jedne promjenljive - 40% - Usmeno – Pismeno – Test.

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Matematička indukcija	*	*
20%	2	Nizovi i redovi	*	*
20%	3	Aritmetički i geometrijski niz	*	*
20%	4	Realne funkcije jedne promjenljive (definisanost, parnost, neparnost, periodičnost)	*	*
20%	5	Realne funkcije jedne promjenljive (neprekidnost, asimptote, nule, ekstremne vrijednosti)	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Realne funkcije jedne promjenljive i diferencijalni račun
REDNI BROJ	05-OP-03-08
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Poznavanje i razumijevanje principa nauke, njenih osnovnih postupaka i njenih granica. Razvijanje rada sa apstrakcijama. Upoznavanje tehnike kao rasterećenja i kao racionalnog sistema.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Stečeno znanje u osnovnoj i srednjoj školi.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul omogućuje učeniku razvije: <ul style="list-style-type: none"> - sposobnost da se vide mogućnosti i granice matematike - sposobnost razumijevanja matematičkih životnih pojava (i njihovog kritičkog procjenjivanja) - razvijanje svijesti o promjenljivosti. Upoznavanje sa tehničkim inovacijama. - razvijanje sposobnosti da se sagleda i kritički procijenjuje sopstvena socijalna umješnost u njenoj funkcionalnoj povezanosti. Razvijanje kooperacije i komunikacije. - primjena usvojenih pravila na nove primjere; - razvijati sposobnosti urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, izrada modela i skica.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam derivacije (izvoda) - po definiciji 2. Tablični izvodi, izvod složene i inverzne funkcije 3. Izvodi višeg reda 4. Pojam diferencijala funkcije 5. Primjena izvoda na ispitivanje funkcija
REZULTATI	<p>1. Pojam izvoda (derivacije)-po definiciji</p> <p>2. Tablični izvodi, izvod složene i inverzne funkcije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - razumije osnovne pojmove, teoreme i postupke diferenciranja funkcija; - reprodukuje izvode elementarnih funkcija (tablični izvodi); - vrla postupcima diferenciranja složenih i inverznih funkcija; - vrši analizu i jednostavniju primjenu diferencijalnog računa; - vrši sintezu i rješava probleme diferencijalnog računa <p>3. Izvodi višeg reda</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije definiciju i osnovna pravila izvoda višeg reda - reprodukuje izvode elementarnih funkcija - vrla postupcima diferenciranja - vrši analizu i primjenu izvoda višeg reda na ispitivanje prevojnih tačaka i konveksnosti. - vrši sintezu i rješava probleme primjenom izvoda višeg reda. <p>4. Pojam diferencijala</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> -razumije diferencijal funkcije - primjenjuje diferencijal funkcije -analizira i razdvaja komponente diferencijala -rješava složenije zadatke

5. Primjena izvoda na ispitivanje funkcija

- razumije faze ispitivanja funkcije
- reprodukuje pojmove (vertikalna, horizontalna i kosa asimptota, pojam konveksnosti, ekstrema i prevojnih tačaka).
- vlasti metodologijom nalaženja pojedinih važnih tačaka funkcije, tangente i normale;
- vrši analizu funkcije
- vrši sintezu, crta grafik i rješava probleme pomoću funkcija.

SMJERNICE

- 1. Pojam izvoda (derivacije)-po definiciji**
- 2. Tablični izvodi, izvod složene i inverzne funkcije**

- Prvo učenike treba upoznati sa pojmovima priraštaja nezavisno promjenljive i priraštaja funkcije i, polazeći od pojma srednje brzine i problema tangente na krivu, formirati pojam količnika priraštaja funkcije i priraštaja nezavisno promjenljive, a zatim definisati izvod funkcije kao graničnu vrijednost tog količnika kada priraštaj nezavisno promjenljive teži nuli.Ukazati na osnovne teoreme o izvodu i izvode nekih elementarnih funkcija. Uz pojam diferencijala i njegovo geometrijsko značenje treba ukazati i na njegovu primjenu kod aproksimacije funkcija.

3. Izvodi višeg reda

- Potrebnu pažnju ukazati izvodima drugog reda i njihovoj primjeni.

4. Pojam diferencijala funkcije

- Ukazati na bitna svojstva diferencijala

5. Primjena izvoda na ispitivanje funkcija

- Od primjena treba se ograničiti na tangente i normale jednostavnijih krivih
- Ispitivanje ekstrema, toka jednostavnijih funkcija
- Crtanje grafika jednostavnijih funkcija.

INTEGRACIJA

- Modul se integriše sa modulima stručno-teorijske nastave, unutar kojih treba da se primjeni stečeno znanje ovog modula.

IZVORI

- Odabrani i dostupni udžbenici i zbirke zadataka.

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

1. Usmeno provjeravanje znanja

- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- ne planirati časove samo usmene provjere

2. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 1 i 2. jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

3. Test:

- obvezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani

- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• **Važnost:**

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• **Prolaznost:**

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

METODE OCJENJIVANJA

1. Pojam derivacije – 10% - Usmeno – Pismeno – Test
2. Pravila deriviranja – 40% - Usmeno – Pismeno – Test
3. Primjena derivacije – 50% - Usmeno – Pismeno – Test.

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Pojam derivacije (izvoda)-po definiciji	*	*
20%	2	Tablični izvodi, izvod složene i inverzne funkcije	*	*
20%	3	Izvodi višeg reda	*	*
20%	4	Pojam diferencijala	*	*
20%	3	Primjena derivacije	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Relacije i preslikavanja
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-10
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Da učenik ovlada relacijama i funkcijama koji su izvjesna osnova za realizaciju ostalih sadržaja programa matematike obrazovanja i vaspitanja.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Osnovno znanje sa iskazima, skupovima i funkcijama stečeno u osnovnoj školi.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući: <ul style="list-style-type: none"> - da ovlada matematičko-logičkim jezikom u razrješavanju suštine značajnih matematičkih pojmoveva i činjenica bez prevelikih formalizacija; - shvatiti ulogu i mjesto logičko-skupovne terminologije i simbolike; - koristiti relacije na određene odnose među matematičkim objektima; - koristiti funkcije (preslikavanja) u uspostavljanju određenih veza među elementima neka dva skupa; - primjenjuje osnovni princip prebrojavanja konačnih skupova; - razvijati sposobnosti urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, izrada modela i skica.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Operacije sa iskazima i neka pravila logičkog i matematičkog zaključivanja Skupovi Relacije Funkcije (preslikavanja) i operacije Elementi kombinatorike
REZULTATI	<ol style="list-style-type: none"> Operacije sa iskazima i neka pravila logičkog i matematičkog zaključivanja <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - primjeni osnovne operacije sa iskazima; - prepozna da svakoj iskaznoj formuli odgovara jedna tablica. - provjeri da li je neka iskazna formula tautologija ili nije pomoću istinitosne tablice te formule; - u nekim slučajevima ispitivanje tačnosti iskazne formule može jednostavno izvesti i bez upotrebe tablice; - prepozna da tautologije kao uvijek tačni iskazi u sebi kriju zakonitosti po kojima se vladaju logički veznici i zakonitosti logičkog zaključivanja. O nekim osnovnim matematičkim pojmovima <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - primjeni kvantore u onoj mjeri u kojoj olakšava izražavanje i zapise; - pabroji neke osnovne matematičke pojmove i objasni. Skupovi <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - primjeni kvantore u onoj mjeri u kojoj olakšava izražavanje i zapise; - pabroji neke osnovne matematičke pojmove i objasni. - primjeni osnovne operacije sa skupovima; - pomoću dijagrama predstavi osnovne operacije sa skupovima;

- pokaže neke skupovne identitete.

4. Relacije

- Učenik će biti sposoban da:
- primjenjuje relacije na određene odnose među matematičkim objektima.

5. Funkcije (preslikavanja) i operacije

- Učenik će biti sposoban da:
- objasni pojam preslikavanja (funkcije);
- uspostavi određenu vezu među elementima neka dva skupa.

6. Elementi kombinatorike

- Učenik će biti sposoban da:
- riješi neke jednostavnije probleme kombinatorike.

SMJERNICE

Nastavnik će:

1. Operacije sa iskazima i neka pravila logičkog i matematičkog zaključivanja

- prezentirati osnovne operacije sa iskazima;
- dati dovoljan broj primjera da se vidi da istinitosna vrijednost jednog složenog iskaza zavisi od istinitosnih vrijednosti svih elementarnih iskaza od kojih je taj složeni iskaz sastavljen.
- navesti pravila zaključivanja, važnih za matematiku ali i za logiku uopšte.

1. Skupovi

- prezentirati i objasniti primjenu kvantora;
- dati objašnjenja nekih osnovnih matematičkih pojmove prezentirati osnovne operacije sa skupovima;
- Predstaviti osnovne operacije sa skupovima pomoću dijagrama;
- predstaviti neke skupovne identitete.

2. Relacije

- dati objašnjenje relacije kao podskup Dekartovog proizvoda, objašnjenje relacije ekvivalencije i relacije poretka;
- navesti određen broj primjera u vezi sa relacijama.

3. Funkcije (preslikavanja) i operacije

- dati objašnjenja preslikavanja (funkcije) i operacija;
- dati određen broj primjera koji pokazuju uspostavljanje određenih veza među elementima neka dva skupa.

4. Elementi kombinatorike

- ilustrovati kroz nekoliko tipičnih i raznorodnih primjera, kako se rješavaju neki jednostavniji problemi kombinatorike.

INTEGRACIJA

- Modul se integriše sa modulima stručno-teorijske nastave, unutar kojih treba da se primjeni stečeno znanje ovog modula.

IZVORI

Odabrani i dostupni udžbenici i zbirke zadataka

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli.

Razrada metoda:

1. Usmeno provjeravanje znanja:

- Podrazumjeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

2. Pismena provjera znanja:

- Unaprijed planirati pismenu provjeru znanja

3. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	91-100%

METODE OCJENJIVA

1. Operacije sa iskazima i neka pravila logičkog i matematičkog zaključivanja
- Usmeno - Pismeno - Test
2. Skupovi - Usmeno – Pismeno – Test
3. Relacije – Usmeno – Pismeno – Test
4. Funkcije (preslikavanja) i operacije - Usmeno – Pismeno – Test
5. Elementi kombinatorike - Usmeno – Pismeno - Test

Plan ocjenjivanja:

Naslov modula: **Relacije i preslikavanja**

METODE OCJENJVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Operacije sa iskazima i neka pravila logičkog i matematičkog zaključivanja	*	*
20%	2	Skupovi	*	*
20%	3	Relacije	*	*
20%	4	Funkcije (preslikavanja) i operacije	*	*
20%	5	Elementi kombinatorike	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Sličnost i trigonometrija
REDNI BROJ	05-0P-03-9
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Da obezbijedi nastavak skladnog razvoja osnovnih mentalnih operacija, kognitivnih i afektivnih sposobnosti i unapređenje kritičkog procjenjivanja.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Matematičko znanje iz elementarne geometrije i poznавање pojma funkcije.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući: razvoj fundamentalne misaone djelatnosti logičkog mišljenja, opažanja samostalnosti i kreativnosti; primjenjivanje naučenih znanja; analitički pristup rješavanju problema; formiranje i čitanje grafa u pravouglom koordinatnom sistemu; razvijati sposobnost urednog, preglednog, sređenog skiciranja, raspoređivanja i koordiniranim kretnjama sa šestarom trouglovima i drugim učilima; razvijati sposobnosti urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, izrada modela i skica, uredno crtanje lenjirom, trougom i šestarom.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sličnost 2. Trigonometrijske funkcije-definicija na trigonometrijskoj kružnici 3. Adicione formule, trigonometrijske funkcije dvostrukog ugla 4. Trigonometrijske funkcije polovine ugla, pretvaranje zbiru u proizvod (proizvoda u zbir) 5. Sinusna i kosinusna teorema
REZULTATI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sličnost <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: razumije pojam omjera i proporcije; zna rješiti prostije zadatke upotrebom svojstva razmjere; vlada metodologijom primjenjivanja Talesovog poučaka (teorem) razmjernosti u računskim i geometrijskim zadacima; analizira, identificuje i rješava konstruktivne zadatke (pravokutne trokute pri konstrukciji visine i primjenjivati Euklidov i Pitagorin poučak, prepoznati obodni i središnji kut kružnice i koristiti odnose među njima); konstruiše i primjenjuje Talesov poučak na kružnici, koristi geometrisku sredinu dužina i tangente na kružnicu. 2. Trigonometrijske funkcije <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: razumije uopćeni pojam ugla i njegovu predodžbu na trigonometrijskoj kružnici; definira trigonometrijske funkcije proizvoljnog realnog broja ; vlada analogizacijom trigonometrijskih identiteta (adicijske teoreme, dvostruki ugao, polovina ugla i pretvara zbir u proizvod, primjenjuje ih, primjenjuje formule o dvostrukim uglovima (kutovima) i poluuglovima (polukutovima)); primjenjuje sinusnu i kosinusnu teoremu vrši analizu grafova $y = \sin x$, $y = \cos x$, $y = \operatorname{tg} x$, $y = \operatorname{ctg} x$ na intervalu $[0, 2\pi]$ i po potrebi produžava crtanje lijevo i desno od ovih granica

SMJERNICE

Nastavnik će:

1. Sličnost

- pojam omjera navesti na ilustrativnim primjerima, definirati razmjer i dokazati svojstva;
- navesti Talesov poučak razmjernosti i insistirati na njegovoj primjeni;
- definirati sličnost trokuta, nabrojati stavove i primjenjivati u računskim i konstruktivnim zadacima;
- dokazati sličnost trokuta pri konstrukciji visine u pravokutnom trokutu i izvesti Euklidov i Pitogorin poučak;
- definirati obodni i središnji kut kružnice i dokazati odnose između njihovih veličina;
- dokazati Talesov poučak za kružnicu i prikaži primjenu pri konstrukciji geometrijske sredine i tangente na kružnicu.

2. Trigonometrijske funkcije

- polazeći od sličnosti definirati trigonometrijske funkcije na pravokutnom trokutu;
- uvesti pojam trigonometrijske kružnice i na njoj objasniti vezu radijana i stupnjeva;
- proširiti pojam kuta na negativom i veći od 2π ;
- objasniti preslikavanje skupa R na trigonometrijsku kružnicu;
- definirati trigonometrijske funkcije bilo koga realnog broja;
- dokazati adicijske teoreme pomoću trigonometrijske kružnice i izvesti formule za dvostrukе i polukutove;
- primjenjivati prethodne formule na računske zadatke i dokaze trigonometrijskog identiteta;
- koordinatnom sustavu pridružiti trigonometrijsku kružnicu i objasniti nastanak grafova $y = \sin x$, $y = \cos x$, $y = \tan x$, $y = \cot x$;
- uz sliku grafa objasniti domen, periodičnost, parnost, monotonost, ograničenost, ekstreme, nultočke, znak, prekid i vertikalne asymptote ;
- objasniti promjenu amplitude i perioda funkcija $y = a \sin(\omega x)$, $y = a \cos(\omega x)$.
- primjenjivati formule dvostrukog ugla, polovine ugla, pretvarati zbir u proizvod, sinusna i kosinusna teorema .

INTEGRACIJA

- Modul se integrira sa svim modulima stručno-teorijske nastave unutar kojih treba primijeniti stečeno znanje ovoga modula.

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici i zbirke zadataka iz matematike.

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Obavezан test na kraju modula
- Ocjenjivati svaku tematsku jedinicu
- Učenike unaprijed upoznati sa metodama i kriterijima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimum 50% svih rezultata u svim odabranim metodama ocjenjivanja

R A Z R A D A M E T O D A

1. OPSERVACIJA PRAKTIČNOG RADA – 50 %

- Ocjenjivanje opservacijom vrši se u obje tematske jedinice
- Treba obuhvatiti pregled i ocjenjivanje vještine izrade geometrijski crteža na osnovu poznatih podataka i određivanje traženih podataka uz pomoć crteža
- Ocjenjuje se sposobnost odabira i primjene formule pri rješavanju zadataka i uvrštavanje zadatih podataka
- kritička procjena dobivenih podataka

2. T E S T – 50%

- Obavezna metoda za obje tematske jedinice
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed pripremljena
- Pitanja trebaju provjeriti rezultate učenja tematskih jedinica
- Bodovanje izvesti na osnovu definicije važnosti tematskih jedinica

- Na kraju svake tematske jedinice formirati test s 5 pitanja
- U testu na kraju modula formirati 10 pitanja

P R O L A Z N O S T:

dovoljan (2)	50 – 60 %
dobar (3)	61 – 80 %
vrlodobor (4)	81 – 90 %
odličan (5)	91 – 100 %

Plan ocjenjivanja:

Naslov modula: **Sličnost i trigonometrija**

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Sličnost	*	*
20%	2	Trigonometrijske funkcije-definicija na trigonometrijskoj kružnici dvostrukog ugla	*	*
20%	3	Adicione formule, trigonometrijske funkcije	*	*
20%	4	Trigonometrijske funkcije polovine ugla, pretvaranje zbir u proizvod (proizvoda u zbir)	*	*
20%	5	Sinusna i kosinusna teorema	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Izometrijske transformacije
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-11
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Da učenik nastavi kontinuiran razvoj fundamentalnih misaonih djelatnosti, koja omogućuju razumijevanje zakonitosti u prirodi i primenu u svakodnevnom životu i razvijanje fundamentalnih misaonih operacija.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Stečeno znanje u osnovnoj školi.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Ovaj modul omogućava da učenik: <ul style="list-style-type: none"> razvija fundamentalne misaone djelatnosti opažanja, logičkog razmišljanja i unapređenja pristupa rješavanju problema; razvija osnovne mentalne operacije raspoređivanja, apstrahovanja, konkretizovanja i zaključivanja; razvija sposobnost gledanja na granice nauke (matematike) i na njenu cjelovitost; razvija tkz. mentalnu disciplinu (koncentraciju na cilj) sposobnost osjećaja (prepostavki); razvijati sposobnosti urednog i preglednog crtanja modela i skica, lenjirom, trouglom i šestarom.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Uvod u geometriju Vektor i operacije sa vektorima Izometrijske transformacije (podudarnost) Izometrijske transformacije (simetrije, translacija i rotacija) Primjena izometrijskih transformacija
REZULTATI	<p>6. Uvod u geometriju Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> razumije pojam tačke, prave i ravni kao osnovne pojmove, razumije definiciju duži, ugla i dijedra, razumije pojam normalnosti i paralelnosti; zna napamet definicije izvedenih pojmovi kao iaksiome pripadanja; vlada metodologijom dokazivanja jednostavnijih teorema; analizira, apstrahuje, sistematizuje i algoritmizira neke prostije probleme geometrije; <p>2. Vektori i operacije sa vektorima Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> razumije pojam vektora i operacije sabiranja, oduzimanja i množenja vektora skalarem; zna sabirati (oduzimati) vektore i identificirati nula vektor, suprotne vektore; vlada metodologijom primjene vektora na dokazivanje osobina trougla i četverougla; analizira, identificira, sistematizira i dokazuje jednakosti u šestouglu. <p>3. Izometrijske transformacije (podudarnost) 4. Izometrijske transformacije (simetrije, translacija i rotacija)</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> razumije pojam podudarnosti figura, a posebno podudarnost trouglova; zna koristi podudarnost pri dokazivanju prostijih planimetrijskih problema;

- vlasti metodologijom vršenja translacije, rotacije i simetrije i koristi pri dokazivanju prostih planimetrijskih problema;
- analizira, sistematizira, identificira i apstrahuje neke osobine ovih transformacija i primjenjuje ih na rješavanje praktičnih problema.

5. Primjena izometrijskih transformacija

Učenik će biti sposoban da:

- kreativno, sistematično i efikasno koristi sve pogodnosti izometrijskih transformacija kako bi olakšali izučavanje određenih sadržaja geometrije.

SMJERNICE

Nastavnik će:

1. Uvod u geometriju

- Ovo je uvodna tema u geometriji, naročito u pogledu upoznavanja učenika sa aksiomatskim pristupom izučavanja geometrije (osnovni i izvedeni pojmovi i stavovi, definicije važnijih geometrijskih figura). Polazeći od posebno izabranih aksioma pripadanja, rasporeda i paralelnosti treba na nekoliko jednostavnijih primjera upoznati učenika sa suštinom i načinom dokazivanja teorema;
- Pretjerana upotreba logičkih operacija i kvantifikatora ne daje zadovoljavajuće rezultate;
- Upotreba geometrijskih sprava je slobodnija, ali treba insistirati na usklađenosti simbolike.

2. Vektori i operacije sa vektorima

- Oslanjajući se na prethodna znanja o vektoru (iz matematike i fizike), treba taj pojam dograditi do nivoa za efikasnu primjenu;
- Odabrani primjeri treba da posebno ukažu na pojam nul vektora i pojam suprotnog vektora. Skice i crteži mogu imati slobodniju formu.

3. Izometrijske transformacije (podudarnost)

4. Izometrijske transformacije (simetrije, translacija i rotacija)

- Obrada sadržaja iz ove teme treba da bude nastavak onog što se o tome učilo u osnovnoj školi. Takođe kroz ponavljanje treba istaći osnovna svojstva svake od izučavanih izometrija i njihovo vršenje, a nešto produbljenje obraditi izometrijske transformacije kao preslikavanje ravni u samu sebe, njihovu klasifikaciju i naročito njihove primjene u dokaznim i konstruktivnim zadacima u vezi sa trouglom, četverouglogom i kružnicom.

5. Primjena izometrijskih transformacija

- Korištenje izometrijskih transformacija ne isključuje i dedukciju kao metod dokazivanja
- Skice crteži i slike mogu imati slobodniju formu.

INTEGRACIJA

Integracija nastavnog plana i programa:

- Modul se efikasno integriše u sadržaje predmeta fizika kao i stručne predmete politehničke orientacije.

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici
- Zbirke matematike za I razred

OCJENJVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli.

Razrada metoda:

4. Usmeno provjeravanje znanja

- Podrazumjeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

5. Pismena provjera znanja
 • Unaprijed planirati pismenu provjeru znanja

6. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	91-100%

METODE OCJENJVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Uvod u geometriju	*	*
20%	2	Vektor i operacije sa vektorima	*	*
20%	3	Izometrijske transformacije (podudarnost)	*	*
20%	4	Izometrijske transformacije (simetrije, translacija i rotacija)	*	*
20%	5	Primjena izometrijskih transformacija	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Vektori i elementi linearнog programiranja
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-12
SVRHA MODULA	
	<ul style="list-style-type: none"> Da omogуci kontinuiran razvoj osnovnih misaonih djelatnosti, misaonih operacija i sposbnosti za usvajanje osnovnih vrijednosnih principa ovog vremena.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Osnovno znanje o vektorima (geometrijska interpretacija) I o lineranim jednačinama I nejednačinama.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Ovaj modul omogуava da učenik može: - razviti sposobnost opаžanja kao sposobnost prostorne apstrakcije i korištenje opаžanja kroz pretvaranje činjeničkog stanja u slikovit naročito geometrijski način prikazivanja. - razvijanje osnovnih mentalnih operacija kao upoređivanje, raspoređivanje, konkretizovanje I formalizovanje. - razvijanje sposobnosti i stavova bitnih za pojedinačne sadržaje. - razvijanje nekih afektivnih ciljeva kao što je recepcija, reagovanje i sl. - razvijati analitički i logički pristup rješavanju problema; - razvijati sposobnosti urednog, preglednog, sređenog pisanja, koordinirano ritmičko crtanje i govor, izrada modela i skica. -
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 6. Pojam determinante 7. Vektor u koordinatnom sistemu i operacije sa vektorima 8. Pojam linearнog programiranja 9. Ekstremne vrijednosti izraza $ax+by+c$ nakonveksnom poligonu u ravni (geometrijski pristup) 10. Primjeri-transportni problemi I sl.
REZULTATI	<p>7. Pojam determinante</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: - razumije pojam determinante drugog i trećeg reda; - vrši operacije sabiranja, oduzimanja i množenje determinanti skalarem i izračunava vrijednost determinanti; - vrla metodologijom rješavanja jednačina u obliku determinant; - analizira i izračunava vrijednost izraza sa determinatama. <p>8. Vektor u koordinatnom sistemu i operacije sa vektorima</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: - pomoću koordinata prikaže vektor u koordinatnom sistemu, a i da na osnovu slike vektora pročita njegove koordinate. - pomoću koordinata tačaka formirati vektor - razumije projekciju vektora na osu, a i projekciju vektora na drugi vektor. - izračunava intenzitet vektora, zbir i razliku vektora; - vrla metodologijom izračunavanja skalarnog proizvoda, vektorskog i mješovitog proizvoda; - analizira i primjenjuje vektorski i mješoviti proizvod na probleme izračunavanja površine i zapremine; - rješava praktične probleme i algoritmizira metodologiju rješavanja.

9. Pojam linearног програмирања

- Учењик ће бити способан да:
  - разумије појам линеарне неједначине $ax+by+c < 0$, $ax+by+c > 0$ и придаје јој одговарајућу полураван.
  - зна скисирати график и одредити пресек више полуравни;
  - влада методологијом закључивања о екстремним тачкама полигона;
  - анализира и закључује на основу уочених тачака.

10. Екстремне vrijednosti izraza $ax+by+c$ nakonveksnom poligonu u ravni (geometrijski pristup)

- Учењик ће бити способан да:
  - разумије појам цилне функције;
  - зна одредити екстремну vrijednost цилне функције;
  - влада методологијом формирања цилне функције;
  - анализира и решава практичне проблеме.

11. Primjeri-transportni problem i sl.

- Учењик ће бити способан да:
  - екстремне vrijednosti цилне функције примjenjuje на решавање транспортних проблема

SMJERNICE

Nastavnik ће:

1. Pojam determinante

- значајно је нагласити да су дентралне као скаларне величине у функцији примјене те их треба конкретније објаснити и посебно истаћи њихову скаларну вредност;
- методологија израчунавања дентралних може бити прilagođena дентралима другог и трећег реда.

2. Vektor u koordinatnom sistemu i operacije sa vektorima

- основно у овој теми је да ученици упознају дефиницију смисла скаларног, векторског и мешовитог производа вектора.
- од посебног је значаја координатна интерпретација скаларног, векторског и мешовитог производа и њихова примјена (одређивање угла између два вектора, израчунавање површине и запремине фигура и неке примјене у физici).

3. Pojam linearног програмирања

- у оквиру ове теме ученици треба да продубе и прошире зnanje о системима линеарних једначина са две nepoznate, а затим да упознају линеарну неједначину са две nepoznate, системе линеарних једначина са две nepoznate (сve то уз графичку интерпретацију) и да упознају суштину проблема линеарног програмирања (решавање карактеристичних примјера).

4. Ekstremne vrijednosti izraza $ax+by+c$ nakonveksnom poligonu u ravni (geometrijski pristup)

- ови садржанији пружају могућност за повезивање раније стечених зnanja о једначинама, неједначинама и неким геометријским појмовима.

5. Primjeri-transportni problem i sl.

- графичку интерпретацију праве треба везати за сегментни облик једначине праве (садржани у теми аналитичка геометрија, модул 05.)

INTEGRACIJA

- Модул се интегрише у предмете физика и стручни предмети саобраћајних и економских профила

IZVORI

- Одобрени и доступни уџбеници и збирке задатака

OCJENJIVANJE

- Наčin: оцјенијивање унутар школе
- Оцјенијивање се мора извести на основу најмање две методе

- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

7. Usmeno provjeravanje znanja

- Podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

8. Pismena provjera znanja:

- Pismenu provjeru uraditi poslije 3 i 5 jedinice
- Preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

9. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Pojam determinante	*	*
20%	2	Vektor u koordinatnom sistemu i operacije sa vektorima	*	*
20%	3	Pojam linearног programiranja	*	*
20%	4	Ekstremne vrijednosti izraza $ax+by+c$ nakonveksnom poligonu u ravni (geometrijski pristup)	*	*
20%	5	Primjeri-transportni problemi I sl.	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Vjerovatnoća i statistika
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-13
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Da omogući kontinuiran razvoj sposobnosti identifikacije i razvoja sopstvene ličnosti, fundamentalnih djelatnosti unapređenja i pristupa rješavanja problema i osnovnih mentalnih operacija algoritmiziranja, apstrahovanja i klasifikovanja.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Osnovno znanje iz kombinatorike kao i upotreba binomnog obrasca.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Ovaj modul učemiku omogućuje: <ul style="list-style-type: none"> - razvijanje osnovnih mentalnih operacija kao upoređivanje, raspoređivanje i sređivanje, klasifikovanje, uopštavljanje i apstrahovanje; - razvijanje sposobnosti sigurnog izvođenja operacija; - razvijanje nekih afektivnih ciljeva kao što je sposobnost matematiziranja životnih situacija; - razvijati analitički i logički pristup rješavanju problema; - razvijati sposobnosti urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, izrada modela i skica.
JEDINICE	<p>11. Osnovi teorije vjerovatnoće 12. Teorijski rasporedi (binomni, Poissonov) 13. Teorijski rasporedi (normalni) 14. Statističko ocjenjivanje parametara 15. Testiranje statističkih hipoteza</p>
REZULTATI	<p>12. Osnovi teorije vjerovatnoće Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepozna različite ishode elementarnih događaja odabranih eksprimenata; - vrši operacije implikacije događaja kao i uniju i presjek; - izračunava vjerovatnoću događaja; - koristi aditivno i multiplikativno pravilo pri sabiranju i množenju vjerovatnoće; - primjenjuje Baysovnu teoremu. <p>13. Teorijski rasporedi (binomni i Poissonov) 14. Teorijski rasporedi (normalni) Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije dati empirijski raspored prekidnim teorijskim rasporedima (Binomni ili Poisson-ov) - zna aproksimirati dati empirijski raspored normalnim teorijskim rasporedom; - vlada metodologijom izračunavanja vjerovatnoće uz pomoć tablica; - analizira i rješava probleme vjerovatnoće veće odneke vrednosti i vjerovatnoće između nekih vrijednosti; - sintetizuje neke vrijednosti vjerovatnoće i određuje intervale u kojima se kreće takva vjerovatnoća. <p>15. Statističko ocjenjivanje parametara Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije algoritam ocjenjivanja aritmetičke sredine osnovnog skupa; - zna ocjenjivati proporciju osnovnog skupa na osnovu velikog uzorka; - vlada metodologijom ocjena na mawem i većem uzorku;

- analizira i rješava praktične probleme.

16. Testiranje statističkih hipoteza

Učenik će biti sposoban da:

- testira hipotezu o aritmetičkoj sredini osnovnog skupa;
- testira hipotezu o proporciji osnovnog skupa
- testira hipotezu o jednakosti aritmetičkih sredina dva skupa;
- testira hipotezu o jednakosti proporcija dva skupa;
- analizira i rješava probleme iz prakse.

SMJERNICE

Nastavnik će:

1. Osnovi teorije vjerovatnoće

- poslje uvođenja pojma slučajnog događaja dati pojam vjerovatnoće preko pojma relativne frekvencije i klasičnom definicijom;
- osnovne teoreme o vjerovatnoći ilustrovati primjerenim sadržajima;
- isticati poseban aspekt odnosa više događaja kada realizacija jednog događaja uslovjava realizaciju drugog (zavisnost);
- primjereni sadržaji su uglavnom eksperimenti sa kockom, šipalom karata i sl.

2. Teorijski rasporedi (binomni i poisonov)

3. Teorijski rasporedi (normalni)

- u okviru ove teme učenici treba da aproksimira dati empirijski raspored odgovarajućim modelom teorijskih rasporeda koristeći odgovarajuće formule za binomni i poissonov raspored, ali da koristi i odgovarajuće tablice;
- za normalni raspored koristiti funkciju standardizovanog rasporeda.

4. Statističko ocjenjivanje parametara

- ocjenjivanje aritmetičke sredine vršiti:
  - a) ako je poznata standardna devijacija osnovnog skupa;
  - b) ako standardna devijacija osnovnog skupa nije poznata ali je poznata standardna devijacija uzorka;
- Ocjenu proporcije vršiti na primjerima velikih uzoraka ($n \cdot \pi > 5$ i $n(1-\pi) > 5$).

5. Testiranje statističkih hipoteza

- u postupku testiranja statističkih hipoteza formulisati nullu u obliku jednakosti, a alternativna u obliku nejednakosti;
- zaključivanje u vezi sa odbacivanjem ili neodbacivanjem izvoditi na osnovu odgovarajuće statistike testa.

INTEGRACIJA

- Modul se integriše u stručne predmete ekonomskog, saobraćajnog i tehnološkog usmjerenja.

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici i zbirke zadataka

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

10. Usmeno provjeravanje znanja

- Podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

11. Pismena provjera znanja:

- Pismenu provjeru uraditi poslije 1 i 2 jedinice
- Preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

12. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Osnovi teorije vjerovatnoće	*	*
20%	2	Teorijski rasporedi (binomni I poisonov)	*	*
20%	3	Teorijski raspored (normalni)	*	*
20%	4	Statističko ocjenjivanje parametara	*	*
20%	5	Testiranje statističkih hipoteza	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	Finansisjska matematike
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	0-5-OP-03-14
SVRHA MODULA	
<ul style="list-style-type: none"> Da omogući kontinuiran razvoj sposobnosti primjene dosadašnjih znanja i umijenja te vrijednosne orientacije i odnosa prema novcu, opštim dobrima i razvoju ekonomije, prava i tehnike. 	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
<ul style="list-style-type: none"> Osnovno znanje o proporcijama, procentnom (promilnom) računu i jedinicama za mjerjenje vremena . 	
CILJEVI	
Ovim modulom omogućavamo:	
<ul style="list-style-type: none"> - razvijanje volje i sposobnosti za komunikaciju i kooperaciju; - unapređivanje jezika i sposobnosti pri rješavanju problema; - razvijanje tkz. kulturnih tehnika sporazumijevanja; - razvijanje volje za razumijevanje "algoritmiziranja" - razvijanje afektivnih instrumenata za matematisiranje problema; - razvijati sposobnosti urednog, preglednog, sređenog pisanja brojeva i izraza, koordinirano ritmičko pisanje i govor, izrada modela i skica. 	
JEDINICE	
16. Prost kamatni račun; 17. Složeni kamatni račun; 18. Račun uloga; 19. Tokovi plaćanja. 20. Amortizacija kredita	
REZULTATI	
17. Prost kamatni račun <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - u povjereničko-dužničkim problemima prepoznae osnovne pojmove: kapital, prosta kamata, kamatna stopa i vrijeme i da izračunava nepoznate veličine korišćenjem poznatih; - izračunava prostu kamatu ako je vrijeme dato u godinama , mjesecima i danima; - primjenjuje kamatni broj i kamatni ključ; - poznaje terminski račun, eskontovanje mjenica, prodaja i kupovina deviza i račun štednih uloga. 	
18. Složeni kamatni račun <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - izračunava krajnje vrijednosti kapitala; - početne vrijednosti kapitala - broj perioda i kamatne stope (anticipativno i dekurzitivno ukamačivanje). - uočava vezu između konformne, neprekidne i obične kamatne stope. 	
19. Račun uloga <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - izračunava periodične uloge (početkom ili kraje obračunskog perioda) - izračunava zbir ukamačenih vrijednosti; - izračunava uloge, kamatne stope i vrijeme ulaganja; - analizira i rješava probleme iz prakse. 	

20. Tokovi plaćanja**21. Amortizacija kredita**

- Učenik će biti sposoban da:

- izračunava i prati tokove plaćanja (krajem i početkom obračunskog perioda);
- sadašnju vrijednost (uplate i isplate);
- izračunavanje iznosa plaćanja, kamatne stope i vrijeme plaćanja
- analizira i rješava probleme iz prakse.

SMJERNICE

Nastavnik će:

1. Prost kamatni račun

- treba koristiti povezanost ovih sadržaja sa ranije izučavanim sadržajima (proporcionalnost veličina, stepenovanje, logaritmi, jednačine i dr.);
- učenici treba da razumiju suštinu sadržaja i ovladaju tehnikom izračunavanja određenih elemenata u okviru tih sadržaja (kamata, kamatne stope, krajnje vrijednosti, iznosi uloga i vremena ulaganja, iznosa i vremena plaćanja i sl.) povezujući to sa konkretnim primjerima iz prakse.

2. Složeni kamatni račun

- u ovoj temi dolazi do izražaja povezivanje sa mnogim ranije izučavanim sadržajima, posebno iz oblasti privredne matematike;
- učenici treba da razumiju suštinu pojmove finansijske matematike i da na primjerima iz prakse umiju praviti amortizacioni plan zajma (sa potrebnim izračunavanjima), vršiti konverziju zajma i sl.

3. Račun uloga

- ova tema je logičan nastavak prethodnih tema i ovdje treba uputiti učenika u efikasno korišćenje finansijskih tablica I., II., III., IV i V. Zadaci moraju biti iz realne situacije;
- Kod izrade amortizacionog plana dovoljno je uzimati primjere u kojima se amortizacija zajma pravi za period od 4 do 5 mjeseci..

4. Tokovi plaćanja**5. Amortizacija kredita**

- ovoj temi prići na isti način kao i prethodnoj uz izbor primjerenih zadataka, a posebno koristiti realne situacije iz života.

INTEGRACIJA

- Modul se integriše u stručne predmete ekonomskog, saobraćajnog i tehnološkog usmjerenja.

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici i zbirke zadataka

OCJENJVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:**13. Usmeno provjeravanje znanja**

- Podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

14. Pismena provjera znanja:

- Pismenu provjeru uraditi poslije 1 i 2 jedinice
- Preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

15. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
30%	1	Prost kamatni račun	*	*
30%	2	Složeni kamatni račun	*	*
20%	3	Račun uloga	*	*
20%	4	Tokovi plaćanja	*	*
20%	5	Amortizacija kredita	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	MATEMATIKA
MODUL	INTEGRALI
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-15
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Ovaj modul ima svrhu proširivanja spoznaje o granicama matematike, kao i obezbjeđenje inverzibilne misli započete sadržajima diferencijalnog računa.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul zahtijeva prethodnu realizaciju modula 05-OP-03-08
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul omogućuje učeniku: <ul style="list-style-type: none"> Razvoj i unapređenje spoznaje o elementima diferencijalnog i integralnog računa; Razvoj mentalne operacije apstrahovanja, konkretnizovanja, sistematizacije i algoritmizacije; Razvoj pozitivnih osjećanja prema mogućnostima matematike; Unapređenje primjene matematičkih sadržaja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Pojam neodređenog integrala; Metode integracije; Integracija racionalne funkcije; Određeni integral; Primjena određenog integrala.
REZULTATI	<p>1. Pojam neodređenog integrala</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - razumije osnovne pojmove, teoreme i postupke integracije funkcija; - reprodukuje integrale elementarnih funkcija (tablični integrali); - vlada postupcima integracije složenijih integrala; - vrši analizu i jednostavniju integraciju nekih oblika složenije funkcije; - vrši sintezu i rješava složenije integrale . <p>2. Metode integracije</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - razumije osnovne pojmove, teoreme i postupke integracije metodom smjene i parcijalnom metodom; - reprodukuje metodologiju integracije različitom metodom; - vlada postupcima integracije složenijih integrala; - vrši analizu i primitivne funkcije; - vrši sintezu i rješava probleme primitivne funkcije <p>3 Integracija racionalne funkcije</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> - razumije osnovne pojmove, teoreme i postupke integracije racionalnih funkcija; - reprodukuje primjere; - vlada postupcima diferenciranja složenih i inverznih funkcija; - vrši analizu i jednostavniju primjenu diferencijalnog računa; - vrši sintezu i rješava probleme diferencijalnog računa <p>4. Određeni integral</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenik će biti sposoban da:

- razumije osnovne pojmove, teoreme i postupke integracije određenog integrala;
- primjewuje pravila i postupke integracije ;
- vlada postupcima integracije složenijih integrala;
- vrši analizu i jednostviju integraciju nekih oblika složenje funkcije;
- vrši sintezu i rješava složenje integrale .

5. Primjena određenog integrala

- Učenik će biti sposoban da:
- razumije osnovne pojmove, teoreme i postupke iznalaženja površine i zapremine;
- primjenjuje pravila i postupke integracije ;
- vlada postupcima integracije složenijih integrala;
- vrši analizu i jednostviju integraciju nekih oblika složenje funkcije;
- vrši sintezu i rješava složenje integrale .

SMJERNICE

Program predviđa da se prvo obradi neodređeni integral, pa je potrebno ukazati na vezu između izvoda i integrala i dati pojam primitivne funkcije. Integraljenje protumačiti kao operaciju koja je inverzna diferenciranju. Pored tablice osnovnih integrala treba pokazati i neke metode integraljenja (metoda zamjene i metoda parcijalne integracije). Polazeći od problema površine , doći do pojma određenog integrala kao granične vrijednosti zbiru beskonačno mnogo beskonačno malih veličina. Ukazati na osnovna svojstva određenog integrala, a akcenat treba dati primjeni.

INTEGRACIJA

Integralacija nastavnog plana i programa:

Modul se efikasno integriše u sadržaje predmeta fizika kao i stručne predmete politehničke orientacije

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici
- Zbirke matematike za I razred

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli.

Razrada metoda:

16. Usmeno provjeravanje znanja

- Podrazumjeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

17. Pismena provjera znanja

- Unaprijed planirati pismenu provjeru znanja

18. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjeru rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:	
Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	91-100%

METODE OCJENJIVANJA

1. Pojam neodređenog integrala – 20% - Usmeno – Pismeno – Test
2. Metode integracije– 20% - Usmeno – Pismeno – Test
3. Integracija racionalnih funkcija – 20% - Usmeno – Pismeno – Test.
4. Određeni integral-20%- Usmeno – Pismeno – Test.
5. Primjena određenog integrala-20%-usmeno-pismeno i test

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Pojam neodređenog integrala	*	*
20%	2	Metode integracije	*	*
20%	3	Integracija racionalne funkcije	*	*
20%	4	Određeni integral	*	*
20%	5	Primjena određnog integrala	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	PRIMIJENJENA MATEMATIKA 1
MODUL	
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-16
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima svrhu da omogući kvalitetnije formiranje neophodnih pojmoveva iz struke, racionalniju upotrebu matematičkih aparata pri operacionalizaciji stručnih obrazovnih ciljeva i integriše matematičke sadržaje u struku.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Prethodna realizacija modula 1 i 2 predmeta matematike.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući: Razvijanje osnovnih mentalnih sposobnosti i sticanje znanja neophodnih za razumijevanje kvantitativnih i prostornih odnosa; Razvijanje spoznaje o politehničkom obrazovanju očenika; Razvijanje tkz. Pozitivnih osobina učenika kao što su upornost, sistematičnost, urednost, tačnost, odgovornost, smisao za samostalan rad i kritičnost. razvijanje sposobnosti koordinirane upotrebe neophodnih mernih uređaja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Uvod u geometriju Vektori Podudarnost Translacija, rotacija, simetrija Površine ravnih likova
REZULTATI	<p>22. Uvod u geometriju Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> razumije pojam tačke, prave i ravnih kao osnovne pojmove, razumije definiciju duži, ugla i dijedra, razumije pojam normalnosti i paralelnosti; zna napamet definicije izvedenih pojmoveva kao iaksiome pripadanja; vlada metodologijom dokazivanja jednostavnijih teorema; analizira, apstrahuje, sistematizuje i algoritmizira neke prostije probleme geometrije; </p> <p>2. Vektori i operacije sa vektorima Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> razumije pojam vektora i operacije sabiranja, oduzimanja i množenja vektora skalarem; zna sabirati (oduzimati) vektore i identificirati nula vektor, suprotne vektore; vlada metodologijom primjene vektora na dokazivanje osobina trougla i četverougla; analizira, identificira, sistematizira i dokazuje jednakosti u šestouglu </p> <p>3. Podudarnost Učenik će biti sposoban da: <ul style="list-style-type: none"> razumije pojam podudarnosti figura, a posebno podudarnost trouglova; zna koristi podudarnost pri dokazivanju prostijih planimetrijskih problema; vlada metodologijom dokazivanju prostijih planimetrijskih problema; analizira, sistematizira, identificira i apstrahuje neke osobine podudarnosti i primjenjuje ih na rješavanje praktičnih problema. </p> <p>4. Translacija, rotacija i simetrija Učenik će biti sposoban da:</p>

- razumije pojam podudarnosti figura, a posebno podudarnost trouglova;
- zna koristi podudarnost pri dokazivanju prostijih planimetrijskih problema;
- vlasti metodologijom vršenja translacije, rotacije i simetrije i koristi pri dokazivanju prostijih planimetrijskih problema;
- analizira, sistematizira, identificuje i apstrahuje neke osobine ovih transformacija i primjenjuje ih na rješavanje praktičnih problema.

5. Površine ravnih likova

Učenik će biti sposoban da:

- razumije pojam površine trougla, četverougla i nekih mnogouglova;
- zna koristi set formula za površinu trougla;
- vlasti metodologijom rješavanja problema;

analizira, sistematizira, identificuje i apstrahuje osobine i dokazuje neke stavove kao i rješavanje praktičnih problema

SMJERNICE

Nastavnik će:

4. Uvod u geometriju

- Ovo je uvodna tema u geometriji, naročito u pogledu upoznavanja učenika sa aksiomatskim pristupom izučavanja geometrije (osnovni i izvedeni pojmovi i stavovi, definicije važnijih geometrijskih figura). Polazeći od posebno izabranih aksioma pripadanja, rasporeda i paralelnosti treba na nekoliko jednostavnijih primjera upoznati učenika sa suština i načinom dokazivanja teorema;
- Pretjerana upotreba logičkih operacija i kvantifikatora ne daje zadovoljavajuće rezultate;
- Upotreba geometrijskih sprava je slobodnija, ali treba insistirati na usklađenosti simbolike.

5. Vektori i operacije sa vektorima

- Oslanjujući se na prethodna znanja o vektoru (iz matematike i fizike), treba taj pojam dograditi do nivoa za efikasnu primjenu;
- Odabrani primjeri treba da posebno ukažu na pojam nul vektora i pojam suprotnog vektora. Skice i crteži mogu imati slobodniju formu.

6. Izometrijske transformacije

- Obrada sadržaja iz ove teme treba da bude nastavak onog što se o tome učilo u osnovnoj školi. Takođe kroz ponavljanje treba istaći osnovna svojstva svake od izučavanih izometrija i njihovo vršenje, a nešto produbljenje obraditi izometrijske transformacije kao preslikavanje ravni u samu sebe, njihovu klasifikaciju i naročito njihove primjene u dokaznim i konstruktivnim zadacima u vezi sa trouglom, četverougлом i kružnicom.

7. Primjena izometrijskih transformacija

- Korištenje izometrijskih transformacija ne isključuje i dedukciju kao metod dokazivanja
- Skice crteži i slike mogu imati slobodniju formu.

8. Površina ravnih likova

- Obrada sadržaja ove nastavne jedinice je ustvari proširivanje znanja iz osnovne škole te zahtijeva precizno utvrđivanje nivoa znanja učenika prije realizacije sadržaja ove jedinice.
- Sadržaje proširiti sa Heronovim obrascem ali bez primjene trigonometrijskih funkcija.

INTEGRACIJA

Integracija nastavnog plana i programa:

Modul se efikasno integriše u sadržaje predmeta fizika kao I stručne predmete politehničke orientacije

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici
- Zbirke matematike za I razred

OCJENJIVANJE

-
- Način: ocjenjivanje unutar škole

- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli.

Razrada metoda:

19. Usmeno provjeravanje znanja

- Podrazumjeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

20. Pismena provjera znanja

- Unaprijed planirati pismenu provjeru znanja

21. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	91-100%

METODE OCJENJIVANJA

1. Uvod u geometriju – 20% - Usmeno – Pismeno – Test
2. Vektori – 20% - Usmeno – Pismeno – Test
3. Izometrijske transformacije – 20% - Usmeno – Pismeno – Test.
4. Primjena izometrijskih transformacija-20%- Usmeno – Pismeno – Test.
5. Površina ravnih likova-20%-usmeno-pismeno i test

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Uvod u geometriju	*	*
20%	2	Vektor i operacije sa vektorima	*	*
20%	3	Izometrijske transformacije	*	*
20%	4	Primjena izometrijskih transformacija	*	*
20%	5	Površina ravnih likova	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	PRIMIJENJENA MATEMATIKA 2
MODUL	
REDNI BROJ	05-OP-03-17
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima svrhu da omogući kvalitetnije formiranje neophodnih pojmoveva iz struke, racionalniju upotrebu matematičkih aparata pri operacionalizaciji stručnih obrazovnih ciljeva i integriše matematičke sadržaje u struku.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Prethodna realizacija modula 1 i 2 predmeta matematike.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući: - Razvijanje osnovnih mentalnih sposobnosti i sticanje znanja neophodnih za razumijevanje kvantitativnih odnosa; - Razvijanje spoznaje o politehničkom obrazovanju očenika; - Razvijanje tkz. Pozitivnih osobina učenika kao što su upornost, sistematicnost, urednost, tačnost, odgovornost, smisao za samostalan rad i kritičnost. - razvijanje sposobnosti koordinirane upotrebe neophodnih mernih uređaja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poliedri 2. Obrtna tijela 3. Trigonometrija pravouglog trougla 4. Trigonometrijske funkcije 5. Homotetija i sličnost
REZULTATI	<p>1. Poliedri</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiše diedar, rogalj, polieder, skicira diedar, rogalj ili polieder; - crta mreže različitih prostornih figura i uočava neke prostorne pojmove (visina, osnovna ivica, bočna ivica i sl.) - vlasti metodologijom računanja površine i zapremine različitih prostornih figura; - primjenjuje bez teškoća odgovarajuće formule pri računanju površine i zapremine uspravnih figura - Apstrahuje, konkretizuje i analizira zavisnost prostornih elemenata i rješava zadatke iz prakse. <p>2. Obrtna geometrijska tijela</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik će biti sposoban da: - Razumije, definiše i sistematizuje obrtna prostorna tijela; - Crta (skicira) mrežu obrtnih tijela i uočava pojedine dijelove (baza, visina, omotač i sl.); - primjenjuje bez teškoća odgovarajuće formule pri računanju veličine, površine i zapremine uspravnih obrtnih tijela i lopte; - primjenjuje bez teškoća odgovarajuće formule površine i zapremine i apstrahuje pojedine elemente; -analizira i rešava probleme iz prakse i algoritmizira metodologiju rješavanja. <p>3. Trigonometrija pravouglog trougla</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p>

- Razumije definiciju trigonometrijskih funkcija na pravouglom trouglu;;
- Izračunava vrijednost trigonometrijskih funkcija pomoću dužina stranica pravouglog trougla, a i pomoću kalkulatora, izvodi osnovne identitete (veza tangensa, kotangensa, sinusa i kosinusa;
- vlasti metodologijom dokazivanja prostijih identiteta;
- analizira vrijednosti trigonometrijskih funkcija u zavisnosti od ugla i izračunava ih približno; analogizira i primjenjuje trigonometrijske funkcije na rješavanje praktičnih problema.

4. Trigonometrijske funkcije

- Učenik će biti sposoban da:
  - razumije uopćeni pojmom kuta i njegovu predodžbu na trigonometrijskoj kružnici;
  - definira trigonometrijske funkcije proizvoljnog realnog broja ;
  - vlasti analogizacijom trigonometrijskih identiteta (adicijske teoreme i primjenjuje ih, primjenjuje formule o dvostrukimuglovima (kutovima) i poluuuglovima (polukutovima);
  - vrši analizu grafova $y = \sin x$, $y = \cos x$, $y = \operatorname{tg} x$, $y = \operatorname{ctg} x$ na intervalu $[0, 2\pi]$ i po potrebi produžava crtanje lijevo i desno od ovih granica.

5. Sličnost

- Učenik će biti sposoban da:
  - razumije pojam omjera i proporcije;
  - zna rješiti prostije zadatke upotrebom svojstva razmjere;
  - vlasti metodologijom primjenjivanja Talesovog poučaka (teorem) razmjernosti u računskim i geometrijskim zadacima;
  - analizira, identificira i rješava konstruktivne zadatke (pravokutne trokute pri konstrukciji visine i primjenjivati Euklidov i Pitagorin poučak, prepoznati obodni i središnji kut kružnice i koristiti odnose među njima;

konstruiše i primjenjuje Talesov poučak na kružnici, koristi geonetrisku sredinu dužina i tangente na kružnicu

SMJERNICE

6. Poliedri

7. Obrtna geometrijska tijela

U obradi ovih sadržaja (u stvari , produbljivanju i dopunjavanju znanja koja o njima učenici već imaju) značajno je da učenici već usvojene osnovne pojmove i činjenice prostorne geometrije umiju uspješno da primjenjuju u rješavanju zadataka (ne mnogo složenih), uključujući i one praktične prirode (određivanje zapremine modela nekog geometrijskog tijela, konkretne građevine ili predmeta, ako unaprijed nisu dati neophodni podaci i sl.) Učenici treba da "vide" da se izučavana svojstva prostornih figura široko koriste u praksi, astronomiji, fizici, hemiji i dr. Posebnu pažnju treba posvetiti razvijanju logičkog mišljenja i prostornih predstava učenika, čemu u izvjesnoj mjeri može doprinijeti razumno pozivanje na očiglednost, korišćenje modela i pravilnoskiciranje prostornih figura. Pored daljeg rada na usavršavanju tehnike računanja i transformacija izraza, korisno je povremeno od učenika zahtevati da daju procjenu rezultata računskog zadatka. Nizom zadataka može se ilustrovati i činjenica da je često racionalnije i bolje prvo naći rješenje zadatka u "opštem obliku" , pa onda zamjenjivati date podatke. Može se u zadatu dati i određivanje odnosa zapremina sličnih poliedara i sličnih obrtnih tijela, a takođe i određivanje poluprečnika upisane ili opisane sfere određenom geometrijskom tijelu. Obrasci za površinu i zapreminu lopte i njenih dijelova ne moraju se izvoditi.

3. Trigonometrija pravouglom trouglu

U ovoj temi treba omogućiti da učenici razumiju vezu između stranica i uglova pravouglog trougla (definicije trigonometrijskih funkcija oštrog ugla), njihove posljedice i primjene. Pri rješavanju pravouglog trougla važno je imati više raznovrsnijih zadataka, a manje složenosti.

Nastavnik će:

4. Trigonometrijske funkcije

- polazeći od sličnosti definirati trigonometrijske funkcije na pravouglom trouglu;
- uvesti pojam trigonometrijske kružnice i na njoj objasniti vezu radijana i stupnjeva;
- proširiti pojam kuta na negativom i veći od 2π ;
- objasniti preslikavanje skupa $\mathbb{R}$ na trigonometrijsku kružnicu;
- definirati trigonometrijske funkcije bilo koga realnog broja;
- dokazati adicijske teoreme pomoću trigonometrijske kružnice i izvesti formule za dvostrukе i polukutove;
- primjenjivati prethodne formule na računske zadatke i dokaze trigonometrijskog identiteta;

- koordinatnom sustavu pridružiti trigonometrijsku kružnicu i objasniti nastanak grafova $y = \sin x$, $y = \cos x$, $y = \tg x$, $y = \ctg x$;
- uz sliku grafa objasniti domen, periodičnost, parnost, monotonost, ograničenost, ekstreme, nultočke, znak, prekid i vertikalne asymptote ;
- objasniti promjenu amplitude i perioda funkcija $y = a \sin (\omega x)$, $y = a \cos (\omega x)$.

5. Homotetija i sličnost

- pojam omjera navesti na ilustrativnim primjerima, definirati razmjer i dokazati svojstva;
- navesti Talesov poučak razmjernosti i insistirati na njegovoj primjeni;
- definirati sličnost trokuta, nabrojati stavove i primjenjivati u računskim i konstruktivnim zadacima;
- dokazati sličnost trokuta pri konstrukciji visine u pravokutnom trokutu i izvesti Euklidov i Pitogorin poučak;
- definirati obodni i središnji kut kružnice i dokazati odnose između njihovih veličina;
- dokazati Talesov poučak za kružnicu i prikaži primjenu pri konstrukciji geometrijske sredine i tangente na kružnicu.

INTEGRACIJA

Integracija nastavnog plana i programa:

Modul se efikasno integriše u sadržaje predmeta fizika kao i stručne predmete politehničke orientacije

IZVORI

- Odobreni i dostupni udžbenici
- Zbirke matematike za I razred

OCJENJIVANJE

- Način: ocjenjivanje unutar škole
- Ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- Test na kraju ovoga modula obavezna metoda
- Izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja
- Metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane
- Važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli.

Razrada metoda:

22. Usmeno provjeravanje znanja

- Podrazumjeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa
- Ne planirati časove samo usmene provjere

23. Pismena provjera znanja

- Unaprijed planirati pismenu provjeru znanja

24. Test:

- Obavezna metoda za kraj modula
- Pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- Pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- Bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- U testu na kraju modula broj pitanja je 10.

Važnost:

Usmeno provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
--------------	--------

Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	91-100%

METODE OCJENJIVANJA

1. Poliedri – 20% - Usmeno – Pismeno – Test
2. Obrtna tijela – 20% - Usmeno – Pismeno – Test
3. Trigonometrija pravouglog trougla – 20% - Usmeno – Pismeno – Test.
4. Trigonometrijske funkcije-20%- Usmeno – Pismeno – Test.
5. Homotetija i sličnost-20%-usmeno-pismeno i test

METODE OCJENJIVANJA

Važnost jedinica	Broj tematske jedinice	Naziv tematske jedinice	Test	Opservacija praktičnog rada
20%	1	Poliedri	*	*
20%	2	Obrtna tijela	*	*
20%	3	Trigonometrija pravouglog trougla	*	*
20%	4	Trigonometrijske funkcije	*	*
20%	5	Homotetija I sličnost	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	PRIVREDNA MATEMATIKA 1
MODUL	
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-18
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima svrhu skladnog i svrsihodnog razvoja sposobnosti i vještina bavljenja
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul zahtijeva osnovna znanja iz sadržaja modula 1 (matematika)
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući: Razvijanje i proširivanje znanja i vještina sa operacijama u skupu R, koji su na nivou prisjećanja, prepoznavanja i reprodukcije na nivo operativnog i kreativnog. Izgrađivanje, navikavanje i upućivanje na efikasno, skraćeno i misaono racionalno računanje, provjeravanje rezultata i kontrola operacija. Razvijanje umijeća efikasnog korišćenja kalkulatora (digitrona) u svakodnevnim radnim aktivnostima i donošenje odluke na osnovu rezultata. Razvijanje nekih moralnih, estetskih, fizičkih i radnih vrijednosti , способност koncentracije, duže misaone aktivnosti, sistematičnosti i preglednosti.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Brojevi i operacije sa brojevima; Sistemi mjera; Operacije sa višeimenovanim brojevima; Razmjera i proporcije; Karakteristične računske operacije.
REZULTATI	
SMJERNICE	
INTEGRACIJA	<p>Integracija nastavnog plana i programa: Modul se integriše u stručno-praktičnu nastavu</p>
IZVORI	<ul style="list-style-type: none"> Odobreni i dostupni udžbenici kao i druga dostupna literatura
OCJENJIVANJE	<ul style="list-style-type: none"> Način: ocjenjivanje unutar škole - ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode - test na kraju ovoga modula obavezna metoda - izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli - učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja - učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja - metode za odredjene tematske jedinke tabelarno prikazane - važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli
Razrada metoda:	
25. Usmeno provjeravanje znanja	<ul style="list-style-type: none"> - podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa - ne planirati časove samo usmene provjere
26. Pismena provjera znanja:	

- pismenu provjeru uraditi poslije 2, 4 i 5 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

27. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• **Važnost:**

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• **Prolaznost:**

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJVANJA

Naslov modula: Privredna matematika 1

Šifra: 05-OP-03-01

METODE OCJENJVANJA

Važnost Jedinke	Broj tematske jedinice	Naslov tematske jedinke	Usmena provjera znanja	Pismena provjera znanja	Test
20 %	1	Brojevi i operacije sa brojevima	*	*	*
20%	2	Sistemi mjera	*	*	*
20 %	3	Operacije sa višeimenovanim brojevima	*	*	*
20 %	4	Razmjera i proporcije	*	*	*
20 %	5	Karakteristične računske operacije	*	*	*

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	PRIVREDNA MATEMATIKA 2
MODUL	
REDNI BROJ	
ŠIFRA MODULA	05-OP-03-19
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima svrhu skladnog i svrsihodnog razvoja sposobnosti i vještina bavljenja
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul zahtijeva osnovna znanja iz sadržaja modula 1 (matematika) i modula Privredna matematika 1
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Modul ima za cilj da učeniku omogući: Razvijanje i proširivanje znanja i vještina sa operacijama u skupu R, koji su na nivou prisjećanja, prepoznavanja i reprodukcije na nivo operativnog i kreativnog. Izgrađivanje, navikavanje i upućivanje na efikasno, skraćeno i misaono racionalno računanje, provjeravanje rezultata i kontrola operacija. Razvijanje umijeća efikasnog korišćenja kalkulatora (digitrona) u svakodnevnim radnim aktivnostima i donošenje odluke na osnovu rezultata. Razvijanje nekih moralnih, estetskih, fizičkih i radnih vrijednosti , способност koncentracije, duže misaone aktivnosti, sistematičnosti i preglednosti.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> Račun smjese; Procentni račun; Kamatni račun; Kalkulacije; Neke osnovne statističke veličine.
REZULTATI	
SMJERNICE	
INTEGRACIJA	<p>Integracija nastavnog plana i programa: Modul se integriše u stručno-praktičnu nastavu</p>
IZVORI	<ul style="list-style-type: none"> Odobreni i dostupni udžbenici kao i druga dostupna literatura
OCJENJIVANJE	<ul style="list-style-type: none"> Način: ocjenjivanje unutar škole - ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode - test na kraju ovoga modula obavezna metoda - izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli - učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijumima ocjenjivanja - učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja, u svim odabranim metodama ocjenjivanja - metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane - važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli
Razrada metoda:	
28. Usmeno provjeravanje znanja	<ul style="list-style-type: none"> - podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja u svim dijelovima časa - ne planirati časove samo usmene provjere

29. Pismena provjera znanja:

- pismenu provjeru uraditi poslije 2, 4 i 5 jedinice
- preporučuje se 6 zadataka u pismenoj provjeri

30. Test:

- obavezna metoda za kraj modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki
- u testu na kraju modula broj pitanja je 10.

• **Važnost:**

Usmena provjera	25%
Pismena provjera	25%
Test	50%

• **Prolaznost:**

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	92-100%

PLAN OCJENJVANJA**Naslov modula: Privredna matematika 2****Šifra: 05-OP-03-01****METODE OCJENJVANJA**

Važnost Jedinke	Broj tematske jedinice	Naslov tematske jedinke	Usmena provjera znanja	Pismena provjera znanja	Test
20 %	1	Račun smjese;	*	*	*
20%	2	Procentni račun;	*	*	*
20 %	3	Kamatni račun;	*	*	*
20 %	4	Kalkulacije;	*	*	*
20 %	5	Neke osnovne statističke veličine.	*	*	*

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za matematiku, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor matematike ili drugim stručnim zvanjem gdje je matematika glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
2. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za matematiku, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor matematike ili ekvivalent u jednopredmetnoj dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi predmeta.

RASPORED MODULA IZ MATEMATIKE

Familija	Zvanje-Zanimanje	I razred	II razred	III razred	IV razred	Izborni predmet
Poljoprivreda	Poljoprivredni tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6	Modul 7 Modul 8	
	Veterinarski tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6		
	Cvjećar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
	Voćar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
	Farmer	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
Prerada hrane	Prehrambeni tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6	Modul 7 Modul 8	
	Prehrambeni prerađivač	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
	Prerađivač mlijeka	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
	Mesar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
	Pekar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
Gradištvo i geodezija	Arhitektonski tehničar	Modul 1 Modul 9 Modul 11 Modul 2	Modul 3 Modul 10 Modul 5 Modul 4	Modul 6 Modul 7	Modul 8 Modul 15	
	Građevinski tehničar	Modul 1 Modul 9 Modul 11 Modul 2	Modul 3 Modul 10 Modul 5 Modul 4	Modul 6 Modul 7	Modul 8 Modul 15	
	Geodetski tehničar	Modul 1 Modul 9 Modul 11 Modul 2	Modul 3 Modul 10 Modul 5 Modul 4	Modul 6 Modul 7	Modul 8 Modul 15	
	Armirač-Betonirac	Modul 1 Modul 2	Modul 16 Modul 17			
	Kamenorezac	Modul 1 Modul 2	Modul 16 Modul 17			
	Keramičar-Teracer	Modul 1 Modul 2	Modul 16 Modul 17			
	Moler-Farbar-soboslikar	Modul 1 Modul 2	Modul 16 Modul 17			
	Monter suhe gradnje	Modul 1 Modul 2	Modul 16 Modul 17			
	Tesar-krovopokrivač	Modul 1 Modul 2	Modul 16 Modul 17			
	Zidar-fasader-izolater	Modul 1 Modul 2	Modul 16 Modul 17			

Familija	Zvanje-Zanimanje	I razred	II razred	III razred	IV razred	Izborni predmet
Ekonomija, pravo, administracija i trgovina	Poslovno pravni tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4			
	Ekonomski tehničar-finacijski smjer	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6	Modul 7 Modul 8	
	Ekonomski tehničar-komercijalni smjer	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6	Modul 7 Modul 8	
	Poslovni sekretar	Modul 1 Modul 2				
	Trgovac	Modul 1 Modul 2				
Šumarstvo i prerada drveta	Šumarski tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6	Modul 7 Modul 8	
	Ekološki tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6	Modul 7 Modul 8	
	Tehničar hortikulture	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6	Modul 7 Modul 8	
	Čuvar šuma i lovišta	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6		
	Rukovalac mehanizacijom u šumarstvu	Modul 1 Modul 2		Modul 5 Modul 6		
	Rasadničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6		
Ugostiteljstvo i turizam	Ugostiteljski tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6		Modul 13 Modul 14
	Turistički tehničar	Modul 1 Modul 2	Modul 3 Modul 4	Modul 5 Modul 6		Modul 13 Modul 14
	Konobar	Modul 1 Modul 2				
	Kuhar	Modul 1 Modul 2				

NAZIV I BROJ MODULA

Operacije u R i uvod u algebru.....	(modul 1)
Linearne jednačine i nejednačine.....	(modul 2)
Kvadratni trinom i uvod u trigonometriju.....	(modul 3)
Stereometrija.....	(modul 4)
Eksponencijalna i logaritamska funkcija i analitička geometrija.....	(modul 5)
Kombinatorika i elementi statistike.....	(modul 6)
Matematička indukcija, nizovi i realne funkcije jedne promjenljive.....	(modul 7)
Realne funkcije jedne promjenljive i diferencijalni račun.....	(modul 8)
Relacije i preslikavanja.....	(modul 9)
Sličnost i trigonometrija.....	(modul 10)
Izometrijske transformacije.....	(modul 11)
Vektori i elementi linearog programiranja.....	(modul 12)
Vjerovatnoća i statistika.....	(modul 13)
Finansijska matematika.....	(modul 14)
Integrali.....	(modul 15)
Primijenjena matematika 1.....	(modul 16)
Primijenjena matematika 2.....	(modul 17)

TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje
MODUL	Odbojka
REDNI BROJ	01
ŠIFRA MODULA	OP-04-01
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrđivanje početnog stanja to jest stepena prethodno stečenih znanja iz odbojke. - Razvijanje kretnih i fizičkih sposobnosti učenika - Razvijanje trajnog interesa za odbojku - Omogućiti da se učenici opredijele za sporstvu igru-odbojka – kojom će se i nakon završetka školovanja moći kontinuirano koristiti tokom cijelog života, kao rekreacijom (aktivni odmor) ili se baviti ovom sportskom igrom ne isključujući mogućnost ostvarivanja karijere.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
CILJEVI	<p>Osporobiti odgovorne, kreativne, samopouzdane i preduzetne učenike</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohrabrivati saradnju među učenicima (timski rad) - Osporobiti učenika kako bi ovladao i usvojio znanje iz odbojke (osnovne vještine tehnike i taktike) - Razvijanje kretnih i psihofizičkih sposobnosti učenika - Zadovoljavanje potreba učenika za kretanjem - Omogućiti učeniku da razvije psihomotorne i funkcionalne sposobnosti - Da razvije pozitivan stav prema odbojci i da ga posmatra kao kontinuirano bavljenje tokom cijelog života - Da učenici uživaju u igri odbojke i kroz to razvijati ljubav prema odbojci u cilju zdravog i sretnog života
JEDINICE	<p>Jedinica 1. Testiranje psihofizičkih sposobnosti <i>Jedinica 2. Dijagnostika i teorija odbojke (pravila)</i> <i>Jedinica 3. Tehnika odbojke</i> <i>Jedinica 4. Taktika odbojke</i></p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1. Testiranje psihofizičkih sposobnosti</p> <p>Učenik će moći da:</p> <ul style="list-style-type: none"> Da sazna na kojem su nivou njegove psihofizičke sposobnosti: - eksplozivna snaga nogu - brzinska izdržljivost - snaga ruku i ramenog pojasa - snaga trupa - brzina pokreta - koordinacija - gipkost - fleksibilnost - mjerjenje visine i težine <p>Sazna na koji način može povećati nivo svojih psihofizičkih sposobnosti Kontinuirano prati nivo sposobnosti vođenjem dnevnika</p>

Jedinica 2. Dijagnostika i teorija odbojke (pravila)

Učenik će moći da:

- Sazna svoja realna znanja stečena u Prethodnom školovanju iz odbojke
  - stavovi
  - gornje odbijanje (prstima)
  - donje odbijanje ("čekić")
  - servis
  - osnovna pravila
  - pozicije igrača i pravila rotacije
- Shvati potrebu za bavljenjem ovim Sportom, a u cilju zdravog načina života

Jedinica 3. Tehnika odbojke OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da: Razvije vještini i tehniku za odabrani nivo uključujući:

1. Stavove
2. Gornje odbijanje
3. Donje odbijanje
4. Servis – donji – gornji
5. Osnovna pravila odbojke

NIVO I

Učenik će moći da: Razvije tehniku odbojke na višem nivou u odnosu na osnovni nivo i to:

1. Osnovni smeč sa kratkim zaletom sa različitim pozicijama
2. Osnovni smeč sa kratkim zaletom sa različito dignutom loptom (visoka –niska; spora – tempo)
3. Plasirani smeč i "kuvanje"
4. Uloga dizača kod smeča
5. Blok – jednostruki
6. Skraćeni servis i servis "lelujavac"
7. Odbijanje lopte "povaljkom"
8. Suđenje

NIVO II

Učenik će moći da:

- Razvije tehniku odbojke na višem (napredni) nivou i to:
  1. Smeč servis
    - iz mesta
    - iz zaleta
  2. Dvostruki blok
  3. Trostruki blok
  4. Smeč – penal
  5. Odbijanje lopte "upijač", suvanje
  6. Smeč iz druge linije, preko bloka
  7. Tehnika dizača – dizanje čekićem, u skoku, sa povaljkom

Primjeni stečena znanja u igri

Jedinica 4. Taktika odbojke

OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da:

- Primjeni stečena znanja u igri
- Učestvuje u taktičkim zamislama i varijantama kako individualnim tako i ekipnim
Obrana
  - čuvanje svoje zone-pokrivanje prostora
  - prijem serve i slanje prvihi lopti na dizača – tehničara
  - odbrana "vidi-pa-reaguj"
  - postava u odbrani, uglom naprijed

Napad

- distribucija lopti u slobodan prostor
- tj. gdje nema igrača
- slanje lopti na igrača koji slabo prima

- servu ili na "slabijeg" igrača u
- protivničkoj ekipi
- oštro upućena lopta prema protivničkoj
- ekipi – polu smeć

NIVO I

Odrana

- prilagodi svoju odbranu s obzirom na kojoj se poziciji nalazi–prednji-blokira, zadnji štiti prostor
- odbrana od plasiranih lopti tzv."kuvanih" lopti
- dvojni i trojni blok
- odbrana uglom nazad
- kako pročitati protivnički napad prije prebačene lopte

Napad

- napad nakon prijema serve
- napad sa različitih pozicija u igri
- kontranapad
- formacija napada sa "fintom"

NIVO II

Odrana

- ispružanje naprijed – spuštanjem na koljeno – odbrana prstima
- ispružanje sa povaljkom, sa padom na ruke, ispružanje u stranu, upijač
- prilagođavanje odbrane u ulozi igrača u timu (srednji bloker, primač, libero)
- "man-up" odbrana (zaštita bloka i zaštita od kuvanih lopti)
- "man-down" odbrana

Napad

- prilagođavanje napada u ulozi igrača u timu – pucač (lijevi prednji i desni prednji), korektor.
- kombinacije prvog, drugog i trećeg tempa
- promjena mesta igrača u njihove pozicije za napad ili prema ulozi u igri
- višestruki napad

SMJERNICE

Jedinica 1:

Testiranje vršiti po sljedećoj tehnologiji (preuzetoj iz brošure "Školska sportska značka") :

- skok udalj iz mjesta (sunožni odraz)
- trčanje 6 x 50 m
- zgib na vratilu
- dizanje trupa na klupici (trbušnjaci)
- taping
- koverta test
- pretklon na klupici
- vaganjem i mjeranjem

U slučaju da ne postoje tablice koristeći statističke metode formirati pet grupa
(po ocjenama od 1 – 5

Jedinica 2:

Dijagnostiku, tj. provjeru stečenih znanja vršiti testiranjem na sljedeći način: iz obojkaškog stava odbijati loptu od zid

- (može i u parovima) gornjim i donjim odbijanjem
- servis provjeriti uspješnim i ispravnim prebacivanjem lopte preko mreže
- teorijska znanja provjeravati tokom praktičnog testiranja i tokom igre

Potsticati svijest o zdravom načinu života.

Jedinica 3:

Ovu jedinicu je najbolje realizovati kroz praktičan rad sa učenicima. Intervencija nastavnika je ključna u prenošenju i savladavanju obojkaške vještine/tehnike. Formirati manje (homogene) grupe – što omogućava napredak prema sposobnostima i zainteresovanosti učenika. Istrajati u savladavanju tehnike i pri tom učenike:

- potsticati
- motivisati da preuzmu veću kontrolu svojih praktičnih radnji
- povećati im nivo samoinicijative, odgovornosti i discipline.

Koristiti crteže, grafičke prikaze, video snimke, demonstraciju sportista, utakmica uživo, takmičenja

(turnira) u kojim učestvuju učenici, sarađivati sa sportskim klubovima. Za vrijeme rada uključiti učenike da budu u funkciji sudije. Bolje učenike postaviti u ulogu kontrolora grupe. Razvijati takmičarski duh i ljubav prema ovoj aktivnosti.

U obuci smeć koristiti se predvežbama u cilju lakšeg savladavanja tehnike npr.:

- smeć nakon podbacivanja lopte iz svojih ruku (ovo mogu raditi u grupi od 7 vježbača sa jedne strane mreže i toliko sa druge).
- smeć nakon podbačene lopte od strane
- suvježbača (optimalnost grupe).

Rad na tehnici, metodika obuke, organizacija i primjena na času je prepušena inventivnosti nastavnika – pogledati literaturu.

Vidjeti dodatak smjernicama nastavniku u napomeni na kraju modula.

Jedinica 4.

Ovu jedinicu je najbolje realizovati kroz praktičan rad tj. učešće u igri.

Taktiku prilagoditi odabranom nivou.

Značjane taktičke zamisli mogu se savladati kroz igre manjeg obima, situacionom igrom, gdje se može postići maksimalna kontrola nad loptom i zahtjevima. Igre mogu biti slovljene (npr. jedna ekipa igra po jednoj taktičkoj zamisli a druga po drugoj).

Motivisati učenike isticanjem dobrih napada i zamisli i razvijati osjećaj za fer-pley.

Potsticati ih na veću kontrolu svojih vježbi, na preuzimanje veće odgovornosti i donošenje odluka.

Intervencija nastavnika je ključni element u prenošenju pravilne taktike igre.

Pri realizaciji ove jedinice koristiti primjere iz drugih sličnih igara (odbojka na pjesku; odbojka u vodi).

Sagledati mogućnost takmičenja kako unutar škole tako i među školama.

Angažovati učenike da budu u ulogama sudija.

U smislu bolje realizacije, rada na taktici poslužiti se literaturom – vidi na kraju.

Pratiti utakmice uživo.

INTEGRACIJA

- kondicija
- ekologija - biologija
- stručno osposobljavanje i obuka (karijera)
- sportska društva
- druge srodne škole (PHAR – saradnja)
- nauka (matematika i informatika)
- ishrana
- arhiva

IZVORI

Oprema – za izvršenje modula treba biti dostupna školi, a ukoliko to nije moguće kurs treba voditi u saradnji sa drugim školama.

Raspored – fleksibilnost u rasporedu je neophodna zbog saradnje sa navedenim ustanovama i saradnicima.

Finansije – pokriva škola ili osnivač (opština).

Literatura: 1.Snažna odbojka (Arie Selinger)

2.Odbojkaški praktikum (prof.dr Drago Tomić)

3.Školska sportska značka(prof.dr Đorđe Najšteter i mr Manojlo Čalija)

OCJENJIVANJE

Ocjenvivanje (ključne sposobnosti)

Ocjenvivanje vršiti za vrijeme redovne nastave i vannastavnih aktivnosti u okviru škole.

Dnevnik 10 % - učenici će voditi dnevnik fizičkih sposobnosti

Praktičan ispit 80 % - pokazati sljedeće:

1. Stavovi
2. Odbijanje lopte
3. Servis – prijem serve
4. Napad (smeć)
5. Odbrana (blok)
6. Taktika u odbrani i napadu

Radi usklađivanja tehnike ocjenjivanja predlažem sljedeću tehnologiju ocjenjivanja po nivoima:	
<u>Osnovni nivo</u>	<ul style="list-style-type: none"> - gornje i donje odbijanje u parovima - serva i prijem serve u parovima (preko mreže) - primjena naučenih elemenata tehnike u igri (odbrana-napad) - igra na treću loptu - promjena mjesta (rotacija)
<u>Nivo I</u>	<ul style="list-style-type: none"> - gornje i donje odbijanje preko mreže - gornji servis i prijem serve u parovima preko mreže - smeč iz tri koraka zaleta - blok (jednostruki, dvojni) - dizanje lopte za smeč (posebno cijeniti tehničare) - snalaženje u sistemu igre uglom napred (provjera tokom igre) - odbrana od "kuvanih" lopti
<u>Nivo II</u>	<ul style="list-style-type: none"> - smeč servis ili upućivanje serve u određenu zonu (navođenje od strane nastavnika) - smeč preko bloka - smeč penal - dizanje lopte - povaljka – upijač (u igri) - prilagodljivost učenika različitim ulogama u igri (srednji bloker, primač, dizač – promjena mjesta u tom smislu) - snalaženje u man – up (down) sistemu igre
Intervju 10%	<ul style="list-style-type: none"> - suđenje - ocjena teoretskog znanja - higijena, disciplina
Projekat	<ul style="list-style-type: none"> - Trenirati grupu polaznika u okviru školske sekcije i upućivati učenike u klubove na lokalnom nivou.

NAPOMENA

Napomena (U okviru smjernice nastavnicima – važi za sve module)

Razlozi za rad u tri nivoa su: 1. različito predznanje iz osnovne škole (dolazak iz različitih sredina)

2. različiti uslovi za rad (npr. nepostojanje dvorane)

Kada je u pitanju prvi razlog, vršimo prilikom početka rada u ovom modulu dijagnostiku- procjenu znanja iz ranijeg školovanja. Ukoliko je predznanje loše krećemo sa osnovnim nivom na kojem možemo ostati, ako je napredak slab, u cijelom jednom polugodištu tj. razredu. Ako je predznanje nešto bolje možemo preskočiti osnovni nivo i odmah preći na nivo I . Na nivo I možemo preći tek u drugom razredu (gore naveden loš ulazni faktor ili slab napredak).

Nivo II je napredni nivo i radimo ga kad se dobro savladaju prva dva nivoa.

Kada je drugi razlog u pitanju, uslovi rada, koristimo se sa ova tri nivoa u smislu zadržavanja na određenom modulu (broj časova, vremenske neprilike), odnosno kombinovanja sa drugim modulima (znači da u jednoj školskoj godini možete raditi samo jedan modul koji ste u mogućnosti da radite).

Što se tiče razjašnjenja naziva modula – ne znači da je obaveza da se odradi samo jedan modul (od 34 časa) – kombinovati možete npr.osnovni nivo modula odbojke i nivo I modula košarke.

Želja nam je da sadržaj modula budu isti za sve škole(zanimanja) uključene u Phare program. Ko će koji modul više koristiti zavisi od gore navedenih razloga, uključujući još jedan, interes i želja učenika (zbog njih se svaki nastavni plan i program i radi). (O.A. – koliko polazimo od njihovih želja i interesa i koliko se oni pitaju za sve ovo - diskutabilno je – a mislim da se ovo može sprovesti u djelo vrlo lako – anketom).

Ako prepostavimo da prilikom dijagnostike procjene znanja, jedna polovina učenika je za rad na osnovnom nivou a druga polovina učenika za nivo I – tada u strukturi časa moramo odvojiti vrijeme za rad u homogenim grupama tj. jedna grupa radi u osnovnom nivou a druga u nivou I.

Obavezno na svakom času odvojiti dio vremena u pripremnom dijelu za korektivnu gimnastiku.

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje
MODUL	Košarka
REDNI BROJ	02
ŠIFRA MODULA	OP-04-02
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrđivanje početnog stanja prethodno stečenih znanja iz košarke - razvijanje kretnih i fizičkih sposobnosti učenika - razvijanje trajnog interesa za košarku - omogućiti da se učenici opredijele za igru košarke , kojom će se i nakon završetka školovanja moći kontinuirano baviti tokom cijelog života , kao rekreativnom djelatnošću ili u cilju ostvarivanje športske karijere
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - sposobiti odgovorne , kreativne , samopouzdane i poduzetne učenike - sposobiti učenika kako bi ovladao i usvojio znanja iz košarke (osnovne vještine tehnike i taktike) - razvijanje kretnih i psihofizički sposobnosti učenika - zadovoljavanje potreba za kretanjem i takmičenjem - razvijanje osjećaja za timski rad - sticanje osnovnih znanja iz košarke - omogućiti učeniku da razvije psihomotorne i funkcionalne sposobnosti - da razvije pozitivan stav prema košarcima i da ga posmatra kao kontinuirano bavljenjem tokom cijelog života - da učenici uživaju u igri košarke i kroz igru razvijaju ljubav prema košarcima , a u cilju zdravog i sretnog života
JEDINICE	<p><i>Jedinica 1. Testiranja</i> <i>Jedinica 2. Dijagnostika i teorija košarke</i> <i>Jedinica 3. Tehnika košarke</i> <i>Jedinica 4. Ttaktika košarke</i></p>
REZULTATI	<p>Rezultati učenja:</p> <p>Jedinica 1. Testiranje</p> <p>Učenik će moći da :</p> <ul style="list-style-type: none"> - sazna na kojem su nivou njegove psihofizičke sposobnosti - eksplozivna snaga nogu - brzinska izdržljivost - snaga ruku i ramenog pojasa - snaga trupa - brzina pokreta učenik - koordinacija - gipkost - mjerjenje visine i težine <p>Jedinica 2. Dijagnostika i Teorija košarke (pravila)</p> <p>Učenik će moći da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sazna o svojim realnim vrijednostima iz igre košarka - Stavovi - Vođenje , dodavanje i hvatanje lopte - Šutiranje na koš

- Teorijska znanja
- Shvati potrebu za bavljenjem ovim sportom a u cilju zdravog načina života

Jedinica 3. Tehnika košarke

OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da:

- Razvije vještine i tehnike za odabrani
- Nivo igre uključujući:
- Dodavanje i hvatanje lopte sa jednom i dvije ruke, u različitoj visini , od pod i direktno
- Vođenje visoko, nisko u mjestu i kretanju
- dvokorak – ulaz na boljoj strani
- pivotiranje , kruženje na jednoj pa drugoj nozi
- skok šut, iz mesta i kretanja

NIVO I

Učenik će moći da:

- Razvije vještine i tehnike za odabrani nivo igre uključujući:
- Dodavanje i hvatanje lopte prilikom kretanja sa promjenom ritma
- Dodavanje iza leđa
- Lažno dodavanjem
- sa pogledom na suprotnu staranu
- vođenje lopte na slabijoj strani
- vođenje bez gledanja u loptu
- sve radnje raditi u bržem kretanju
- vođenje lopte uz ometanje protivnika
- dvokorak uz ometanje
- skok šut sa odbranom blizu sa raznih pozicija iz kretanja
- horog
- blokiranje šuta
- blokada u napadu kao pomoć suigraču
- suđenje

NIVO II

Učenik će moći da:

- razvije i usavrši tehniku košarke za odabrani nivo igre uključujući :
- savladanje u poputnosti tehničkih zahtjeva iz prethodnih nivoa
- znati se njima koristiti u igri otežanim okolnostima (kontranapad presing , igrač manje)
- dvokorak sa fintiranjem
- skok šut uz blokadu
- ulazak pod koš
- rolling
- suđenje

Jedinica 4. Taktika igre

OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da:

- primjeni stečena znanja iz tehnike u igri
- primjeni principi odbrane i napada uključujući :
- odbrana : branjenje prostora odnosno igrača sa i bez lopte
- zonska 2 : 3
- napad : individualna taktika napada sa i bez lopte
- napad protiv zonske odbrane 2 : 3
- kontra napad
- napad protiv zonske odbrane i odbrane čovjek na čovjeka

NIVO I

Učenik će moći da :

- razvije taktiku igre za odbranu nivo igre
- primjeni stečena znanja u igri kako u napadu : individualna taktika , kretanje sa i bez lopte skok u napadu osnovna
- „ekran“ blokada tako i u odbrani : individualna taktika , oduzimanja lopte kretanje-ukrštanje preuzimanje igrača , čuvanja igrača sa loptom , skok u odbrani , odbrana od blokada .
- kolektivna odbrana :zona 1:2:2
- zonska presing , čovjek na čovjeka
- kolektivni napad polukoutra

- kontra napad
- napad protiv zonske odbrane i odbrane čovjeka na čovjeka

NIVO II

Učenik će moći da:

- razvije taktiku igre i znanja na višem nivou u odnosu na prethodne nivoje i to
- u odbrani i napadu
- individualna taktika uzimajući u obzir sve uloge u timu od pleja , beka, krilnog beka , krilnog centra , centra u
- učenik će prema svom saznanju odabratи ulogу
- kolektivna taktika
- odbrana 2-1-2
- 2-2-1
- presing
- čovjek
- napad protiv zone 2:3 , 2-1-2 , 2-2-1
- napad protiv presinga napad protiv odbrane čovjek na čovjeka

SMJERNICE

Jedinica 1.

Testiranje vršiti po sljedećoj tehnologiji

- skok u dalj sa dvije noge iz mesta
- trčanje 6 x 50 m
- zgib na vratilu
- dizanje trupa (trbušnjaci)
- taping
- koverta test
- pretklon trupa na klupici
- vaga
- metar
- kod trčanja 6x 50 m, (brzinska izdržljivost)
- mjeriti puls u parovima prije i posle testa.

Zbog funkcionalnosti časa učenike koji završe test uputiti da rade košarku

Jedinica 2.

- Dijagnostiku znanja vršiti putem testa; način testiranja
- raditi u parovima gdje dva učenika rade naizmjenično vođenje, dodavanje i hvatanje lopte
- šut na koš vršiti iz pokreta (skok šut sa linije slobodnim bacanjem)
- teoretska znanja provjeravati tokom testa
- podsticati svijest o zdravom načinu života
- razvijati takmičarski duh

Jedinica 3.

Raditi praktično

- podsticati i stimulisati učenike na samoinicijativu
- pojačati osjećaj samokontrole
- podizati nivo odgovornosti
- podsticati korištenje pomoćnih sredstava
- koristiti fotografije, video snimke košarkaških utakmica
- posmatrati utakmice u živo
- surađivati sa bivšim i aktivnim spotristima kao i klubovima
- raditi u grupama
- koristiti iskustva drugih
- razvijati osjećaj za fer – play
- motivisati učenike na bolje izvođenje tehničkih elemenata da bi im zadovoljstvo u igri bilo potpunije
- razvijati takmičarski duh

Ovaj nivo realizovati kroz praktičan rad

- raditi individualno
- raditi u parovima
- u grupama
- stimulisati rad
- podsticati odgovornost

- podsticati samoincipijativu
- razvijati osjećaj za timski rad
- razvijati takmičarski duh
- razvijati osjećaj za fer – play
- kroz igru i prilaz igri kao i načinu rada stvarati kod učenika osjećaj ljubavi prema košarci
- kroz rad stvarati radne navike u smislu bavljenja košarkom u svako vrijeme
- angažovati učenike u ulogama sudija
- Ovaj nivo realizovati praktično kroz igru
- razvijati takmičarski duh
- osjećaj za timski rad
- razvijati osjećaj za odgovornost
- disciplina
- samoincipijativu u smislu iznalaženja rješenja
- kroz takmičenja i igru razvijati ljubav prema košarci
- stvarati atmosferu povjerenja
- razvijati osjećaj za far-play
- odrediti parove za suđenje

Jedinica 4.

- ovu jedinicu realizovati kroz praktičan rad
- svaki učenik bi trebao razlikovati kako aktivnost koje uzima u obzir mogu poslužiti u igri i da su pod njegovom kontrolom
- igru prilagoditi nivou znanja
- stavljati učenike u razne uloge počevši od igranja na svim mjestima do suđenja
- intervenisati u igri samo u cilju otklanjanja drastičnih grešaka
- sagledati mogućnost takmičenja kako u školi tako i van škole
- dovesti učenike u situaciju da urade sve zadatke koji su u planu kroz vježbe u igri
- učenje kroz igre manjeg obima , gdje se može postići maksimum kontakta sa loptom
- prilagoditi igre onom što je zadato
- omogućiti učenicima turnirska takmičenja na raznim nivoima stvarajući takmičarski duh , učenik se određuje prema ovoj igri
- takmičenja utiču na jačanje želje , interesa i ljubavi prema sportu
- koristi vide snimke košarkaških utakmica
- fotografije
- sportsku štampu
- tv

INTEGRACIJA

- kondicija
- ekologija
- stručno osposobljavanje i obuka (karijera)
- sportska društva
- druge škole
- nauka (maternji jezik , matematike , informatike , biologija)
- ishrana
- arhiva

OCJENJIVANJE

Vršiti za vrijeme nastave i van nastavnih aktivnosti u okviru škole

- dnevnik 10%, učenici treba da vode individualni dnevnik svojim sposobnostima
- praktičan rad 75%
- dodavanje
- vođenje
- šutiranje
- skok šut
- dvokorak
- pivotiranje
- blokada
- zonska odbrana
- intervju 15%
- teoreska znanja
- suđenje
- higijena

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje
MODUL	Nogomet
REDNI BROJ	03
ŠIFRA MODULA	OP-04-03
SVRHA MODULA	
<ul style="list-style-type: none"> - utvrđivanje početnog stanja prethodno stečenih znanja iz nogometa - razvijanje kretnih i fizičkih sposobnosti učenika - razvijanje trajnog interesa za nogomet - omogućiti da se učenici opredijele za sportsku igru nogometa- kojom će se i nakon završetka školovanja moći kontinuirano koristiti tokom cijelog života , kao rekreacijom ili se baviti ovom sportskom granom- igrom- ne isključujući mogućnost ostvarivanje karijere 	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> - osposobiti odgovorne , kreativne , samopouzdane i poduzetne učenike - osposobiti učenika kako bi ovladao i usvojio znanja iz nogometa (osnovne vještine tehnike i osnovna znanja teorije i taktike) - razvijanje kretnih i psihofizičkih sposobnosti učenika - zadovoljavanje potreba učenika za kretanjem i takmičenjem - razvijanje osjećaja za timski rad - sticanje osnovnih znanja iz nogometa - omogućiti učeniku da razvije psihomotorne i funkcionalne sposobnosti - da razvije pozitivan stav prema nogometu i da ga posmatra kao kontinuirano bavljenjem tokom cijelog života - da učenici uživaju u igri nogometa i kroz igru razvijaju ljubav prema nogometu , a u cilju zdravog i sretnog života 	
JEDINICE	
Jedinice: <i>Jedinica 1. Testiranja</i> <i>Jedinica 2. Dijagnostika i teorija nogometa (pravila)</i> <i>Jedinica 3. Tehnika nogometa</i> <i>Jedinica 4. Taktika nogometa</i>	
REZULTATI	
Jedinica 1. Testiranje Učenik će moći da : Sazna na kojem su nivou njegove psihofizičke sposobnosti <ul style="list-style-type: none"> - Eksplozivna snaga nogu - brzinska izdržljivost - snaga ruku i ramenog pojasa - snaga trupa - brzina pokreta - koordinacija - gipkost - mjerjenje visine i težine Jedinica 2. Dijagnostika i Teorija nogometa Učenik će moći da: <ul style="list-style-type: none"> - sazna o svojim realnim znanjima iz nogometa stečenim u prethodnom školovanju - vođenje lopte punim stopalom a)pravolinijski b)cik-cak - dodavanje u parovima na sve načine (punim stopalom unutrašnjim djelom stopala i vanjskim) 	

- šutiranje na gol
- pravila igre –teorija
- shvati potrebu za bavljenjem ovim sportom, a u cilju zdravog načina života

Jedinica 3. Tehnika nogometa

OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da:

- spozna svoje vrijednosti i znanja iz nogometa stečena u prethodnom školovanju
- da razvije osnovne vještine i tehniku nogometa za odabrani nivo, uključujući:
  - pravilno kretanje,
  - zauzimanje pravilnih stavova prilikom izvođenja tehnika:
  - dodavanje
  - vođenje
  - šutiranje i
  - zaustavljanje lopte
  - + dodavanje lopte iz mesta :unutrašnjom stranom stopala , sredinom stopala i spoljnom stranom stopala
  - + vođenje lopte laganim trčanjem pravolinijski
  - + šutiranje lopte iz mesta na sva tri načina i to:
  - unutrašnjom stranom stopala; sredinom hrbta stopala (punom nogom), spoljnom stranom stopala
  - + šutiranje glavom sa tla
  - + zaustavljanje lopte u mjestu i to: unutrašnjom stranom stopala, grudima
  - da shvati potrebu za bavljenjem ovim sportom u cilju zdravog života i potrebe za kretanjem
  - teorija

NIVO I

Učenik će moći da:

- da razvije vještine tehnike i taktike za nivo I uključujući:
- dodavanje lopte u kretanju: niske, visoke i kotrljajuće
- vođenje lopte u kretanju, pravolinijsko,
- cik-cak i promjenom ritma
- udarci na gol u kretanju sa loptom u mirovanju, sa loptom u kretanju
- udarci glavom u kretanju, sa zemlje , iz skoka , čeono i bočno
- zaustavljanje lopte u kretanju stopalom, nadkoljenicom i grudima
- tehnika vratara: kretanje, hvatanje (niskih i visokih lopti) degažiranje

NIVO II

Učenik će moći da:

- razvije vještine i tehnike nogometa u nivou II uključujući:
- vođenje,
- dodavanje,
- dribbling
- promjenom pravca kretanja(ljevi- desni) promjenom brzine kretanja
- udarac na gol volej
- udarci na gol glavom u duel igri
- zaustavljanje lopte u igritehnika vratara: istrčavanje, postavljanje živog zida odbrana bočnih lopti (bacanje ili parodom)bude u ulozi sudije

Jedinica 4. Taktika igre

Učenik će moći da:

- primjeni stečena znanja u igri
- zna mjesto i ulogu igrača u odbrani
- mjesto i uloga igrača u napadu
- preuzimanje drugog igrača
- promjena mesta sa igračem
- korištenje praznog prostora
- igra prvom loptom
- kolektivnu taktiku odbrane (igre sa liberom nazad, sa liberom naprijed , igra 4 : 0 kada su igrači u istoj liniji)
- kolektivna taktika u napadu
- kontranapad
- bočni napad ili napad preko bokova
- napad kroz sredinu

- napad visokim loptama
- se upozna sa
- sistemima igre
- 4 – 4 – 2
- 4 – 5 – 1
- 4 – 3 – 3

SMJERNICE

Jedinica 1.

Testiranje vršiti po sljedećoj tehnologiji

- skok u dalj sa dvije noge iz mesta
- trčanje 6 x 50 m
- zgib na vratilu
- dizanje trupa (trbušnjaci)
- taping
- koverta test
- pretklon na klupici
- vaganje i mjerjenje
- kod trčanja 6x 50 m, to jest kod testa
- brzinska izdržljivost,
- mjeriti puls u parovima prije i poslije testa.

zbog bolje funkcionalnosti časa učenike koji završe sa testiranjem uputiti da vježbaju nogomet

Jedinica 2.

Dijagnostiku stečenih znanja vršiti testiranjem

- način testiranja po izboru nastavnika
- šutiranje na gol , tražiti preciznost , to jest pogodak u okvir vrata sa 16m
- teorijska znanja provjeravati za vrijeme praktičnog rada
- podsticati svijest o zdravom načinu života
- razvijati takmičarski duh

Jedinica 3.

Ovaj nivo raditi praktično

- podsticati samoinicijativu u radu
- motivisati učenika na rad u cilju podizanja kretnih radnji
- podsticati učenika da preuzme odgovornost
- podsticati korištenje pomoćnih sredstava
- posmatranje fudbalskih utakmica u živo i na tv
- koristiti usluge bivših i aktivnih sportista
- usko surađivati sa klubovima
- organizovati rad u grupama
- stimulisati učenike u cilju veće zainteresovanosti
- objasniti način djelovanja nogometa na zdravlje
- razvijati osjećaj kolektivizma teoriju i pravila raditi paralelno sa praktičnim radom

ovaj nivo izvoditi praktično

- raditi po mogućnosti na vanjskim terenima
- raditi u parovima, grupama i individualno
- podsticati učenike na samoinicijativu
- razvijati osjećaj za timski rad
- razvijati takmičarski duh
- objasniti potrebu za kretanjem i u tom smislu i potrebu za bavljenjem nogometom u interesu podizanja zdravstvene kulture
- kroz takmičenje i igru razvijati ljubav prema ovom sportu
- angažovati učenike da budu u ulogama sudija

Ovaj nivo raditi praktično

- sve radnje navedene u ovom nivou raditi ili izvoditi kroz igru
- razviti osjećaj za fer-play
- razviti osjećaj za timski rad
- podizati nivo odgovornosti u radu zbog povreda
- razvijati takmičarski duh
- surađivati sa aktivnim nogometnima i sportskim klubovima
- razvijati ljubav prema nogometu
- uticati na stvaranje navika

- koristiti fotografije
  - štampu
  - video snimke utakmica
  - tv- gledanje utakmica
  - uvijek angažovati učenike da budu u ulozi sudije
- sva teoretska znanja sticati kroz praktičan rad

Jedinica 4.

Ovu jedinicu realizovati isključivo kroz igru

- svaki učenik bi trebao da razlikuje kako aktivnosti koje uzimaju obzir mogu poslužiti u igri
- intervencije nastavnika u igri su poželjne samo u cilju korekcije
- pri realizaciji ove jedinice koristi iskustva aktivnih sportista
- posjećivati organizovano fudbalske utakmice
- angažovati učenike u ulogama sudija
- razvijati kod učenika osjećaj za fair-play i solidarnost
- uvijek kada je to moguće organizovati takmičenja na raznim nivoima
- trenirati grupu polaznika u aspektu izabrane igre
- otkriti organizacije uključene u promociju njihove izabrane igre na lokalnom i širem nivou
- taktiku prilagoditi odabranom nivou

INTEGRACIJA

- kondicija
- ekologija
- biologija
- stručno osposobljavanje i obuka (karijera)
- sportska društva – nogometni klubovi
- druge srođne škole
- nauka (informatika, matematika, maternji jezik)
- ishrana
- arhiva

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje vršiti za vrijeme nastave i van nastavnih aktivnosti u školi.

- dnevnik 10%
- učenici treba da vode lični dnevnik o svojim rezultatima
- praktičan rad 75%

1. kretanje sa loptom
  2. dodavanje lopte
  3. udarci
    - nogom iz mesta
    - glavom iz mesta
  4. zaustavljanje lopte
  5. vođenje lopte
  6. dribbling
  7. igra golmana
  8. igra prvom loptom
  9. elementi suđenja
- intervju 15%
  - pravila
  - teoretska znanja
  - nogometu
  - higijena

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje
MODUL	Rukomet
REDNI BROJ	04
ŠIFRA MODULA	OP-04-04
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrđivanje početnog stanja to jest stepena prethodno stečenih znanja iz rukometa. - Razvijanje kretnih i fizičkih sposobnosti učenika - Razvijanje trajnog interesa za rukometom - Omogućiti da se učenici opredijele za sportsku igru-rukomet – kojom će se i nakon završetka školovanja moći kontinuirano koristiti tokom cijelog života, kao rekreativnom (aktivni odmor) ili se baviti ovom sporstkom igrom ne isključujući mogućnost ostvarivanja karijere.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Osporobiti odgovorne, kreativne, samopouzdane i preduzetne učenike - Ohrabrvati saradnju među učenicima (timski rad) - Osporobiti učenika kako bi ovladao i usvojio znanje iz rukometa (osnovne vještine tehnike i taktike) - Razvijanje kretnih i psihofizičkih sposobnosti učenika - Zadovoljavanje potreba učenika za kretanjem - Omogućiti učeniku da razvije psihomotorne i funkcionalne sposobnosti - Da razvije pozitivan stav prema rukometu i da ga posmatra kao kontinuirano bavljenje tokom cijelog života - Da učenici uživaju u igri rukometa i kroz to razvijati ljubav prema rukometu u cilju zdravog i sretnog života
JEDINICE	<p>Jedinica 1. Testiranje psihofizičkih sposobnosti Jedinica 2. Dijagnostika i teorija rukometa Jedinica 3. Tehnika rukometa Jedinica 4. Taktika rukometa</p>
REZULTATI	<p>Rezultati učenja:</p> <p>Jedinica 1. Testiranje psihofizičkih sposobnosti</p> <p>Učenik će moći da:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Da sazna na kojem su nivou njegove psihofizičke sposobnosti: <ul style="list-style-type: none"> - eksplozivna snaga nogu - brzinska izdržljivost - snaga ruku i ramenog pojasa - snaga trupa - brzina pokreta - koordinacija - gipkost – fleksibilnost - mjerjenje visine i težine * Sazna na koji način može povećati nivo svojih psihofizičkih sposobnosti * Kontinuirano prati nivo sposobnosti vođenjem dnevnika, poređenje sa prethodnim mjeranjem i nivoom sposobnosti

Jedinica 2. Dijagnostika i teorija rukometa (pravila)

Učenik će moći da:

* Pokaže sa kakvim predznanjem dolazi u školu – provjeravamo sledećim testom:

- vođenje lopte između stalaka i završetak trokorak i skok šut na gol
- (gol se može improvizovati)
- objasni principe i pravila rukometne
- igre primjenjujući ih na aktivnost
- shvati značaj bavljenja sportom u svakodnevnom životu uzimajući u obzir uživanje.

Jedinica 3. Tehnika rukometa

OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da:

* Razvije vještina i tehniku za odabrani nivo igre uključujući:

1. Osnovni rukometni stav i kretanja (u napadu – zalet koracima, ukršteni korak, dokorak, zaustavljanja, skokovi sa sunožnim odrazom i sa jedne noge, doskok, prizemljenja; u odbrani – odbranbeni stav, kretanje u odbrani – paralelno, dokoracima, izmjeničnim korakom, promjena pravca kretanja i dr.)
2. Dodavanje i hvatanje – osnovno dodavanje (boljom rukom, u visini ramena, u visini glave, iznad glave, u visini boka, koljena i ispod koljena) u mjestu i kretanju
3. Vođenje – u mjestu u laganom i brzom kretanju
4. Rukometni trokorak dešnjaci- desnom; ljevaci- lijevi
5. Tehnika golmana – klasična
6. Skok šut nakon I , II , III koraka

NIVO I

Učenik će moći da:

* Razvije vještine i tehniku za odabrani nivo igre uključujući:

1. Kretanja – promjena pravca iz osnovnog i brzog kretanja (90° , 180° , 360°) okretnost na tlu – kolut naprijed-nazad,rolanja-povaljke, zaustavljanja i prizemljenja nakon odbrambenih akcija.
2. Dodavanje i hvatanje u svim ravnima i visinama (iza glave, tijela, odozgo naprijed i odozgo nazad). Bočno dodavanje ispod - iznad ruke(pronacija i supinacija) sa ogledom u stranu u koju se ne izvodi dodavanje;dodavanje u skoku nakon I , II , III koraka.
3. Šutiranje-sa iskorakom iste ili suprotne noge, sa tla, u skoku, u padu, u različitim visinama-bok,koljeno, ispod koljena.Skok šut nakon vođenja i to nakon I , II i III koraka.
4. Tehnika golmana-odbrana šuteva iz daljine-blizine,odbrana poluvisokih, visokih i niskih lopti,sedmerac (špaga,lepeza)

NIVO II

Učenik će moći da:

* Razvije vještine i tehniku za odabrani nivo igre uključujući:

1. Dodavanje i hvatanje u otežanim okolnostima-brzina kretanja, blizina protivnika, udaljenost)
2. Nordijski i Šase korak
3. Šutevi nakon ovih koraka
4. Fintiranja-lažni smjer, lažni šut, lažno dodavanje, finta okretom, lažni skok.
5. Polueret-Eret udarac, Šrauba, padovi
6. Udarci sa krilnih pozicija sa padovima
7. Tehnika pivota

Jedinica 4. Taktika rukometa

OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da:

* Primjeni stečena znanja tehnike u igri na osnovnom nivou.

* Primjeni principe odbrane i napada uključujući:

Odbrana – individualna – čuvanje, zatvaranje prostora, kretanja protivničkog igrača bez i sa loptom, oduzimanje lopte;

- kolektivna - osnovna zonska postava u odbrani 6 : 0

Napad – individualni – ulazeњe u slobodan prostor, otkrivanje, utrčavanje, protivnapad; blokade svom igraču sa loptom, ukrštanja, kretanja ka liniji 6 metara i nazad, ekran blokada

- kolektivni – osnovni napad – napad protiv zonske odbrane 6 : 0 .

NIVO I

Učenik će moći da:

- * Primjeni principe odbrane i napada
uključujući:

Obrana: - individualna – presjecanje, oduzimanje lopte, kontrola, polukontra, kontra.

- kolektivna - zonska odbrana 5 : 1, 4 : 2 ; - čuvanje vanjskog pučača, sprečavanje protiv napada.

Napad - individualni – prolazak, pogađanje (dobitak), kontra napad nakon “presječene” lopte
- kolektivni – napad preko krilnih igrača, napad protiv zonske odbrane 5 : 1 , 4 : 2 ; - napad sa igračem više – manje

NIVO II

Učenik će moći da:

- * Primjeni principe odbrane i napada

uključujući:

Odbrana – kombinovana – nakon izgubljene lopte, defanzivna, ofanzivna, prelazi iz jednog sistema u drugi, zonska postava 4 : 2 , 3 : 2 : 1 , 3 : 3.

Osjeti igru u različitim ulogama (krajnji odbrambeni, sredni i prednji odbrambeni), presing, promjena sistema u odbrani, čuvanje pivota, beka, centra, krila, tj. napada preko tih igrača.

Napad - napad protiv zonske odbrane

4 : 2 , 3 : 2 : 1 , 3 : 3.

- napad preko pivot igrača, s jednim kružnim napadačem i dva kružna napadača.
- napad sa različitih pozicija i uloga u ekipi (krilo, bek, centar, pivot, odnosno vanjski kružni napadač, postmen itd.

SMJERNICE

Jedinica 1.

Testiranje vršiti po sljedećoj tehnologiji (preuzetoj iz brošure “Školska sportska značka”)

- skok udalj iz mesta (sunožni odraz)
- trčanje 6 x 50 m
- zgib na vratilu
- dizanje trupa na klupici (trbušnjaci)
- taping
- koverta test
- pretklon na klupici
- vaganjem i mjeranjem

U slučaju da ne postoje tablice koristeći statističke metode formirati pet grupa (po ocjenama od 1 – 5).

Prilikom testa 6 x 50 metara, brzinska izdržljivost, mjeriti puls u parovima prije i poslije testa.Zbog funkcionalnosti časa učenike koji završe testiranje animirati sportskim igrama

Jedinica 2.

Dijagnostika

Procjena znanja učenika iz osnovne škole moramo sprovesti zbog nivoa po kojem ćemo raditi (Osnovni nivo, Nivo I i Nivo II).

Improvizacija znači npr. ako nemamo gol možemo ga nacrtati kredom na zidu, stalke mogu zamijeniti učenici itd. Uzeti u obzir da se može ostati na svakom nivou koliko učenici žele i osjete koliko treba.

Pravila i principi naučeni u ovoj jedinici bi trebali imati praktičnu primjenu, posmatrati i uočavati situacije gdje pravila nisu primjenjena i reagovati u tom smislu.Pružiti mogućnost učenicima da sami sude.

Jedinica 3.

Ovu jedinicu je najbolje realizovati kroz praktičan rad sa učenicima.

Rad u parovima i homegenim grupama je dobro došao (naravno i veći broj lopti na raspolaganju).

Prelasci iz jedne grupe u drugu raditi po apsolviranim sadržajima zadatim po grupama.

Predlažem igrice zabavnog karaktera(varanje prilikom dodavanja, “mini rukomet” sa improvizovanim golovima,oglašavanje onomatopejom idr.)

Na Nivou I – motivisati učenike da što bolje usvoje predviđene elemente tehnike (radom u parovima i grupama).

Svaki čas završiti sa rukometnom igrom na jedan gol.

Učenici moraju biti dovedeni u situacije u kojima moraju preuzimati odgovornost, donositi odluke.

Istrajati u sagledavanju tehnike i pri tom učenike:

- potsticati
- motivisati da preuzmu veću kontrolu svojih praktičnih radnji

- povećati im nivo samoinicijative, odgovornosti i discipline
- omogućiti učenicima da budu u ulozi sudije.

Razvijati takmičarski duh i ljubav prema ovoj aktivnosti.

Demonstracija nastavnika, sportista-rukometara, slajdovi, panoi, takmičenja, su neophodni (kako posmatranje tako i učestvovanje).

Vidjeti dodatak smjernicama nastavniku u napomeni na kraju modula.

Jedinica 4

Ovu jedinicu je najbolje realizovati kroz praktičan rad.

Uključiti igre zabavnog karaktera npr. svaki primljeni gol – greška, ekipa mora popratiti određenom gestikulacijom, mimikom, oglašavanjem – onomatopejom.

Kroz rad u manjim grupama (podjeljene na odbranu – napad) obezbijediti veću angažovanost, pri tom učenike motivisati, upozoravati na odgovornost kako prema sebi tako i drugima (bezbjednost u igri punoj kontakta).

Kombinovati druge, slične igre i aktivnosti u prenošenju znanja.

U cilju realizacije rada na taktici igrana manjeg obima obezbijediti maksimalan kontakt sa loptom – prilagoditi igre onome što učenik uči.

Istrajati u sagledavanju tehnike i pri tom učenike:

- potsticati
- motivisati da preuzmu veću kontrolu svojih praktičnih radnji
- povećati im nivo samoinicijative, odgovornosti i discipline
- omogućiti učenicima da budu u ulozi sudije.

Omogućiti učenicima turnirska takmičenja kako unutar škole tako i sa drugim školama, što na najbolji način omogućava učenicima da se odrede prema ovoj sportskoj igri.

Takmičenja utiču na jačanje želje, interesa i ljubavi prema određenoj aktivnosti.

Sprovođenje taktičkih zamisli i zadataka na času zavisi i od inventivnosti svakog nastavnika, pri tom koristiti stručnu literaturu (izbor literature je prepusten svakom nastavniku na volju i prije svega koristiti onu najbolju).

*Vidjeti dodatak smjernicama nastavniku na kraju modula.

INTEGRACIJA

- kondicija
- ekologija - biologija
- stručno osposobljavanje i obuka (karijera)
- sportska društva
- druge srodne škole (PHAR – saradnja)
- nauka (matematika i informatika)
- ishrana
- arhiva

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje vršiti za vrijeme redovne nastave i vannastavnih aktivnosti u okviru škole.

Dnevnik 10% - voditi dnevnik tehničko-taktičkog napredka i psihofizičkih sposobnosti.

Praktičan ispit 80 % - pokazati sljedeće:

1. Stavovi i kretanja
2. Dodavanje (u mjestu i kretanju)
3. Hvatanje (u mjestu i kretanju)
4. Vođenje lopte
5. Trokorak – skok šut
6. Posebne šuteve
7. Individualna taktika igre u odbrani i napadu
8. Kolektivna taktika igre u odbrani i napadu

Po uzoru na modul odbojka (ocjenjivanje) prilagoditi (razraditi) tehnologiju ocjenjivanja po nivoima (u osnovnom nivou npr. tražiti više tehniku a u I i II nivou primjena u igri i taktika).

Intervju 10 % - ocjena stečenih teoretskih znanja

- suđenje
- higijena i disciplina

Projekat - trenirati malu grupu interesantata u okviru školske sekcije

- upućivati učenike na trening u klubove na lokalnom i širem nivou

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje
MODUL	Atletika
REDNI BROJ	05
ŠIFRA MODULA	OP-04-05
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrđivanje početnog stanja, to jest stepena prethodno stečenih znanja iz atletike. - Razvijanje kretnih i fizičkih sposobnosti učenika. - Razvijanje trajnog interesa za atletiku. - Omogućiti da se učenik opredijeli za atletiku kao "kraljicu" sportova u kojoj će uživati i koju će upražnjavati cijeli život kao temeljni sport, kao dopunu drugim sportovima ili kao rekreativnu aktivnost neisključujući mogućnost ostvarivanja karijere
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Osposobiti odgovorne, kreativne, samopouzdane i preduzetne učenike - Ohrabrivati saradnju među učenicima (timski rad) - Osposobiti učenika kako bi ovladao i usvojio znanje iz rukometu (osnovne vještine tehnike i taktike) - Razvijanje kretnih i psihofizičkih sposobnosti učenika - Zadovoljavanje potreba učenika za kretanjem - Omogućiti učeniku da razvije psihomotorne i funkcionalne sposobnosti - Da razvije pozitivan stav prema rukometu i da ga posmatra kao kontinuirano bavljenje tokom cijelog života - Da učenici uživaju u igri rukometu i kroz to razvijati ljubav prema rukometu u cilju zdravog i sretnog života
JEDINICE	<p>Jedinica 1 . Teorija i pravila atletike (atletske discipline)</p> <p>Jedinica 2 . Tehnika i taktika sportskog hodanja i trčanja</p> <p>Jedinica 3 . Tehnika i taktika skakačkih disciplina</p> <p>Jedinica 4 . Tehnika i taktika bacачkih disciplina</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1 . Teorija (grane atletike) i pravila atletike</p> <p>Učenik će moći da:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Upozna grane atletike tj. atletske discipline koje će tokom školovanja da nauči i upražnjava: grane atletike : <ul style="list-style-type: none"> - hodanje - trčanje - skokovi - bacanja - višeboj <p>atletske discipline (program za školu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - hodanje - visoki – niski start - trčanje na kratkim-srednjim stazama - skokovi : dalj – vis - bacanja – kugla <ul style="list-style-type: none"> * Pokaže razumijevanje pravila odabranih atletskih disciplina * Shvati potrebu za bavljenjem ovim sportom a u cilju zdravog načina života

Jedinica 2. Tehnika i taktika sportskog hodanja i trčanja

Učenik će moći da:

- * Pokaže vještina i tehniku:
  - hodanja
  - visokog i niskog starta
  - trčanja na kratkim stazama - sprint
  - trčanje na srednjim stazama
  - štafetna trčanja
  - trčanje s preponama
- * Da sagleda sposobnosti iz svake discipline i to po nivoima (Osnovni nivo, Nivo I i Nivo II) (objašnjenje u smjernicama i u prijedlogu)
  - * Da se prilagođava različitim opterećenjima
  - * Da razvija funkcionalne sposobnosti i voljne osobine
  - * Shvati potrebu za upražnjavanjem atletskih kretnji na slobodnom prostoru (prirodi)
  - * Shvati taktiku trčanja s obzirom na svoje mogućnosti i mogućnosti drugih

Jedinica 3. Tehnika i taktika skakačkih disciplina

Učenik će moći da:

- * Pokaže vještina i tehniku:
  1. Skoka u dalj:
    - tehnika uvinuće
    - koračna tehnika
    - troskok
    - Skoka u vis :
      - tehnikom "škare"
      - tehnikom Stredl
      - tehnikom Flop
    - * Spozna prirodu skokova u smislu da je to jedan od načina savladavanja prepreka.
    - * Da sagleda i unaprijedi svoje sposobnosti iz ovih disciplina i to po nivoima: Osnovi nivo – savladavanje tehnike (zalet, odraz, let, doskok)

Nivo I - ostvarivanje rezultata u ovim disciplinama.

Nivo II – unaprijeđenje tehnike izvođenja i poboljšanje rezultata (u smislu norme – ocjene)

- * Shvati taktiku skokova s obzirom na svoje mogućnosti i mogućnosti drugih.
- * Da svestrano razvije fizičke sposobnosti

Napomena : vidjeti prijedlog razrađenih atletskih vještina i dionica na kraju

Jedinica 4. Tehnika i taktika bacačkih disciplina

Učenik će moći da:

- * Pokaže vještina i tehniku:
- 2. Osnovi nivo – bacanje kugle – racionalnom tehnikom
- 3. Nivo I – bacanje kugle – školskom – bočnom tehnikom
- 4. Nivo II – bacanje kugle - O`Braien – leđnom tehnikom
- * Spozna vještina bacanja kao tehničke discipline atletike čija se bitnost sastoji u prebacivanju sprave na najveću udaljenost.
- * Da sagleda i unaprijedi svoje sposobnosti iz ovih disciplina i to po nivoima.
- * Da svestrano razvije svoje psihofizičke sposobnosti.
- * Shvati taktiku bacanja s obzirom na svoje mogućnosti i mogućnosti drugih.

Napomena: vidjeti prijedlog razrađenih atletskih vještina i dionica na kraju.

SMJERNICE

Jedinica 1

U sklopu razgovora o odlikama (granama) atletike kao "kraljice sportova" navesti oficijelni – olimpijski program atletske disciplina, vrste atletskih takmičenja (klupska, opštinska, kantonalna, državna, Prvenstvo svijeta, Evrope, međunarodni mitinzi i Olimpijske igre) i nešto o bodovanju na atletskim takmičenjima.

Nije loše reći nešto o istorijskom razvoju atletike (pojava, Stari vijek, Srednji vijek, Novi vijek, atletika u kraju odakle su učenici).

Izdvojiti vrijeme (časove) za opsežna predavanja o značaju bavljenja atletikom kao sportom, u smislu zdravog načina života.

Koristiti dostupnu literaturu uz preporuku autora na kraju modula.

Jedinica 2.

Ovu jedinicu je najbolje prezentovati kroz praktičan rad sa učenicima, koji su potstaknuti i motivisani da postignu što bolje rezultate.

Nastavnik treba da osigura da je uvijek jasno istaknuto kako se aktivnost odnosi na učenika.

U svakoj prilici omogućiti učenicima takmičenje u određenoj disciplini.

Kako zamišljamo sprovođenje ove jedinice po nivoima:

I način – možemo za svaki nivo postaviti različito opterećenje tj. norme (za koje postoje ocjene od 1 – 5). Ostavljeno je svakom nastavniku da razradi norme za svoju školu – mada bi bilo dobro da sve škole imaju iste norme – ovo zahtjeva opsežna mjerena i statističku obradu.

II način – kombinovati različite dionice odnosno atletske tehnike (vidjeti u dodatku).

Tablice i norme sa ocjenama trebale bi biti dostupne učenicima (predstavnik razreda).

Treba koristiti video snimke, demonstraciju tehnike od strane sportista- atletičara kao i razgovor sa njima.

Uloga nastavnika je ključna u podizanju svijesti o značaju bavljenja atletikom.

Organizovati kros takmičenja, po mogućnosti u prirodi.

Učenici bi trebali voditi evidenciju postignutih rezultata na osnovu koji će uticati na poboljšanje svojih rezultata.

Jedinica 3.

U procesu obučavanja koristimo kompleksnu metodu koja ima za cilj upoznavanje i usvajanje određenih krenih kompleksa, npr.: - skok u dalj – prikaz i objašnjenje pravilnog odraza; - zaletom od nekoliko koraka (3,5,7) vršimo odraz naprijed i gore; - natkoljenica zamašne noge je podignuta do horizontale, a odrazna opružena u svim zglobovima;

- spuštanje zamašne noge gore i nazad, kukovi naprijed; - zaklon trupom – uvinuće traje pola faze leta; - rastegnuti mišići trbušnog zida omogućavaju brzo i snažno pregibanje; - noge se isturaju naprijed u doskok sa ciljem da se ne padne nazad; - kružni rad rukama.

Na isti način možemo obrazložiti i ostale tehnike ali to prepuštamo stručnosti nastavnika i dobroj literaturi (vidi na kraju).

Razraditi tablice i norme sa ocjenama koje bi trebale biti dostupne učenicima (predstavnik razreda).

Treba koristiti video snimke, demonstraciju tehnike od strane sportista- atletičara kao i razgovor sa njima.

Uloga nastavnika je ključna u podizanju svijesti o značaju bavljenja atletikom.

Učenici bi trebali voditi evidenciju postignutih rezultata na osnovu koji će uticati na poboljšanje svojih rezultata.

Jedinica 4.

Što se tiče težine kugli – za učenice je težina kugle 3 kg, a za učenike srednje škole 5 kg. (mogu i varirati).

Zamislili smo da bacanje kugle ide u dva pravca što se tiče nivoa:

I – u svakom nivou se radi različita tehnika bacanja kugle,

II – za svaki nivo postoje različite norme-koje su naravno veće idući ka nivou II.

Razraditi norme – tablice sa ocjenama za svaki rezultat.

Svaki momenat iskoristiti za takmičenje unutar razreda i škole.

- Racionalna tehnika – podrazumijeva da učenik osjetivši i naviknuvši se na težinu kugle proba, ispravnim pokretom ruke, baciti kuglu svojom tehnikom – može i iz mjesta.

- Školska (bočna) tehnika – doći u izbačajnu poziciju tako što se npr. dešnjaci lijevim bokom okrenu u pravcu bacanja (raskoračni stav) odluče da li će korakom (desna prekorak preko lijeve, lijeva naprijed do kraja bacališta i izbačaj) ili poskokom (u skoku desna pretiće lijevu i prva doskače na tlo, zatim lijeva ide naprijed u izbačajnu poziciju).

Leđna (O`Braien) tehnika – preći u svim fazama:

- polazni položaj i priprema za poskok
- poskok (klizajući poskok) sa okretom
- izbačajna pozicija (prestizanje sprave)
- faza izbacivanja
- faza održavanja ravnoteže

(dobro opisano u predloženoj literaturi)

Napomene: - prilikom obuke svake tehnike učenike upoznati sa pravilima, sa najboljim svjetskim rezultatima, sa svim korisnim uticajima (uživanje, psihofizičko zdravlje, razvoj motoričkih sposobnosti, aerobni kapacitet, redukcija potkožnog masnog tkiva, koordinacija, ritam, lokomotorni sistem-jačanje svih koštano-zglobnih i tetivnih segmenata.

INTEGRACIJA

- kondicija
- ekologija - biologija
- stručno osposobljavanje i obuka (karijera)
- sportska društva
- druge srodne škole (PHAR – saradnja)
- nauka (matematika i informatika)
- ishrana
- arhiva

OCJENJIVANJE

Ocjenvivanje: (ključne sposobnosti)

Ocjenvivanje vršiti za vrijeme redovne nastave i vannastavnih aktivnosti.

Dnevnik 10 % - voditi dnevnik tehničko-taktičkog napredka i psihofizičkih sposobnosti

Praktičan ispit 80 % - pokazati sljedeće :

1. tehniku pravilnog hodanja
  2. tehniku trčanja na kratkim – dugim stazama
  3. visoki – niski start
  4. skok u dalj – tehniku uvinuće
  5. bacanje kugle - racionalnom tehnikom
  6. norme - mjerjenje
- OSNOVNI NIVO
-
1. štafetno trčanje
  2. kros
  3. skok u vis – tehniku Stredl
  4. skok u dalj – koračna tehniku
  5. bacanje kugle – školska (bočna) tehniku
  5. norme - mjerjenje
- NIVO I
-
1. trčanje preko prepona
  2. kros
  3. skok u dalj – troskok
  4. skok u vis – Flop
  5. bacanje kugle – leđnom tehnikom
  6. mjerjenje – norme
- NIVO II

Intervju 10 %

- pravila
- ocjena teoretskog znanja
- higijena, disciplina

NAPOMENA: u slučaju nepostojanja uslova i opreme za sve discipline redukovati sadržaj jedinica i segmente ocjenjivanja po nivoima.

PROJEKAT – trenirati grupu polaznika u okviru školske sekcije i upućivati učenike u klubove na lokalnom nivou.

NAPOMENA		
PRIJEDLOG RAZRAĐENIH ATLETSKIH VJEŠTINA I DIONICA PO NIVOIMA		
OSNOVNI NIVO TRČANJE I HODANJE	SKOKOVI	BACANJA
<ul style="list-style-type: none"> - tehnika pravilnog hodanja - tehnika trčanja - visoki start - niski start - trčanje kratkih dionica (40 – 60 – 100 m) - mjerjenje 100 m (test) - trčanje srednjih dionica (400 i 800 m) - mjerjenje 800 m (test) 	skok u dalj <ul style="list-style-type: none"> - tehnika uvinuće - mjerjenje skok u vis <ul style="list-style-type: none"> - tehnika "škare" 	<ul style="list-style-type: none"> - bacanje kugle - prirodnom – racionalnom (slobodnom) tehnikom
NIVO II TRČANJE I HODANJE Hodanje 2000 m mjerjenje trčanje 800 i 1200 m mjerjenje trčanje 110 m prepone kros	SKOKOVI skok u dalj – troskok mjerjenje skok u vis – flop - tehnikom	BACANJA bacanje kugle-leđnom (O`Braien) tehnikom mjerjenje

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja										
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja										
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje										
MODUL	Gimnastika i plesovi										
REDNI BROJ	07										
ŠIFRA MODULA	OP-04-07										
SVRHA MODULA	<ul style="list-style-type: none"> - utvrđivanje početnog stanja prethodno stečenih znanja iz gimnastike - razvijanja kretnih i fizičkih sposobnosti učenika - razvijanje trajnog interesa za gimnastikom i plesom - omogućiti učenicima da se opredijele za gimnastiku kojom će se moći baviti i po završetku školovanja bilo kao rekreativom, bilo kao djelatnošću 										
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI											
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - osposobiti odgovorne kreativne , nezavisne , samo pouzdane i poduzetne učenike - osposobiti učenika kako bi ovladao i usvojio znanja iz gimnastike i plesova . - razviti kretne i fizičke sposobnosti - zadovoljavajuće potreba za emocijama - zadovoljavajuće potreba za takmičenjem i kretanjem - razvijati osjećaj za individualni i pristup a time i za odgovornost - razvijati samoinicijativu i disciplinu - omogućiti učeniku da razvije pozitivan stav prema gimnastici i plesovima i da ga posmatra kao kontinuirano bavljenje u svakom dnevnom životu. - Omogućiti da učenici uživaju u gimnastici i plesovima i da kroz tu vrstu rada razvijaju ljubav prema sportu , a u cilju zadravijeg i sretnijeg života 										
JEDINICE	<p>Jedinice:</p> <table> <tr> <td>Jedinica</td> <td>1. Testiranje</td> </tr> <tr> <td>Jedinica</td> <td>2. Dijagnostika</td> </tr> <tr> <td>Jedinica</td> <td>3. Tehnika gimnastike</td> </tr> <tr> <td>Jedinica</td> <td>4. Tehnika plesova</td> </tr> <tr> <td>Jedinica</td> <td>5. Estetska i korektivna gimnastika</td> </tr> </table>	Jedinica	1. Testiranje	Jedinica	2. Dijagnostika	Jedinica	3. Tehnika gimnastike	Jedinica	4. Tehnika plesova	Jedinica	5. Estetska i korektivna gimnastika
Jedinica	1. Testiranje										
Jedinica	2. Dijagnostika										
Jedinica	3. Tehnika gimnastike										
Jedinica	4. Tehnika plesova										
Jedinica	5. Estetska i korektivna gimnastika										
REZULTATI	<p>Jedinica 1. Testiranje</p> <p>Učenik će moći da :</p> <ul style="list-style-type: none"> - sazna na kojem su nivou njegove psihofizičke sposobnosti: <ol style="list-style-type: none"> 1. eksplozivna snaga nogu 2. brzinska izdržljivost 3. snaga ruku i ramenog pojasa 4. snaga trupa 5. brzina pokreta 6. koordinacija 7. gipkost 8. visina i težina <p>Jedinica 2. Dijagnostika</p> <p>Učenik će moći da :</p> <ul style="list-style-type: none"> - stekne znanja o svojim stvarnim vrijednostima i znanjima iz gimnastike i plesova - kolut naprijed i nazad - čeona vaga 										

- preskok (zgrčka) preko kozlića
- hodanje po gredi
- sklopka na razboju
- elementi sa loptom
- valcer korak
- narodna igra po izboru
-

Jedinica 3. Tehnika gimnastike

OSNOVNI NIVO

Učenik će moći da:

- razvije vještine i tehniku za odabrani nivo, uključujući
kolut naprijed
kolut nazad
čeona vaga
preskok preko kozlića
- raznoška
- zgrčka
- odbočka
- rad na gredi
- dolazak (naskok)
- hod
- trčanje
- okret u mjestu
- saskok
- razboj
- prosti visovi
- sklopka
- saskok

NIVO I

Učenik će moći da:

razvije vještine i tehniku za odabrani nivo uključujući

1. Parter
  - kolut leteći
  - premet stranice
  - premet naprijed
  - bočna vaga
2. Preskoci preko konja bez hvataljki (poprečno)
  - Zgrčka
  - Raznoščka
  - Prednoščka
3. Greda
  - čeona vaga na gredi
  - okret u kretanju na jednoj i dvije noge
  - saskok visoki
4. Razboj
  - složeni visovi
  - naupor usklopno
  - rameni stoj

NIVO II

Učenik će moći da:

- razvije vještine i tehniku za odabrani
  - nivo, uključujući
1. Parter
    - sklopka s glave
    - ručni stoj
    - kolut leteći preko spuštenog švedskog sanduka
    - kolut nazad kroz stoj na rukama
  2. Preskoci preko konja bez hvataljki – uzdužno
  3. Greda
    - okreti za 180°

- naskok i upor čučeći
- 4. Razboj
- kotrljaj(naprijed , nazad)
- saskoci
- 5. Dvo visinski razboj
- vis na višoj pritki
- premah odnožno
- njih čeono
- klimanje premah raznožno
- 6. Vratilo
- Vis
- Uzmah
- Sklopka

Jedinica 4. Plesovi

Učenik će moći da:

- Razvije vještine plesa i igara
- uključujući:
- 1. valcer
- 2. suvremeni ples (po izboru)
- narodna igra (po izboru)

Jedinica 5. Estetska

Korektivna gimnastika

Učenik će moći da razvije vještine estetske gimnastike i ritmike kao i da spozna određene vježbe korektivne gimnastike uključujući:

- 2. Step korak
- 3. Skokovi
- Makazice
- mačji skok
- skok sa udaraljem noge od nogu sa strane
- skok sa okretom
- manekenski hod
- 4. Vježbe sa rekvizitima

SMJERNICE

Jedinica 1.

Testiranje vršiti po sljedećoj tehnologiji

- skok u dalj iz mjesta sa dvije noge
- trčanje 6x50m
- zgib na vratilu
- dizanje trupa (trbušnjaci)
- taping
- koverat
- pretklon trupa
- vaga i metar
- kod trčanja 6 x 50m (brzinska izdržljivost) mjeriti puls prije i poslije testa
- zbog veće funkcionalnosti časa učenike koje završe test uputiti da vježbaju elemente gimnastike .

Jedinica 2.

Dijagnostiku znanja vršiti putem testiranja

- način testiranja individualni prikaz znanja iz oblasti gimnastika
- iz oblasti plesova i igara raditi u parovima
- muzika po izboru učenika
- podsticati svijest o zdravom načinu života
- razvijati osjećaj za estetikom
- razvijati osjećaj za ljubav prema gimnastici i plesovima
- razvijati takmičarski duh
- razvijati osjećaj za individualnu odgovornost disciplina

Jedinica 3.

Raditi praktično

- ova jedinica je uslovljena postojanjem dvorane

- prilikom rada podsticati učenike na
    1. samoinicijativu
    2. odgovornost
    3. disciplinu
  - koristit fotografije, video snimke sa takmičenja
  - razvijati osjećaj za individualizam
  - motovisati učenike za pravilno izvođenje da bi im zadovoljstvo u radu bilo potpunije
  - razvijati takmičarski duh
- razvijati ljubav prema ovoj vrsti sporta kako bi ga učenici upražnjavali i nakon školovanja, a u cilju zdravog načina života

NIVO I

Raditi praktično

- ova jedinica je uslovljena postojanjem dvorane
- prilikom rada podsticati učenike na
  1. samoinicijativu
  2. odgovornost
  3. disciplinu
- koristit fotografije, video snimke sa takmičenja
- razvijati osjećaj za individualizam
- motovisati učenike za pravilno izvođenje da bi im zadovoljstvo u radu bilo potpunije
- razvijati takmičarski duh

razvijati ljubav prema ovoj vrsti sporta kako bi ga učenici upražnjavali i nakon školovanja, a u cilju zdravog načina života

NIVO II

Raditi praktično

- ova jedinica je uslovljena postojanjem dvorane
- prilikom rada podsticati učenike na
  4. samoinicijativu
  5. odgovornost
  6. disciplinu
- koristit fotografije, video snimke sa takmičenja
- razvijati osjećaj za individualizam
- motovisati učenike za pravilno izvođenje da bi im zadovoljstvo u radu bilo potpunije
- razvijati takmičarski duh

razvijati ljubav prema ovoj vrsti sporta kako bi ga učenici upražnjavali i nakon školovanja, a u cilju zdravog načina života

Jedinica 4.

- raditi praktično
- omogućiti rad u parovima
- rad uz muziku
- koristiti razne video prikaze kako stručne tako i sa takmičenja
- organizovati plesne večeri
- podsticati učenike na samoinicijativu
- stimulisati osjećaj kavaljerstva
- kroz rad i ples kod učenika razvijati ljubav prema plesu .
- sarađivati sa K.U.D.
- sarađivati sa školama plesa. Ovu jedinicu ja moguće realizovati u svim uslovima rada

Jedinica 5

Ovu jedinicu u cijelosti realizovati praktično

- upoznati učenike sa značajem pravilnog držanja tijela
  - podizati nivo odgovornosti za lično zdravlje
  - estetika pokreta
  - zdrav život
  - razvijati osjećaj za samoinicijativu
  - stvarati naviku za stalni rad
  - koristiti fotografije i druge prikaze o deformitetima
  - ovu jedinicu je moguće realizovati u svim uslovima
- nastojati vježbe korektivne gimnastike raditi na svakom času u pripremnom dijelu

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje
MODUL	IZBORNKI PROGRAM
REDNI BROJ	08
ŠIFRA MODULA	OP-04-08
SVRHA MODULA	<p>Omogućavanje učenicima da se na osnovu svojih sposobnosti i interesa opredijele za sport. aktivnost / igru u kojoj se obučavaju , usavršavaju i razvijaju svoje stvaralaštvo .Učenici se za izborni program opredijeljuju kao odjeljenje u cijelini .</p> <ul style="list-style-type: none"> -Razvijanje trajnog interesa i ljubavi prema izabranoj sportskoj aktivnosti / igri . -Razvijanje i usavršavanje kretnih i fizičkih sposobnosti učenika . -Omogućavanje učenicima da se opredijele za sportsku aktivnost / igru kojom će se i nakon završetka školovanja moći kontinuirano koristiti tokom života , kao rekreacijom (aktivni odmor) ili kao djelatnošću u službi zdravlja i zdravog načina života .
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojene vještine i nivo sposobnosti iz prethodnih modula .
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Osporobiti odgovorne, kreativne, samopouzdane i preduzetne učenike Ohrabrvati saradnju među učenicima (timski rad) Pružiti učenicima mogućnost da iskuse i uživaju u odabranoj aktivnosti / igri . Pomoći učenicima da razviju i održavaju vještine potrebne za odabranu aktivnost / igru . Osporobiti učenika da se usvojenim znanjem iz izborne akti ./ igre zna koristiti izvan školskih aktivnosti . Omogućiti učeniku da razvije psihomotorne i funkcionalne sposobnosti . Da razvije pozitivan stav i emocije prema izbornoj akti./ igri . Da se bavljenje izbornom akti ./ igrom i nakon školovanja , shvati u službi učvršćivanja zdravlja i ispunjavanja slobodnog vremena , sretnog života , druženja i aktivnog odmora . -Formiranje navika koje su značajne za život čovjeka kao što su : održavanje kondicije, redukcija potkožnog masnog tkiva , udaljavanje od poroka – alkohola, pušenja i sl .
JEDINICE	<p>Jedinica 1. Izbor atletskih disciplina</p> <p>Jedinica 2. Teorija , tehnika i taktika izabrane sportske aktivnosti / igre</p> <p>Jedinica 3. Pomoćne aktivnosti / igre</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1. Izbor atletskih disciplina</p> <p>Rezultati učenja</p> <p>Učenik će moći da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pokaže vještinu i tehniku izabrane atletske discipline . - Sagleda svoje sposobnosti i ocjenu iz svake discipline . - Da se prilagođava različitim optereće njima i normama . - Da razvije funkcionalne sposobnosti i voljne osobine . - Da se upozna – vodi evidenciju postignutih rezultata na osnovu kojih će uticati na poboljšanje svojih rezultata . - Da provjeri svoja dostignuća kroz takmičenja <p>Jedinica 2. Teorija , tehnika i taktika izborne sport. aktivnosti / igre</p> <p>Učenik će moći da :</p> <ul style="list-style-type: none"> - se na osnovu želja i interesa , u sklopu odjeljenja , opredijeli za jednu sport, aktivnost / igru u kojoj se obučava , usavršava i razvija svoje stvaralaštvo tokom šk. godine . - da razvije vještinu / tehniku potrebnu za odabrani nivo aktivnosti / igre – uključujući : - razumijevanje pravila igre ;

- poznavanje osnovnih principa igre ;
- prelaženje – osvajanje prostor;
- šut / osvajanje poena;
- kontrola
- oduzimanje lopte i sl .

- primjeni principe napada i odbrane ;

Napad – stvaranje prostora (po širini i dubini) ; - posjed lopte , prodiranje, podrška , driblanje , osvajanje poena .

Obrana – obrana prostora , stav i ravnoteža , pritisak i saradnja .

- objasni i isprobaj svaku od pozicija u igri analizira i objasni sisteme igre ;

NIVO II - IZ MODULA 3 - JEDINICA 3

Učenik će moći da :

Razvije vještine i tehnike nogometa u Nivou II uključujući :

- vođenje
- dodavanje
- dribling - promjenom pravca kretanja (lijevi – desni) , promjenom brzine kretanja ;
- udarac na gol (volej)
- udarci na gol glavom u duel igri
- zaustavljanje lopte u igri
- tehniku vratara : istrčavanje, postavljanje živog zida , obrana bočnih lopti (bacanjem ili paradom)
- bude u ulozi sudije .

Jedinica 3 . Pomoćne aktivnosti / igre

Rezultati učenja

Učenik će moći da :

- Zadovolji svoje potrebe za aktivnošću / igrom , za koju se posebno interesuje ;
- Efikasno iskoristi čas fizičkog vaspitanja (bez mnogo sjedenja na klupi) ;
- Podigne samim tim aktivnost na viši nivo ;
- Zadovolji svoju potrebu za slobodom izbora (za slobodnom aktivnošću / igrom koja neće biti „ opterećena „ , ocjenom ;

SMJERNICE

Jedinica 1.

- Izbor atletskih disciplina zavisi od uslova rada . Polazeći od toga da je u MODULU 5 rađena atletika , najbolje bi bilo izdvojiti 1 trkačku , 1 bacačku i 1 skakačku disciplinu .

- Preporučujemo :

1. trčanje (sprint) 50 – 100 m ;
  2. bacanje kugle (3 kg – Ž ; 5 kg – M)
  3. ili skok u vis ili trčanje na srednje staze (može i kros) .
- da bi se u ovim disciplinama mogla organizovati takmičenja .

Potrebno je razraditi norme za izabrane discipline i ocjene .

Omogućiti učenicima da imaju uvida u norme i kako se one mogu postići .

da prepozna različita opterećenja , da im se prilagodi ili prevaziđe .

Jedinica 2

Na početku šk.godine sprovesti anketu među učenicima da bi se , u okviru uslova i mogućnosti škole , opredijelili za izbornu aktivnost / igru . Nastavnici mogu ozvaničiti anketu Nastavničkom vijeću .

Na osnovu ankete opredijeljujete se , znajući ranije module tj. rad sa učenicima , za određeni modul .

Npr. – pošto su u ranijim modulima razrađene jedinice po nivoima (Osnovni nivo , Nivo I , Nivo II - odabrane aktivnosti / igre) , odlučujete se na kom će te nivou raditi – prepostavljamo više za nivoe I i II .

Mislimo da smo , kroz ove nivoe , razradili većinu jedinica (u teoretskom , tehničkom i taktičkom smislu) , zato ne želimo da se ponavljamo .

Kroz mjesечne planove i pripreme (koje su nadamo se obavezne), razradite plan rada .

Na ovom mjestu , nismo za ponavljanje rezultata učenja i smjernica nastavnicima jer važe one iz ranije održanih modula .

Da bi ovo bilo jasno izdvajamo Jedinicu 3.

iz Modula 3 . – (Tehnika nogometa / malog fudbala i to pogledati Nivo II :

ovaj nivo raditi praktično

- sve radnje navedene u ovom nivou raditi ili izvoditi kroz igru .
- razviti osjećaj za fer- plej
- razviti osjećaj za timski rad
- podizati nivo odgovornosti u radu zbog povreda
- razvijati takmičarski duh
- sarađivati sa aktivnim nogometnišima i sport . klubovima
- razvijati ljubav prema nogometu
- uticati na stvaranje navika
- koristiti fotografije
- štampu
- video snimke utakmica
- TV – gledanje utakmica
- uvijek angažovati učenike da budu u ulozi sudije
- sva teoretska znanja sticati kroz praktičan rad .

Jedinica 3

Hoćete li se složiti da je nekad veći problem šta sa učenicima na klupi a ne sa onima , trenutno angažovanim .

Ukoliko se sprovedenom anketom , iskristališe jedna sport . aktivnosti / igra , onda nam odlučivanje o pomoći aktivn. / igri neće predstavljati nikakav problem . Ako se javi 2-3 onda to radimo u homogenim grupama .

Pomoćnu aktivnost / igru smo zamislili iz više razloga :

- učenici su angažovaniji ;
- podižete efektivnost časa ;
- sprečavate monotoniju – zasićenost samo jednom aktivnošću / igrom ;
- lakoća organizacije npr . – dok jedna grupa radi u sali košarku , na vanjskom terenu se može odvijati mali fudbal ili ženska grupa jedno – muška drugo ili jedan čas ide jedna grupa vani drugi čas ona koja prethodni nije , ili jedni igraju odbojku drugi rade vježbe snage i sl .
- Pomoćna aktivnost na ovaj način organizovana nije nam nepoznata .
- Pomoćna aktivnost se može dati i u slučaju zasićenosti izbornom aktiv . / igrom (planirane u određenom modulu) i to za cijeli razred , za neki period .

INTEGRACIJA

- informatika – statistika
- fiziologija – ishrana
- higijena
- biologija – fizika
- sportska društva i klubovi

OCJENJIVANJE

Ocjenvivanje vršiti za vrijeme redovne nastave i vannastavnih aktivnosti u okviru škole. Obratiti pažnju na ocjenjivanje sva tri segmenta ocjene : - sportsko – tehnička dostignuća ;

- fizičke sposobnosti ;
- odnos učenika prema fizičkoj kulturi

Tabelarni prikaz ocjenjivanja :

Važnost	Naziv tematske jedinice	Dnevnik	Intervju	Praktičan ispit
50 %	Terija , tehnika i taktika izborne akti . / igre		■	■
25 %	Izabrane atletske discipline	■		■
25 %	Odnos učenika prema fizičkoj kulturi	■	■	

Dnevnik

– Provjera i praćenje normi u atletskim disciplinama (praćenje kartonima od strane učenika) ;

- Dnevnik rada (prisutnost , zalaganje)
- Bavljenje sportom – karijera – saradnja – organizacije na lokalnom nivou .

Intervju - Teoretska znanja (pravila igre – principi igre) ;

- Suđenje , higijena , disciplina ;
- Ishrana i sport ;ž
- Prednosti bavljenja sportom na zdravlje i život uopšte ;
- Promovisanje sporta na lokalnom nivou .

Praktičan ispit :

- 1.) Tehnika / vještina izabrane aktivnosti / igre – primjenjivost , svršishodnost ;

- 2.) Taktika igre u napadu – odbrani ;
  - Primjena principa napada (stvaranje prostora po širini i dubini , posjed lopte , prodori, podrška , driblanje , osvajanje poena) i odbrane (odbrana prostora , pritisak na napadače, stavovi i ravnoteža) ;
  - Snalaženje u svakoj poziciji
  - Snalaženje u svakom sistemu igre

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Tjelesni i zdravstveni odgoj / Fizičko vaspitanje
MODUL	SLOBODAN IZBOR SPORTSKE AKTIVNOSTI / IGRE
REDNI BROJ	08
ŠIFRA MODULA	OP-04-08
SVRHA MODULA	<p>Da se svaki učenik (pojedinačno) opredijeli za sportsku aktivnost / igru koju želi da upražnjava i iz koje želi da bude praćen , vrednovan i ocjenjen od strane nastavnika .</p> <ul style="list-style-type: none"> - Procjena , razvijanje i usavršavanje kretnih i fizičkih sposobnosti učenika , kako opštih tako i specijalnih (vezanih za slobodno izabranu aktivnost / igru) . - Razvijanje trajnog interesa i ljubavi u službi aktivnog odmora , rekreacije , održavanja psihofizičke spremnosti i društvene angažovanosti .
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojene vještine i nivo sposobnosti iz prethodnih modula
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Pružiti učeniku mogućnost da upražnjava i uživa u slobodno izabranoj aktivnosti / igri . - Osporobiti odgovornog , kreativnog , samopouzdanog i preduzetnog učenika - Pomoći učeniku da razvije i održava vještine potrebne za slobodno izabranu aktivnost / igru - Osporobiti učenika da se njom zna koristiti nakon školovanja - Omogućiti učeniku praćenje , vrednovanje i ocjenu slobodno izabrane aktivnosti / igre . - Zaokružiti obavezni dio programa koji se protezao kroz sve module – atletiku i mjerjenje fizičkih sposobnosti (dijagnostika)
JEDINICE	<p>Jedinica 1. Teorija , tehnika i taktika slobodno izabrane sportske aktivnosti / igre</p> <p>Jedinica 2. Pomoćna aktivnost / igra</p> <p>Jedinica 3. Zaokruživanje atletskih disciplina na kraju školovanja</p> <p>Jedinica 4. Zaokruživanje praćenja,vrednovanja i ocjenjivanja fizičkih sposobnosti (dijagnostika)</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1. Teorija , tehnika i taktika slobodno izabrane sportske aktivnosti / igre</p> <p>Učenik će moći da :</p> <ul style="list-style-type: none"> - slobodno izabere sport . aktiv . / igru iz koje želi da bude usavršavan, praćen, vrednovan i ocjenjen . - sazna kako se njome može koristiti u službi : <ul style="list-style-type: none"> - aktivnog slobodnog vremen - zdravog življenja - rekreacije - sportske karijere - identifikuje određene društvene vrijednosti slobodno izabrane aktivnosti /igre . <p>Jedinica 2 . Pomoćne aktivnosti / igre</p> <p>Učenik će moći da :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▫ Zadovolji svoje potrebe za aktivnošću / igrom , za koju se posebno interesuje ; ▫ Efikasno iskoristi čas fizičkog vaspitanja (bez mnogo sjedenja na klupi) ; ▫ Podigne samim tim aktivnost na viši nivo ; ▫ Zadovolji svoju potrebu za slobodom izbora (za slobodnom aktivnošću / igrom koja neće biti „ opterećena „ , ocjenom) ; <p>Jedinica 3 . Zaokruživanje atletskih disciplina</p> <p>Učenik će moći da :</p> <ul style="list-style-type: none"> - sazna , na kraju školovanja , kakve su mu sposobnosti , znanje i vještine veza – ne za atletske discipline koje su kontinuirano praćene, vrednovane i ocjenjivane tokom školovanja. - unaprijedi rezultat u odnosu na ranije provjere .

- osjeti zadovoljstvo ostvarenim nivoom tj. postignutom normom .
- da dobije sliku o sebi kroz „kraljicu sportova „, - praćenu, evidentiranu i na kraju školovanja , kroz karton (u kom se vodila evidencija) , predatu učeniku u trajno vlasništvo .

Jedinica 4 . Zaokruživanje fizičkih sposobnosti (dijagnostike)

Učenik će moći da :

- sazna na kojem su nivou njegove psiho- fizičke sposobnosti :

- snage
- izdržljivosti
- brzine
- spretnosti
- okretnosti
- fleksibilnosti – gipkosti

- antropometrijske dimenzije (visinu i težinu), i to na kraju srednje škole .
- sazna na osnovu kontinuiranog vođenja dnevnika (kartona fizičkog razvitka), kako kotiraju i kako su se kretale njegove psiho – fizičke sposobnosti od I do IV raz.
- rezultate (na kartonima ili drugačije) poneše sa sobom .

SMJERNICE

Jedinica 1

Ovo je u suštini nastavak prethodnog modula (br . 7) . Od svakog učenika tražiti da se izjasni (opredijeli) za aktivnost / igru . Možete se držati ankete sa početka modula br. 7 – izbor izvršiti pomoću najviše tri

aktivnosti / igre . Može se zamijeniti po važnosti i zastupljenosti teorija , tehnika i taktika izborne sportske aktivnosti / igre sa pomoćnom aktivnosti / igrom , koja u ovom modulu može postati primarna .

Dozvoljene su kombinacije s obzirom na uslove škole .

I dalje važi da angažovanost učenika u sport . klubovima može uticati na ocjenu ne samo iz odnosa učenika prema fizičkoj kulturi nego i konkretnе izabrane aktivnosti / igre .

Suština ove jedinice je da se učeniku da ocjena , kad je u pitanju segment sport . - tehnička dostignuća, iz onog što učenik želi.

Prilikom ocjenjivanja vratite se na određeni modul i vidite šta se , u okviru određene jedinice i određenog nivoa, traži kao rezultat učenja .

Npr . ako je u pitanju Modul 1 – Odbojka – Jedinica 3 . i 4 . – Nivo I , pogledajte koji su rezultati učenja koje se traže za taj nivo. Procjena (izbor) nivoa može biti obostrana između nastavnika i učenika .

Ukoliko se učenik slaže sa ocjenom iz navedenog kao primjer modula , ta mu se ocjena može prenijeti u Modul 8 – Jedinica 1 . Naravno ako se procijeni ista (na istom nivou) usvjenost znanja i vještina . Ako se učenik ne slaže sa ocjenom od ranije (primjer Modula 1) ili se ispostavi napredak – nazadak ,izvršiti novo praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje . Sa ovakvim pristupom nastavnik omogućava učeniku samoocjenjivanje.

Ukazivati kroz praktičan rad na vrijednosti slobodno izabrane sportske aktivnosti / igre – u smislu održavanja kondicije , redukcije potkožnog masnog tkiva, zdravog korištenja slobodnog vremena i druženja.

Jedinica 2.

Hoćete li se složiti da je nekad veći problem šta sa učenicima na klupi a ne sa onima , trenutno angažovanim . Ukoliko se sprovedenom anketom iskristališe jedna sport . aktivnosti /igra , onda nam odlučivanje o pomoć . aktivn. / igri neće predstavljati nikakav problem . Ako se jave 2-3 onda to radimo u homogenim grupama .

Pomoćnu aktivnost / igru smo zamislili iz više razloga :

- učenici su angažovani;
- podižete efektivnost časa ;
- sprečavate monotoniju – zasićenost samo jednom aktivnošću / igrom ;
- lakoća organizacije npr . – dok jedna grupa radi u sali košarku , na vanjskom terenu se može odvijati mali fudbal ili ženska grupa jedno – muška drugo ili jedan čas ide jedna grupa vani drugi čas ona koja prethodni nije , ili jedni igraju odbojku drugi rade vježbe snage i sl .
- Pomoćna aktivnost na ovaj način organizovana nije nam nepoznata .
- Pomoćna aktivnost se može dati i u slučaju zasićenosti izbornom aktiv . / igrom (planirane u određenom modulu) i to za cijeli razred, za neki period .

Jedinica 3

Nastavljate u suštini Jedinicu 1(modula br. 7) .

Koristiti već razrađene norme od prije (za izabrane discipline) . Norme možete nakon više puta

višegodišnjeg praćenja rezultata sami izraditi ili koristiti norme koje oglasi fakultet ili pedagoški zavodi .

Ovim stavlјate učenika u situaciju da osjeti zadovoljstvo postignutim a sebe opet, oslobađate ocjenjivanja (prije navedeno učeničko samoocjenjivanje).

Jedinica 4

Testiranje psiho– fizičkih sposobnosti, dijagnostiku, sprovesti po tehnologiji za koju ste se odlučili još u Modulu 1 – - Jedinica 1 .

Treba istražati na bateriji testova kroz sve razrede , bilo da se radi po starom sistemu (iz brošure „ Školska sportska značka „) ili po novom („ Eurofit „)sistemu . Konsultovati literaturu , usta – nove (fakultete – ped . zavode) . Sprovesti mjerjenje – dijagnostiku , ne morate na posebnim časovima nego kao pomoćnu aktivnost (npr . na jednom času izmjerite snagu – drugom brzinu i tako redom , dok učenici ili igraju košarku – basket ili odbojku) .

Omogućiti uvid u evidenciju i istu predati učeniku u njegovo vlasništvo na kraju školovanja . Vi imate to evidentirano u dnevnicima rada za nastavu fizičkog vaspitanja (tjelesne kulture – tjelesnog odgoja), a možete , po najnovijem to sve pohraniti u folder tj. u kompjutersku memoriju .

INTEGRACIJA

- informatika – statistika
- kondicija - nutricionistika
- biologija – fizika
- sportska društva i klubovi

IZVORI

Oprema – za izvršenje modula treba biti dostupna školi , saradnja sa drugim školama (zbog uslova ili takmičenja i sl .)

Literatura – prepuštena svakom nastavniku u zavisnosti od izbora – možemo preporučiti :

- Školska sportska značka (prof. dr Đorđe Najšteter i mr Manojlo Čalija)
  - „ Eurofit „

- Atletika (mr Nusret Smajlović i dr Milan Babić – Sarajevo , 1998)

- Tjelesni i zdravstveni odgoj I – IV (Milica Bešević, Sarajevo ,1997)

- Testiranje i mjerjenje u sportu (dr Branimir Mikić , Tuzla ,1999)

Raspored – fleksibilnost u rasporedu je neophodna zbog saradnje sa navedenim ustanovama i saradnicima.

Finansije – pokriva škola ili osnivač (opština).

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje vršiti za vrijeme redovne nastave i vannastavnih aktivnosti u okviru škole.

Obratiti pažnju na ocjenjivanje sva tri segmenta ocjene :

- sportsko – tehnička dostignuća ;
- fizičke sposobnosti ;
- odnos učenika prema fizičkoj kulturi

Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama ocjenjivanja i kriterijumima – normama

Tabelarni pregled važnosti tematskih jedinica i tehnika ocjenjivanja :

Važnost	Naziv tematske jedinice	Dnevnik	Intervju	Praktičan ispit
40 %	Terija , tehnika i takтика samo-izborne akti . / igre		■	■
20 %	Atletska mjerena	■		■
20 %	Mjerena fizičkih sposobnosti	■		■
20 %	Odnos učenika prema fizičkoj kulturi (pomoćna aktivnost)	■	■	

Dnevnik – Antropometrijske dimenzije i motoričke sposobnosti (karton fizičkog razvitka , učenički dnevnik fiz . sposobnosti) ;

- Praćenje normi u atletskim disciplinama ;
- Dnevnik rada (prisutnost , zalaganje)
- Bavljenje sportom – karijera – saradnja – organizacije na lokalnom nivou .

Intervju - Teoretska znanja (pravila igre – principi igre) ;

- Suđenje , higijena , disciplina ;

- Ishrana i sport ;
- Prednosti bavljenja sportom na zdravje i život uopšte ;
- Promovisanje sporta na lokalnom nivou .

Praktičan ispit :

- 1.) Tehnika i taktika slobodno izabrane aktivnosti / igre – primjenjivost , svrshodnost ;
- 2.) Procjena motoričkih sposobnosti (tablice)
- 3.) Atletske discipline (norme)

Način unošenja ocjene u dnevниke (prijedlog) : M 1/3 = 4 (OCJENA) ili M 1/3 = 4; M 2/2 = 3 (- // -)

M – znači modul ; I ; II ili veliko 1 ; 2 – znači broj modula; /3 ; /2 – znači broj tematske jedinice unutar modula .

Mogu se spojiti (izvesti 1 ocjena) od procjene motoričkih sposobnosti i atletskih disciplina – npr. M 8 / 3 i 4 = 5 i sl .

NAPOMENA

U toku realizacije nastavnih sadržaja dopušta se nastavniku da u skladu sa interesom učenika , uslovima rada i drugim elementima koji utiču na realizaciju sadržaja ovih modula , odredi broj nastavnih sati u okviru kojih će realizovati pojedine jedinice . U obaveznim mjesecnim planovima rada i pripremama temeljnije razraditi svaku od nastavnih jedinica sadržajem rada i organizaciono – metodskim napomenama .

Još jednom, vezano za 7 i 8 modul , treba napomenuti – za **izborni program** treba sprovesti anketu među učenicima a Vi ste ti koji će , procjenom sadržaja (nastavnih jedinica) koje možete raditi (a što zavisi od osnovnih sredstava i sitnog inventara vezano za nastavu fizičkog / tjelesnog) .

Slobodan izbor aktivnosti / igre vrši (odlučuje) učenik . Na Vama je da , rukovodeći se željama svakog učenika , se odlučite za aktivnost / igru koja „ dobije najviše glasova „ . Ali kad je u pitanju ocjenjivanje onda ocjenite svakog učenika iz onog što je izabrao . Ako učeniku ponudite (prethodno procijenite) ocjenu iz prijašnjih modula – jedinica , sa kojom se učenik slaže – prepisite je . Rezultati učenja kroz većinu modula – jedinica su ideja vodilja – ključ razrade ocjenjivanja.

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Fakultet sporta i tjelesnog odgoja/nastavnički fakultet, odsjek za tjelesni odgoj i sport/fizičku (tjelesnu) kulturu, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor tjelesnog odgoja i sporta ili drugim stručnim zvanjem gdje je tjelesni odgoj i sport/fizička (tjelesna) kultura glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
2. Fakultet sporta i tjelesnog odgoja/nastavnički fakultet, odsjek za tjelesni odgoj i sport/fizičku (tjelesnu) kulturu, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju (240 ECTS) i stečenim stručnim zvanjem bachelor tjelesnog odgoja i sporta ili drugim stručnim zvanjem gdje je tjelesni odgoj i sport/fizička (tjelesna) kultura glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

INFORMATIKA

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Informatika
MODUL	Osnove racunarskih sistema
REDNI BROJ	1
ŠIFRA MODULA	OP- 5-01
SVRHA MODULA	
Učenik će biti osposobljen za rad na računaru, korištenju računara u školi kao alata za učenje i korištenju računara van škole.	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
Minimalno ali ne i neophodno poznavanje engleskog jezika	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> - da ohrabri učenike da steknu vještine rada na računaru, - da razviju sposobnost samostalnog rada, - da razviju potrebu rada u grupi, - da steknu odnos prema opremi, - da steknu potrebu za daljim učenjem i nadogradnju znanja, - da ohrabri učenike za primjenu novih tehnologija i komunikacija, - da nauče pravilnu upotrebu računara. 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Računarski sistemi 2. Operativni sistem 3. Rad sa datotekama 4. Primjena osnovnih (gotovih) programa 	
REZULTATI	
<p>1.Računarski sistemi</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Identifikuje potrebu za radom na računaru 1.2. Prepozna osnovne komponente računara 1.3. Rukuje osnovnim komponentama računara 1.4. Objasni termine "hardware" i "software" 1.5. Poveže osnovne komponente računara 1.6. Izvede uključivanje-isključivanje računara 1.7. Objasni i prepozna jedinice kapaciteta <p>2.Operativni sistem (OS)</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Definiše ulogu OS-a 2.2. Nabroji vrste OS-a 2.3. Objasni osnovne karakteristike OS Windows 95/98/2000 2.4. Rukuje Windows radnim prostorom: <ul style="list-style-type: none"> - desktop, - ikone, - start, open/close aplikacija - rad sa prozorima - shut down 	

3.Rad sa datotekama

Učenik će biti sposoban da:

- 3.1. Definiše ulogu Windows Explorera
- 3.2. Objasni radni prostor Windows Explorera
- 3.3. Identificuje memoriske uređaje
- 3.4. Objasni pojam datoteke
- 3.5. Objasni potrebu za folderom
- 3.6. Napravi prvi folder
- 3.7. Napravi prvu datoteku (u Notepad-u ili Wordpad-u)
- 3.8. Sačuva datoteku
- 3.8. Kopira dokument (sa/na A:, C:...)
- 3.9. Otvari dokument
- 3.10. Obriše dokumet
- 3.11. Obriše folder

4. Primjena gotovih programa

Učenik će biti sposoban da:

- 4.1. Rukuje programom Calculator
- 4.2. Rukuje programom za crtanje Paint
- 4.3. Rukuje programom za pisanje NotePad ili WordPad
- 4.4. Sačuva dokument (Save, Save As)
- 4.5. Izvede rad u više programa istovremeno (multitasking)
- 4.6. Napredna upotreba Explorera

SMJERNICE

Smjernice

- 1.1. Da učenici kažu/napišu svoje potrebe za upotrebotu računara i zaključe glavne, Video/LCD/folije
- 1.2.–1.6. Računar za vježbu - rastaviti i sastaviti uz objašnjenje osnovnih komponenti
- 1.7. Dati tabelu SI - jedinica i uporediti sa jedinicama u IT (bit, Byte, KB, MB...)
- 2.1. Prikazati "vezu" funkcija mozga i OS-a
- 2.2. Razvoj IT i OS 1970-2000.
- 2.3. Video/LCD/folije - prikaz
- 2.4. Da učenici identifikuju svoj radni sto kod kuće i uporede sa radnim prostorom OS Windows
- 3.1. - 3.3. Da učenici nabroje memoriske uređaje kod kuće (video i audio kasete i sl.), pronađu sličnost i razlike sa računarskim memoriskim uređajima (hard disk, disketa, CD Rom, zip...) Ukažati na razlike memorije RAM-a i čvrstog diska i kasnije vezati za komandu Save.
- 3.4. Da učenici nabroje datoteke koje svakodnevno koriste (knjige, časopise, pjesme, sveske...), ukazati na vezu sa datotekama na računaru i način prikaza
- 3.5.i 3.6. Video/LCD/folije prikaz kućnih "foldera" (ladica u stolu, polica...), objasniti stablo i organizaciju foldera u računaru
- 3.7. - 3.11. Vježbom pokazati navedene operacije i upozoriti na mogućnost greške i uništenja OS-a, aplikacija i dokumenata
- 4.1. Upoređivanje ručnog kalkulatora i rada sa kalkulatorom na računaru
- 4.2. i 4.3. Video/LCD/folije - prikaz savremene primjene, vježbe: omiljeni crtež i prvi tekst
- 4.4. Vježbe New/Open/Save/Save as/
- 4.5. Analizirati rad u više programa u OS Windows
- 4.6. Objasniti alate Explorera (find, undo, edit, view..)

INTEGRACIJA

Integracija:

- modul se integriše sa predmetima stručno-teorijske nastave i praktične nastave,
- modul se integriše sa opšteobrazovnim predmetima prirodnih nauka (matematika, fizika, hemija...) i stranim jezicima.

IZVORI

Neophodna sredstva i izvori su:

- računarski kabinet sa 15 računara,
- računar u dijelovima sa svim komponentama,
- video/LCD/grafoskop,

- knjige,
- stručni časopisi,
- web stranice,
- posjete.

OCJENJIVANJE

- način ocjenjivanja u okviru školskih propisa,
- dvije (2) metode ocjenjivanja,
- učenici moraju znati metode i kriterije ocjenjivanja,
- učenici moraju ostvariti 50% minimalnog znanja,
- praktično ispitivanje, 75% ocjene traje 1h, 3 zadatka,
- pismeno ispitivanje, 25% ocjene, traje 45 min, 15 pitanja,
- formiranje ocjene:

dovoljan 50-60%

dobar 61-80%

vrlodobar 81-90%

odličan 91-100%

MODUL PRIPREMO/LA (RADNA GRUPA)

U izradi modula učestvovala je radna grupa nastavnika informatike sa teritorija Federacije BiH i Republike Srpske.

Nastojali smo ponuditi sadržaje koji motivišu učenika za rad sa računarom, podstiču svakodnevnu komunikaciju u procesu nastave i mogu se primijeniti u svim zanimanjima.

Prednost ovakvog nastavnog plana i programa je fleksibilnost, što znači da nastavnik ima slobodu prilagoditi ga nivou znanja učenika i vršiti određene korekcije ukoliko se ukaže potreba (redoslijed ili naziv jedinica) u okviru modula.

Smjernice i izvori za nastavnike su sugestije koje mogu biti od koristi ali nisu isključive.

Preporuka nastavnicima koji budu radili po ponuđenim modulima je, da u procesu njihove implementacije, vode zabilješke o njihovim prednostima i nedostacima i dostave ih nadležnim ministarstvima.

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Informatika
MODUL	Poslovna primjena računara (standardna primjena računara)
REDNI BROJ	2
ŠIFRA MODULA	OP-5-02
SVRHA MODULA	Poslovna primjena računara (standardna primjena računara)
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Potrebno osnovno znanje iz računarskih sistema (modul I)
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> -da steknu vještine za poslovnu primjenu računara, -da razviju sposobnost samostalnog rada, -da razviju potrebu rada u grupi, -da steknu sposobnost korištenja gotovih aplikacija, -da steknu potrebu za dalje učenje i nadogradnju znanja, -da razviju sposobnost samoposlovanja, -da nauče pravilnu upotrebu računara.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tekst procesor - MS Word 2. Obrada tabela - MS Excel
REZULTATI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tekst procesor - MS Word Učenik će biti sposoban da: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Identificuje softver i pristup softveru 1.2. Ukucava tekst 1.3. Uređuje tekst 1.4. Izvršava formatiranje teksta 1.5. Isijeca i lijepi tekst 1.6. Briše i ispravlja tekst 1.7. Pretražuje tekst 1.8. Otvara i sačuva dokument 1.9. Uradji šablon (template) 1.10. Priprema dokumente za štampu 1.11. Izlazi iz aplikacije 2.Obrada tabela - MS Excel Učenik će biti sposoban da: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Identificuje softver i pristup softveru 2.2. Definiše osnovne pojmove ćelija, red, kolona 2.3. Adresira ćeliju 2.4. Unosi podatke 2.5. Formatira ćelije 2.6. Unosi formule 2.7. Umeće i briše redove/kolone 2.8. Formira okvire-bordere 2.9. Koristi osnovne funkcije (SUM, AVERAGE..) 2.10. Izrađuje grafikone 2.11. Otvara i čuva tabelu 2.12. Priprema tabelu za štampu 2.13. Izlazi iz aplikacije
SMJERNICE	<ul style="list-style-type: none"> -navesti primjenu teksta procesora, -obratiti pažnju na položaj tastature, tijela i ruku za duži rad, -pripremiti tekstove za vježbu iz struke/budućeg posla, -navesti primjenu programa za obradu tabela, -obratiti pažnju na položaj tastature, tijela i ruku za duži rad, -pripremiti tekstove za vježbu iz struke - budućeg posla, -grafički prikaz uspjeha učenika.

INTEGRACIJA

- modul se integriše sa predmetima stručno-teorijske nastave,
- modul se integriše sa svim opšteobrazovnim predmeta.

IZVORI

Neophodna sredstva i izvori su:

- računarski kabinet sa 15 računara,
- računar u dijelovima sa svim komponentama,
- video/LCD/grafoskop,
- knjige,
- stručni časopisi,
- web stranice,
- posjete.

OCJENJIVANJE

- način ocjenjivanja u okviru školskih propisa,
- dvije (2) metode ocjenjivanja,
- učenici moraju znati metode i kriterije ocjenjivanja,
- učenici moraju ostvariti 50% minimalno znanja,
- praktično ispitivanje, 80% ocjene traje 2h, 4 zadatka,
- pismeno ispitivanje, 20% ocjene, traje 45 min, 15 pitanja,
- formiranje ocjene:
dovoljan 50-60%
dobar 61-80%
vrlo dobar 81-90%
odličan 91-100%

MODUL PRIPREMO/LA (RADNA GRUPA)

U izradi modula učestvovala je radna grupa nastavnika informatike sa teritorija Federacije BiH I Republike Srpske.

Nastojali smo ponuditi sadražaje koji motivišu učenika za rad sa računarom, podstiču svakodnevnu komunikaciju u procesu nastave i mogu se primjeniti u svim zanimanjima.

Prednost ovakvog nastavnog plana i programa je fleksibilnost, što znači da nastavnik ima slobodu prilagoditi ga nivou znanja učenika I vršiti određene korekcije ukoliko se ukaže potreba (redoslijed ili naziv jedinica) u okviru modula.

Smjernice i izvori za nastavnike su sugestije koje mogu biti od koristi ali nisu isključive.

Preporuka nastavnicima koji budu radili po ponuđenim modulima je da u procesu njihove implementacije vode zabilješke o njihovim prednostima I nedostacima I dostave ih nadležnim ministarstvima.

Autori

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

NAPOMENA

Profil stručne spreme nastavnika

Nastavni predmet: Informatika

- diplomirani inžinjer elektrotehnike, smjer informatike i računarstva,
- profesor matematike, smjer matematika sa informatikom,
- profesor informatike,
- profesori drugih predmeta koji su završili dvogodišnji kurs informatike na elektrotehničkom ili drugom fakultetu.

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Informatika
MODUL	Računarske komunikacije
REDNI BROJ	3
ŠIFRA MODULA	OP-5-3
SVRHA MODULA	Učenik će biti osposobljen za rad na računaru, korištenju računara u školi kao alat za učenje i korištenju računara van škole
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Potrebno znanje iz Modula I i barem minimalno poznavanje engleskog jezika
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Sticanje vještina korištenja javnih biblioteka i mrežnih resursa - Da razviju sposobnost samostalnog rada - Da razviju potrebu rada u grupi - Da steknu odnos prema opremi - Da steknu potrebu za dalje učenje i nadogradnju znanja - Da ohrabri učenike za primjenu novih tehnologija i komunikacija - Da nauče pravilnu upotrebu računara
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Računarske mreže 2. Mrežni servisi 3. Elektronska pošta 4. WEB servis
REZULTATI	<p>Jedinica 1- Računarske mreže Učenik će biti sposoban da: 1.1 zna potrebe za umrežavanjem računara 1.2 nabroji neophodnu opremu za povezivanje računara definiše osnovne tremine (server, radna stanica, klijent, provajder, nalog, ...)</p> <p>Jedinica 2 – Mrežni servisi Učenik će biti sposoban da: 2.1 pristupi udaljenoj datoteci 2.2 koristi mrežni štampač 2.3 zna prava na mreži</p> <p>Jedinica 3 – Elektronska pošta Učenik će biti sposoban da: 3.1 da definiše osnovne termine 3.2 pokrene potreban softver 3.3 napiše/pošalje e_mail 3.4 primi/pročita e_email 3.5 koristi antivirususu zaštitu</p> <p>Jedinica 4 - WEB servis Učenik će biti sposoban da: Definiše osnovne termine 4.1 pokrene potreban softver 4.2 pristupi web prezentaciji 4.3 koristi osnovne Web servise (pretraživanje, uzimanje datoteka, komuniciranje,...) 4.4 koristi zaštitni softver</p>
SMJERNICE	<p>Jedinica 1. Učenicima ukazati na potrebu pravilne upotrebe računara: položaj tastature, tijela i ruku za duži rad kao i podešavanje parametara monitora. 1.1. Da učenici kažu potrebe za umrežavanjem računara i zaključe glavne</p>

1.2. Da učenici nacrtaju svoje viđenje mreže.

Izvesti vježbu umrežavanja

Jedinica 2.

2.1 – 2.3 proširivanje znanja iz OS Windows 9x iz oblasti mreža

Jedinica 3.

.1-3.5 posjeta lokalnom provajderu:

- otvaranje naloga,
- vježbe razmjene pošte
- upozoriti na štete od virusa

Jedinica 4.

Posjeta lokalnom provajderu:

- rad na WEB_u
- posjeta prezentacijama iz oblasti struke
- uloga pretraživača
- Formirati nekoliko grupa učenika i organizovati komunikacije među njima ili drugim školama

INTEGRACIJA

- Modul se integriše sa predmetima stručno-teoretske nastave i praktične nastave

Modul se integriše sa opšteobrazovnim predmetima prirodnih nauka (matematika, fizika, hemija,...) i stranog jezika.

IZVORI

Neophodna sredstva i izvori su:

- računarski kabinet sa 15 računara
- računar u dijelovima sa svim komponentama
- Video/LCD/Grafoskop
- Knjige
- Stručni časopisi
- Web stranice
- Posjete

OCJENJIVANJE

- Način ocjenjivanja u okviru čkolskih propisa
- Dvije (2) metode ocjenjivanja
- Učenici moraju znati metode i kriterijume ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti 50% minimalno znanja
- Praktično ispitivanje 80% ocjene traje 1h, 3 zadatka
- Pismeno ispitivanje 20% ocjene, traje 45 min, 15 pitanja
- Formiranje ocjene:
dovoljan 50-60%
dobar 61-80%
vrlodobar 81-90%
odličan 91-100%

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)

U izradi modula učestvovala je radna grupa nastavnika informatike sa teritorija Federacije BiH i Republike Srpske.

Nastojali smo ponuditi sadržaje koji motivišu učenika za rad na računaru, podstiču svakodnevnu komunikaciju u procesu nastave i mogu se primjeniti u svim zanimanjima.

Prednost ovakvog nastavnog plana i programa je fleksibilnost, što znači da nastavnik ima slobodu prilagoditi ga nivou znanja učenika i vršiti određene korekcije ukoliko se ukaže potreba (redoslijed ili naziv jedinica) u okviru modula.

Smjernice i izvori za nastavnike su sugestije koje mogu biti od koristi ali nisu isključive.

Preporuka nastavnicima koji budu radili po ponuđenim modulima je da u procesu njihove implementacije vode zabilješke o njihovim prednostima i nedostacima i dostave ih nadležnim Ministarstvima.

IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)

Zaključak

Program je pravljen kao vježba primjene modula u izradi NPP i kao takav podložan je izmjenama.

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Informatika (za sva zanimanja koja imaju 4 modula informatike)
MODUL	Uvod u stručnu primjenu računara
REDNI BROJ	04
ŠIFRA MODULA	OP-5-05
SVRHA MODULA	Ovaj modul je dizajniran za učenike koji se obrazuje za različite struke gdje je potrebno znanje korištenja osnovnih alata za obradu crteža (Sekcija A) i za obradu baza podataka (Sekcija B)
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Potrebno osnovno znanje iz računarskih sistema.(Modul I)
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Sticanje vještina za primjenu računara u struci - Da razviju sposobnost samostalnog rada - Da razviju potrebu rada u grupi - Da steknu sposobnost korištenja gotovih aplikacija - Da steknu potrebu za dalje učenje i nadogradnju znanja - Da razvija sposobnost samoposlovanja - Da nauče pravilnu upotrebu računara
JEDINICE	
SEKCIJA A	OBRADA CRTEŽA NA RAČUNARU
SEKCIJA B	OBRADA BAZE PODATAKA
REZULTATI	
SEKCIJA A	OBRADA CRTEŽA NA RAČUNARU
Učenik će biti sposoban da:	
1.1 pokrene potreban softver	
1.2 prepozna osnovne grafičke pojmove	
1.3 podesi radno okruženje	
1.4 primpremi prostor za crtanje	
1.5 crta osnovne grafičke elemente	
1.6 zna sačuvati i odštampati crtež	
1.7 zna umetnuti tekst u grafičko okruženje	
1.8 zna učitati gotove crteže i slike	
1.9 zna osnovne manipulacije objektima	
zna povezati sa drugim programima	
SEKCIJA B	
OBRADA BAZE PODATAKA	
Učenik će biti sposoban da:	
1. Definise osnovne pojmove	
1.1 definiše bazu podataka, slog, polje, podatak, informaciju	
2. Planira izradu baze podataka	
2.1 planira broj polja u tabeli, startuje program baze	
2.2 odabere osnovne naredbe za kreiranje baze podataka	
2.3 da opiše polja baze: ime polja, tip polja, dužinu polja	
2.4 da odredi primarni ključ	
2.5 da izvrši modifikaciju strukture tabele	
3. Da radi sa podacima	
3.1 pristupi tabeli za unos,	
3.2 izvrši kretanje kroz tabelu,	
3.3 unese podatke	

- 3.4 briše podatke
- 3.5 ispravlja ili mijenja podatke
- 3.6 ažurira podatke
- 4. Koristi bazu podataka
- 4.1 kreira izvještaj
- 4.2. pretražuje bazu prema zadatom uslovu korišćenjem operatora AND, OR sastaviti odgovarajuće makroe

SMJERNICE

SEKCIJA A

Učenicima ukazati na potrebu pravilne upotrebe računara: položaj tastature, tijela i ruku za duži rad kao i podešavanje parametara monitora.

- 1.1 objasniti savremene mogućnosti računara u grafici i dati primjere softvera
- 1.2 iz matematike ponoviti osnove geometrije
- 1.3 podešavanje lenjira, plate boja, palete alata
- 1.4 veličina i orijentacija papira, razmjer, mjere, mreža, pomoćne linije i ostali parametri
- 1.5 crtanje duži, izlomljenih linija, slobodnom rukom, pravougaonika, kvadrata, elipse i kruga
- 1.6 ponoviti komande SAVE i PRINT
- 1.7 umetanje naslova, ukrasnog teksta i simbola
- 1.8 učitavanje crteža i slika iz drugih programa i biblioteka
- 1.9 premještanje, brisanje, kopiranje, poništavanje akcije, popunjavanje bojom, rotacija objekata
- 1.10 snimanje crteža u drugi format, kopiranje u drugi program (pr. MS Word ,....)

SEKCIJA B

Učenicima ukazati na potrebu pravilne upotrebe računara: položaj tastature, tijela i ruku za duži rad kao i podešavanje parametara monitora.

Vrlo kratko dati odgovarajuće definicije

1. Predložiti učenicima da za odabrani primjer baze podataka praktično provedu postupke navedene pod rezultatima učenja.
2. Treba omogućiti učenicima da u praktičnom radu sa računarom usvoje rezultate učenja koristeći ranije kreiranoj tabelu.

Sve navedene rezultate učenja učenici treba da usvoje kroz praktičan rad I primjenu gotovih baza podataka iz struke

INTEGRACIJA

Modul se integriše sa predmetima stručne nastave

IZVORI

Neophodna sredstva i izvori su:

- računarski kabinet sa 15 računara
- računar u dijelovima sa svim komponentama
- Video/LCD/Grafoskop
- Knjige
- Stručni časopisi
- Stručni primjeri

OCJENJIVANJE

- Način ocjenjivanja u okviru školskih propisa
- Učenici moraju znati metode i kriterijume ocjenjivanja
- Učenici moraju ostvariti 50% minimalno znanja
- Praktično ispitivanje 100% ocjene traje 2h, 3 zadatka
- Formiranje ocjene:
Dovoljan 50-60%
dobar 61-80%
vrlodobor 81-90%
odličan 91-100%

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1.Nastavnički fakultet/pedagoška akademija, odsjek za informatiku, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor informatike ili drugim stručnim zvanjem gdje je informatika glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;

2.Nastavnički fakultet/pedagoška akademija, odsjek za informatiku, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju (240 ECTS) i stečenim stručnim zvanjem bachelor informatike ili drugim stručnim zvanjem gdje je informatika glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent;

3.Nastavu iz ovog nastavnog predmeta mogu izvoditi lica koja imaju sljedeća stručna zvanja i koji imaju položenu pedagoško-psihološku i metodičko-didaktičku grupu predmeta:

1.Prirodno-matematički fakultet:

- Diplomirani matematičar-informatičar;
- Magistar softverskog inžinjerstva;
- Magistar matematike, nastavnički smjer;
- Magistar matematičkih nauka, smjer teorijska kompjuterska nauka;

2. Elektrotehnički fakultet:

- Diplomirani inžinjer elektrotehnike – smjer informatika i računarstvo ili visoko obrazovanje prvog ciklusa (koje se vrednuje sa 240 ECTS bodova), drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja.

3. Fakultet informacionih tehnologija:

- Bakalaureat/bachelor – inžinjer informacionih tehnologija (240 ECTS)

HISTORIJA

PORODICA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja I četverogodišnja zanimanja zanimanja
PREDMET	HISTORIJA
MODUL	<i>BiH od V stoljeća p.n.e. do XIX stoljeća</i>
REDNI BROJ	1
ŠIFRA MODULA	IV-12,11,21-OP-06-02
SVRHA MODULA	Modul je dizajniran tako da omogućava upoznavanje historijskog razvoja BiH u periodu od vremena austro-ugarske vladavine do perioda poslije II svjetskog rata.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojena znanja iz historije I modula
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> -razvijanje interesovanja o poznavanju historijskih činjenica - upoznavanje učenika sa dešavanjima tokom austro-ugarske vladavine, I svjetskog rata, poslije I svjetskog rata i II svjetskog rata -razvijanje sposobnosti analiziranja dešavanja u svijetu poslije II svjetskog rata - razvijanje analitičkog pristupa određenom problemu -ravljanje sposobnosti argumentovane odbrane mišljenja i korištenja historijskih činjenica.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. BiH u Antičko vrijeme 2. BiH u srednjem vijeku 3. BiH za vrijeme Osmanske vladavine 4. Kraj Osmanske vladavine
REZULTATI	<p>Jedinica 1. Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizira stanje u BiH pred austro-ugarsku okupaciju -objasni razloge okupacije -interpretira uspostavu austro-ugarske vlasti u BiH <p>Jedinica 2. Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razlikuje uzrok i povod I svjetskog rata -interpretira tok I svjetskog rata na balkanskom ratištu -objasni kraj I svjetskog rata - interpretira ulazak BiH u sastav kraljevine SHS i kraljevine Jugoslavije <p>Jedinica 3. Učenik će biti sposoban da zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da objasni položaj BiH pred početak I sv. rata -analizira okupaciju i podjelu zemlje od fašističkih zemalja -interpretira podatke o kojima je izvršen genocid nad Bošnjacima u II sv. ratu -nabroji sva zasjedanja ZAVNOBIH-a i AVNOJ-a na prostoru BiH u toku II sv. rata <p>Jedinica 4 Učenik će biti sposoban da zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizira podatke o ljudskim gubitcima i ratnim razaranjima u BiH u toku II sv. Rata -objasni položaj BiH u novoj Jugoslaviji -objasni period obnove zemlje
SMJERNICE	<p>Jedinica 1. -koristiti grafofolije sa prikazom Arhivskog materijala iz ovog perioda</p> <p>Jedinica 2. -objasniti peride pojedinih vladar kroz ovaj period i Bosni</p>

- ukazati na razlike između pojedinih vladara u odnosu na život naroda i BiH
- pojasniti kako se teritorijalno bosna širila

Jedinica 3.

- objasniti dolazak Osmanlija i promjene koje su se desile u vjerskom kulturnom i svakom drugom obliku života za vrijeme njihove vladavine

INTEGRACIJA

IZVORI

- udžbenik za prvi, drug, treći razred gimnazije, posebna poglavlja
- „Historija Bošnjaka“-Mustafa Imamović
- historijske karte

OCJENJIVANJE

- ocjenjivanje učenika sa najmanje tri metode,
- ocjenjivanje unutar škole,
- ocjenjivanje na osnovu dvije tehnike
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti min 50% svih rezultata učenja svim odabranim metodama ocjenjivanja

Razrada metoda:

1.intervju:

-verbalno ispitanje

-ispitanje na bazi jedan na jedan

-pitanja mogu biti struktuirana i nestruktuirana

-ocjenjivanje može biti od strane učenika ili nastavnika

-ocjenjivanje se može organizovati nakon grupnog rada učenika-analiziranja

-ocjenjivanje od strane učenika nakon grupnog rada učenika

-učenici trebaju biti upoznati sa kriterijima ocjenjivanja

-ocjenjivanje tokom trajanja modula

2. Test na kraju modula

-izvođenje thnike na kraju modula

-treba obuhvatiti sve tematske jedinice

-pitanja za test i bodovnaja treba unaprijed definisati

-bodovanje definisati na osnovu važnosti tematskih jedinica

-broj pitanja 10

-sistem pitanja: zaokruživanje tačnog odgovora, povezivanje pojmoveva, analiziranje, nabrojati, objasniti itd.

VAŽNOST

1. Test 50%

2. Intervju 50%

PROLAZNOST

dovoljan 2 50-60%

dobar 3 61-80%

vrlodobar 4 81-90%

odličan 5 91-100%

PORODICA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja zanimanja
PREDMET	Historija
MODUL	BiH od kraja XIX stoljeća, do kraja XX stoljeća
REDNI BROJ	2
ŠIFRA MODULA	IV-12,11,21-OP-06-02
SVRHA MODULA	Modul je dizajniran tako da omogućava upoznavanje historijskog razvoja BiH u periodu od vremena austro-ugarske vladavine do perioda poslije II svjetskog rata.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojena znanja iz historije I modula
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> -razvijanje interesovanja o poznavanju historijskih činjenica - upoznavanje učenika sa dešavanjima tokom austro-ugarske vladavine, I svjetskog rata, poslije I svjetskog rata i II svjetskog rata -razvijanje sposobnosti analiziranja dešavanja u svijetu poslije II svjetskog rata - razvijanje analitičkog pristupa određenom problemu -ravljanje sposobnosti argumentovane odbrane mišljenja i korištenja historijskih činjenica.
JEDINICE	<p>1. Bosna u Antičko vrijeme 2. Bosna u srednjem vijeku 3. Kraj osmanske vladavine u BiH</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1.</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizira stanje u BiH pred austro-ugarsku okupaciju -objasni razloge okupacije -interpretira uspostavu austro-ugarske vlasti u BiH <p>Jedinica 2.</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razlikuje uzrok i povod I svjetskog rata -interpretira tok I svjetskog rata na balkanskom ratištu -objasni kraj I svjetskog rata - interpretira ulazak BiH u sastav kraljevine SHS i kraljevine Jugoslavije <p>- Jedinica 3.</p> <p>Učenik će biti sposoban da zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da objasni položaj BiH pred početak I I sv. rata -analizira okupaciju i podjelu zemlje od fašističkih zemalja -interpretira podatke o kojima je izvršen genocid nad Bošnjacima u II sv. ratu -nabroji sva zasjedanja ZAVNOBIH-a i AVNOJ-a na prostoru BiH u toku II sv. rata <p>- Jedinica 4</p> <p>Učenik će biti sposoban da zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizira podatke o ljudskim gubicima i ratnim razaranjima u BiH u toku II sv. Rata -objasni položaj BiH u novoj Jugoslaviji -objasni period obnove zemlje
SMJERNICE	<p>Jedinica 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -koristiti stručnu literaturu i historijske karte -koristiti grafoскоп i druga sredstva u nastavi

- organizovati posjeteu gradskom muzeju
- koristiti crteže i slike
- aktivne nastavne metode:grupni rad učenika, moždana oluja, projekat, kviz, posjetilac u razredu
- uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 2.

- koristiti stručnu literaturu, historijsku enciklopediju i historijske karte
- koristiti grafskop i druga sredstva u nastavi
- organizovati posjeteu gradskom muzeju
- koristiti crteže i slike
- aktivne nastavne metode:grupni rad učenika, moždana oluja, projekat, kviz, posjetilac u razredu
- uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 3.

- koristiti stručnu literaturu , historijsku enciklopediju i historijske karte
- koristiti grafskop i druga sredstva u nastavi
- organizovati posjeteu gradskom muzeju
- koristiti crteže i slike
- aktivne nastavne metode:grupni rad učenika, moždana oluja, projekat, kviz, posjetilac u razredu
- uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 4.

- koristiti stručnu literaturu , historijsku enciklopediju i historijske karte
- koristiti grafskop i druga sredstva u nastavi
- organizovati posjeteu gradskom muzeju
- koristiti crteže i slike
- aktivne nastavne metode:grupni rad učenika, moždana oluja, projekat, kviz, posjetilac u razredu
- uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

INTEGRACIJA

Predmet: bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost modula br 04 šifra:III, IV-11-25-MJ-01-04

IZVORI

- udžbenik za prvi, drugi, treći razred gimnazije, posebna poglavljia
- „Historija Bošnjaka“-Mustafa Imamović
- historijske karte
- stručna literatura iz oblasti historije
- enciklopedija
- video zapis
- crteži, fotografije
- orientalni muzej
- orientalni institut
- grafoskop, multimedijalni projektor

OCJENJIVANJE

- ocjenjivanje učenika sa najmanje tri metode,
- ocjenjivanje unutar škole,
- ocjenjivanje na osnovu dvije tehnike
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti min 50% svih rezultata učenja svim odabranim metodama ocjenjivanja

Razrada metoda:

1.intervju:

- verbalno ispitivanje
- ispitivanje na bazi jedan na jedan
- pitanja mogu biti struktuirana i nestruktuirana
- ocjenjivanje može biti od strane učenika ili nastavnika
- ocjenjivanje se može organizovati nakon grupnog rada učenika-analiziranja

-ocjenjivanje od strane učenika nakon grupnog rada učenika
-učenici trebaju biti upoznati sa kriterijima ocjenjivanja
-ocjenjivanje tokom trajanja modula
2. Test na kraju modula
-izvođenje thnike na kraju modula
-treba obuhvatiti sve tematske jedinice
-pitanja za test i bodovnaja treba unaprijed definisati
-bodovanje definisati na osnovu važnosti tematskih jedinica
-broj pitanja 10
-sistem pitanja: zaokruživanje tačnog odgovora, povezivanje pojmoveva, analiziranje, nabrojati, objasniti itd.

VAŽNOST

1. Test 50%

2. Intervju 50%

PROLAZNOST

dovoljan 2 50-60%

dobar 3 61-80%

vrlodobar 4 81-90%

odličan 5 91-100%

NAPOMENA: Nastavni plan i progem za historiju koji slušaju u prvom razredu 2 časa sedmično

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	HISTORIJA
MODUL	OPĆA HISTORIJA STAROG I SREDNJEG VIJEKA EVROPA I SVIJET OD PRAHISTORIJE DO SREDINE XIX STOLJEĆA
REDNI BROJ	01
ŠIFRA MODULA	IV-46-OP-07-01
SVRHA MODULA	Program historije, zasnivanje na historijskoj nauci iz koje proizilaze sadržaji pomoću kojih se ostvaruje humanistička funkcija nauke - širenje historijskog znanja kao cilja obrazovanja, s jedne, i razvijanje naučno zasnovane historijske svijesti i historijskog mišljenja kao humanističkog cilja odgoja učenika, s druge strane. U tom sklopu treba i u nastavi historije u kontinuitetu ostvarivati univerzalne odgojne principe, koje je utvrdio Unesko (UNESCO).
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojena znanja iz historije primarnog obrazovanja.
CILJEVI	<p>Cilj izučavanja historije u I razredu srednje škole jeste da se učenici upoznaju sa historijskim fenomenima u razvoju ljudskog društva u svjetskim i evropskim okvirima i spoznaju tok i razvojni put kojim je ljudsko društvo prošlo kroz različite historijske epohе.</p> <p>Ciljevi nastave historije su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • da učenici steknu pravilnu predstavu o historiji kao nauci i nastavnom predmetu; • da sagledavanjem političkog, ekonomskog i kulturnog razvoja učenici steknu predstavu o glavnim fenomenima u razvoju čovječanstva u različitim historijskim epohama i o njihovim glavnim obilježjima; • da kod učenika razvije duh tolerancije i demokratsko pravo na različita mišljenja; • da kod učenika razvije spoznaju o okruženju u kojem živi i pomogne mu o boljem razumijevanju savremenog društva i njegove historijske uvjetovanosti, • da učenike osposobi za samostalno korištenje historijskih izvora, zasnovanih na naučno historijskim činjenicama; • da učenika upozna sa "zanatom" historičara i raznovrsnim izvorima saznanja.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. PRAHISTORIJA 2. STARI VIJEK PRVE CIVILIZACIJE 3. DRUŠTVO I DRŽAVA STARIH GRKA I RIMLJANA 4. EVROPA I ARAPSKI SVIJET U RANOM FEUDALIZMU 5. EVROPA I SVIJET U PERIODU RAZVIJENOG FEUDALIZMA 6. KAPITALISTIČKA PRIVREDA I KULTURA U OKVIRU FEUDALNOG DRUŠTVA 7. EVROPA U PERIODU OD XVIII DO POLOVINE XIX STOLJEĆA
REZULTATI	<p>1. PRAHISTORIJA</p> <p>Učenik treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se upozna sa zadatkom historije, da shvati mjesto i značaj historijskih izvora; se upozna sa nastankom i razvojem ljudskog društva u prehistoriji; shvati društvene odnose i neminovnost raspada rodovskog uređenja. <p>2. STARI VIJEK - PRVE CIVILIZACIJE</p> <p>Učenik treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • upozna područja nastanka prvih civilizacija, geografske karakteristike tih područja - upozna politička uređenja prvih robovlasičkih država starog Istoka, sa posebnim osvrtom na političko i društveno uređenje starog Egipta; • upozna kulturna dostignuća naroda starog Istoka - pismo, filozofija, umjetnost, književnost,

vjerska shvatanja.

3. DRUŠTO I DRŽAVA STARIH GRKA I RIMLJANA

Učenik treba da:

- upozna mjesto i vrijeme nastanka grčkih polisa, njihov međusobni položaj i odnose; na primjeru Sparte upozna aristokratski tip uređenja države, a na primjeru Atine shvati i objasni tip robovlasičke demokratije;
- upozna vrijeme i mjesto nastanka Makedonskog carstva;
- se upozna sa Rimskom državom kao najorganizovanijom robovlasičkom državom,
- se upozna sa historijom i razvojem Rimske države, njenim krizama, podjelom i propašću;
- se upozna sa krizom robovlasičkog društva, najezdom varvara i padom Rimskog carstva
- se upozna sa grčkom, helenističkom i rimskom kulturom.

4. EVROPA I ARAPSKI SVIJET U RANOM FEUDALIZMU

Učenik treba da:

- se upozna sa periodom velike seobe naroda, periodom ranog feudalizma, njegovim karakteristikama i stvaranjem država na tlu Zapadnog Rimskog carstva;
- se upozna sa historijom Vizantije, crkvenim raskolom i posljedicama istog;
- se upozna sa nastankom Islama i njegovim teritorijalnim širenjem;
- upozna kulturu ranog srednjeg vijeka kako evropsku tako i arapskog svijeta.

5. EVROPA I SVIJET U PERIODU RAZVIJENOG FEUDALIZMA

Učenik treba da:

- se upoznaju sa općim karakteristikama razvijenog feudalizma, društvenim pokretima i društvenim odnosima,
- upoznaju nastanak i razvoj gradova, gradske privrede i opći društveni napredak;
- se upozna sa društvenim pokretima i sukobima unutar feudalnog društva promjene na selu, seljački ustanci, sukobi gradova i feudalaca;
- upozna suštinu krstaških ratova kao vojnih, vjerskih i kolonizitorskog pokreta evropljana na bliski istok, posljedice krstaških pohoda.

6. KAPITALISTIČKA PRIVREDA I KULTURA U OKVIRU FEUDALNOG DRUŠTVA

Učenik treba da:

- se upozna sa nastankom i općim karakteristikama kapitalizma, pojmom manufakture,
- razvojem trgovine i bankarstva i pojmom prvo bitne akumulacije kapitala; upozna činjenice u vezi sa velikim geografskim otkrićima, kolonijalnim osvajanjima i posljedicama istih za Evropu i svijet u cijelini;
- shvati pokret Humanizma i Renesanse kao i pokret Reformacije na zbivanja u svijetu

7. EVROPA U PERIODU OD XVIII DO POLOVINE XIX STOLJEĆA

Učenik treba da:

- upozna bitna obilježja Industrijske revolucije u Engleskoj, promjene u strukturu stanovništva i pojavu ekonomskog liberalizma;
- se upozna sa Francuskom građanskom revolucijom, da shvati revoluciju kao obračun građanske klase sa feudalnim sistemom; upozna Napoleonova ratna osvajanja i posljedice toga;
- se upozna sa revolucionarnom 1848/49 godinom u Evropi;

SMJERNICE

Programom odabrani nastavni sadržaji historije u srednjoj školi usklađeni su sa programom historije u osnovnoj školi kako bi se osiguralo izučavanje historije ljudskog društva na principu koncentričnih krugova. Prilikom realizacije programskog sadržaja iz historije nužno je voditi računa o sljedećim zahtjevima:

1. Na prvom času školske godine, u svakom razredu treba učenike upoznati sa programom koji će se izučavati, načinom korišćenja udžbenika i priručnika, kao i sa korelativnim predmetima čiji pojedini sadržaji više strano doprinose ostvarivanju programa.
2. Svako tematsko područje treba realizirati tako da se istakne značaj, uloga i mogućnost sadržaja za ostvarivanje općih ciljeva i zadataka, odgoja i obrazovanja učenika, a posebno

ciljeva i zadataka nastave historije. Da bi se uspješno, efikasno i racionalno realizirali opći zadaci nastave historije treba planirati posebne ciljeve i zadatke svakog tematskog područja kako bi se kontinuirano, planski i sistematski ostvarili. Iz tako formulisanih ciljeva i zadataka pojedinih tematskih područja treba koncretizovati posebne ciljeve i zadatke svake nastavne jedinice.

3. Mada nastava historije, po pravilu, podrazumijeva prezentiranje gotovih naučnih rezultata, neophodno je da nastavnici, koristeći se pedagoškom teorijom i praksom, nastavu organiziraju tako da i do ovih naučnih rezultata učenici dolaze samostalno. Zato se u nastavi historije treba koristiti raznovrsnim izvorima saznanja kako bi se kod učenika razvijalo kritičko rasuđivanje i stvaralačko mišljenje.
4. Samim odabiranjem programskih sadržaja nije zagarantovana njihova naučna interpretacija. Sigurnost da se historija naučno interpretira je stručna sposobljenost nastavnika kako bi mogli da otklone slabosti nastave historije koje su se do sada ispoljavale.
5. U programu je dato naglašeno mjesto izučavanju razvoja i značaja kulture za svaku epohu. Međutim, pošto se kultura izučava i u drugim predmetima (Bosanski jezik i književnost, Likovna i Muzička kultura), u realizaciji programa treba voditi računa o korelaciji sadržaja iz historije sa programskim sadržajima u tim predmetima.
6. Ovim programom dato je odgovarajuće mjesto historiji religije, religijskom utjecaju crkve na društvo. To će omogućiti učenicima da na historijskom materijalu detaljnije prouče realnu ulogu i značaj religije u ljudskom društvu. Prilikom tumačenja religije potrebno ju je predstavljati u konkretnim historijskim okvirima.
7. Odabrani sadržaji u programu historije, ako se obrade kako valja, predstavljaju onaj minimum na osnovu kojih se mogu širiti i produbljivati historijska znanja pomoću kojih će učenici moći korigovati površna viđenja i dopunjavati nepotpuna znanja. To će im pomoći da bolje razumiju prošlost, da se određenije odnose prema sadašnjosti i usmjere prema budućnosti. Jednom riječju, historija je svjedočanstvo ljudskog razvoja, svjedočanstvo borbe o napretku ljudskog uma i ljudskog duha. Ako se pri tom nastavnici u realizaciji, a naročito uinterpretaciji programskih sadržaja, koriste širim izvorima saznanja (izvorni dokumenti, monografije, beletristica i druga raznovrsnim izvorima saznanja). Zbog toga se realizacija ovog programa treba da zasniva, što je više moguće, na samostalnom radu učenika.
8. Očiglednost u nastavi historije s obzirom na uzrast učenika, ima ograničenu efikasnost i racionalnost. Svako pretjerivanje vodi didaktičkoj simplifikaciji izučavanih procesa, pojava i događaja. Da se ne bi upalo u zamku koja je privlačna u nastavnoj praksi kada se nauka svodi na didaktičke igre (gledanje filmova, slika...), nužno je ovu očiglednost dovesti u funkciju ciljeva i zadataka nastave historije na srednješkolski nivo obrazovanja.
9. Uspješna realizacija programa historije zavisi, najviše, od nastavnika i njegove stručnosti, ali gotovo isto toliko od raspoloživog i lako dostignutog fonda historijske i druge literature. Ni jedan čas historije u srednjoj školi ne bi trebalo proći bez upotreba raznovrsnih izvora saznanja i literature (historiografija, memoari, monografije, enciklopedije, leksikoni,...).
10. Uspješna realizacija programskih sadržaja zavisi i od pravilne i racionalne tipološke i metodičko didaktičke strukture nastave. Tom cilju služi i predočena tipološka distribucija časova, nastala kao rezultat afirmisanih iskustava nastavne prakse, navedena funkcionalna distribucija (časovi obrade i ostali tipovi časova) može da posluži kao orientacija u makro i mikro planiranju ostvarivanja programa, što znači da nema pretenzije konačnosti i obveznosti pridržavanja.

INTEGRACIJA

IZVORI

Zvanično odobreni udžbenici i druga nastavna sredstva

1. V.y. Strove - D.P. Kalistov; Stara Grčka, Sarajevo, 1959.
2. N .A. Maškin; Historija Starog Rima, Beograd, 1951.
3. VJ. Avdijev; Historija Starog Istoka, Beograd 1952.
4. Novak Grga; Egipat, Zagreb, 19767.
5. Hitti Filip; Historija Arapa, Sarajevo 1967., 1973.
6. Ostrogorski Georgije; Historija Vizantije, Beograd 1969
7. Enciklopedija Jugoslavije 1 - 8, Zagreb 1955 - 1971.
8. Enciklopedija Jugoslavije 1-8, Zagreb 1980-1990.
9. Vojna enciklopedija Beograd, 1970., 1978.

10. Opća enciklopedija JLZ 1-8, Zagreb 1977.
11. Enciklopedija Larousse. 3. tom Historija, Beograd 1979.
12. Atlas svjetske povijesti (The Times), dopunjeno izdanje za Jugoslaviju, Cankarjeva založba, Ljubljana -Zagreb, 1986.
13. Lisičar Petar; Grci i Rimljani Školska knjiga, Zagreb 1971.
14. Rostovcev A.; Historija starog svijeta, Beograd 1988.
15. Soboul A. Francuska revolucija, Zagreb 1966.
16. Trevelyan, G.M. Povijest Engleske, Zagreb 1965.
17. Pavičić M. Francuska revolucija, izabrani izvori, Zagreb 1963.
18. Klajnberg A. Evropska kultura novog vijeka, Sarajevo 1959

OCJENJIVANJE

NAPOMENA:Ocenjivanje će se vršiti prema važećem Pravilniku o ocjenjivanju donesenom od strane nadležnog Ministarstva

Način realizacije pojedinih metoda ocjenjivanja:

1. INTERVJU

- prije ispitivanja, učenike treba upoznati sa kriterijima ocjenjivanja,
- ocjenjivanja učenika putem usmenog ispitivanja (usmјeno ispitivanje realizirati putem usmenih pitanja nastavnika i usmјenih odgovora učenika),
- pitanja mogu biti struktuirana ili nestruktuirana,
- provjera znanja putem kolektivnog ispitivanja učenika,
- provjera znanja pojedinih učenika putem ispitivanja kolege-učenika.

2. PITANJA SA MOGUĆNOŠĆU IZBORA JEDNOG TAČNOG ODGOVORA.

- prije ispitivanja, učenike treba upoznati sa kriterijima ocjenjivanja,
- učeniku, uz postavljanje pitanja dati dva ili više odgovora -od kojih je samo jedan tačan, učenik treba da odabere tačan odgovor,
- pitanja moraju biti nedvosmislena i precizno definisana,
- pitanja mogu biti postavljena pismeno ili usmeno

3. TESTIRANJE

- testiranje mora biti obavezna metoda ispitivanja za sve tematske jedinke,
- pitanja za test i način bodovanja moraju biti unaprijed definisana,
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki,
- test iz svake tematske jedinke može da sadrži 5 (pet) pitanja,
- test na koncu modula može da ima 10 (deset) pitanja.

Važnost nastavnih metoda u zaključnoj ocjeni učenika

1. Intervju 30%
2. izbor tačnog odgovora..... 20%
3. test 50%

Način ocjenjivanja testa

0 – 40 %	nedovoljan	(1)
41 – 55 %	dovoljan	(2)
56 – 70 %	dobar	(3)
71 – 85 %	vrlo dobar	(4)
86 – 100 %	odličan	(5)

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	HISTORIJA
MODUL	OPĆA HISTORIJA STAROG I SREDNJEG VIJEKA EVROPA I SVIJET OD SREDINE XIX STOLJEĆA DO KRAJA DRUGOG SVJETSKOG RATA
REDNI BROJ	02
ŠIFRA MODULA	IV-46-OP-07-02
SVRHA MODULA	Program historije, zasnivanje na historijskoj nauci iz koje proizilaze sadržaji pomoći kojih se ostvaruje humanistička funkcija nauke - širenje historijskog znanja kao cilja obrazovanja, s jedne, i razvijanje naučno zasnovane historijske svijesti i historijskog mišljenja kao humanističkog cilja odgoja učenika, s druge strane. U tom sklopu treba i u nastavi historije u kontinuitetu ostvarivati univerzalne odgojne principe, koje je utvrdio Unesko (UNESCO)
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojena znanja iz historije primarnog obrazovanja
CILJEVI	Opći ciljevi i zadaci nastave historije za II modul su: <ul style="list-style-type: none"> da se učenici upoznaju sa nastankom i razvojem imperijalizma i međunarodnim odnosima od druge polovine XIX stoljeća pa do kraja XX vijeka; da se učenici upoznaju sa razvojem, nauke, tehnike i kulture od druge polovine XIX stoljeća pa do kraja XX vijeka; da se učenici upoznaju sa uzrocima, rezultatima i posljedicama Prvog svjetskog rata da se učenici upoznaju sa društvenim, političkim i privrednim prilikama u svijetu između dva svjetska rata; da se učenici upoznaju sa Drugim svjetskim ratom kao velikim obračunom demokratskih i fašističkih snaga; da se učenici upoznaju sa najznačajnijim događajima, procesima i pojavama poslije drugog svjetskog rata.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> EVROPA OD SREDINE XIX STOLJEĆA DO 1878. GODINE EVROPA I SVIJET OD 1878. GODINE DO POČETKA PRVOG SVJETSKOG RATA PRVI SVJETSKI RAT EVROPA I SVIJET IZMEĐU DVA RATA DRUGI SVJETSKI RAT EVROPA I SVIJET POSLIJE DRUGOG SVJETSKOG RATA
REZULTATI	<p>1. EVROPA OD SREDINE XIX ST. DO 1878. GODINE</p> <p>Učenik treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> se upozna sa imperijalizmom i historijom Evrope u drugoj polovini XIX stoljeća; zna činjenice vezane za proces ujedinjenja Njemačke i Italije, historiju Habsburške monarhije i njen interes za širenje na Balkanski poluotok; zna sve činjenice u vezi održavanja i donošenja odluka na Berlinskom kongresu i njegov značaj za balkanske zemlje <p>2. EVROPA I SVIJET OD 1878. GODINE DO POČETKA PRVOG SVJETSKOG RATA</p> <p>Učenik treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> upozna međunarodne odnose u periodu od 1878. do 1914.godine, shvati i razumije politiku kolonijalnih sila i odnose među velikim silama, zna o stvaranju blokova velikih sila i krizama koje potresaju svijet pred Prvim svjetskim ratom, upozna razvoj nauke, kulture i tehnike na prelomu dva stoljeća. <p>3. PRVI SVJETSKI RAT</p>

Učenik treba da:

- se upozna sa uzrocima izbijanja rata,
- se upozna sa stvaranjem glavnih frontova i najvažnijim ratnim operacijama,
- zna događaje u Rusiji tokom 1917. godine - Revolucija u Rusiji,
- se upozna sa ulaskom SAD-a u Prvi svjetski rat,
- shvati suštinu promjene ravnoteže snaga u završnici rata, poraz saveza Centralnih sila i posljedice koje iz toga proizlaze.

4. EVROPA I SVIJET IZMEĐU DVA RATA

Učenici treba da se upoznaju sa:

- mirovnim ugovorima održanim poslije okončanja Prvog svjetskog rata,
- nastankom novih država, osnivanjem Društva naroda, uspostavljanjem Versajskog sistema,
- politikom kolonijalnih sila i antikolonijalnim pokretima u Turskoj i arapskom svijetu,
- vremenom privredne obnove, uloga i mjesto SAD-a u svjetskoj politici i privredi,
- pojmom Velike ekonomski krize 1929.- 1933. i konceptima njenog prevazilaženja,
- nastankom totalitarnih režima u Evropi i svijetu: fašizam u Italiji, nacizam u Njemačkoj i militarizam u Japanu, što uzrokuje duboku krizu građanske demokratije,
- naglom ekspanzijom totalitarnih režima i njihovom pripremom za novi svjetski rat.

5. DRUGI SVJETSKI RAT

Učenici treba da se upoznaju sa:

- ciljevima i uzrocima rata,
- taknikom munjevitog rata i početnim uspjesima sila Osovina, karakteristikama i njihove vlasti na okupiranim područjima,
- formiranjem Savezničke koalicije,
- napadom na SSSR i SAD, i ulazak SAD u rat, bitke na glavnim frontovima i priprema za iskrcavanje u Normandiji, otvaranje zapadnog fronta,
- prekretnicom u ratu: kapitulacija Italije, iskrcavanje u Normandiji, operacije na Pacifiku,
- porazom Njemačke i Japana, svijet na kraju «totalnog rata»

6. EVROPA I SVIJET POSLIJE DRUGOG SVJETSKOG RATA

Učenici treba da se upoznaju sa:

- suđenjem ratnim zločincima Nirberški proces, promjena odnosa snaga poslije Drugog svjetskog rata,
- stvaranjem organizacije UN i njena uloga i mjesto u svjetskoj politici,
- formiranjem vojno političkih blokova
- politika «hladnog rata»,
- promjenama u Zapadnom svijetu: demokratija, privreda, tehnološki razvoj,
- nastankom novih država u Aziji i Africi, kraj kolonijalne epohe,
- pojmom novih socijalističkih država, odnosi među njima, suparništvo sa Zapadom,
- raspadom socijalizma u Evropi i njegova kriza na drugim kontinentima,
- velikim političkim previranjima u svijetu i ratovi na Bliskom i Srednjem Istoku,
- pojmom i idejama evropske integracije.

SMJERNICE

Programom odabrani nastavni sadržaji historije u srednjoj školi uskladijeni su sa programom historije u osnovnoj školi kako bi se osiguralo izučavanje historije ljudskog društva na principu koncentričnih krugova. Prilikom realizacije programskog sadržaja iz historije nužno je voditi računa o sljedećim zahtjevima:

11. Na prvom času školske godine, u svakom razredu treba učenike upoznati sa programom koji će se izučavati, načinom korišćenja udžbenika i priručnika, kao i sa korelativnim predmetima čiji pojedini sadržaji više strano doprinose ostvarivanju programa.
12. Svako tematsko područje treba realizirati tako da se istakne značaj, uloga i mogućnost sadržaja za ostvarivanje općih ciljeva i zadataka, odgoja i obrazovanja učenika, a posebno ciljeva i zadataka nastave historije. Da bi se uspješno, efikasno i racionalno realizirali opći zadaci nastave historije treba planirati posebne ciljeve i zadatke svakog tematskog područja kako bi se kontinuirano, planski i sistematski ostvarili. Iz tako formulisanih ciljeva i zadataka pojedinih tematskih područja treba konkretizovati posebne ciljeve i zadatke svake nastavne

jedinice.

13. Mada nastava historije, po pravilu, podrazumijeva prezentiranje gotovih naučnih rezultata, neophodno je da nastavnici, koristeći se pedagoškom teorijom i praksom, nastavu organiziraju tako da i do ovih naučnih rezultata učenici dolaze samostalno. Zato se u nastavi historije treba koristiti raznovrsnim izvorima saznanja kako bi se kod učenika razvijalo kritičko rasuđivanje i stvaralačko mišljenje.
14. Samim odabiranjem programskih sadržaja nije zagarantovana njihova naučna interpretacija. Sigurnost da se historija naučno interpretira je stručna sposobljenost nastavnika kako bi mogli da otklone slabosti nastave historije koje su se do sada ispoljavale.
15. U programu je dato naglašeno mjesto izučavanju razvoja i značaja kulture za svaku epohu. Međutim, pošto se kultura izučava i u drugim predmetima (Bosanski jezik i književnost, Likovna i Muzička kultura), u realizaciji programa treba voditi računa o korelaciji sadržaja iz historije sa programskim sadržajima u tim predmetima.
16. Ovim programom dato je odgovarajuće mjesto historiji religije, religijskom utjecaju crkve na društvo. To će omogućiti učenicima da na historijskom materijalu detaljnije prouče realnu ulogu i značaj religije u ljudskom društvu. Prilikom tumačenja religije potrebno ju je predstavljati u konkretnim historijskim okvirima.
17. Odabrani sadržaji u programu historije, ako se obrade kako valja, predstavljaju onaj minimum na osnovu kojih se mogu širiti i produbljivati historijska znanja pomoću kojih će učenici moći korigovati površna viđenja i dopunjavati nepotpuna znanja. To će im pomoći da bolje razumiju prošlost, da se određenije odnose prema sadašnjosti i usmjere prema budućnosti. Jednom riječju, historija je svjedočanstvo ljudskog razvoja, svjedočanstvo borbe o napretku ljudskog uma i ljudskog duha. Ako se pri tom nastavnici u realizaciji, a naročito uinterpretaciji programskih sadržaja, koriste širim izvorima saznanja (izvorni dokumenti, monografije, beletristica i druga raznovrsnim izvorima saznanja). Zbog toga se realizacija ovog programa treba da zasniva, što je više moguće, na samostalnom radu učenika.
18. Očiglednost u nastavi historije s obzirom na uzrast učenika, ima ograničenu efikasnost i racionalnost. Svako pretjerivanje vodi didaktičkoj simplifikaciji izučavanih procesa, pojava i događaja. Da se ne bi upalo u zamku koja je privlačna u nastavnoj praksi kada se nauka svodi na didaktičke igre (gledanje filmova, slika...), nužno je ovu očiglednost dovesti u funkciju ciljeva i zadataka nastave historije na srednješkolski nivo obrazovanja.
19. Uspješna realizacija programa historije zavisi, najviše, od nastavnika i njegove stručnosti, ali gotovo isto toliko od raspoloživog i lako dostignutog fonda historijske i druge literature. Ni jedan čas historije u srednjoj školi ne bi trebalo proći bez upotreba raznovrsnih izvora saznanja i literature (historiografija, memoari, monografije, enciklopedije, leksikoni,...).
20. Uspješna realizacija programskih sadržaja zavisi i od pravilne i racionalne tipološke i metodičko didaktičke strukture nastave. Tom cilju služi i predočena tipološka distribucija časova, nastala kao rezultat afirmisanih iskustava nastavne prakse, navedena funkcionalna distribucija (časovi obrade i ostali tipovi časova) može da posluži kao orientacija u makro i mikro planiranju ostvarivanja programa, što znači da nema pretenzije konačnosti i obveznosti pridržavanja.

INTEGRACIJA

Geografija i Bosanski jezik

IZVORI

Zvanično odobreni udžbenici i druga nastavna sredstva

1. Charles Sellers i dr. Povijest Sjedinjenih država, Zagreb, 1996.
2. Č. Popov. Od Versaja do Dancinga, Beograd 1976.
3. J. Marjanović i dr. Drugi svjetski rad I-II, Beograd 1973.
4. Klajnberg A. Evropska kultura novog vijeka, Sarajevo 1959.
5. Taylor A.J.P. Borba za prevlast u Evropi 1848.-1918., Sarajevo 1968.
6. Atlas svjetske povijesti (The Times), dopunjeno izdanje za Jugoslaviju, Cankarjeva

OCJENJIVANJE

NAPOMENA:Ocenjivanje će se vršiti prema važećem Pravilniku o ocjenjivanju donesenom od strane nadležnog Ministarstva

Način realizacije pojedinih metoda ocjenjivanja:

1. INTERVJU

- prije ispitivanja, učenike treba upoznati sa kriterijima ocjenjivanja,
- ocjenjivanja učenika putem usmenog ispitivanja (usmјeno ispitivanje realizirati putem usmenih pitanja

- nastavnika i usmjenih odgovora učenika),
- pitanja mogu biti struktuirana ili nestruktuirana,
  - provjera znanja putem kolektivnog ispitivanja učenika,
  - provjera znanja pojedinih učenika putem ispitivanja kolege- učenika.
- 2. PITANJA SA MOGUĆNOŠĆU IZBORA JEDNOG TAČNOG ODGOVORA. .**
- prije ispitivanja, učenike treba upoznati sa kriterijima ocjenjivanja,
  - učeniku, uz postavljanje pitanja dati dva ili više odgovora
  - od kojih je samo jedan tačan, učenik treba da odabere tačan odgovor,
  - pitanja moraju biti nedvosmislena i precizno definisana,
  - pitanja mogu biti postavljena pismeno ili usmeno.

3. TESTIRANJE

- testiranje mora biti obavezna metoda ispitivanja za sve tematske jedinke,
- pitanja za test i način bodovanja moraju biti unaprijed definisana,
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematskih jedinki,
- test iz svake tematske jedinke može da sadrži 5 (pet) pitanja,
- test na koncu modula može da ima 10 (deset) pitanja.

Važnost nastavnih metoda

u zaključnoj ocjeni učenika

1. intervju.....30%
2. izbor tačnog odgovora 20%
3. test 50%

Način ocjenjivanja testa

0 – 40 %	nedovoljan	(1)
41 – 55 %	dovoljan	(2)
56 – 70 %	dobar	(3)
71 – 85 %	vrlo dobar	(4)
86 – 100 %	odličan	(5)

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Nastavnički fakultet/filozofski fakultet, odsjek za historiju, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor historije ili drugim stručnim zvanjem gdje je historija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
2. Nastavnički fakultet/ filozofski fakultet, odsjek za historiju, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor historije ili drugim stručnim zvanjem gdje je historija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

NAPOMENA: Nastavni plan i program za historiju koji slušaju u prvom i drugom razredu po 2 časa sedmično

GEOGRAFIJA

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Geografija
MODUL	Opća geografija svijeta
REDNI BROJ	01
ŠIFRA MODULA	IV-46-OPS-02-01
SVRHA MODULA	Modul je dizajniran tako da daje informacije iz oblasti fizičke i društvene geografije
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Predznanje iz geografije(osnovna škola)
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - upoznavanje učenika sa osnovnim odlikama prirodnih i društvenih faktora - razumjevanje značaja prirodnih i društveno-geografskih faktora na ukupan razvoj privrede u svijetu
JEDINICE	1.Pojam,podjela i zadatak geografije 2.Geosfere 3.Stanovništvo svijeta i naselja 4.Privreda/Gospodarstvo
REZULTATI	SMJERNICE
Jedinica 1 Učenik će biti sposoban da: -objasni pojam i zadatke geografije -navede podjelu geografije -interpretira razvoj geografije	Jedinica 1 -koristiti kabinet koji je opremljen potrebnim učilima -jednostavno i razumljivo objašnjavati pojmove i sadržaje -prijeđlog aktivnih metoda:moždana oluja,grupni rad
Jedinica 2 Učenik će biti sposoban da: -objasni građu Zemlje -razlikuje oblike reljefa -navede značaj svjetskih mora i kopnenih voda -objasni sastav,podjelu i značaj atmosfere	Jedinica 2 -koristiti grafičke prikaze -prijeđlog aktivnih metoda:grupni rad,rad u paru,prezentacija
Jedinica 3 Učenik će biti sposoban da: -objasni pojam demografske eksplozije -razlikuje strukture stanovništva -objasni prirodni priraštaj i uzroke migracija -navede položaj,funkcije i tipove naselja	Jedinica 3 -koristiti geografske i povjesne karte -prijeđlog aktivnih metoda:moždana oluja,grupni rad
Jedinica 4 Učenik će biti sposoban da: -definira pojam privrede -navede podjelu privrednih djelatnosti po sektorima -objasni značaj i tipove poljoprivredne djelatnosti -objasni razvoj i značaj industrije PREPORUKA NASTAVNICIMA: KORISTITI PRIRUČNIK EU VET 2006.	Jedinica 4 -animirati učenike da samostalno analiziraju i uspoređuju privredu različitih zemalja svijeta -prijeđlog aktivnih metoda po izboru učenika

INTEGRACIJA

Modul se integriše sa IV-46-ST-01-02

IZVORI

-Udžbenik geografije za I i II razred gimnazije,prof,dr.Muriz Spahić.Sarajevo

-Osnovi opće geografije,Ivo Nejašmić,Educa,Zagreb,1998

-stručni časopisi,prospekti,panoi,internet

OCJENJIVANJE

Način: -ocjenjivanje provesti unutar škole

-izvesti ocjenjivanje jedinica kako je naznačeno u tabelarnom planu ocjenjivanja

-važnost jedinica naznačena u tabeli

-učenici moraju ostvariti minimum 50% svih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama

Ocjenvivanja

Modul će biti ocjenjen sljedećim tehnikama ocjenjivanja:

1.Intervju

-ocjenjivanje rezultata učenja putem verbalnog ispitivanja

-verbalno ispitivanje se zasniva na bazi jedan na jedan

-pitanja mogu biti strukturirana i nestruktuirana

-pitanja definiraju učenik ili nastavnik

-ocjenjivanje može biti od strane kolege(učenika) ili nastavnika

Ovom tehnikom će biti ocjenjene navedene jedinice.

2,Test

-obavezna tehnika ocjenjivanja za sve jedinice

-pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisana

-broj pitanja je srazmjeran važnosti svake jedinice u modulu

-minimalan broj pitanja je 10

-vrijeme izrade testa je 2 školska sata

Važnost:

Intervju 50%

Test 50%

Redni broj i naziv jedinice	Važnost	Metode	
		intervju	test
1.Pojam,podjela i zadatak geografije	10%		
2.Geosfera	30%	#	#
3.Stanovništvo svijeta i naselja	30%		
4.Privreda/gospodarstvo	30%		

Prolaznost(baždarna tablica)

- do 49 % nedovoljan (1)

-od 50 do 59% dovoljan (2)

-od 60% do 79% dobar(3)

-od 80% do 90% vrlo dobar(4)

-od 91% do 100% odličan(5)

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Geografija
MODUL	Geografija Bosne i Hercegovine
REDNI BROJ	02
ŠIFRA MODULA	IV-46-OPS-02-02
SVRHA MODULA	Upoznavanje s geografskim položajem Bosne i Hercegovine,gospodarskim mogućnostima,općenito i regionalno,faktorima koji utječu na geo-ekonomski položaj BiH U Evropi i svijetu
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Predmet Geografija –Opća geografija svijeta- IV-46-OPS-02-01
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> • upoznavanje učenika sa zemljopisnim položajima Bosne i Hercegovine i njegovom ulogom u gospodarskom razvoju • upoznavanje učenika sa osnovnim obilježjima reljefa Bosne i Hercegovine kao faktora gospodarskog razvoja • razumjevanje utjecaja klime,vegetacije,vode i tla na gospodarski razvoj Bosne i hercegovine • analiziranje stanovništva Bosne I Hercegovine kao faktora gospodarskog razvoja • upoznavanje sa naseljima,oblicima naseljenosti i regionalnom podjelom Bosne i Hercegovine • stjecanje znanja o gospodarskim obilježjima Bosne i Hercegovine,gospodarskoj suradnji sa susjednim zemljama,Evropom i svijetom
JEDINICE	<p>1.Zemljopisni položaj,granice i oblik teritorija Bosne i Hercegovine,njegova uloga u gospodarskom razvoju</p> <p>2.Osnovna obilježja reljefa i njihov utjecaj na gospodarski razvoj</p> <p>3.Stanovništvo Bosne i Hercegovine kao faktor gospodarskog razvoja</p> <p>4.Naselja,oblici naseljenosti i regionalna podjela Bosne i Hercegovine</p> <p>5.Gospodarska obilježja Bosne i Hercegovine</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1 Učenik će biti sposoban da: -odredi položaj,granice i oblik teritorija Bosne i Hercegovine -objasni položaj Bosne i Hercegovine za gospodarski razvoj -odredi položaj Bosne i Hercegovine na dodiru različitih zemljopisnih cjelina Evrope -prepozna najpovoljnije prometne koridore -objasni prostorni razvoj Bosne i Hercegovine kroz prošlost -uporedi Bosnu i Hercegovinu sa ostalim evropskim zemljama sradnje veličine</p> <p>Jedinica2 Učenik će biti sposoban da: -objasni reljefna obilježja Bosne i Hercegovine i njihov utjecaj na gospodarski razvoj -objasni klimatsko-vegetacijska obilježja pojedinih regija Bosne i Hercegovine -objasni zaštitu prirodne baštine -navede vrste tla u Bosni i Hercegovini,kao i njihovo gospodarsko vrednovanje -objasni važnost rijeka,jezera i Jadranskog mora za život ljudi i gospodarski razvitak -navede plovidbene i energetske mogućnosti riječnih tokova i Jadranskog mora</p> <p>Jedinica 3 Učenik će biti sposoban da :</p>

- objasni razmještaj stanovništva Bosne i Hercegovine
- objasni promjene stanovnika tokom historije
- navede podjelu stanovništva Bosne i Hercegovine prema dobi, spolu, gospodarskim obolježjima
- objasni etničku i religijsku strukturu stanovništva Bosne i Hercegovine

Jedinica 4

Učenik će biti sposoban da:

- navede gradove koji su nositelji gospodarskog, kulturnog i političkog života
- prepozna seoska naselja i karakteristične krajolike
- navede prirodne regije Bosne i Hercegovine
- prepozna gospodarsko-funkcionalne regije
- navede upravne regije kao odraz historijskog razvoja i suvremenih potreba

Jedinica 5

Učenik će biti sposoban da:

- objasni razvij gospodarstva Bosne i Hercegovine tokom historije
- objasni savremena gospodarska obolježja Bosne i Hercegovine
- navede osnovna obilježja ekonomskih sektora djelatnosti
- navede rudno bogatstvo, energetske izvore Bosne i Hercegovine
- objasni prometne veze u zemlji i prometne veze Bosne i Hercegovine sa ostalim zemljama u Evropi i svijetu
- navede turističke mogućnosti Bosne i Hercegovine
- objasni gospodarsku i političku povezanost Bosne i Hercegovine s Evropom i svijetom

PREPORUKA NASTAVNICIMA: KORISTITI PRIRUČNIK EU VET 2006.

SMJERNICE

Jedinica 1

- koristiti kabinet opremljen potrebnim učilima
- koristiti odgovarajuće geografske, ali i historijske karte
- prijeđlog aktivnih metoda: moždana oluja, grupni rad

Jedinica 2,3,4

- koristiti razni materijal na foliji, slike i sl
- poseban značaj dati na saobraćajnu orijentaciju od Save prema Jadranskom moru, te sjeverozapadne Bosne prema južnoj Evropi
- razmotriti s učenicima, uticaj te orijentacije na gospodarski razvoj BiH
- prijeđlog aktivnih metoda: grupni rad, prezentacije

Jedinica 5

- animirati učenike da samostalno donose zaključke i poređenja, vrednovanja pojedinih potencijala BiH
- organizirati posjete, izlete, ekskurzije raznim političkim, kulturnim, historijskim i privrednim centrima
- prijeđlog aktivnih metoda: po izboru učenika

INTEGRACIJA

Modul se integriše predmetom ekonomija IV-46-ST-01-01

IZVORI

- «Geografija Bosne i Hercegovine», prof. dr. Ibrahim Bušatlija, Sarajevo
- «Bosna i Hercegovina» (monografija), Ivan Lovrenović i Alojz Benac, »Svetlost» Sarajevo
- listovi, časopisi, prospekti, video i DVD

OCJENJIVANJE

Način: -ocjenjivanje provesti unutar škole

- izvesti ocjenjivanje jedinica kako je naznačeno u tabelarnom planu ocjenjivanja
- važnost jedinica naznačena u tabeli
- učenici moraju ostvariti minimum 50% svih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja

Modul će biti ocjenjen sljedećim tehnikama ocjenjivanja:

1. Intervju

- ocjenjivanje rezultata učenja putem verbalnog ispitivanja
- verbalno ispitivanje se zasniva na bazi jedan na jedan
- pitanja mogu biti struktuirana i nestruktuirana
- pitanja definiraju učenik ili nastavnik
- ocjenjivanje može biti od strane kolege(učenika) ili nastavnika

Ovom tehnikom će biti ocjenjene navedene jedinice.

2. Test

- obavezna tehnika ocjenjivanja za sve jedinice
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisana
- broj pitanja je srazmjeran važnosti svake jedinice u modulu
- minimalan broj pitanja je 10
- vrijeme izrade testa je 2 školska sata

Važnost:

Intervju 50%

Test 50%

Redni broj i naziv jedinice	Važnost	Metode	
		intervju	test
1.Zemljopisni položaj ,granice i oblik teritorija Bosne i Hercegovine, njegova uloga u gospodarskom razvoju	10%		
2.Osnovna obilježja reljefa,klime,vegetacije i tla u Bosni i Hercegovini	20%	#	#
3.Stanovništvo Bosne i Hercegovine kao faktor gospodarskog razvoja	20%		
4.Naselja,oblici naseljenosti i regionalna podjela Bosne i Hercegovine	20%		
5.Gospodarska obilježja Bosne i Hercegovine	30%		

Prolaznost(baždarna tablica)

- do 49 % nedovoljan (1)
- od 50 do 59% dovoljan (2)
- od 60% do 79% dobar(3)
- od 80% do 90% vrlodobar(4)
- od 91% do 100% odličan(5)

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za geografiju, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor geografije ili drugim stručnim zvanjem gdje je geografija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
2. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za geografiju nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor geografije ili drugim stručnim zvanjem gdje je geografija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

BIOLOGIJA

1. PORODICA ZANIMANJA	
2. NAZIV I STEPEN ZANIMANJA	I
3. PREDMET	Biologija
4. IME MODULA	Građa i sistematika živih bića
5. BROJ MODULA ZA PREDMET	01/02
6. ŠIFRA MODULA	IV-60-OPS-02-01
7. DATUM KADA JE MODUL ZAVRŠEN	Septembar 2008.

8. SVRHA MODULA:

Svrha ovog modula je da upozna učenika sa građom i sistematikom živih bića

9. POSEBNI USLOVI / PREDUSLOVI/ ZAHTJEVI:

Preduslov za uspješnu poduku ovog modula je znanje gradiva predmeta Biologija iz osnovne škole.

10. CILJEVI MODULA:

Kada je ovaj modul uspješno završen učenik će biti sposoban da:

- Shvati ćelijsku građu kao osnovnu jedinicu života
- Shvati pojam i principe sistematike živih bića
- Razvija biološku kulturu i jača svijest o očuvanju biodiverziteta i njegovom značaju u prirodi

11. JEDINICE SADRŽAJA MODULA:

- 1.) Citologija
- 2.) Histologija
- 3.) Biosistematička

Napomena: Važnost svih jedinica u okviru modula navedena je u tabeli u stavku 13.5.

12. REZULTATI PO JEDINICI:

Nakon uspješnog završetka svake jedinice, učenik će biti sposoban da:

Jedinica	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
1.) Citologija	<ul style="list-style-type: none"> - definiše ćeliju kao osnovnu jedinicu života - objasni hemijski sastav i građu ćelije - razlikuje prokariotski od eukariotskog tipa ćelije - uoči razlike između biljne i životinjske ćelije - objasni metabolizam ćelije i enzime - shvati životni ciklus ćelije, rast i diobu ćelije 	<ul style="list-style-type: none"> - pripremi mikroskopski preparat - ovlada tehnikom mikroskopiranja 	<ul style="list-style-type: none"> - razvija smisao za samostalan rad i rad u grupi - pokaže kreativnost - razvija radnu disciplinu - razvija navike urednosti i preciznosti u toku pripreme i ilustracije preparata - razvija osjećaj za estetiku - jača svijest o značaju i očuvanju biodiverziteta u prirodi
2.) Histologija	<ul style="list-style-type: none"> - definiše biljna tkiva - identificiše tvorna tkiva - nabroji trajna tkiva i navede njihove odlike - objasni građu i funkciju biljnih organa - definiše životinjska tkiva - objasni i identificiše životinjska tkiva - objasni organske sisteme životinja (na slici) 	<ul style="list-style-type: none"> - posmatra i ilustruje preparate pojedinih biljnih i životinjskih tkiva 	<ul style="list-style-type: none"> - izgrađuje pozitivan stav prema prirodi
3.) Biosistematička	<ul style="list-style-type: none"> - definiše pojam i principe biosistematičke 	<ul style="list-style-type: none"> - procjeni značaj i potrebu grupisanja 	

	<ul style="list-style-type: none"> - prikaže kratak pregled sistematike biljaka - objasni razliku između talofita i kormofita - nabroji talofite i objasni osnovne karakteristike - nabroji kormofite i objasni osnovne karakteristike - objasni kratak pregled filogeneze životinja - prikaže pregled sistematike životinja - upozna osnovne odlike beskičmenjaka - nabroji grupe beskičmenjaka i objasni njihove karakteristike - upozna osnovne odlike kičmenjaka - nabroji grupe kičmenjaka i objasni njihove karakteristike 	živog svijeta u sistematske kategorije <ul style="list-style-type: none"> - koristi usvojena znanja za efikasnije samostalno učenje pri korišćenju različitih izvora znanja 	
--	--	--	--

13. SMJERNICE ZA NASTAVNIKE:

13.1 Potrebni objekti i resursi:

- Preporučuje se izvođenje nastave u kabinetu biologije

13.2. Nastavni oblici i metode:

Oblici rada: frontalni, individualni, grupni rad

-Nastavne metode:

Predavanje: - jednostavno

- kombinovano s pitanjima

- uz upotrebu projekcije

- uz upotrebu štampanog materijala

Demonstracija:

- korak po korak

- kompletna

Diskusija: - vođena

- između nastavnika i učenika

- između grupa učenika

Sumativne/ tehnike rekапитулације:

- nastavnikovo sumiranje

- učenikovo sumiranje

Individualni zadaci

Tehnike ispitivanja: direktno i indirektno

Tehnike odgovaranja: - odgovaranje na pitanja

- direktni i indirektni odgovori

- podjela školskih ili domaćih zadataka

13.3. Nastavna učila i materijali:

- sredstva za pisanje

- sredstva za projekciju

- mikroskopi, mikroskopski preparati, modeli, kompjuteri

- šeme, tabele, elektronski zapisi, udžbenici, slike, ilustracije, ostali materijali vezani za struku

- materijali koje će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni

13.4. Preporučena literatura i ostali izvori za učenje:

- Avdo Sofradžija i saradnici: Biologija , za I razred gimnazije, Sarajevo, 1997-2000

- Delija Baloš i saradnici: Biologija, za I razred medicinske i veterinarske škole, Beograd 2004.
- B. Tatić: Biologija, za I i II razred medicinske i veterinarske škole, Beograd
- odobreni i dostupni udžbenici i literatura
- časopisi i brošure
- slike, folije i videozapisi
- podaci sa interneta
- materijali koje će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni

13.5. Ocjenjivanje učenja:

1. Opšta uputstva:

Ocenjivanje se vrši unutar škole

Učenici moraju biti upoznati sa metodama i kriterijima ocjenjivanja

Učenik mora da savlada minimalno 50% gradiva

2. Kriteriji za ocjenjivanje po tehnikama:

Modul će biti ocijenjen slijedećim tehnikama:

1. Usmena provjera-verbalno ispitivanje se zasniva na bazi jedan na jedan, učenici će biti upoznati sa kriterijima ocjenjivanja, ovom tehnikom će učenici biti ocijenjeni na kraju modula.

2. Portfolio - zbirka učeničkih radova sakupljenih tokom modula. Portofolio obuhvata:

zbirku crteža ćelije, tkiva, organa

kriterije u ocjenjivanju rada iz zbirke koju je sastavio učenik,

prezentaciju o sadržaju portfolia.

3. Test-pitanja za test i bodovanje će biti unaprijed definisani, broj pitanja je srazmjeran važnosti svake jedinice i radi se na kraju modula.

Pitanja obuhvaćaju sve jedinice modula, sastavlja ih nastavnik ili stručni aktiv. Test moraju raditi svi učenici, treba sadržavati minimalno deset pitanja. Test treba da sadrži broj bodova za svako pitanje (odgovor), a na kraju testa treba biti prikazana skala bodova potrebnih za pojedine ocjene.

3. Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti po jedinicama:

Jedinice	Važnost jedinica (zbir)	Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti		
		Usmena provjera znanja	Portfolio	Test
1 Citologija	40%	12%	8%	20%
2 Histologija	30%	9%	6%	15%
3 Biosistematika	30%	9%	6%	15%
Ukupno:	100%	30%	20%	50%

1. PORODICA ZANIMANJA	
2. NAZIV I STEPEN ZANIMANJA	
3. PREDMET	Biologija
4. IME MODULA	Osnovi fiziologije i genetike
5. BROJ MODULA ZA PREDMET	02/02
6. ŠIFRA MODULA	IV-60-OPS-02-02
7. DATUM KADA JE MODUL ZAVRŠEN	Septembar 2008.

8. SVRHA MODULA:

Svrha ovog modula je da učenika upozna sa:

- opštim fiziološkim pojavama i procesima biljaka i životinja
- strukturu, organizacijom i distribucijom genetičkog materijala i
- primjenom genetike u drugim naukama

9. POSEBNI USLOVI / PREDUSLOVI/ ZAHTJEVI:

Preduslov za uspješnu poduku ovog modula je uspješno savladano gradivo modula Građa i sistematika živih bića (IV-60-OPS-02-01)

10. CILJEVI MODULA:

Kada je ovaj modul uspješno završen učenik će biti sposoban da:

- Shvati tok opštih pojava i procesa u biljnem i životinjskom organizmu
- Objasni strukturu genetičkog materijala
- Razumije univerzalnost genetičkog koda
- Shvati matematičke zakone u genetici
- Objasni značaj genetike u praksi

11. JEDINICE SADRŽAJA MODULA :

- 1.) Fiziologija biljaka
- 2.) Fiziologija životinja
- 2.) Genetika

Napomena: Važnost svih jedinica u okviru modula navedena je u tabeli u stavku 13.5.

12. REZULTATI PO JEDINICI :

Nakon uspješnog završetka svake jedinice, učenik će biti sposoban da:

Jedinica	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
1.) Fiziologija biljaka	<ul style="list-style-type: none"> - objasni proces transporta vode u biljci - definiše procese disanja i fotosinteze - definiše životni ciklus biljaka (ontogenezu) - objasni pokrete kod biljaka 	<ul style="list-style-type: none"> - pripremi mikroskopski preparat - ovlađa tehnikom mikroskopiranja - dokaže procese disanja i fotosinteze - ilustruje procese disanja i fotosinteze 	<ul style="list-style-type: none"> - razvija smisao za samostalan rad i rad u grupi - pokaže kreativnost - razvija radnu disciplinu - razvija navike urednosti i preciznosti u toku pripreme i ilustracije zadataka
2.) Fiziologija životinja	<ul style="list-style-type: none"> - shvati dinamičku organizaciju ćelije - razlikuje pozitivnu od negativne povratne sprege - objasni ulogu hipotalamusa u endokrinoj kontroli - razlikuje kontrolne sisteme (hormonalne i nervne) - objasni građu i funkciju čulnog, nervnog i endokrinog sistema - objasni ishranu i varenje jednoćelijskih i višećelijskih 	<ul style="list-style-type: none"> - procjeni uticaj hipotalamusa na funkcionisanje pojedinih sistema organa - ilustruje dijelove čulnih organa - ilustruje sisteme organa za varenje kod beskičmenjaka i kičmenjaka - ilustruje sisteme organa za disanje i ekskreciju kod beskičmenjaka i kičmenjaka 	<ul style="list-style-type: none"> - razvija osjećaj za estetiku - razvija logičko mišljenje - ostvaruje matematičke kompetencije

	<p>organizama</p> <ul style="list-style-type: none"> -uporedi tjelesne tečnosti i cirkulaciju beskičmenjaka i kičmenjaka - interpretira načine disanja i ekskrecije kod organizama i njihovu regulaciju - shvati termoregulacioni mehanizam 		
3.) Genetika	<ul style="list-style-type: none"> - razlikuje oblike nukleinskih kiselina - objasni replikaciju, transkripciju i translaciju - definiše gen i hromozome - objasni genotip i fenotip - definiše osnovna pravila nasljeđivanja -objasni interakcije među genima - objasni izvore genetičke varijabilnosti - opiše genopatije i hromozomopatije 	<ul style="list-style-type: none"> - napravi model DNK - koristi usvojena znanja prilikom primjene osnovnih pravila nasljeđivanja - primjeni matematičke obrasce u genetici - napravi Panetovu križaljku 	
13. SMJERNICE ZA NASTAVNIKE:			
13.1 Potrebni objekti i resursi :			
Preporučuje se izvođenje nastave u kabinetu biologije			
13.2. Nastavni oblici i metode :			
Oblici rada: frontalni, individualni, grupni rad			
-Nastavne metode:			
Predavanje: - jednostavno			
- kombinovano s pitanjima			
- uz upotrebu projekcije			
- uz upotrebu štampanog materijala			
Demonstracija: - korak po korak			
- kompletna			
Diskusija: - vođena			
- između nastavnika i učenika			
- između grupe učenika			
Sumativne/ tehnike rekapitulacije:			
- nastavnikovo sumiranje			
- učenikovo sumiranje			
Individualni zadaci			
Tehnike ispitivanja: direktno i indirektno			
Tehnike odgovaranja: - odgovaranje na pitanja			
- direktni i indirektni odgovori			
- podjela školskih ili domaćih zadataka			
13.3. Nastavna učila i materijali:			
- sredstva za pisanje			
- sredstva za projekciju			
- mikroskopi, mikroskopski preparati, modeli, kompjuteri			
- šeme, tabele, elektronski zapisi, udžbenici, slike, ilustracije, ostali materijali vezani za struku			
- materijali koje će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni			

13.4. Preporučena literatura i ostali izvori za učenje:

Stručna literatura:

A. Sofradžija: Biologija, za II razred gimnazije, Sarajevo, 1997 – 2000

A. Sofradžija: Biologija, za III razred gimnazije, Sarajevo, 1996

V. Petrović i saradnici: Biologija, za III razred gimnazije, Beograd, 1999

D. Marinković i saradnici: Biologija, za III i IV razred medicinske i veterinarske škole, Beograd, 2000

- odobreni i dostupni udžbenici i literara

- časopisi i brošure

- slike, folije i videozapis

- podaci sa interneta

- materijali koje će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni

13.5. Ocjenjivanje učenja:**1. Opšta uputstva:**

Ocenjivanje se vrši unutar škole

Učenici moraju biti upoznati sa metodama i kriterijima ocjenjivanja

Učenik mora da savlada minimalno 50% gradiva

2. Kriteriji za ocjenjivanje po tehnikama:

Modul će biti ocijenjen slijedećim tehnikama:

1.Usmena provjera-verbalno ispitivanje se zasniva na bazi jedan na jedan,učenici će biti upoznati sa kriterijima ocjenjivanja,ovom tehnikom će učenici biti ocijenjeni na kraju modula.

2. Portfolio - zbirka učeničkih radova sakupljenih tokom modula. Portfolio obuhvata:

izradu modela molekule DNK

kriterije u ocjenjivanju rada koje je sastavio učenik,
prezentaciju o sadržaju portfolia.

3.Test-pitanja za test i bodovanje će biti unaprijed definisani,broj pitanja je srazmjeran važnosti svake jedinice i radi se na kraju modula.

Pitanja obuhvaćaju sve jedinice modula, sastavlja ih nastavnik ili stručni aktiv. Test moraju raditi svi učenici, treba sadržavati minimalno deset pitanja. Test treba da sadrži broj bodova za svako pitanje (odgovor), a na kraju testa treba biti prikazana skala bodova potrebnih za pojedine ocjene.

3. Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti po jedinicama:

Jedinice	Važnost jedinica (zbir)	Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti		
		Usmena provjera znanja	Portfolio	Test
1 Fiziologija biljaka	25%	7,5%	5%	12,5%
2 Fiziologija životinja	25%	7,5%	5%	12,5%
3 Genetika	50%	15%	10%	25%
Ukupno:	100%	30%	20%	50%

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1.Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za biologiju, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor biologije ili drugim stručnim zvanjem gdje je biologija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;

2. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za biologiju, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor biologije ili drugim stručnim zvanjem gdje je biologija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

EKOLOGIJA

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Ekologija
MODUL	Osnovi ekologije
REDNI BROJ	1
ŠIFRA MODULA	IV-21-OPS-03-01 i III-22,23,24,25-OPS-03-01
SVRHA MODULA	
<p>Modul omogućava razvijanje ekološke svijesti o značaju životne sredine kao i odnosa čovjeka prema prirodi i sopstvenom okruženju.</p>	
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
<p>Znanje iz biologije za osmi razred</p>	
CILJEVI	
<ul style="list-style-type: none"> - usvajanje osnovnog znanja iz ekologije, - usvajanje znanja o odnosu čovjek – priroda, - razvijanje ekološke svijesti naročito kod mladih ljudi, - razvijati grupni oblik rada i pravilan odnos prema radu. 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Osnovni pojmovi u ekologiji 2. Stupnjevi ekološke integracije 3. Ekologija čovjeka 	
REZULTATI	
<p>Jedinica 1. Osnovni pojmovi u ekologiji</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiše ekologiju kao nauku, - objasni značaj ekologije, - interpretira povezanost ekologije sa drugim наукама, - objasni neraskidivu vezu između živih i neživih sistema, - definiše ekološke faktore. 	
<p>Jedinica 2. Stupnjevi ekološke integracije</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiše stupnjeve ekološke integracije, - objasni pojam o osobine populacije, biocenoze i ekosistema, - prepozna kopnene i vodene ekosisteme, - objasne primarne klimatogene i antropogene ekosisteme, - definiše ulogu čovjeka kao najznačajnijeg faktora u životnoj sredini. 	
<p>Jedinica 3. Ekologija čovjeka</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasni položaj čovjeka u sistemu geobiosfere, - prepozna ekološke karakteristike ljudske populacije, - objasni ekološku valencu čovjeka u odnosu na ekološke faktore temperatura, kiseonik, hrana, voda i zrak, - razlikuje globalno, regionalno i lokalno planiranje. 	

SMJERNICE

1. Osnovni pojmovi u ekologiji

- razviti osjećaj odgovornosti i kreativnosti učenika,
- razvijati timski rad,
- prikazati slajdove, šeme i crteže,
- koristiti primjere iz okoline,
- primijeniti grupni oblik rada i rad u parovima.

2. Stupnjevi ekološke integracije

- organizovati rad na zadacima portfolia u toku nastave,
- podsticati timski rad,
- podsticati istraživački rad,
- planirati biološko-ekološku nastavnu ekskurziju,
- prezentirati međusobnu povezanost čovjeka i okoline.

3. Ekologija čovjeka

- podsticati istraživački rad,
- planirati naučnu posjetu – općinska institucija (urbanizam),
- organizovati labaratorijski rad, analiza odabranih kaliteta i kvantiteta osobina u razredu, školi ili lokalnom stanovništvu,
- primijeniti grupni oblik rada i rad u parovima.

INTEGRACIJA

Sa biološkim, prirodnim i društvenim наукама

IZVORI

- udžbenik biologije za prvi razred tehničke škole,
- udžbenik ekologija i zaštita životne sredine,
- udžbenik biologija za četvrti razred gimnazije,
- mediji,
- časopisi (Biološki list, Ekovijet, Fondeko),
- brošure,
- internet.

OCJENJIVANJE

- ocjenjivanje se mora izvršiti sa najmanje dvije metode,
- ocjenjivanje unutar škole,
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama i kriterijima ocjenjivanja.

Tehnike ocjenjivanja:

1. Test	40%
2. Intervju	30%
3. Portfolio	30%

1. Test na kraju modula

- obavezna metoda za sve jedinice,
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisana,
- zastupljenost pitanja prema važnosti tematskih jedinica.

2. Intervju

- ocjenjivanje putem verbalnog ispitivanja,
- ocjenjivanje u toku trajanja modula,
- koristiti struktuirana i nestruktuirana pitanja.

3. Portfolio

- upoznati učenike sa kriterijima ocjenjivanja,

- sadržaj portfolia određuje nastavnik sa učenicima,
- ocjenjivanje izvršiti na osnovu demostracije učenika,
- ocijeniti samostalan rad i rad u grupi,
- ocijeniti pored stručnog znanja i sposobnosti učenika.

Važnost jedinice	Broj jedinice	Naziv jedinice	Test	Intervju	Portfolio
30%	1	Osnovni pojmovi u ekologiji		*	
40%	2	Stupnjevi ekološke integracije	*		*
30%	3	Ekologija čovjeka			*

Prolaznost

Dovoljan	2	50 – 60%
Dobar	3	61 – 80%
Vrlodobar	4	81 – 90%
Odličan	5	91 – 100%

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Ekologija
MODUL	Zagađivanje i zaštita sredine
REDNI BROJ	2
ŠIFRA MODULA	IV-21-OPS-03-02 i III-22,23,24,25-OPS-03-02
SVRHA MODULA	Svrha modula je da osposobi učenika da shvati problematiku zaštite i unapređenja životne i radne sredine i iznalaženja vlastite inicijative u rješavanju problema vezanih za okolinu.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	IV – 21 – OP- 09 – 01 i III – 22,23,24,25 – OP – 08 – 01
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> -razvijanje ekološke svijesti, -razvijanje mogućnosti prepoznavanja ekoloških problema lokalnog područja, -razvijanje zaštitničkog odnosa prema okolini, -usvajanje znanja o zagađivanju i zaštiti zraka vode i zemljišta, -razvijanje svijesti o uzajamnom odnosu čovjeka i prirode, -razvijanje vještina i radnih navika kod učenika, -razvijanje sposobnosti dobre komunikacije.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagađivanje i zaštita životne sredine 2. Zagađivanje i zaštita biosfere 3. Zagadivanje hrane 4. Otpadne vode 5. Praćenje zagađivanja (monitoring) i zaštita životne sredine
REZULTATI	<p>Jedinica 1. Zagađivanje i zaštita životne sredine</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasni značaj zdrave životne sredine u odnosu na zagađenu, - prepozna globalne trendove u životnoj sredini, - definiše uticaj toksičnih materija na životnu i radnu okolinu, - nabroji različite aspekte zaštite životne sredine. <p>Jedinica 2. Zagađivanje i zaštita biosfere</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da definiše pojmove degradacije i zaštite biosfere, - razlikuje različite oblike i izvore zagađenja voda, - nabroji zagađivače vazduha i njihov uticaj na biljke, životinje i čovjeka, - objasni nastanak kiselih kiša, smoga i oštećenja ozonskog omotača, - interpretira različite oblike degradacije i zaštite zemljišta, - razlikuje različite vidove uklanjanja industrijskog i urbanog otpada. <p>Jedinica 3. Zagađivanje hrane</p> <p>Učenik će biti sposoban da.</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasni važnost korištenja zdrave hrane, - razlikuje fizičko, hemijsko i biološko zagađivanje hrane, - nabroji izvore zagađenja i zagađujuće agense, - prepozna štetne efekte prekomjerne upotrebe hemopreparata.

Jedinica 4. Otpadne vode

Učenik će biti sposoban da:

- definiše pojam otpadnih voda,
- razlikuje hemijske, fizičke i biološke faktore koji učestvuju u nastanku otpadnih voda,
- definiše otpadne vode po porijeklu i sastavu,
- objasni načine i postupke prečišćavanja otpadnih voda.

Jedinica 5. Praćenje zagađivanja(monitoring) i zaštita životne sredine

Učenik će biti sposoban da:

- objasni značaj praćenja stanja u životnoj sredini,
- razlikuje tipove i mehanizme monitoring sistema,
- objasni značaj biodiverziteta i očuvanja vrsta,
- interpretira značaj pravilnog iskorištavanja prirodnih resursa – uravnoteženi razvoj.

SMJERNICE

1. Zagađivanje i zaštita životne sredine

- razviti osjećaj odgovornosti i kreativnosti učenika
- razvijati timski rad,
- koristiti primjere iz okoline,
- razvijati pozitivan odnos prema zdravoj životnoj okolini,
- na što jednostavniji način objasniti okolinu (pogled kroz prozor),
- putem medija, časopisa, stručne literature dovesti u vezu teoriju i praksu.

2. Zagađivanje i zaštita biosfere

- analizirati različite oblike zagađenja u svojoj sredini,
- razgovarati sa učenicima o međusobnoj povezanosti zagađenja npr. zagađeno tlo, zagađena hrana, bolest ili nedostatak pitke vode,
- učenicima dati zadatak da prouče najbolje načine odlaganja otpada u svom mjestu,
- organizovati posjetu jamama, sanitarnim deponijama, deponije jalovine i postrojenjima za reciklažu,
- organizovati posjetu fabrikama koje su zagađivači u svom mjestu,
- koristiti video-zapise, slike, šeme i filmove o različitim oblicima zagađenja.

3. Zagađivanje hrane

- u zdravim uslovima uzgajati zdravu hranu (farme i staklenici),
- obratiti pažnju na uskladištenje životnih namirnica,
- posjetiti fabrike i poljoprivrednike koji se bave proizvodnjom i preradom zdrave hrane,
- organizovati posjetu institucijama koje se bave kontrolom životnih namirnica i voda,
- pozvati posjetioca u razred.

4. Otpadne vode

- izvesti biološko-nastavnu ekskurziju radi određivanja fizičkih, hemijskih i bioloških pokazatelja kvaliteta vode,
- koristiti slike uticaja otpadnih voda na sastav životnih zajednica u riječima,
- izabrat film, CD o otpadnim vodama,
- posjetiti fabrike koje vrše prečišćavanje otpadnih voda.

5. Praćenje zagađivanja (monitoring) i zaštita životne sredine

- koristiti istraživačke metode npr. obilazak institucija i udruženja koje koriste monitoring sistem,
- organizovati ekološko-nastavnu ekskurziju (rezervati, nacionalni parkovi, botaničke baštice...),
- organizovati grupni rad učenika na određenom problemu i prezentaciju njihovog rada.

INTEGRACIJA

Sa prvim modulom – ekologija i proizvodnim tehnologijama

IZVORI

- udžbenik za prvi razred tehničke škole,
- udžbenik ekologija i zaštita životne sredine,
- udžbenik biologija za IV razred gimnazije,
- mediji, časopisi, brošure,
- video-zapis,
- industrija,
- institucije i udruženja.

OCJENJIVANJE

- ocjenjivanje se mora izvršiti sa najmanje dvije metode,
- ocjenjivanje unutar škole,
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa metodama i kriterijima ocjenjivanja.

Tehnike ocjenjivanja:

1. Test	40%
2. Intervju	30%
3. Portfolio	30%

1. Test na kraju modula

- obavezna metoda za sve jedinice,
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisana,
- zastupljenost pitanja prema važnosti tematskih jedinica,
- svi učenici moraju raditi završni test,
- bodovanje pitanja za test na osnovu važnosti tematskih jedinica.

2. Intervju

- ocjenjivanje putem verbalnog ispitivanja,
- ocjenjivanje u toku trajanja modula,
- koristiti struktuirana i nestruktuirana pitanja,
- ocjenjivanje se vrši od strane učenika ili nastavnika ili samoocjenjivanje,
- pitanja mogu biti unaprijed pripremljena.

3. Portfolio

- upozнати učenike sa kriterijima ocjenjivanja,
- sadržaj portfolia određuje nastavnik sa učenicima,
- ocjenjivanje izvršiti na osnovu demostracije učenika,
- ocijeniti samostalan rad i rad u grupi,
- ocijeniti pored stručnog znanja i kreativnost učenika,
- broj zadatka unutar portfolia po izboru nastavnika,
- najmanji broj zadatka po tematskoj jedinici je dva,
- mogući zadaci unutar portfolia: pismeni zadaci (vezani za zanimanje učenika), radni listovi, dnevnički rada, izvještaji posjeta.

Jedinica 1, važnost 15%, tehnika Intervju

Jedinica 2, važnost 30%, tehnika Portfolio

Jedinica 3, važnost 20%, tehnika Intervju

Jedinica 4, važnost 15%, tehnika Portfolio

Jedinica 5, važnost 20%, tehnika Intervju

Sve jedinice će se ispitati tehnikom završnog Testa na kraju modula.

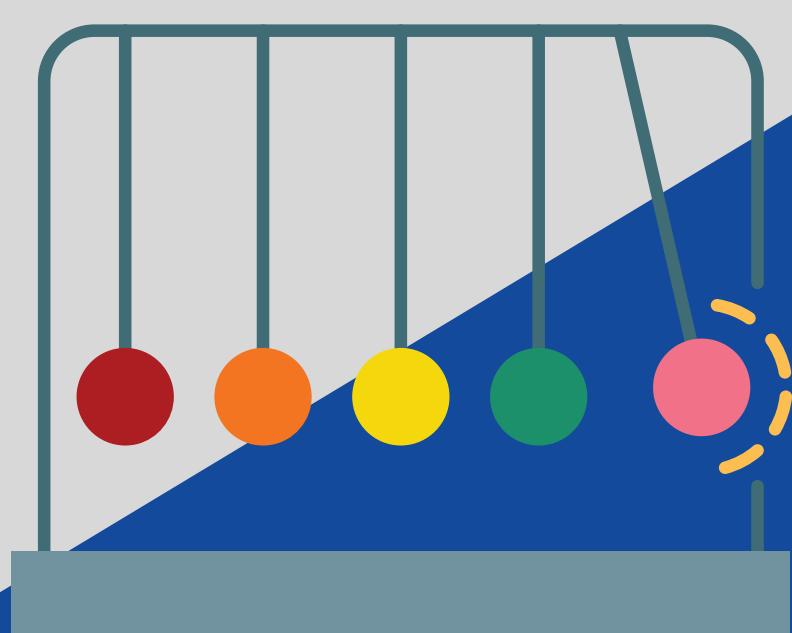
Prolaznost:

Dovoljan	2	50 – 60%
Dobar	3	61 – 80%
Vrlodobar	4	81 – 90%
Odličan	5	91 – 100%

PROFIL I STRUČNA SPREMA

- 1.Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za biologiju, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor biologije ili drugim stručnim zvanjem gdje je biologija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
2. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za biologiju, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor biologije ili drugim stručnim zvanjem gdje je biologija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

FIZIKA

FAMILIJA	
ZANIMANJE	
PREDMET	FIZIKA
MODUL	Mehanika
REDNI BROJ	01
ŠIFRA MODULA	IV-33-OPS-01-01
SVRHA MODULA	Modul je osmišljen tako da omogućava upoznavanje učenika sa najvažnijim pojavama, veličinama i zakonima mehanike, te mehaničkim oscilacijama i talasima.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Prethodno znanje iz fizike stečeno u osnovnoj školi.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - dobiti osnovno znanje o fizičkim veličinama i njihovim jedinicama - upoznati učenika s bitnim pojmovima u kinematici - razviti svijest o značaju Newtonovih zakona dinamike - upoznavanje učenika s mehaničkim radom i energijom te snagom - upoznavanje učenika sa mehaničkim oscilacijama i talasima - razvijanje interesa i sposobnosti za rješavanje raznovrsnih fizičkih zadataka
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fizičke veličine i njihove jedinice 2. Kinematika 3. Međudjelovanje tijela. Sila 4. Energija i rad 5. Mehaničke oscilacije i talasi
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabroji osnovne fizičke veličine i njihove jedinice - razlikuje osnovne i izvedene fizičke veličine - definiše mjerjenje i greške pri mjerenu - izračuna srednju vrijednost mjerene veličine i relativnu grešku - izmjeri dužinu, masu i volumen - odredi gustoću <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificira relativnost mehaničkog kretanja - objasni referentni sistem - analizira putanju - definiše put, pomak, brzinu i ubrzanje - riješi jednostavne fizičke zadatke iz kinematike <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabroji osnovne tipove međudjelovanja - protumači Newtonove zakone dinamike - analizira najjednostavnije oblike kretanja <p>- prepozna razne vrste sile kao što su: elastična sila, sila trenja, centripetalna sila, sila Zemljine teže, inercijalna sila, kohezionna i adhezionna sila</p> <p>- riješi jednostavne i raznovrsne fizičke zadatke iz dinamike</p> <p>Jedinica 4: Učenik će biti sposoban da:</p>

- definiše mehanički rad
- analizira mehaničku energiju, vidove ove energije i zakon o njenom održanju
- eksperimentalno provjeri zakon održanja mehaničke energije
- definiše snagu i koeficijent korisnog dejstva
- riješi jednostavne i raznovrsne fizikalne zadatke iz ove tematske jedinice

Jedinica 5:

Učenik će biti sposoban da:

- nabroji veličine koje opisuju oscilatorno i talasno kretanje
- razlikuje zvuk, infrazvuk i ultrazvuk
- izračuna brzinu prostiranja talasa kroz različite sredine

SMJERNICE

Jedinica 1:

- koristiti crtež tabele kojom su prikazane osnovne veličine i jedinice SI sistema
- koristiti crtež tabele kojom su prikazani utvrđeni prefksi koji se koriste uz jedinice i njihove vrijednosti
- izabrati kvantitativne i eksperimentalne zadatke
- koristiti odgovarajući pribor za mjerjenje dužine, mase i zapremine
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu
- uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 2:

- koristiti grafo-folije s crtežom referetnog sistema
- koristiti edukacioni software koji prikazuje razliku između pomaka i puta
- izabrati jednostavne fizikalne zadatke
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu
- uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 3:

- prikazivanje crtežom osnovnih tipova međudjelovanja
- koristiti edukacioni software s interaktivnom komponentom za tumačenje Newtonovih zakona dinamike
- koristiti edukacioni software za prikazivanje sile trenja i centripetalne sile
- izabrati jednostavne i raznovrsne fizikalne zadatke iz dinamike
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu
- uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 4:

- koristiti edukacioni software za prezentovanje mehaničkog rada i grafo-foliju s crtežom koji prikazuje grafički rad stalne sile
- koristiti grafo-foliju sa crtežom koji prikazuje potencijalnu energiju tijela u polju Zemljine teže
- koristiti edukacioni software za prezentovanje zakona održanja mehaničke energije
- koristiti pribor za eksperimentalno provjeravanje zakona održanja mehaničke energije
- izabrati fizikalne zadatke iz ove tematske jedinice
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu
- preporučuje se davanje zadatka za rad u grupi izvan učionice

Jedinica 5:

- koristiti grafo-folije i jednostavne fizikalne zadatke

INTEGRACIJA

Geodezija, modul 01 i 02 i Praktična nastava, modul 01 i 02

IZVORI

- Fizika za 1. razred srednjih škola (A. Čolić) Izdavač: Harfo – graf Tuzla, 2001.
- Fizika sa zbirkom zadataka za 1. razred srednje škole (Nada Abasbegović Rajfa Musemić) Izdavač: JP "SVJETLOST" d.d. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, 1998.
- Zadaci i ogledi iz fizike za 1. razred tehničkih i srodnih škola (A. Čolić B.Mehurić) Izdavač: Harfo-graf Tuzla, 2000.

OCJENJIVANJE

- način ocjenjivanja: unutar škole
- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode
- test na kraju ovog modula je obavezna metoda
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- učenici moraju biti unaprijed upoznati s metodama i kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja u svim odabranim metodama
- ocjenjivanja
  - metode za određene tematske jedinke tabelarno prikazane
  - važnost tematskih jedinki unutar modula prikazan u tabeli

Razrada metoda:

1. Intervju

- ocjenjivanje putem verbalnog ocjenjivanja na bazi jedan na jedan
- podrazumijeva kontinuiranu provjeru znanja tokom trajanja jedinice 1, 2, 3, 4, 5
- pitanja treba da definiše nastavnik ili kolega učenik
- svi učenici moraju biti obuhvaćeni ovom tehnikom ocjenjivanja
- ocjenjivanje od strane nastavnika

2. Test na kraju modula

- obavezna metoda na kraju modula
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani
- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematske jedinke
- svi učenici treba da budu ocijenjeni tehnikom testa
- u testu na kraju modula broj pitanja je deset (10)
- trajanje testa: jedan školski čas

Važnost:

Intervju: 50%

Test: 50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlo - dobar (4)	81-90%
Odličan (5)	91-100%

PLAN OCJENIVANJA:

TEMATSKA JEDINICA 1 VAŽNOST 25% TEHNIKA INTERVJU

TEMATSKA JEDINICA 2 VAŽNOST 20% TEHNIKA INTERVJU

TEMATSKA JEDINICA 3 VAŽNOST 25% TEHNIKA INTERVJU

TEMATSKA JEDINICA 4 VAŽNOST 20% TEHNIKA INTERVJU

TEMATSKA JEDINICA 5 VAŽNOST 10% TEHNIKA INTERVJU

SVE TEMATSKE JEDINICE BIT ĆE OCIJENJENE TEHNIKOM TESTA NA KRAJU MODULA.

PORODICA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Fizika
MODUL	Mehanika fluida i termodinamika
REDNI BROJ	2
ŠIFRA MODULA	IV-27-OPS-03-02
SVRHA MODULA	Modul je osmišljen tako da omogućava stjecanje znanja iz mehanike fluida i termodinamike, te davanje osnove za razumijevanje bioloških funkcija organa i organizama.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojeno znanje iz prvog modula IV-27-OPS-03-01
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - upoznavanje učenika s osnovnim znanjem iz mehanike fluida i termodinamike, - razvijanje kod učenika interesa za sticanjem znanja iz mehanike fluida i termodinamike, - osposobljavanje učenika za rješavanje raznovrsnih fizikalnih zadataka, - razvijanje svijesti učenika o značaju primjene znanja iz mehanike fluida i termodinamike u veterini, - razvijanje sposobnosti dobre komunikacije.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hidrostatika i aerostatika 2. Hidrodinamika i aerodinamika 3. Temperatura i mjerjenje 4. Specifični toplotni kapacitet 5. Fazni prelazi 6. Vlažnost vazduha
REZULTATI	<p>Jedinica 1.</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizira neke opće osobine čvrstih tijela, tekućina i plinova, - objasni pritisak i Pascalov zakon, - analizira rad manometra, - objasni silu potiska, - riješi kvantitativne i kvalitativne fizikalne zadatke. <p>Jedinica 2.</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikuje idealne i realne fluide, - definiše zapreminski protok, - objasni jednačinu kontinuiteta i Bernoullijevu jednačinu, - analizira primjenu jednačine kontinuiteta i Bernoullijeve jednačine, - riješi fizikalne zadatke primjenjive u struci. <p>Jedinica 3.</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiše temperaturu, - objasni termičko širenje tijela, - analizira rad termometra, - riješi fizikalne zadatke za ovu temetsku jedinicu.

Jedinica 4.

Učenik će biti sposoban da:

- analizira unutrašnju energiju tijela,
- definiše specifični topotni kapacitet,
- objasni ulogu kalorimetra s vodom,
- izračuna temperaturu smjese,
- objasni prenos toplote.

Jedinica 5.

Učenik će biti sposoban da:

- prepozna fazne prelaze prve vrste,
- analizira trojnu tačku,
- objasni gasne zakone,
- rješi kvantitativne i kvalitativne fizikalne zadatke.

Jedinica 6.

Učenik će biti sposoban da:

- objasni kruženje vode u prirodi,
- definiše relativnu vlažnost vazduha,
- analizira rad higrometra s dlakom.

SMJERNICE

Jedinica 1.

- koristiti crteže,
- koristiti grafofolije,
- izabrati kvantitativne fizikalne zadatke,
- preporučuje se davanje zadataka za grupni rad izvan učionice,
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu.

Jedinica 2.

- koristiti crtež,
- koristiti grafofolije,
- izabrati kvantitativne i kvalitativne fizikalne zadatke,
- preporučuje se davanje zadataka za grupni rad izvan učionice,
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu.

Jedinica 3.

- koristiti crteže,
- izabrati fizikalne zadatke,
- preporučuje se davanje zadataka za rad u grupni izvan učionice,
- koristiti edukacioni software koji prikazuje temperaturne skale,
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu.

Jedinica 4.

- koristiti crteže,
- izabrati fizikalne zadatke,
- koristiti edukacioni software,
- preporučuje se zadavanje zadataka za grupni rad izvan učionice,
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu.

Jedinica 5:

- koristiti crteže,
- koristiti edukacioni software,
- koristiti grafofolije,
- izabrati fizikalne zadatke,
- preporučuje se zadavanje zadataka za grupni rad u izvan učionice,
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu.

Jedinica 6.

- koristiti crtež i tabelu,
- koristiti grafofoliju sa crtežom higrometra sa dlakom,
- preporučuje se zadavanje zadataka za grupni rad u izvan učionice,
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: rad u grupi, rad u parovima, individualni rad, rad na radnom listu.

INTEGRACIJA

IZVORI

- Fizika za 1. razred srednjih škola (A. Čolić), Izdavač: Harfo – graf Tuzla, 2001.,
- Zadaci i ogledi iz fizike za 1. razred tehničkih i srodnih škola (A. Čolić),
- edukacioni software s interaktivnom komponentom,
- web stranice,
- crteži,
- grafofolije,
- grafskop,
- kompjuter s odgovarajućim CD-om,
- video-top.

OCJENJIVANJE

Način ocjenjivanja: unutar škole

- ocjenjivanje se mora izvesti na osnovu najmanje dvije metode,
- test na kraju ovog modula je obavezna metoda,
- izvesti ocjenjivanje tematskih jedinki naznačenih u tabeli,
- učenici moraju biti unaprijed upoznati s metodama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja,
- učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih rezultata učenja u svim odabranim metodama ocjenjivanja,
- metode za određene tematske jedinke su tabelarno prikazane,
- važnost tematskih jedinki unutar modula prikazana je u tabeli.

Razrada metoda:

1. Portfolio radova

- podrazumijeva zbirku učeničkih radova,
  - broj zadataka po izboru nastavnika,
- karakteristike:
- dokumentovan dokaz sa informacijama za određeni vremenski interval,
  - ima svrhu formativnog ocjenjivanja,
  - mogući zadaci: radni listovi zadataka, grupni rad učenika, crteži uz usmena obrazloženja, izvještaji, prezentacije,
  - broj zadataka po tematskoj jedinici bira nastavnik ili u saradnji nastavnik i učenik,
  - učenici moraju biti unaprijed upoznati s vrstama zadataka i kriterijima ocjenjivanja,
  - pri definisanju kriterija ocjenjivanja mora se odrediti: validnost, obimnost, autentičnost i relevantnost,
  - određivanje kriterija ocjenjivanja od strane nastavnika,
  - obuhvata pregled jedinica 1, 2, 3, 4, 5, 6,
  - svi učenici moraju biti ocijenjeni ovom tehnikom.

2. Test na kraju modula

- obavezna metoda na kraju modula,
- pitanja za test i bodovanje moraju biti unaprijed definisani,

- pitanjima treba da se provjere rezultati učenja tematskih jedinki naznačenih u tabeli,
- bodovanje pitanja treba izvesti na osnovu unaprijed definisane važnosti tematske jedinice,
- svi učenici treba da budu ocijenjeni tehnikom Testa,
- u testu na kraju modula broj pitanja je deset (10),
- trajanje testa: dva školska časa (2).

Važnost:

1. Portfolio 50%
2. Test 50%

Prolaznost:

Dovoljan (2)	50-60%
Dobar (3)	61-80%
Vrlodobar (4)	81-90%
Odličan (5)	91-100%

PLAN OCJENJIVANJA:

- Tematska jedinica 1, važnost 20%
  - Tematska jedinica 2, važnost 20%
  - Tematska jedinica 3, važnost 10%
  - Tematska jedinica 4, važnost 20%
  - Tematska jedinica 5, važnost 20%
  - Tematska jedinica 6, važnost 10%
- sve tematske jedinice bit će ocijenjene tehnikom Testa na kraju modula,
- kontinuirano u toku trajanja modula, učenici će biti ocijenjeni i tehnikom Portfolia (predviđen za sve tematske jedinice).

1. PORODICA ZANIMANJA	
2. NAZIV I STEPEN ZANIMANJA	
3. PREDMET	FIZIKA
4. IME MODULA	Talasi i elektromagnetizam
5. BROJ MODULA ZA PREDMET	03/04
6. ŠIFRA MODULA	IV-60-OPS-01-03
7. DATUM KADA JE MODUL ZAVRŠEN	Septembar 2008.

8. SVRHA MODULA:

Svrha ovog modula je upoznavanje učenika sa osnovnim pojavama i zakonima oscilovanja i talasa te elektromagnetizma. Ovaj modul osigurava učenicima znanje, vještine i kompetencije za razumijevanje pojava i zakona talasa i elektromagnetizma u struci.

9. POSEBNI USLOVI / PREDUSLOVI / ZAHTJEVI:

Ovaj modul mogu slušati samo učenici koji su upoznati sa modulima Mehanika i Molekularna fizika te znanjem talasa i elektromagnetizma stečenim u osnovnoj školi.

10. CILJEVI MODULA:

Kroz ovaj modul učenik će biti sposobljen da:

- prezentira mehaničko oscilovanje te nastanak i vrste mehaničkih talasa
- objasni osnovne pojave i zakone u elektromagnetizmu
- rješava različite teorijske i eksperimentalne zadatke iz oscilovanja i talasa te elektromagnetizma
- procijeni značaj primjene znanja iz talasa i elektromagnetizma u ekologiji i tehnologiji

11. JEDINICE SADRŽAJA MODULA :

1. Mehaničko oscilovanje i talasi
2. Elektrostatika
3. Jednosmjerna električna struja
4. Elektromagnetizam
5. Elektromagnetični talasi

Napomena: Važnost svih jedinica u okviru modula navedena je u tabeli u stavku 13.5.

12. REZULTATI PO JEDINICI :

Nakon uspješnog završetka svake jedinice, učenik će biti sposoban da:

Jedinica	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
1. Mehaničko oscilovanje i talasi	<ul style="list-style-type: none"> - definira mehaničko oscilovanje - nabroji vrste mehaničkog oscilovanja - opiše postanak i vrste mehaničkih talasa - definira zvuk - objasni postanak i primjenu ultrazvuka u tehnici 	<ul style="list-style-type: none"> - demonstrira postanak mehaničkih talasa - ilustrira Huygensov princip - demonstrira rezonanciju 	<ul style="list-style-type: none"> - ima volju da poboljša i dopuni svoje znanje - bude osviješten o pravilnom korištenju pribora za demonstriranje pojava oscilacija i talasa te elektromagnetizma
2. Elektrostatika	<ul style="list-style-type: none"> - opiše osnovne elektrostatičke pojave - objasni Coulombov zakon - definira električno polje i veličine koje opisuju električno polje 	<ul style="list-style-type: none"> - ilustrira provodnike i izolatore u električnom polju - riješi jednostavne kvantitativne, kvalitativne i eksperimentalne zadatke 	

3. Jednosmjerna električna struja	<ul style="list-style-type: none"> - definira jačinu električne struje, napon i otpor električne struje - prezentira strujni krug - objasni Ohmov zakon i Joule-Lenzov zakon 	<ul style="list-style-type: none"> - napravi strujni krug - izmjeri napon i jačinu električne struje u prostom strujnom krugu - ilustrira djelovanje jednosmjerne struje na ekosistem - demonstrira tok struje kroz tekućinu - riješi jednostavne kvantitativne, kvalitativne i eksperimentalne zadatke 	
4. Elektromagnetizam	<ul style="list-style-type: none"> - definira magnetno polje - nabroji veličine koje opisuju magnetno polje - objasni Amperovu i Lorentzovu silu - opiše princip dobivanja naizmjenične struje 	<ul style="list-style-type: none"> - ilustrira magnetno polje - demonstrira elektromagnetnu indukciju - ilustrira utjecaj magnetnog polja na ekosistem 	
5. Elektromagnetični talasi	<ul style="list-style-type: none"> - opiše nastanak elektromagnetičnih talasa - objasni Thomsonovu formulu 	<ul style="list-style-type: none"> - ilustrira vrste elektromagnetičnih talasa prema talasnoj dužini - prezentira LC kolo 	
13. SMJERNICE ZA NASTAVNIKE:			
<p>13.1 Potrebni objekti i resursi :</p> <ul style="list-style-type: none"> -učionice (one koje imaju određene forme i kapacitete) -kompjuterska mreža, Internet konekcija 			
<p>13.2. Nastavni oblici i metode :</p> <ul style="list-style-type: none"> -dijade (po dvoje u grupi) -predavanja uz upotrebu projekcija ili štampanog materijala -dijalog (po unaprijed postavljenim pitanjima nasuprot slobodnim odgovorima) 			
<p>13.3. Nastavna učila i materijali:</p> <ul style="list-style-type: none"> -sredstva za pisanje (tabla, kreda) -sredstva za projekciju (projektori, grafoskopi) -power point (kompjuter, projektor) -set štampanih materijala koji se dijele učenicima -odgovarajuća oprema za izvođenje mjerena i eksperimentalne vježbe -materijali koji će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni 			
<p>13.4. Preporučena literatura i ostali izvori za učenje :</p> <p>Fizika za 1. razred srednjih škola A. Čolić Izdavač: Harfo-graf, Tuzla Zadaci i ogledi iz fizike za 1. razred tehničkih i srodnih škola A.Čolić B.Mehurić Izdavač:Harfo-graf, Tuzla</p> <p>Fizika za 2. razred srednjih škola A. Čolić Izdavač: Harfo-graf, Tuzla Zadaci i ogledi iz fizike za 2. razred tehničkih i srodnih škola A.Čolić Izdavač:Harfo-graf, Tuzla -Materijali koji će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni</p>			
<p>13.5. Ocjenjivanje učenja:</p> <p>1. Opšta uputstva:</p> <p>Ocenjivanje se provodi unutar škole. Ocjenjivače se tematske jedinice kako je naznačeno u tabelarnom prikazu.</p> <p>Ocenjuje predmetni profesor (nastavnik) po određenim kriterijima.</p> <p>2. Kriteriji za ocjenjivanje po tehnikama:</p> <p>Učenik mora ostvariti minimalno 50% rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja. Ocjenjivanje provesti uključujući najmanje dvije tehnike za jedan modul.</p> <p>2.1.Usmeno ispitivanje -ocjenjivanje putem verbalnog ispitivanja</p>			

- ocjenjivanje u toku trajanja modula
  - koristiti struktuirana i nestruktuirana pitanja
  - pitanja mogu biti unaprijed pripremljena
- Kriteriji za ocjenjivanje:
- validnost u znanju
  - logičnost u izlaganju
  - preciznost informacija koje se daju i kompletност datog odgovora
  - smislena upotreba stranih termina

2.2 Portfolio

- obuhvata zbirku učeničkih radova baziranih na kontinuiranom skupljanju različitih radova.
- portfolio sadrži:
- zadatke urađene u grupnom i pojedinačnom radu i na eksperimentalnim zadacima
- upoznati učenike sa kriterijumima ocjenjivanja
- sadržaj portfolija određuje nastavnik zajedno sa učenicima
- ocjeniti samostalan rad
- ocjeniti pored stručnog znanja i sposobnosti učenika za prezentovanje i preciznost
- broj zadataka unutar portfolija: radni listovi vezani za zanimanje učenika

Radovi će biti ocijenjeni prema utvrđenim kriterijima:

- validnost i kvalitet prikupljenih materijala
- sadržajnost i sistematičnost pri izradi
- urednost rada
- originalnost i autentičnost ideja, podataka i nalaza
- sadržajnost
- sustavnost

2.3 Test

Kriteriji su:

- validnost odgovora
- broj pravilnih izbora
- urednost
- tačnost

3. Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti po jedinicama:

Jedinice	Važnost jedinica (zbir)	Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti		
		Usmeno ispitivanje	Portfolio	Test
1.	Mehaničko oscilovanje i talasi	20%	10%	5%
2.	Elektrostatika	20%	10%	5%
3.	Jednosmjerna električna struja	20%	5%	10%
4.	Elektromagnetizam	20%	8%	8%
5.	Elektromagnetični talasi	20%	10%	5%
Ukupno:		100%	43%	33%
				25%

1. POREDICA ZANIMANJA			
2. NAZIV I STEPEN ZANIMANJA			
3. PREDMET	Fizika		
4. IME	Optika i kvantna fizika		
5. BROJ MODULA ZA PREDMET	04/04		
6. ŠIFRA MODULA	IV-60-OPS-01-04		
7. DATUM KADA JE MODUL ZAVRŠEN	Septembar 2008.		
8. SVRHA MODULA: Svrha ovog modula je upoznavanje učenika sa osnovnim pojavama, veličinama i zakonima optike i kvantne fizike. Ovaj modul osigurava učenicima znanje, vještine i kompetencije za razumijevanje moderne tehnike i tehnologije.			
9. POSEBNI USLOVI / PREDUSLOVI / ZAHTEVI: Ovaj modul mogu slušati samo učenici koji su upoznati sa modulima Mehanika, Molekularna fizika i Talasi i elektromagnetizam.			
10. CILJEVI MODULA: Kroz ovaj modul učenik će biti sposobljen da: <ul style="list-style-type: none"> - objasni pojave optike i kvantne fizike - rješava jednostavne zadatke iz kvantne fizike - primijeni u praksi stečena znanja iz optike i fizike atoma			
11. JEDINICE SADRŽAJA MODULA : 1. Optika 2. Toplotno zračenje i fotoefekat 3. Fizika atoma 4. Talasi i čestice 5. Fizika jezgre atoma			
Napomena: Važnost svih jedinica u okviru modula navedena je u tabeli u stavku 13.5.			
12. REZULTATI PO JEDINICI : Nakon uspješnog završetka svake jedinice, učenik će biti sposoban da:			
Jedinica	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
1. Optika	- objasni prirodu svjetlosti - definira interferenciju, difraciju i polarizaciju svjetlosti	- ilustrira disperziju i sintezu svjetlosti - eksperimentalno odredi talasnu dužinu svjetlosti pomoću difrakcione rešetke	- ima pozitivan stav prema novoj tehnologiji - demonstrira ekološku osviještenost o štetnom utjecaju radioaktivnog zračenja na ekosistem - bude osvješten što se tiče sigurnosti u radu sa laserom - prihvata cjeloživotno učenje
2. Toplotno zračenje i fotoefekat	- opiše apsolutno crno tijelo - objasni zakone toplotnog zračenja apsolutno crnog tijela - objasni Planckov zakon zračenja	- ilustrira fotoefekat - demonstrira primjenu fotočelije u tehnički - rješava jednostavne kvantitativne i kvalitativne zadatke	
3. Fizika atoma	- nabroji modele atoma - opiše spektar atoma - objasni kvantno-mehanički model atoma - opiše nastanak i osobine rendgenskih zraka	- ilustrira Bohrov model atoma - ilustrira primjenu rendgenskih zraka u tehnički - demonstrira primjenu laserskog zračenja u tehnički - rješava jednostavne zadatke	

4. Talasi i čestice	- opiše talasna svojstva mikročestica - prezentira Planckovu hipotezu	- ilustrira eksperimentalnu potvrdu talasnih svojstava mikročestica - izračuna impuls fotona - izračuna debroljevsku talasnu dužinu	
5. Fizika jezgra atoma	- opiše građu jezgra atoma - definiše izotope - objasni nuklearne reakcije	- ilustrira radioaktivnost i njenu primjenu u tehnici - demonstrira dejstvo jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja na ekosistem	
13. SMJERNICE ZA NASTAVNIKE:			
13.1 Potrebni objekti i resursi : -učionice (one koje imaju određene forme i kapacitete) -kompjuterska mreža, Internet konekcija			
13.2. Nastavni oblici i metode : -dijade (po dvoje u grupi) -predavanja uz upotrebu projekcija ili štampanog materijala -dijalog (po unaprijed postavljenim pitanjima nasuprot slobodnim odgovorima)			
13.3. Nastavna učila i materijali: -sredstva za pisanje (kreda, tabla) -sredstva za projekciju (projektori, grafoskopi) -power point (kompjuter, projektor) -set štampanih materijala koji se dijele učenicima -odgovarajuća oprema za izvođenje mjerena i eksperimentalne vježbe -materijali koji će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni			
13.4. Preporučena literatura i ostali izvori za učenje : Fizika za 2. razred srednjih škola A. Čolić Izdavač: Harfo-graf, Tuzla Zadaci i ogledi iz fizike za 2. razred tehničkih i srodnih škola A.Čolić Izdavač:Harfo-graf, Tuzla -Materijali koji će nastavnici izraditi nakon što budu obučeni			
13.5. Ocjenjivanje učenja: 1. Opšta uputstva: Ocenjivanje se provodi unutar škole. Ocjenjivače se tematske jedinice kako je naznačeno u tabelarnom prikazu. Ocenjuje predmetni profesor (nastavnik) po određenim kriterijima. 2. Kriteriji za ocjenjivanje po tehnikama: Učenik mora ostvariti minimalno 50% rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja. Ocenjivanje provesti uključujući najmanje dvije tehnike za jedan modul. Usmeno ispitivanje -ocjenjivanje putem verbalnog ispitivanja -ocjenjivanje u toku trajanja modula -koristiti struktuirana i nestruktuirana pitanja -pitanja mogu biti unaprijed pripremljena Kriteriji za ocjenjivanje: -logičnost u izlaganju -preciznost informacija koje se daju i kompletnost datog odgovora -validnost u znanju -smislena upotreba stranih termina Portfolio -obuhvata zbirku učeničkih radova baziranih na kontinuiranom skupljanju različitih radova. -portfolio sadrži: zadatke urađene u grupnom i pojedinačnom radu i na eksperimentalnim zadacima -upoznati učenike sa kriterijumima ocjenjivanja -sadržaj portfolija određuje nastavnik zajedno sa učenicima -ocjeniti samostalan rad -ocjeniti pored stručnog znanja i sposobnosti učenika za prezentovanje i preciznost -broj zadataka unutar portfolija: radni listovi vezani za zanimanje učenika Radovi će biti ocijenjeni prema ranije utvrđenim kriterijima: -originalnost i autentičnost ideja, podataka i nalaza -sadržajnost			

-sustavnost
 -sistematicnost pri izradi
 -validnost i kvalitet prikupljenih materijala
 -urednost

Test

Kriteriji su:

-validnost odgovora
 -broj pravilnih izbora
 -urednost
 -tačnost

3. Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti po jedinicama:

Jedinice	Važnost jedinica (zbir)	Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti		
		Usmeno ispitivanje	Portfolio	Test
1. Optika	15%	5%	5%	5%
2. Toplotno zračenje i fotoefekat	20%	8%	8%	5%
3. Fizika atoma	30%	10%	10%	10%
4. Talasi i čestice	5%	1%	2%	2%
5. Fizika jezgra atoma	30%	10%	10%	10%
Ukupno:	100%	34%	35%	32%

14. POVEZANOST MODULA UNUTAR NPP:

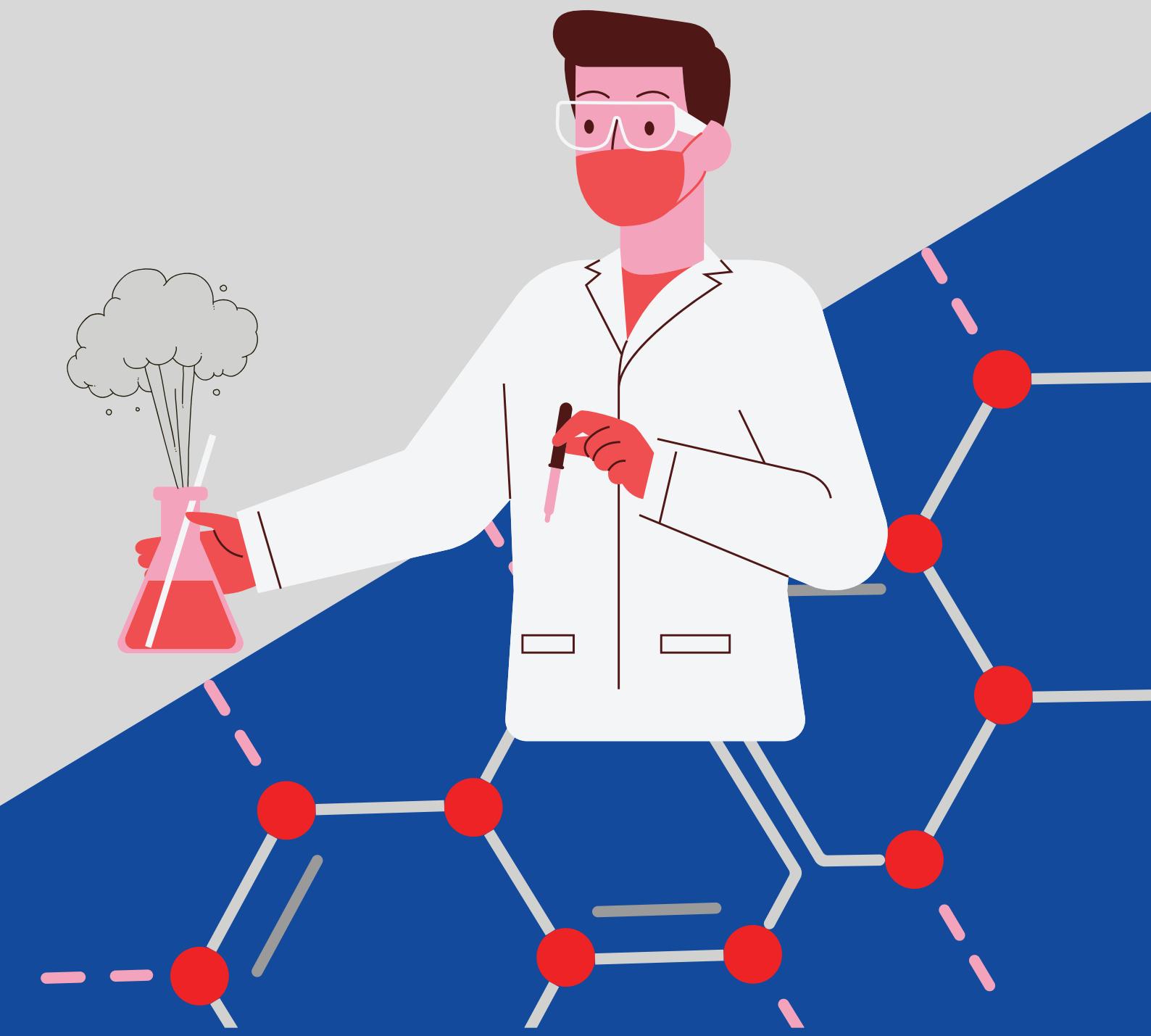
Predlaže se da se sadržaj ovog modula poveže sa modulima predmeta Matematika.

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1.Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za fiziku, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor fizike ili drugim stručnim zvanjem gdje je fizika glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;

2.Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za fiziku, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor fizike ili drugim stručnim zvanjem gdje je fizika glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

HEMIJA

PORODICA			
ZANIMANJE			
PREDMET	HEMIJA		
MODUL	Opšta hemija		
REDNI BROJ	01		
ŠIFRA MODULA	III – 48 – OPS - 01 - 01		
SVRHA MODULA	Produbljivanje znanja u svrhu jadnlostavnijeg shvatanja hemijskih procesa,sastava sirovina i sl		
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI			
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> • sticanje osnovnih znanja o hemiji kao naučnoj disciplini • usvajanje znanja o strukturi atoma,građi ,nastajanju,vrstama molekula i osobinama jedinjenja • razumjevanje značaja PSE • razvijanje odgovornosti u timskom radu • razvijanje kritičke samoprocjene vlastitog rada i rada drugih 		
JEDINICE	<p>1.Uvod u opštu hemiju 2.Struktura atoma 3.Periodni sistem elemenata(PSE) 4.Hemijske veze 5.Disperzni sistemi 6.Hemijske reakcije</p>		
REZULTATI	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <p>Jedinica 1 Učenik će biti sposoban da: -definiše pojam i podjelu hemije -objasni povezanost hemije s drugim наукама -interpretira značaj i primjenu hemije -protumači vrste tvari -interpretira historijski razvoj hemije</p> <p>Jedinica 2. Učenik će biti sposoban da : -definiše pojam i veličinu atoma -objasni građu atoma -interpretira karakteristike atoma -objasni pojam izotopa -protumači Borov model atoma -protumači elektronsku konfiguraciju -napiše elektronsku konfiguraciju atoma</p> <p>Jedinica 3. Učenik će biti sposoban da : -definiše Zakon periodičnosti -protumači povezanost građe atoma sa položajem elementa u PSE -odredi položaj elementa u PSE na osnovu elektronske konfiguracije</p> </td> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <p>Jedinica 1 -koristiti shemu podjele hemije -koristiti razne tekstove o razvoju hemije,značaju,primjeni -*predložene aktivne metode:moždana oluja,grupni rad</p> <p>Jedinica 2 -koristiti grafički prikaz dimenzija atoma -tabelarno prikazati izotope hidrogena -crtežima prikazati izglede orbitala -koristiti shemu Pravila dijagonale -organizirati vježbe pisanja elektronske konfiguracije,izračunavanja Mr,broja neutrona,mase atoma -*predložene aktivne metode:moždana oluja,grupni rad</p> <p>Jedinica 3 -koristiti tablicu PSE -koristiti shemu PSE i pokazati promjene metalnih i nemetalnih osobina u periodi i grupi -organizirati vježbe po grupama određivanja položaja elementa u PSE na osnovu elektronske konfig.</p> </td> </tr> </table>	<p>Jedinica 1 Učenik će biti sposoban da: -definiše pojam i podjelu hemije -objasni povezanost hemije s drugim наукама -interpretira značaj i primjenu hemije -protumači vrste tvari -interpretira historijski razvoj hemije</p> <p>Jedinica 2. Učenik će biti sposoban da : -definiše pojam i veličinu atoma -objasni građu atoma -interpretira karakteristike atoma -objasni pojam izotopa -protumači Borov model atoma -protumači elektronsku konfiguraciju -napiše elektronsku konfiguraciju atoma</p> <p>Jedinica 3. Učenik će biti sposoban da : -definiše Zakon periodičnosti -protumači povezanost građe atoma sa položajem elementa u PSE -odredi položaj elementa u PSE na osnovu elektronske konfiguracije</p>	<p>Jedinica 1 -koristiti shemu podjele hemije -koristiti razne tekstove o razvoju hemije,značaju,primjeni -*predložene aktivne metode:moždana oluja,grupni rad</p> <p>Jedinica 2 -koristiti grafički prikaz dimenzija atoma -tabelarno prikazati izotope hidrogena -crtežima prikazati izglede orbitala -koristiti shemu Pravila dijagonale -organizirati vježbe pisanja elektronske konfiguracije,izračunavanja Mr,broja neutrona,mase atoma -*predložene aktivne metode:moždana oluja,grupni rad</p> <p>Jedinica 3 -koristiti tablicu PSE -koristiti shemu PSE i pokazati promjene metalnih i nemetalnih osobina u periodi i grupi -organizirati vježbe po grupama određivanja položaja elementa u PSE na osnovu elektronske konfig.</p>
<p>Jedinica 1 Učenik će biti sposoban da: -definiše pojam i podjelu hemije -objasni povezanost hemije s drugim наукама -interpretira značaj i primjenu hemije -protumači vrste tvari -interpretira historijski razvoj hemije</p> <p>Jedinica 2. Učenik će biti sposoban da : -definiše pojam i veličinu atoma -objasni građu atoma -interpretira karakteristike atoma -objasni pojam izotopa -protumači Borov model atoma -protumači elektronsku konfiguraciju -napiše elektronsku konfiguraciju atoma</p> <p>Jedinica 3. Učenik će biti sposoban da : -definiše Zakon periodičnosti -protumači povezanost građe atoma sa položajem elementa u PSE -odredi položaj elementa u PSE na osnovu elektronske konfiguracije</p>	<p>Jedinica 1 -koristiti shemu podjele hemije -koristiti razne tekstove o razvoju hemije,značaju,primjeni -*predložene aktivne metode:moždana oluja,grupni rad</p> <p>Jedinica 2 -koristiti grafički prikaz dimenzija atoma -tabelarno prikazati izotope hidrogena -crtežima prikazati izglede orbitala -koristiti shemu Pravila dijagonale -organizirati vježbe pisanja elektronske konfiguracije,izračunavanja Mr,broja neutrona,mase atoma -*predložene aktivne metode:moždana oluja,grupni rad</p> <p>Jedinica 3 -koristiti tablicu PSE -koristiti shemu PSE i pokazati promjene metalnih i nemetalnih osobina u periodi i grupi -organizirati vježbe po grupama određivanja položaja elementa u PSE na osnovu elektronske konfig.</p>		

<p>-navede podjelu i zajedničke osobine elemenata u PSE</p> <p>Jedinica4 Učenik će biti sposoban da: -nabroji vrste hemijskih veza -objasni jonsku,kovalentnu i metalnu vezu -razlikuje tipove molekula -protumači posljedice spajanja atoma -protumači valenciju i oksidacioni broj</p> <p>Jedinica 5. Učenik će biti sposoban da : -definiše pojam i podjelu disperznih sistema -nabroji osobine pravih rastvora -razlikuje vrste koncentracija rastvora -razlikuje elektrolite i neelektrolite -definira kiseline,baze i soli sa stanovišta elektrolitičke disocijacije -protumači pH vrijednost</p> <p>Jedinica 6. Učenik će biti sposoban da : -definira pojam hemijskih reakcija -prikaže opštu hemijsku jednadžbu -razlikuje vrste termohemijskih reakcija -interpretira brzinu hemijske reakcije -protumači faktore koji djeluju na brzinu hemijske reakcije</p>	<p>-*predložene aktivne metode:grupni rad,rad u paru</p> <p>Jedinica 4 -koristiti sheme pojedinih vrsta hemijskih veza -koristiti razne modele molekula -*predložene aktivne metode po izboru</p> <p>Jedinica 5 -koristiti shemu podjele disperznih sistema -koristiti tabelu vrsta koncentracija -shemom prikazati rastvaranje kuhinjske soli u vodi -koristiti grafofolije za prikazivanje disocijacije kiselina,baza i soli -predložene aktivne metode:grupni rad,moždana oluja,rad u paru</p> <p>Jedinica 6 -koristiti shemu za prikazivanje toka hemijske reakcije -shematski prikazati promjene u toku hemijske reakcije -grafički prikazati vrste hemijskih reakcija -*predložene aktivne metode:grupni rad,individualni</p>
INTEGRACIJA	
Modul se integriše s predmetom Poznavanje robe III -48-ST-05-01 III-48-ST-05-0, III-48-ST-05-03	
IZVORI	
Hemija za prvi razred srednje škole,Mehmedalija Lilić,izdavačka kuća,Tuzla,Sarajevo,2005.	
Svi ostali odobreni udžbenici	
Stručna literatura	
Video zapisi,propagandni materijal,Internet	
OCJENJIVANJE	
Način: - ocjenjivanje provesti unutar škole -izvesti ocjenjivanje jedinica kako je naznačeno u tabelarnom planu ocjenjivanja -važnost jedinica naznačena u tabeli -učenici moraju ostvariti minimum 50% svih rezultata učenja u svim odabranim metodama ocjenjivanja	
Modul će biti ocjenjen sljedećim tehnikama ocjenjivanja:	
1. Intervju -ocjenjivanje rezultata učenja putem verbalnog ispitivanja -verbalno ispitivanje se zasniva na bazi jedan na jedan -pitanja mogu biti struktuirana i nestruktuirana -pitanja definiraju učenici ili nastavnik -ocjenjivanje može biti od strane kolege(učenika) ili nastavnika -učenike treba upoznati s kriterijima ocjenjiva -ovom tehnikom biće ocjenjena jedinica 1	
2. Portfolio -broj zadataka i format po izboru nastavnika -može da sadrži kratke testove,liste provjere,nakon svake jedinice u trajanju od 10 minuta -važnost svih testova i listi provjera je jednak -usmenu prezentaciju kao dokaz autentičnosti rada	

- sadrži razne sakupljene materijale vezane za svaku jedinicu
- sheme, crteže, fotografije
- samostalne zaključke na osnovu urađenog u portfoliju(samoocjenjivanje)
- ovom tehnikom biće ocjenjene jedinice: 2, 3, 4, 5 i 6

3. Test

- obavezna tehnika ocjenjivanja za sve jedinice u modulu
- pitanja za test i bodovanje mora biti unaprijed definisano
- broj pitanja je srazmjeran važnosti svake jedinice u modulu
- minimalan broj pitanja je 10
- vrijeme izrade testa je 2 školska sata

Važnost:

Intervju	10%
Portfolio	40%
Test	50%

Plan ocjenjivanja:

Broj jedinice	Naziv jedinice	Važnost jedinice	Tehnike ocjenjivanja		
			intervju	portfolio	test
1.	Uvod u opštu hemiju	10%	#		#
2.	Struktura atoma	20%			
3.	Periodni sistem elemenata	25%			
4.	Hemiske veze	20%		#	
5.	Disperzni sistemi	10%			
6.	Hemiske reakcije	15%			

Prolaznost(baždarna tablica)

- do 50 % nedovoljan (1)
- od 51 do 60% dovoljan (2)
- od 61% do 80% dobar(3)
- od 81% do 90% vrlo dobar(4)
- od 91% do 100% odličan(5)

PORODICA	
ZANIMANJE	
PREDMET	Hemija
MODUL	Organska hemija
REDNI BROJ	02
ŠIFRA MODULA	III – 48 – OPS - 01 - 02
SVRHA MODULA	Omogućavanje učenicima lakšeg i jednostavnijeg razumjevanja organskih spojeva
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Hemija Modul 01 III-48-ST-01-01
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> • sticanje znanja o osobinama C-atoma • upoznavanje učenika s osnovnim klasama organskih spojeva i njihovom značaju • razvijanje praktičnih vještina • razvijanje analitičkog pristupa rješavanju problema
JEDINICE	<p>1.Uvod u organsku hemiju i struktura C-atoma 2.Alifatski i aromatski karbohidrogeni 3.Organski spojevi s O 4.Karbohidrati 5.Aminokiseline i bjelančevine</p>
REZULTATI	SMJERNICE
<p>Jedinica 1 Učenik će biti sposoban da : -definiše pojam organske hemije -navede značaj organske hemije -objasni formule i reakcije u organskoj hemiji -razlikuje organske i anorganske spojeve -objasni sp- hibridizaciju C-atoma</p> <p>Jedinica 2 Učenik će biti sposoban da : -definiše pojam i podjelu karbohidrogena -objasni nomenklaturu alifatskih karbohidrogena -objasni karakteristične osobine alifatskih i aromatskih karbohidrogena -prikaže karakteristične reakcije na alifatske i aromatske karbohidrogene</p> <p>Jedinica 3 Učenik će biti sposoban da : -nabroji klase organskih spojeva i pripadajuće funkcionalne grupe -objasni osobine i dobijanje alkohola,fenola,aldehida,ketona, karboksilnih kiselina,estera -interpretira karakteristične reakcije na navedene grupe spojeva</p>	<p>Jedinica 1 -koristiti grafofolije za prikazivanje načina i oblika vezivanja C-atoma shemama prikazati sp-hibridizacije C- atoma -organizirati vježbe, u grupama, prikazivanja i prezentiranja sp- hibridizacije,formula organskih spojeva -koristiti različite modele melekula -* prijedlog aktivnih metoda: moždana oluja,grupni rad,prezentacije</p> <p>Jedinica 2 -koristiti shemu podjele karbohidrogene -koristiti tabelu homolognog niza alkana -slikovito prikazati benzojev prsten -organizirati vježbe pisanja karakterističnih reakcija(po grupama) -* prijedlog aktivnih metoda: grupni rad,moždana oluja</p> <p>Jedinica 3 -koristiti tabelu funkcionalnih grupa i pripadajućih klasa spojeva -koristiti grafofolije za prikazivanje karakterističnih reakcija -organizirati eksperimentalni rad -*prijedlog aktivnih metoda: grupni rad,rad u paru,posjetilac u razredu</p>

<p>-navede značaj i primjenu ovih spojeva</p> <p>Jedinica 4</p> <p>Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> -objasni hemijski sastav i podjelu karbohidrata -objasni strukturu i primjenu prostih karbohidrata -definiše složene karbohidrogene -interpretira značaj i primjenu složenih karbohidrata u svakodnevnom životu <p>Jedinica 5</p> <p>Učenik će biti sposoban da:</p> <ul style="list-style-type: none"> -definiše pojam i podjelu aminokiselina -objasni peptidnu vezu i pojam peptida -procjeni značaj aminokiselina i bjelančevina u živom organizmu 	<p>Jedinica 4</p> <ul style="list-style-type: none"> -koristiti shemu podjele karbohidrate -koristiti crteže strukturnog predstavljanja karbohidrata -demonstrirati karakteristične reakcije na karbohidrata -organizirati prezentaciju(stručno lice) o ulozi karbohidrata(saharoze,celuloze,škroba,glukoze) u ishrani -*prijeđlog aktivnih metoda: posjetilac u razredu,rad u paru,moždana oluja <p>Jedinica 5</p> <ul style="list-style-type: none"> -koristiti shemu podjele bjelančevina -koristiti grafički prikaz peptidne veze -fotografijama pokazati izgled pojedinih grupa bjelančevina -demonstrirati reakcije na bjelančevine -*prijeđlog aktivnih metoda:centri učenja,rad u paru
--	--

INTEGRACIJA

IZVORI

Hemija za prvi razred srednje škole,Mehmedalija Lilić,izdavačka kuća,Tuzla,Sarajevo,2005.

OCJENJIVANJE

Način: ocjenjivanje provesti unutar škole

- ocjenjivaće se jedinice kako je naznačeno u tabelarnom prikazu plana ocjenjivanja
- važnost jedinica data u planu ocjenjivanja

Modul će biti ocjenjen sljedećim **tehnikama ocjenjivanja :**

1. Portfolio

Komponente:

- broj zadataka i format zadataka po izboru nastavnika
- mogući zadaci:pismeni radovi,usmena prezentacija kao dokaz autentičnosti rada,radni listovi,liste provjere,kratki testovi nakon svake jedinice
- učenike unaprijed upoznati s kriterijima ocjenjivanja
- učenici moraju ostvariti min. 50% svih rezultata učenja u svim tehnikama ocjenjivanja

2. Test

- obavezna tehnika ocjenjivanja za sve učenike na kraju modula
- pitanja moraju biti unaprijed definirana od strane nastavnika
- pitanja moraju biti unaprijed bodovana
- broj pitanja prema važnosti svake jedinice unutar modula,a minimalan broj pitanja broj pitanja 10
- vrijeme izrade teste 2 školska sata

Važnost:

Portfolio: 50%

Test: 50%

Plan ocjenjivanja:

Broj jedinice	Naziv jedinice	Važnost jedinice	Tehnike ocjenjivanja	
			Portfolio	Test
1.	Uvod u organsku hemiju i osobine C-atoma	10%		
2.	Alifatski i aromatski karbohidrogeni	20%	#	#
3.	Organski spojevi s O	20%		
4.	Karbohidrati	30%		
5.	Aminokiseline i bjelančevine	20%		

Prolaznost(baždarna tablica)

- do 50 % nedovoljan (1)
- od 51 do 60% dovoljan (2)
- od 61% do 80% dobar(3)
- od 81% do 90% vrlo dobar(4)
- od 91% do 100% odličan(5)

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za hemiju, nastavnički smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor hemije ili drugim stručnim zvanjem gdje je hemija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
2. Nastavnički fakultet/prirodno-matematički fakultet, odsjek za hemiju, nastavnički smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS i stečenim stručnim zvanjem bachelor hemije ili drugim stručnim zvanjem gdje je hemija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

SOCILOGIJA

PORODICA	
ZANIMANJE	
PREDMET	SOCIOLOGIJA
MODUL	OSNOVI SOCIOLOGIJE
REDNI BROJ	01
ŠIFRA MODULA	IV – 41 – OPS – 03 -01
SVRHA MODULA	Modul omogućava stjecanje znanja iz opće sociologije, ovladavanje osnovnim pojmovima i kategorijama za razumijevanje društva, društvene strukture te oblika društvene svijesti. Modul omogućava stjecanje znanja o promjenama i razvoju društva.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Predznanje iz oblasti historije
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> • Stjecanje znanja o predmetu sociologije kao opće nauke o društvu • Stjecanje znanja o strukturi i dinamici društva • Upoznavanje učenika sa oblicima društvene pokretljivosti • Stjecanje znanja o društvenim institucijama i njihovim funkcijama • Stjecanje znanja o društvenim organizacijama • Upoznavanje učenika sa oblicima društvene svijesti • Stjecanje znanja o osnovnim oblicima promjena i razvoja društva • Razvijanje sposobnosti uočavanja društvenih nejednakosti • Izgrađivanje humanističke vrijednosne orientacije • Razvijanje kritičkog, aktivnog i konstruktivnog odnosa prema društvenoj zbilji • Razvijanje suradnje u grupi • Razvijanje sposobnosti dobre prezentacije i komunikacije
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. PREDMET SOCIOLOGIJE KAO OPĆE NAUKE O DRUŠTVU 2. STRUKTURA I DINAMIKA DRUŠTVA 3. STRUKTURA I RAZVOJ DRUŠTVENE SVIJESTI 4. PROMJENE I RAZVOJ DRUŠTVA
REZULTATI	
Jedinica 1:	<p>Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> • definira predmet sociologije • nabroji društvene znanosti sa kojima sociologija stupa u određeni odnos • interpretira razvoj sociologije kroz historijske periode • objasni teorijske perspektive u sociologiji • definira pojam ljudskog društva • uočiti da su društvene pojave rezultat povezanog djelovanja ljudi • identificira društvene pojave
Jedinica 2 :	<p>Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> • definira pojam društvene strukture • objasni pojam društvene diferencijacije • interpretira pojam društvene stratifikacije • razlikuje horizontalnu i vertikalnu pokretljivost • objasni funkciju društvenih institucija • definira društvene organizacije

- razlikuje oblike svojine
- interpretira društvenu podjelu rada

Jedinica 3:

Učenik će biti sposoban da :

- definira pojedine oblike društvenih svijesti
- objasni razliku između morala i prava
- objasni ulogu umjetnosti kao sredstva komunikacije među ljudima i društvenim grupama
- objasni obilježja znanosti
- interpretira pojam ideologije
- nabroji bitna obilježja religija
- objasni pojam sekularizacije
- interpretira bosansko-hercegovački kulturni rad (sinkretizam i multikultura)

Jedinica 4:

Učenik će biti sposoban da :

- interpretira razvoj i promjene društva
- objasni postojanje Evropske unije kao modula integracije društva
- interpretira društvene nejednakosti
- definira pojmove rata i mira

SMJERNICE

Jedinica 1

- Prikazati strip o predmetu sociologije
- Slike - utemeljitelja sociologije
- Šematski prikaz razvoja sociologije
- Drvo sa granama - prikaz grana sociologije (socioloških disciplina)
- Tabelarni prikaz historijskog razvoja teorije o društvu
- Prijedlog aktivnih nastavnih metoda : grupni rad, rad u paru, igranje uloga
- Uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 2

- Grafički predstaviti strukturu društva
- Tabelarni prikaz društvenih institucija i drugih organizacija
- Shematski prikaz podjele rada
- Prijedlog aktivnih nastavnih metoda : grupni rad, posjetilac u razredu
- Uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 3

- Prikazati video (može CD) zapis o kulturnim tvorevinama
- Tabelarni prikaz oblika drugih svijesti
- Isječci iz novina
- Fotografije religijskih institucija
- Prijedlog aktivnih metoda : verbalne prezentacije, igranje uloga diskusija u grupama
- Uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 4

- Grafički prikaz razvoja društva
- Članci (zapis o EU)
- Video zapis rata
- Video zapis života u miru
- Prijedlog aktivnih metoda : rad u grupama, diskusija
- Uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

IZVORI

- Shematski prikaz
- Tabelarni prikaz
- Fotografije
- Strip, crtež
- Video zapisi
- Stručna literatura

« Sociologija » autor Prof dr. Slavo Kukić, Mostar 1995.

« Sociologija » udžbenik za Gimnaziju, Slavo Kukić, Izdanje Sarajevo 2003

« Sociologija » za 3. razred, autor Salih Foča, izdanje Sarajevo 2002

« Čovjek i demokratske promjene » autor Salih Foča, izdanje Sarajevo 2000 god.

« Društveno ponašanje » autor Kevin Veldal, Beograd 1988

« Od otvorenog društva do konkretnog društva » autor Zak Bouvresse, Forum Sarajevo 2005. god

Leksikon temeljnih pojmove politike : Abeceda demokracije, Soroš, Fond otvoreno društvo Sarajevo 1996

OCJENJIVANJE

Ocenjivanje unutar škole

- Učenici moraju ostvariti 50% definisanih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja
- Učenici moraju unaprijed biti upoznati sa odabranim tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- Izrada kriterija ocjenjivanja od strane predmetnog profesora ili aktiva profesora

Metode ocjenivanja

- test na kraju modula
- portfolio radova

Razrada metoda ocjenjivanja

1. Test na kraju modula

- Radi se na kraju modula i obuhvata sve jedinice
  - Pitanja i kriteriji ocjenjivanja moraju biti unaprijed definirani na osnovi važnosti tematskih jedinica
  - Pitanja za test mogu biti postavljena od strane predmetnog nastavnika ili aktiva nastavnika sociologije
  - Broj pitanja za test je : 10-15
- Test se radi 2 školska sata
- Svi učenici moraju biti ocjenjeni tehnikom testa
  - Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih definiranih rezultata učenja navedenih tematskih jedinica

2. Portfolio radova

- podrazumijeva zbirku učeničkih radova
- metoda predviđena za sve tematske jedinice
- ocjenjivanje tokom trajanja modula
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa zadacima portfolio
- učenici mogu učestvovati u izboru zadataka za portfolio
- kriteriji za ocjenjivanje zadataka mogu biti određeni od strane profesora ili u saradnji profesora i učenika
- broj zadataka portfolio određuje profesor
- broj zadataka i važnost zadataka je u zavisnosti od važnosti tematskih jedinica
- mogući zadaci su : rad učenika u grupi, pismeni rad, istraživanje, intervju, upitnik, anketa, lista pitanja
- učenici moraju biti unaprijed upoznati sa kriterijem i načinom ocjenjivanja
- ocjenjivanje može biti od strane nastavnika ili učenika
- ocjenjivanje od strane učenika podrazumijeva prethodno upoznavanje učenika sa kriterijima ocjenjivanja

- za portofolio nastavnik mora definirati kriterije : validnost, obimnost, autentičnost, relevantnost, sveobuhvatnost, kreativnost, poštivanje roka predaje

Vrijednost tematskih jedinica je

1. jedinica-važnost-20%
2. jedinica-važnost-30%
3. jedinica-važnost-30%
4. jedinica-važnost-20%

Važnost tehnika ocjenjivanja

Test na kraju modula 50%

Portfolio radova 50%

Prolaznost

dovoljan /2/	50-60%
dobar /3/	61-80%
vrlo-dobar /4/	81-90%
odličan /5/	91-100%

Sve tematske jedinice će biti ispitane tehnikom portfolia (na osnovu zadataka portfolia radova) tokom trajanja modula i tehnikom testa na kraju modula.

PORODICA	
ZANIMANJE	Sva zanimanja
PREDMET	SOCIOLOGIJA
MODUL	DRUŠTVENE POJAVE
REDNI BROJ	02
ŠIFRA MODULA	IV – 41 – OPS – 03 -02 (modul traje 26 časova)
SVRHA MODULA	Modul omogućava učeniku stjecanje teorijskih znanja o društvenim pojavama, društvenim grupama, metodama i instrumentima sociološkog istraživanja, te praktičnu primjenu istih.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Usvojena znanja iz modula IV-41-OPS- 03-01, jedinica 1.
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> • Stjecanje osnovnih znanja o društvenim pojavama • Stjecanje znanja o globalnim društvenim grupama • Stjecanje znanja o parcijalnim društvenim grupama • Usvajanje znanje o grupnoj i individualnoj interakciji • Stjecanje znanja o socijalizaciji • Upoznavanje učenika sa metodama i instrumentima sociološkog istraživanja • Razvijanje sposobnosti primjene teoretskih znanja za praktična istraživanja • Razvijanje suradnje u grupi • Razvijanje sposobnosti dobre prezentacije
JEDINICE	<p>1. POJAM I PODJELA DRUŠTVENIH POJAVA 2.GRUPNA I INDIVIDUALNA INTERAKCIJA 3.METODE I INSTRUMENTI SOCIOLOŠKOG ISTRAŽIVANJA DRUŠTVENIH POJAVA I ODNOSA I PROCESA</p>
REZULTATI	<p>Jedinica 1: Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> • definira pojam i podjelu društvenih pojava • definira pojam društvenih grupa • interpretira globalne društvene grupe • navede podjelu parcijalnih društvenih grupa • objasni funkcije obitelji (porodice) • objasni suštinu ekonomsko-političkih društvenih grupa • procijeni značaj političko pravnih društvenih grupa • razlikuje društveno pozitivne od društveno destruktivnih grupa <p>Jedinica 2: Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> • definira pojam interakcije • interpretira konjunktivne i disjunktivne procese • definira proces socijalizacije • interpretira faktore socijalizacije • prepozna procese individualne dezorganizacije • nabroji institucije mira <p>Jedinica 3: Učenik će biti sposoban da :</p> <ul style="list-style-type: none"> • definira pojam znanstvene metode • nabroji faze procesa istraživanja

- razlikuje idejni i izvedbeni projekat
- interpretira metode i tehnike istraživanja
- razvije vještinu istraživanja

SMJERNICE

Jedinica 1

- Prikazati strip o društvenim pojavama
- Fotografije globalnih i parcijalnih društvenih grupa
- Šematski prikaz društvenih grupa
- Tabelarni prikaz političko pravnih društvenih grupa
- Prijedlog aktivnih nastavnih metoda : grupni rad, rad u paru, igranje uloga
- Uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 2

- Grafički predstaviti oblike interakcije
- Tabelarni prikaz faktora socijalizacije
- Pano sa prikazom individualne dezorganizacije
- Tabelarni prikaz institucija mira
- Prijedlog aktivnih nastavnih metoda : grupni rad, posjetilac u razredu
- Uključiti učenike u izbor aktivnih nastavnih metoda

Jedinica 3

- Video prikaz procesa društvenog istraživanja
- Tabelarni prikaz metoda istraživanja
- Tabelarni prikaz tehnika istraživanja
- Isječci iz novina
- Fotografije istraživačkih institucija

IZVORI

- Shematski prikaz
- Tabelarni prikaz
- Fotografije
- Strip, crtež
- Video zapisi
- Stručna literatura

« Sociologija » autor Prof dr. Slavo Kukić, Mostar 1995.

« Sociologija » udžbenik za Gimnaziju, Slavo Kukić, Izdanje Sarajevo 2003

« Sociologija » za 3. razred, autor Salih Foča, izdanje Sarajevo 2002

« Čovjek i demokratske promjene » autor Salih Foča, izdanje Sarajevo 2000 god.

« Društveno ponašanje » autor Kevin Veldal, Beograd 1988

« Od otvorenog društva do konkretnog društva » autor Zak Bouresse, Forum Sarajevo 2005. god

Leksikon temeljnih pojmoveva politike : Abeceda demokracije, Soroš, Fond otvoreno društvo Sarajevo 1996

OCJENJIVANJE

Ocjenjivanje unutar škole

- Učenici moraju ostvariti 50% definisanih rezultata učenja u svim odabranim tehnikama ocjenjivanja
- Učenici moraju unaprijed biti upoznati sa odabranim tehnikama ocjenjivanja i kriterijima ocjenjivanja
- Izrada kriterija ocjenjivanja od strane predmetnog profesora ili aktiva profesora

Metode ocjenivanja

- test na kraju modula
- portfolio radova

Razrada metoda ocjenjivanja

Test na kraju modula

- Radi se na kraju modula i obuhvata sve jedinice
  - Pitanja i kriteriji ocjenjivanja moraju biti unaprijed definirani na osnovi važnosti tematskih jedinica
  - Pitanja za test mogu biti postavljena od strane predmetnog nastavnika ili

- aktiva nastavnika sociologije
  - Broj pitanja za test je : 10-15
  - Test se radi 2 školska sata
  - Svi učenici moraju biti ocjenjeni tehnikom testa
    - Učenici moraju ostvariti minimalno 50% svih definiranih rezultata učenja navedenih tematskih jedinica
- Portfolio radova
- podrazumijeva zbirku učeničkih radova
  - metoda predviđena za sve tematske jedinice
  - ocjenjivanje tokom trajanja modula
  - učenici moraju biti unaprijed upoznati sa zadacima portfolio
  - učenici mogu učestvovati u izboru zadataka za portfolio
  - kriteriji za ocjenjivanje zadataka mogu biti određeni od strane profesora ili u saradnji profesora i učenika
  - broj zadataka portfolio određuje profesor
  - broj zadataka i važnost zadataka je u zavisnosti od važnosti tematskih jedinica
  - mogući zadaci su : rad učenika u grupi, pismeni rad istraživanje, intervju, upitnik, anketa, lista pitanja
  - učenici moraju biti unaprijed upoznati sa kriterijem i načinom ocjenjivanja
  - ocjenjivanje može biti od strane nastavnika ili učenika
  - ocjenjivanje od strane učenika podrazumijeva prethodno upoznavanje učenika sa kriterijima ocjenjivanja
  - za portofolio nastavnik mora definirati kriterije : validnost, obimnost, autentičnost, relevantnost, sveobuhvatnost, kreativnost, poštivanje roka predaje

Vrijednost tematskih jedinica je

1. jedinica-važnost-35%
2. jedinica-važnost-30%
3. jedinica-važnost-35%

Važnost tehnika ocjenjivanja

Test na kraju modula 50%

Portfolio radova 50%

Prolaznost

dovoljan /2/	50-60%
dobar /3/	61-80%
vrlo-dobar /4/	81-90%
odličan /5/	91-100%

Sve tematske jedinice će biti ispitane tehnikom portofolia (na osnovu zadataka portofolia radova) tokom trajanja modula i tehnikom testa na kraju modula.

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Nastavnički fakultet/pedagoška akademija, odsjek za sociologiju, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesor sociologije, ili drugim stručnim zvanjem gdje je sociologija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj grupi;
2. Nastavnički fakultet/pedagoška akademija, odsjek za filozofiju i sociologiju, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju (240 ECTS) i stečenim stručnim zvanjem bachelor sociologije ili drugim stručnim zvanjem gdje je sociologija glavni ili ravnopravni predmet u dvopredmetnoj ili višepredmetnoj grupi ili ekvivalent.

DEMOKRATIJA I LJUDSKA PRAVA

PORODICA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	DEMOKRATIJA I LJUDSKA PRAVA
MODUL	USTAVNA DEMOKRATIJA
REDNI BROJ	01.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Kroz ovaj modul učenici će imati mogućnost da sa svojim usvojenim znanjem objasne šta je to demokratija, koju ulogu i funkciju ima u organizovanju vlasti, kao i da zna štititi ljudska prava svakog građanina. Prolazeći kroz modul Mo-1 učenik će moći imati viziju kako se uspostavlja balans između pojedinca i zajedničkog dobra, a sve to daje veliku mogućnost uspostavljanja zdravog i pravičnog demokratskog društva. Kroz modul MO-1 svaki učenik ima mogućnost sticanja znanja i sposobnosti da samostalno i pravično donosi odluke, postavlja pravična pitanja koja regulišu problematiku uspostavljanja vlasti, kao i primjene zakona i podzakonskih akata
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Uspješnost realizacije ovog modula je i koleracija sa drugim znanjima iz drugih nastavnih predmeta (predmeti iz društvenih nauka). Naslanjanje na usvojena znanja iz sroдne grupe predmeta
CILJEVI	Kroz Modul Mo-1 Ustavna demokratija učenici razvijaju sposobnost pamćenja, razmišljanja i povezivanja novih saznanja u cijelovitu sliku znanja o značaju osnovne funkcije o funkciji vlasti u uslovima ustavne demokratije. Ovakav vid znanja se proteže do rezultata učenja. Glavni cilj u ovom modulu je dolazak do konkretnih rezultata učenja i to su: <ul style="list-style-type: none"> - sticanje vještina kroz znanje koje pruža ustavna demokratija; - izgrađivanje ličnosti učenika kroz sopstveni stav o demokratiji i o pojmu da demokratsko društvo ima zadatak da pokaže da je svrha vlasti i uloga zaštiti osnovna ljudska prava; - izgradnja sopstvenog mišljenja kroz sopstveni stav da demokratsko društvo ima svrhu da štiti ljudska prava; - razvijanje kompetencija i sposobnosti za apsorbovanje novih znanja o demokratiji i demokratskom društvu; - ostvariti sposobnost procjene, da učenik procjeni da li je društvo demokratsko ili nije; - posmatranje vlasti u BiH i nivoa njene demokratičnosti; - donošenje zaključaka i procjene o vlasti u BiH i nivoa njene demokratičnosti; - identifikacija ljudskih prava; - ljudska prava, njihova identifikacija i spoznaja kako zaštiti ljudska prava u ustavu BiH, entitetskim ustavima i dokumentima koji regulišu ljudska prava; - sticanja vještina, znanja i kompetencija kroz razvijanje sposobnosti kroz aktivno učešće građana u vršenju vlasti u demokratskom društvu; - pojašnjenje i objašnjenje o projektu „Ja građanin“ i izbor problema za istraživanje; - uloga pojedinca kroz njegova prava, obaveze i zajedničke vrline i građansko zajedničko dobro;
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Temelji ustavne demokratije 2. Zaštita ljudskih prava 3. BiH i zaštita ljudskih prava 3. Svi smo različiti- svi smo isti

SMJERNICE I REZULTATI

1. Temelji ustavne demokratije

Ishodi učenja su:

- učenici će imati sposobnost da identifikuju prirodna prava;
- znaju i prepoznaju šta su prirodna prava;
- prepoznaju prirodna prava;
- znaju šta je i zašto nam treba vlast;
- razumiju i znaju svrhu vlasti;
- razumiju i shvataju šta je ustav i kakav je njegov razvoj;
- spoznaju zakon i pravni okvir za uspostavljanje pravnog okvira u cilju uspostavljanja demokratskog društva;
- spoznaju definiciju ustava i ustavne demokratije;
- dobijaju osnove modernog konstitucionizma;
- razumije pojmove o zajedničkom dobru i o individualnom pravu;
- mogu i znaju analizirati vezu između ustava i ustavne demokratije;
- daju tačna pojašnjenja o značaju podjele vlasti.

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Temelji ustavne demokratije

- dolaze do zajedničke spoznaje i razumijevanja osnovnih ideja filozofije pojedinih prava i teorija o vlasti;
- koristiti kritičko razmišljanje;
- raditi u parovima;
- koristiti radne listiće;
- raditi kao odjeljenje na projektima, kao i na debatama;
- davati odgovore na postavljenja pitanja;
- primjenjivati ilustracije i crteže, stihove i sl.;
- koristiti se primjerima dobre prakse; raditi na grupnom radu, prezentacije, posteri portofolije i sl.;

2. Zaštita ljudskih prava

Ishodi učenja su:

- učenici će biti sposobni da prepoznaju važna pitanja koja su korisna pri kreiranju i procjeni pravila i zakona;
- prepoznaju i identifikuju intelektualna sredstva;
- služe se tabelom intelektualnih sredstava za procjenu pravila i zakona;
- korištenje tabela i sl. U procesu spoznaje o pravilima i zakonima;
- uočava razlike između demokratskih i nedemokratskih političkih sistema;
- pojašnjava da u demokratskim političkim sistemima građani imaju izgrađen autoritet;
- daje objašnjenje o zasnovanosti demokratskih sistema;
- navodi karakteristike demokratskog društva;
- identificuje grupe i institucije koje pomažu, odnosno onemogućavaju uspostavu demokratskog društva;
- znaju definisati pojam politike i političkih stranaka;
- daju pojašnjenje zašto je politika vezana za vlast;
- uočavaju i analiziraju ulogu političkih stranaka;
- objašnjavaju pojam političkog sistema;
- objašnjavaju važnost i ulogu vladavine zakona;
- identificuju uslove za uspostavu vladavine zakona;
- uočavaju probleme prelaska iz vladavine pojedinca u vladavinu zakona;

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Zaštita ljudskih prava

- zajedničko razumijevanje ideja;
- vježba kritičkog razmišljanja
- greške u pravilima;
- intervju (jedan na jedan)
- grupni rad kroz projekte;
- grupne prezentacije;
- novine, štampa i sl.
- tabela intelektualnih sredstava;
- Individualne prezentacije;
- skeč, igrokaz, esej;
- rješavanje problema;
- dodatne aktivnosti (sekcije, klubovi i sl.);
- primjeri prakse;
- prezentiranje radova;
- posteri.

3. Kako vlasti BiH štite ljudska prava

Ishodi učenja su:

- učenici će biti osposobljeni da identifikuju različite nivoe vlasti u BiH;
- znaju interpretirati osnovne nadležnosti svakog nivoa vlasti;
- znaju oblikoviti značaj podjele vlasti nasvim nivoima na tri grane;
- definisu nadležnosti svake pojedine grane vlasti;
- identifikuju prava građana zaštićena Ustavom BiH, Ustavom RS i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda;
- analiziraju i primjenjuju znanje o građanskim pravima;
- ugrađuju stav o potrebi implementacije prava građana zaštićenih ustavom.

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Kako vlasti BiH štite ljudska prava

- usmeno izlaganje, pojašnjenje o organizaciji vlasti u BiH;
- grupni projekti;
- grupni rad;
- rad u parovima
- vježba za učenike;
- odgovor na pitanja;
- posjeta-prisustvo na sastanu zakonodavnog tijela;
- posjetilac u razredu (pismo);
- Novinska pisanja, članci;
- šeme o predstavljanju nivoa vlasti u BiH;
- radni listići;
- kopija Ustava;
- kopija ustavne deklaracije o pravima čovjeka i Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda;
- razne ilustracije (crteži, karikature, stihovi, pisanja i sl.).

1. Svi smo različiti – svi smo isti

Ishodi učenja su:

- učenici će biti osposobljeni da definisu karakterne osobine koje se smatraju poželjnim za uspješno učešće u rješavanju pitanja javnog života;
- objašnjavaju faktore koji pomažu u stvaranju efikasnog građanina;
- znaju i definisu pojam građanske vrline;

- definišu društvenu i političku akciju;
- brane stav da nema demokratije bez aktivnog građanina;
- znaju nabrojati oblike učešća građanina u vlasti;
- definišu prava pojedinca i zajedničko dobro;
- znaju objasniti kako ideja zajedničkog dobra može biti zloupotrebljena od vlasti i pojedinaca;
- identifikuju primjere kako se prava pojedinca i ideja zajedničkog dobra mogu uskladiti;
- znaju objasniti značaj projekta „Ja građanin“.

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Svi smo različiti – svi smo isti

- zajedničko razmjenjivanje ideja;
- pravi grupne prezentacije; koristi radne listiće;
- koristi vježbu kritičkog razmišljanja
- koristi primjere iz okruženja;
- daje odgovore na postavljena pitanja;
- služi se ilustracijama (crteži, slike, stihovi, karikature, aforizmi i sl.);
- koristi u radu štampu, eseje i sl.;
- radi vježbe za odelenje;
- pravi individualne prezentacije;
- koristi grafikone, postere i sl.

INTEGRACIJA

Ovaj modul pruža učenicima mogućnost za sticanje znanja koja će im olakšati usvajanje sadržaja ovog i drugih modula iz nastavnog predmeta „Demokratija i ljudska prava“

IZVORI

- Učbenik Demokratije i ljudskih prava za učenike, Civitas 2001.godine za srednje škole;
- Demokratija i ljudska prava, priručnik za nastavnike Banjaluka 2001.godine;
- Primjeri iz prakse;
- Štampa;
- Evropska konvencija za ljudska prava i temeljnih sloboda 1950.godine;
- Ustav BiH, Ustav RS, Švajcarske i SAD;
- Statut grada i opštine;
- Opšta deklaracija o pravima čovjeka 10.12.1948.godine;
- Web stranice, demokratija i ljudska prava-zbornik radova;
- Stručna literatura;
- TV emisije, materijal Vijeća Europe, materijal sa Sertifikacije, Jahorina 2004. godine, enciklopedija politike kulture Belgije 1993.godine.

OCJENJIVANJE

Zadatak: Obavljena vježba kratkog trajanja sa specifičnim smjernicama, dnevnik, intervju, usmena prezentacija, portofolio, projekat.

Ravnoteža: između ocjenjivanja u toku učenja i na kraju, intervju-usmena provjera, pismena provjera-esej, struktuirana pitanja koja vode do traženog odgovora, test objektivnog tipa (jedan tačan odgovor). Napraviti razliku između kandidata odjeljenja u pogledu usvojenog znanja, ličnih sposobnosti, saznanja praktičnih vještina, ponašanje i vrijednosti, a između odjeljenja kroz takmičenje iz projekta „Ja građanin“ i međuškolske debate.

Podrška: Formativna evolucija.

Način ocjenjivanja: Ocjenvivanje unutar škole (zadatak, intervju, struktuirana pitanja, esej, projekat, portofolio)

Procjenjivanje-važnost: Odrediti procenat pojedinih vrsta rezultata učenja u sklopu istog modula i pri ispitivanju koristiti odgovore na pitanja.

Trajanje-forma: Koristiti struktuirana pitanja.

Pismena provjera znanja (esej. Struktuirana pitanja).

Usmena prezentacija na zadatu temu.

PORODICA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Demokratija i ljudska prava
MODUL	CIVILNO DRUŠTVO
REDNI BROJ	02.
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	<p>Po završetku ovog modula učenici će biti sposobni da razumiju značaj i funkciju civilnog društva za razvoj demokratije. Učenici stiču znanje i imat će razvijenu sposobnost za aktivno učešće u civilnom društvu i pokazat će razumijevanje različitih načina predstavljanja građana u društvu.</p> <p>Nakon toga učenik će identifikovati i shvatiti neke od osnovnih karakteristika i funkcije medija „slobode“ izražavanja i izbora u demokratskom društvu.</p> <p>I na kraju, u primjeni znanja učenik ima sposobnost kritičkog razmišljanja i može analizirati i pronaći najbolje načine za jačanje civilnog društva, ekonomije i demokratije.</p> <p>Jedan segment praktične primjene stečenog znanja je realizacija projekta „Ja građanin“.</p>
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Ovaj modul predstavlja nastavak modula Ustavna demokratija i to tako da učenici primjenjuju stečeno znanje na duštvu „razmatrajući koncept civilnog društva i povezanost ekonomije i demokratije.
CILJEVI	Glavni cilj da se kod učenika razvije sposobnost za primjenu stečenog znanja u cilju jačanja i razvoja civilnog društva, ekonomije i demokratije. Učenik mora shvatiti nužnost povezivanja civilnog društva, ekonomije i demokratije u našoj zemlji i u svijetu.
Rezultati učenje u opštem cilju su:	<ul style="list-style-type: none"> - Sticanje znanja o pojmu civilnog društva; - Izgrađivanje stava o potrebi za takvim društvom u BiH; - Shvatanje činjenice da stabilna demokratska zajednica zahtijeva jako civilno društvo; - Razvijanje sposobnosti za razvoj civilnog društva; - Kritičko procjenjivanje prednosti i nedostataka; - Tok slobodnog udruživanja građana; - Identifikovanje osnovnih funkcija medija, slobode izražavanja i izbora u demokratskim društvima; - Prepoznavanje razloga i potreba međudržavne saradnje; - Kritičko procjenjivanje uključivanja BiH u Evropsku Uniju; - Upoznavanje i analiza problema zemalja u tranziciji; <p>Uočavanje veze između ekonomije i demokratije</p>
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Civilno društvo (ista prava – različiti interesi) 2. Mi trebamo svijet – Svijet treba nas 3. Projekat „Ja građanin“ 4. Ekonomija i demokratija
SMJERNICE I REZULTATI	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Civilno društvo</u> <p><i>Ishodi učenja su:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Jasno definisanje civilnog društva; - Procjena prednosti i nedostataka i kritički osvrt prema slobodnom udruženju građana; - Zna osnovne karakteristike civilnog društva; - Spoznaje važnost postojanja društvenih organizacija i interesnih grupa; - Identificuju karakteristike postojanja društvenih organizacija i interesnih grupa; - Identificuju karakter postojanja društvenih organizacija i interesnih grupa; - Kritički procjenjuju prednosti i nedostatke interesnih grupa;

- Znaju definisati pojam komunikacije;
- Znaju prepoznati slobodne medije;
- Shvataju uticaj propagande;
- Znaju šta su slobodni, pravedni demokratski izbori;
- Znaju objasniti izbornu proceduru;
- Posjeduju razumjevanje o slobodi izražavanja;
- Prepoznaju šta je konflikt i znaju načine rješavanja konflikta;

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Civilno društvo

- Težiti ka zajedničkom razumijevanju ideja;
- Primjena grupnog rada;
- Iznalaženje načina da se učenik motiviše;
- Rad na grupnim prezentacijama;
- Korištenje ilustracija (slike, tekstovi i sl.);
- Davanje odgovora na pitanja koja proizilaze iz teksta;
- Korištenje konkretnih primjera iz prakse;
- Rad individualno, u paru i u grupi;
- Debata za razred;
- Korištenje članaka iz novina, sa interneta i sl.;
- Jasno daje pojašnjenje o pojmu autoriteta u nedemokratskim društvima;
- Koristi individualne prezentacije;
- Primjena igre različitih uloga;
- Grupni rad na vježbi za razred;

2. Mi trebamo svijet – Svijet treba nas

Ishodi učenja su:

- Razlikuje pojam privrede i privrednih procedura;
- Razumiju stav o potrebi uspostavljanja i održavanja veze naše zemlje sa drugim državama;
- Znaju odbraniti stav o potrebi uspostavljanja i održavanja veze naše zemlje sa drugim državama;
- Identifikuju uzroke i razloge koji utiču na formiranje institucija vanjske politike; razumiju važnost djelovanja međunarodnih organizacija u našoj zemlji;
- Znaju obrazložiti stav o potrebi uključivanja naše zemlje u EU;

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Mi trebamo svijet - Svijet treba nas

- Zajednički prihvatanje i razumijevanje ideja;
- Rad na grupnom projektu;
- Rad na grupnoj prezentaciji;
- Realizovati kreativne ideje, poput osmišljavanja igre na zadalu temu;
- Individualni rad;
- Rad u parovima;
- Grupni rad;
- Odgovor na pitanja;
- Korištenje konkretnih primjera iz EU i zemalja koje su izvan nje;
- Korištenje primjera iz časopisa, sa interneta i sl.;
- Primjena vježbi o kritičkom razmišljanju;
- Aktivna igra za cijelo odjeljenje, motivacioni faktori;
- Debata u razredu na zadalu temu;
- Rad na tekstu kroz grupno djelovanje;

3. Projekat „Ja građanin“

Ishodi učenja su:

- Nesmetano može da prepozna problem u zajednici;
- Zna izvršiti pravilan izbor problema za izučavanje;
- Imaju sposobnost za timski rad;
- Znaju kritički procjeniti mjere alternativne politike
- Kreativno doprinose u pronalaženju rješenja problema;
- Jasno prepoznaju grupe i pojedince kao i pristalice u vezi sa odabranim problemom;
- Pokazuju sposobnost ophođenja prema drugim ljudima;
- Interpretiraju naučeno;
- Posjeduju razvijen takmičarski duh;
- Stiču vještine za razvijanje kritičkog stava;
- Identifikuju kritički stav, prepoznaju kreativnost i odgovornost pri donošenju odluka;

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Projekt „Ja građanin“

- Daje objašnjenje o suštini projekta;
- Davanje akcenta da je to projekt odjeljenja;
- Koristi upitnike;
- Koristi internet;
- Koristi časopise;
- Primjenjuje grupni rad;
- Rad u manjim i većim grupama;
- Timski rad;
- Izrađuje sa učenicima ankete;
- Vrši istraživanje;
- Prikupljanje informacija;
- Iстicanje takmičarskog duha;
- Korištenje statističkih podataka;
- Rad u zajednici;
- Saradnja sa medijima (RTV, časopisi i sl.);
- Praktični rad (izrada portofolija)
- Rad na dokumentaciji;
- Sakupljanje dokumentacije;
- Razvrstavanje dokumentacije;

4. Ekonomija i demokratija

Ishodi učenja su:

- Znaju definisati pojam tranzicije;
- Znaju prepoznati problem zemalja u tranziciji;
- Kritički procjenjuju probleme u našoj zemlji;
- Identifikuju problem i pronalaze rješenje;
- Razumiju vezu između ekonomije i demokratije; jasno objašnjavaju način na koji demokratija pozitivno utiče na razvoj ekonomije;

Smjernice za nastavnike po pitanju oblasti

Ekonomija i demokratija

- Usmeno izlaganje o uzrocima problema zemalja u tranziciji;
- Koriste radne listove-listiće;
- Davanje jasnih odgovora na postavljanje pitanja;
- Naglašavanje da učestvuje u projektu cijelo odjeljenje;

- Korištenje primjera susjednih država;
- Primjena Brainstorming-moždane oluje;
- Primjena vježbi za odjeljenje;
- Individualan rad;
- Rad u paru i grupi;
- Korištenje grupne prezentacije;
- Pronalazak podataka putem časopisa, literature, interneta i sl.;
- Ilustrativni prikaza za učenike;
- Davanje odgovora i donošenje rješenja;

INTEGRACIJA

Usvajanjem znanja iz ovog modula učenik ima mogućnost da stekne kvalitetno znanje. Usvojeno znanje učeniku olakšava usvajanje znanja i iz drugih društvenih nauka.

IZVORI

- Udžbenik Demokratije i ljudskih prava za učenike, Civitas 2001.godine za srednje škole;
- Demokratija i ljudska prava, priručnik za nastavnike Banjaluka 2001.godine;
- Primjeri iz prakse;
- Štampa;
- Evropska konvencija za ljudska prava i temeljnih sloboda 1950.godine;
- Ustav BiH, Ustav RS, Švajcarske i SAD;
- Statut grada i opštine;
- Opšta deklaracija o pravima čovjeka 10.12.1948.godine;
- Web stranice, demokratija i ljudska prava-zbornik radova;
- Stručna literatura;
- TV emisije, materijal Vijeća Europe, materijal sa Sertifikacije, Jahorina 2004. godine, enciklopedija politike kulture Belgije 1993.godine.

OCJENJIVANJE

Zadatak: Vježba kratkog trajanja sa specifičnim smjernicama, dnevnik, intervju, usmena prezentacija, portofolio, projekat;

Ravnoteža: Intervju – usmena provjera. Pismena provjera – esej, struktuirana pitanja koja usmjeravaju do traženog odgovora (ravnoteža između ocjenjivanja tokom učenja i na kraju). Test (zadaci objektivnog tipa);

Uspostaviti praćenje toka između kandidata i odjeljenja. Napraviti razliku između njih u pogledu procjene nivoa usvojenog znanja, ličnih sposobnosti, ponašanja i vrijednosti. Takmičenje između odjeljenja kroz projekt „Ja građanin“ i kroz međuškolske debate.

PROFIL I STRUČNA SPREMA

1. Profesor sociologije (VII stepen stručne spreme)
2. Profesor filozofije (VII stepen stručne spreme)
3. Profesor filozofije i sociologije ili sociologije i filozofije (VII stepen stručne spreme)
4. Profesor politologije ili diplomirani politolog (VII stepen stručne spreme)
5. Diplomirani pravnik (VII stepen stručne spreme)
6. Profesor historije (VII stepen stručne spreme)
7. Profesor dvopredmetne grupe od kojih je jedan predmet filozofija, sociologija ili historija (VII stepen stručne spreme)
8. Nastavu iz ovog nastavnog predmeta mogu izvoditi i lica sa završenim najmanje prvim ciklusom studija visokog obrazovanja koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS bodova iz oblasti: sociologije, filozofije, filozofije i sociologije ili sociologije i filozofije, politologije ili diplomirani politolog, historije - sa položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičkom grupom predmeta.
9. Izuzetno, predmet demokratija u ljudska prava mogu predavati profesori drugih stručnih profila sa sedmim stepenom stručne spreme koji su na dan donošenja ovog akta zatečeni na tim poslovima na neodređeno radno vrijeme.

KULTURA RELIGIJA

ZANIMANJE	SVI SMJEROVI TREĆIH RAZREDA PROGRAMA
PREDMET	KULTURA RELIGIJA
MODUL	OSNOVNE KARAKTERISTIKE RELIGIJE
REDNI BROJ	01
SVRHA MODULA	
S obzirom na društveno-kulturnu ekspanziju i koheziju današnjice kao i činjenicu da susreti različitih religija postaju sve češći i kompleksniji, od velike je važnosti da se i posebnosti različitih religija i kultura redefiniraju. Upravo uvažavanje i poštivanje posebnosti u religijama je ono što može sačuvati razvoj čovječanstva od globalne difuzije i konfuzije. Samo iz zajedničkog djelovanja mnoštva posebnosti u religijama, može nastati „opće prihvaćeno“, koje bi omogućilo i osiguralo ravnotežu između tradicije i slobode. „Kultura religija“ vodi učenike ka dijalogu i suživotu sa pripadnicima drugih religija. Pri tome se sadržaji nastave podjednako odnose na samo po sebi razumljivo postojanje religijskih zajednica i religijskih odrednica, kao i na praktični život učenika sa pripadnicima ovih zajednica.	
Upoznavanje učenika sa drugim religijama je neophodno kako bi spoznali da se jedinstvo postiže kroz različitosti, što je realnost bosanskohercegovačke kulture.	
Kultura religija nastoji postepeno prevazići predrasude koje su prisutne, kako bi učenici shatili božiji imperativ da nema života bez suživota, posebno na prostorima Bosne i Hercegovine.	
CILJEVI	
Učenike ospособiti za kritičko mišljenje, religijsku argumentaciju, kritičku procjenu različitih religijskih vrijednosti, kulturu religijskog dijaloga, poticanje samostalnog rasuđivanja i neophodnosti suživota u religijskoj različitosti.	
Sa stanovišta pedagoških, didaktičkih i metodičkih ciljnih odrednica zadatak nastave predmeta Kultura religija je da:	
<ul style="list-style-type: none"> - Odgaja u duhu poštovanja i tolerancije drugih ljudi, njihovih religija i svjetonazora; - Razvija i unapređuje sposobnost i spremnost za uvažavanje i susret sa pripadnicima drugih religija; - Razvija i unapređuje sposobnost i spremnost za usvajanje osnovnih znanja o drugim religijama, kao i svijest o razlikama u pogledima i stavovima različitih religija; - Razvija kod učenika sposobnost, spremnost i istrajnost u preuzimanju odgovornosti za drugoga, kao pojedinac i kao član zajednice, nezavisno od religijske pripadnosti; - Razvija kod učenika sposobnost i spremnost da praktično primjenjuju odredbe iz svih svetih knjiga monoteističkih religija prema svom komšiji druge religije u duhu riječi „Svi smo mi božiji robovi“ 	
JEDINICE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. KULTURNI DOPRINOS RELIGIJA ARHITEKTURI, SLIKARSTVU, KNJIŽEVNOSTI I MUZICI 2. PORODICA I RELIGIJA 3. ETIKA I RELIGIJA 	
REZULTATI	
Jedinica 1:	<p>Učenici će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasne u kakvom su odnosu kultura i religija, - spoznaju religijske i kulturne različitosti, - izučavaju uticaj religije na arhitekturu, slikarstvo, književnost i muziku, - analiziraju simboliku umjetničkog izraza, unutrašnjih i vanjskih dijelova svetih objekata monoteističkih religija, - porede razlike u likovnom predstavljanju religijskih likova i događaja
Jedinica 2:	<p>Učenici će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasne stav religija o porodici, - identifikuju uslove za sklapanje i razvod braka, - uoče razlike i sličnosti u ceremoniji vjenčanja pripadnika monoteističkih religija, - analiziraju stav religije prema podjeli uloga među spolovima, - analiziraju položaj članova porodice prema spolu i dobi,

- definišu najvažnije religijske obrede i običaje koji obilježavaju biološke promjene u životu vjernika, kao što su : rađanje, vjenčanje i umiranje,
- uoče važnost svakodnevnih religijskih pravila u porodici,
- uoče zajedničke karakteristike svrhe braka kod monoteističkih religija,
- analiziraju tretiranje spolova po pitanju prava i obaveza.

Jedinica 3:

Učenici će biti osposobljeni da:

- identifikuju pojam etike,
- objasne osnovna načela na kojima se zasniva ponašanje ljudi u nekoj zajednici,
- uoče odnos etike i religije,
- shvate etička načela judaizma, kršćanstva i islama,
- uporede osnovne etičke principe religija,
- obrazlože sličnosti i razlike etičkih normi u monoteističkim religijama

SMJERNICE

- zajedničko razumjevanje osnovnih karakteristika religije,
- prijedlog aktivnih nastavnih metoda: interaktivna, „moždana oluja“, intervju, rad na tekstu, demonstracija i vizuelizacija,
- oblici rada: grupni rad, rad u aru, individualni,
- vježba kritičkog razmišljanja,
- radni listići,
- debata u razredu,
- ilustracije (crteži),
- primjeri iz prakse,
- grupne prezentacije i posteri,
- odlomci iz svetih knjiga,
- fotografije sakralnih objekata,
- slušanje religijskih pjesama,
- posjeta religijskim objekata u lokalnoj zajednici i šire.

INTEGRACIJA

Sa predmetima: historija, historija umjetnosti, sociologija, arhitektura, etika, vjeronauka i psihologija.

IZVOR

Udžbenik „Kultura religija“, Ranka Katalinski, Melisa Forić, Bojana Dujković – Blagojević, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2009.g.

OCJENJIVANJE

Metode ocjenjivanja:

- test na kraju modula,
- intervju

Važnost tehnika ocjenjivanja:

Test na kraju modula 50%
Intervju 50%

ZANIMANJE	SVI SMJEROVI TREĆIH RAZREDA EUVET PROGRAMA
PREDMET	KULTURA RELIGIJA
MODUL	RELIGIJA I DRUŠTVO
REDNI BROJ	02
SVRHA MODULA	
Svrha ovog modula je da učenicima predoči zajedništvo kao načelo religija. Upoznavajući historiju religijskih zajednica, njihov nastanak i razvoj, važne historijske događaje, učenik usvaja znanje koje mu može pomoći da bolje shvati pripadnike drugih religija sa kojima živi u istoj zajednici. Ovaj model se oslanja na sociologiju religije i učenika upućuje da uvidi međusobu povezanost religije i društva ili države kao i njihov uticaj.	
CILJEVI	
	<ul style="list-style-type: none"> - Sticanje osnovnih znanja o svjetskim religijama s posebnim osvrtom na religije u Bosni i Hercegovini; - Sticanje znanja o ulozi religija u nastanku i razvoju kultura i civilizacija; - Spoznaja uloge religija u oblikovanju životne stvarnosti i razvoju pojedinca i društva; - Sticanje spoznaja o uticaju religijskih tradicija na društveni i kulturni razvoj Bosne i Hercegovine, - Osposobljavanje učenika da shvate da samo onaj ko voli i poštuje svoju religiju može poštovati i druge religije, - Usmjeravati učenike da svojim ličim doprinosom grade dobre međureligijske odnose.
JEDINICE	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ZAJEDNIŠTVO KAO NAČELO RELIGIJA 2. MIR – MJESTO ZA DRUGOG 3. RELIGIJA – DRŽAVA - DRUŠTVO
REZULTATI	
	<p>Jedinica 1:</p> <p>Učenici će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objasne nastanak i razvoj religijskih zajednica, - Analiziraju važne historijske događaje za religijsku zajednicu, - Analiziraju važne historijske ličnosti za religijske zajednice, - Uoče i prepoznaju raskole unutar religijskih zajednica, - Otkriju uzroke nastanka različitih religijskih pravaca, - Navedu i objasne praznike u religijama, - Objasne osnovne obrede i običaje u religijama i uoče iste ili slične običaje u religijskim praznicima.
	<p>Jedinica 2:</p> <p>Učenici će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definišu ideju dobra u religijama, - Uporede princip nenasilja u religijama - Identifikuju važne ličnosti koje su uticale na promociju ira - Formiraju stav o pasivnom otporu, - Formiraju stav da mir nema alternativu.
	<p>Jedinica 3:</p> <p>Učenici će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definišu pojmove: država, društvo, nacija, sloboda, pravo, pravda i blagostanje, - Porede odnos religije i države, - Analiziraju uticaj religije na države, - Analiziraju uticaj države na religije, - Istražuju pojam pravde u svetim knjigama, - Objasne političke modele odnosa države i religije, - Analiziraju pozitivne i negativne aspekte zajedničkog djelovanja države i religije.

SMJERNICE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zajedničko razumjevanje osnovnih političkih modela odnosa države i religije, ➤ prijedlog aktivnih nastavnih metoda: interaktivna, „moždana oluja“, intervju, rad na tekstu, demonstracija i vizuelizacija, ➤ oblici rada: grupni rad, rad u aru, individualni, ➤ vježba kritičkog razmišljanja, ➤ radni listići, ➤ debata u razredu, ➤ primjeri iz prakse, ➤ grupne prezentacije i posteri, ➤ odlomci iz svetih knjiga, ➤ rad na esejima.
INTEGRACIJA
Sa predmetima: historija, sociologija, psihologija, etika, demokratija i ljudska prava.
IZVOR
Udžbenik „Kultura religija“, Ranka Katalinski, Melisa Forić, Bojana Dujković – Blagojević, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2009.g.
OCJENJIVANJE
Metode ocjenjivanja:
- test na kraju modula,
- intervju
Važnost tehnika ocjenjivanja:
Test na kraju modula 50%
Intervju 50%
PROFIL I STRUČNA SPREMA
<p>1. Nastavnički fakultet/pedagoška akademija ili fakultet koji obrazuje nastavnički kadar iz oblasti društvenih/humanističkih nauka (sociologija, filozofija, historija i teologija), sazavršenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem profesora iz oblasti društvenih/humanističkih nauka (sociologija, filozofija, historija, teologija) na jednopredmetnim, dvopredmetnim ili višepredmetnim studijskim odsjecima;</p> <p>2. Nastavnički fakultet/pedagoška akademija ili fakultet koji obrazuje nastavnički kadar iz oblasti društvenih/humanističkih nauka (sociologija, filozofija, historija i teologija) sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju (240 ECTS) i stečenim stručnim zvanjem bachelor iz oblasti društvenih nauka (sociologija, filozofija, historija, teologija) na jednopredmetnim, dvopredmetnim ili višepredmetnim studijskim odsjecima ili ekvivalent.</p> <p>Izuzetno: predmet kultura religija mogu predavati profesori društvenih nauka koji su na dan donošenja ovog akta zatečeni na tim poslovima i u stalnom su radnom odnosu.</p>

OSNOVE PODUZETNIŠTVA

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Osnove Poduzetništva
MODUL	Osnove poduzetništva
REDNI BROJ	01
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Svrha ovog modula je savladavanje osnovnih znanja iz oblasti preduzetništva, počevši od izbora poslovne ideje, preko istraživanja tržišta do izrade marketing i biznis plana, te registracije preduzeća.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
CILJEVI	<p>Ciljevi realizacije nastavnog predmeta Poduzetništvo su :</p> <ul style="list-style-type: none"> upoznavanje sa osnovnim pojmovima iz poduzetništva i razvijanje svijesti o njegovom društvenom značaju; prepoznavanje različitih vrsta poduzetništva u društvu; prepoznavanje društvenih problema kao osnove za nastanak poslovnih prilika i razvijanje logičkog mišljenja i sposobnosti za pravilno zaključivanje; upoznavanje sa pojmom ideje, izvorima i tehnikama za pronalaženje biznis ideje, osposobljavanje za timski rad i razvijanje inicijativnosti; razvijanje poslovnih i poduzetničkih znanja, načina mišljenja, vještina, ponašanja; razvijanje poduzetničkih vrijednosti i mogućnosti da se prepozna poduzetnički potencijal u lokalnoj sredini i djelovanje u skladu sa tim; razvijanje proaktivnog ponašanja učenika u svim životnim prilikama; razvijanje svijesti učenika o sopstvenim znanjima, sposobnostima i afinitetima, te daljoj vlastitoj profesionalnoj orientaciji i usavršavanju; osposobljavanje za aktivno traženje posla (zapošljavanje i samozapošljavanje);
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poduzetništvo i poduzetnik 2. Razvijanje i procjena poslovnih ideja 3. Upravljanje i organizacija, pravni okvir za osnivanje i funkcionisanje djelatnosti
REZULTATI	<p>Jedinica 1</p> <p>Učenik/ca će biti sposoban/a da:</p> <ul style="list-style-type: none"> navede primjere poduzetništva i poduzetnika iz svog okruženja; navede karakteristike poduzetnika kao i ključne kompetencije; objasni značaj motivacionih faktora u poduzetništvu (zaposlenje, novac, moć); dovede u odnos pojmove inovativnost i poduzetništvo; prepozna različite načine otpočinjanja posla u lokalnoj zajednici. <p>Jedinica 2</p> <p>Učenik/ca će biti sposoban/a da:</p> <ul style="list-style-type: none"> prepozna određeni problem u društvu; prepozna načine na koji se rješavaju određeni problemi u društvu, te eventualno ponudi novu ideju za njihovo rješavanje; primjeni kreativne tehnike selekcije i vrednovanja poslovnih ideja; razumije pojam kritičko mišljenje u smislu načina preispitivanja postojećih rješenja (ideja), prepozna prednosti i nedostatke postojećih rješenja; prepozna sadržaj i značaj biznis plana kao vodilje u poslovanju i investiranju; da istraži međusobno djelovanje faktora koji utječu na tržište: cijenu, proizvod, mjesto, ličnost i promocija.

Jedinica 3

Učenik/ca će biti sposoban/a da:

navede osobine uspješnog menadžera;

objasni na jednostavnom primjeru pojam i vrste troškova, cijenu koštanja i investicije;

izračuna prag rentabilnosti na najjednostavnijem primjeru;

objasni značaj proizvodnog plana i izradi proizvodni plan za sopstvenu biznis

ideju u najjednostavnijem obliku (samostalno ili uz pomoć nastavnika);

uviđa značaj informacionih tehnologija za savremeno poslovanje preduzeća;

shvati važnost inovacija u savremenom društvu, kao i potrebe za neprekidnim inoviranjem proizvoda ili usluga;

izabere najpovoljniju organizacionu i pravnu formu za privredne aktivnosti;

izradi i prezentira jednostavan organizacioni plan za sopstvenu biznis ideju;

samostalno sačini ili popuni osnovnu poslovnu dokumentaciju.

SMJERNICE

INTEGRACIJA

IZVORI

stručna literatura i časopisi,

Web stranice,

elektronski i pisani primjeri iz prakse

za realizaciju. kabinet praktične nastave koji je opremljen određenim nastavnim pomagalima.

OCJENJIVANJE

1. Opšta uputstva:

Ocjenvivanje se vrši unutar škole

Učenici moraju biti upoznati sa metodama i kriterijima ocjenjivanja

Učenik mora da savlada minimalno 50% gradiva

2. Kriteriji za ocjenjivanje

Modul će biti ocjenjen slijedećim tehnikama:

1. Usmena provjera znanja

ocjenjivanje rezultata učenja putem verbalnog ispitanja

pitanja mogu definisati nastavnici ili učenici

ocjenjivanje može biti od strane nastavnika ili učenika

pitanja mogu biti strukturisana i nestrukturisana

učenike uputiti na kriterije ocjenjivanja

usmenu provjeru primjenjivati tokom trajanja modula

2. Test

obavezan metod ocjenjivanja nakon obrađenog modula

sadrži pitanja iz svih tematskih jedinki (uzimajući u obzir važnost svake jedinke)

pitanja na testu i bodovanje mora biti unaprijed definisano

pitanja na testu treba da prate rezultate učenja pojedinih jedinki u modulu

bodovanje pojedinih pitanja provesti u skladu sa unaprijed određenom važnošću jedinke

važnost testa na kraju modula u odnosu na ostale metode ocjenjivanja iznosi 50%

vrijeme izrade testa je dva školski čas

test sadrži najviše deset pitanja

svi učenici moraju biti ocjenjeni putem testa

pitanja na testu mogu biti sastavljena od strane stručnog aktiva ili nastavnika.

3.Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti po jedinicama				
Jedinice		Važnost jedinica (zbir)	Tehnike ocjenjivanja i raspored važnosti	
			Usmena provjera znanja	Test
1.	Poduzetništvo i poduzetnik	40%	5%	5%
2.	Razvijanje i procjena poslovnih ideja	20%	10%	10%
3.	Upravljanje i organizacija,pravni okvir za osnivanje i funkcionisanje djelatnosti	40%	10%	10%
Ukupno:		100%	50%	50%

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)
IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)
PROFIL I STRUČNA SPREMA
Diplomirani ekonomista, visoka stručna spremna, završen Ekonomski fakultet ili završen prvi ciklus školovanja dodiplomskog studija Ekonomskog fakulteta koji je vrednovan sa najmanje 240 ECTS bodova sa položenom – pedagoškom- psihološkom- metodičkom grupom predmeta

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja
PREDMET	Osnove Poduzetništva
MODUL	Biznis plan
REDNI BROJ	02
ŠIFRA MODULA	
SVRHA MODULA	Svrha ovog modula je savladavanje osnovnih znanja iz oblasti preduzetništva, počevši od izbora poslovne ideje, preko istraživanja tržišta do izrade marketing i biznis plana, te registracije preduzeća.
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - osposobljavanje za izradu biznis (poslovnog) plana i plana poslovanja preduzeća; - povećanje senzibiliteta za javne informacije od važnosti za poslovne osobe i biznis; - multidisciplinarni pristup i orientacija prema praksi; - razvijanje osnove za kontinuirano učenje; - razvijanje odgovornosti za očuvanje prirodnih resursa i ekološke ravnoteže; - procjena biznis ideje korištenjem SWOT analize i razvijanje analitičkog mišljenja; - definisanje vizije, misije, postavljanje poslovnih ciljeva i razvijanje vještine planiranja i izrade budžeta; - upoznavanje sa strukturu biznis plana, postupkom istraživanja tržišta, postupkom izrade biznis plana i razvijanje organizacionih sposobnosti; - osposobljavanje za prezentiranje biznis plana i razvijanje prezentacijskih vještina; - upoznavanje sa oblicima obavljanja privrednih djelatnosti; - osposobljavanje za kreiranje vizuelnog identiteta privrednog društva i razvijanje kreativnih sposobnosti; - upoznavanje sa postupkom registracije privrednog društva; - upoznavanje sa postupkom prijema radnika u radni odnos; - razvijanje svijesti o pravilima ponašanja u poslovnom okruženju i njihova primjena; - osposobljavanje za organizovanje i vođenje poslovнog sastanka i razvijanje komunikacijskih vještina; - osposobljavanje za promovisanje privrednog društva, proizvoda/usluge.
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekonomija poslovanja, finansijski plan 2. Učenički projekat – prezentacija poslovnog plana
REZULTATI	<p>Jedinica 1.</p> <p>Učenik zna, može, umije da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navede najznačajnije elemente bilansa stanja i bilansa uspjeha; - na najjednostavnijem primjeru napravi razliku između kategorija: prihoda i rashoda s jedne strane i priliva i odliva novca sa druge strane; - navede moguće načine finansiranja (sopstvene) djelatnosti; - se informiše u odgovarajućim institucijama o svim relevantnim pitanjima od značaja za pokretanje biznisa; - da razumije važnost naplaćivanja prihoda za poslovanje preduzeća; - identifikuje načine za održavanje likvidnosti u poslovanju preduzeća; - sastavi u najkraćem obliku finansijski plan za sopstvenu biznis ideju, samostalno ili uz pomoć nastavnika; - prezentira finansijski plan za svoju biznis ideju;

- prepozna najznačajnije rizike vezane za osnivanje i vođenje preduzeća.

Jedinica 2.

Učenik zna, može, umije da:

- samostalno ili uz pomoć nastavnika poveže sve dijelove biznis plana u cjelinu;
- izradi osnovne elemente poslovnog plana za sopstvenu biznis ideju;
- prezentira svoju ideju i osnovne elemente Poslovnog plana u okviru javnog časa iz predmeta preduzetništvo;
- razumije način tržišnog međudjelovanja kroz učešće u poslovnom klubu.

SMJERNICE

INTEGRACIJA

IZVORI

- stručna literatura i časopisi,
- Web stranice,
- elektronski i pisani primjeri iz prakse
- za realizaciju. kabinet praktične nastave koji je opremljen određenim nastavnim pomagalima.

OCJENJIVANJE

1. Opšta uputstva:

- Ocjenjivanje se vrši unutar škole
- Učenici moraju biti upoznati sa metodama i kriterijima ocjenjivanja
- Učenik mora da savlada minimalno 50% gradiva

2. Kriteriji za ocjenjivanje

Modul će biti ocjenjen slijedećim tehnikama:

1. Usmena provjera znanja

- ocjenjivanje rezultata učenja putem verbalnog ispitanja
- pitanja mogu definisati nastavnici ili učenici
- ocjenjivanje može biti od strane nastavnika ili učenika
- pitanja mogu biti strukturisana i nestrukturisana
- učenike uputiti na kriterije ocjenjivanja
- usmenu provjeru primjenjivati tokom trajanja modula

2. Opservacija praktičnog rada

- obuhvata jedinicu 1. i 2.
- u toku rada nastavnik prati aktivnost učenika, tačnost rada, praćenje uputa i koordinaciju u radu sa drugima

Stepenovanje ocjena:

- neredovno učešće u radu (ocjena 1)
- ne zainteresovano ponašanje prema radu (ocjena 2)
- odgovornost (ocjena 3)
- samostalnost (ocjena 4)
- odgovornost, samostalnost i preciznost (ocjena 5)

3. Portfolio

- predstavlja zbirku učeničkih radova
- obuhvata: šeme, obrasce i zapisnike
- pripremljene reklamne materijale

3.Važnosti po jedinicama

1. Ekonomija poslovanja, finansijski plan 40%
2. Učenički projekat – prezentacija poslovnog plana 60%

MODUL PRIPREMIO/LA (RADNA GRUPA)**IZMJENE MODULA (DATUM, IME OSOBE KOJA JE NAPRAVILA IZMJENE)****PROFIL I STRUČNA SPREMA**

Diplomirani ekonomista, visoka stručna sprema, završen Ekonomski fakultet ili završen prvi ciklus školovanja dodiplomskog studija Ekonomskog fakulteta koji je vrednovan sa najmanje 240 ECTS bodova sa položenom – pedagoškom- psihološkom- metodičkom grupom predmeta

ISLAMSKA VJERONAUKA

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja		
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja		
PREDMET	Islamska vjeronauka		
MODUL	Osnovi islamskog učenja		
REDNI BROJ	01		
ŠIFRA MODULA	III-IV-OPI-01-01		
SVRHA MODULA	Svrha modula je da učenike osposobi za razumijevanje glavnih područja islama i za vjersko tumačenje vlastitog identiteta u socio-kulturnom okruženju.		
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Predznanje stečeno na nastavi Islamske vjeronauke u osnovnoj školi i /ili mektebu.		
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - omogućavanje učenicima da naprave samoprocjenu vlastitog religijskog uskustva - njegovanje i afirmacija vlastitog nasljeđa predanost Uzvišenom Allahu, življenje i interpretiranje vjere - podsticanje učenika na razmišljanje o čovjekovoj misiji na Zemlji u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti - razvijanje osjećaja poštovanja prema svim Božijim poslanicima a naročito Muhammedu a.s. - upoznavanje učenika sa historijskom ulogom Ibrahima a.s., u monoteističkim religijama - razvijanje svijesti o važnosti očuvanja izvornog učenja (Kur'ana i Sunneta) - izgradnja poštovanja prema sljedbenicima ostalih monoteističkih religija - upoznavanje učenika sa suštinom i smisлом imanskih i islamskih šarta - podsticanje učenika na razmišljanje o postanku svijeta i njegovom krajcu sa vjerskog i naučnog gledišta te čovjekovoj odgovornosti prema prirodi 		
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Islam kao iskonska i prirodna Božija vjera 2. Očuvanje izvornog učenja 3. Imansi šarti-temelji vjerovanja 4. Islamski šarti – stubovi vjere 5. Allah je Stvoritelj 		
REZULTATI			
Jedinice	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
1. Islam kao iskonska i prirodna Božija vjera	<p>definira pojmove: islam, teslim, monoteizam, politeizam, ateizam,</p> <p>prepoznaje pojmove iman (vjerovanje) i kufr (nevjerovanje),</p> <p>razumije i obrazloži sličnosti u monoteističkim religijama,</p> <p>imenuje najpoznatije Božije poslanike, od Adema do Muhammeda a.s.</p> <p>definira i objasni pojmove: musliman, šeri'at, tevhid, din,</p>	<p>povezuje naučeno sa praksom,</p> <p>smisleno objašnjava uzroke i posljedice,</p> <p>pojam vjere i vjerovanja integrira u svoje ponašanje</p> <p>recituje prvi pet ajeta sure El 'Alek na arapskom i bosanskom jeziku</p>	<p>Pokazuje volju za učenjem i napredovanje</p> <p>Prilagođava život učenju islama</p> <p>Nastojiti proširiti dulosadašnje znanje o vjeri</p> <p>proučava zadato: stare civilizacije, živote poslanika, vjerske knjige</p>

	<p>dinu-l-fitra,idolatrija, Bejtullah, Kibla,</p> <p>Obrazloži značenje pojma: 'Ikre'</p> <p>analizira lik Ibrahima a.s. i opiše njegovu ulogu u životu muslimana, kršćana i židova</p> <p>imenuje potomstvo Ibrahima a.s. i njihove sljedbenike</p>	<p>razvija pozitivan stav prema svojoj vjeri ali i uvažavanje i tolerancije prema pripadnicima drugih religija</p> <p>povezuje iskustva ranijih poslanika i njihovih naroda sa aktuelnim dešavanjima</p> <p>Koristi naučeno u zaključivanju vlastitog mišljenja</p>	<p>raspravlja i primjenjuje naučeno,</p> <p>pokazuje prihvatljivo društveno ponašanje i želju za timskim radom</p> <p>argumentirano brani svoje naslijeđe i njeguje ga, uvažava naslijeđe drugih</p>
2. Imanski šarti – temelji vjerovanja	<p>Nabroji imanske šarte (na arapskom jeziku i prijevod)</p> <p>definira pojmove: Iman, gajb, Božiji sifati, melek, džinn, šejtan, kitab, resul, nebrij, ulu-l-'azm, halifetullahi fil erdi, tagut, halilullah, isra, mi'rādž, hidžra, berzeh, ahiret, Šefaat, mizan, hašr, sirat-ćuprija, sur, džennet, džehennem, kada i kader, Ehli kitabije – sljedbenici Knjige,</p> <p>nabroji i objasni značenje nekih od 99 Allahovih imena i svojstava</p> <p>imenuje najpoznatije meleke i objasni njihove uloge</p> <p>imenuje 4 velike objave i poslanike kojima su dostavljene</p> <p>nabroji zajedničke karakteristike svih Božijih knjiga</p> <p>Uporedi Kur'an sa prethodnim objavam i prepozna njegove prednosti</p> <p>opiše ulogu poslaničke misije u razvoju ljudske civilizacije i kulture</p> <p>razlikuje pojmove: resul i nebrij</p>	<p>-uspješno kombinira novo sa ranije stečenim znanjem, analizira i vrši sintezu</p> <p>povezuje temelje vjerovanja sa vlastitim životnim iskustvom</p> <p>pravilno izgovara pojmove na arapskom jeziku</p> <p>upoređuje nivoe vjerovanja i identificira vlastiti nivo,</p> <p>nastoji popravljati kvalitet svoje veze s Bogom radi uspjeha u životu</p> <p>povezuje pojmove dobro i зло sa elementima duhovnog svijeta (melek, džinn i šejtan) potvrđujući to svojim odnosom prema vjeri i zajednici</p> <p>upoznaje druge religije i uloge određenih poslanika u njima</p> <p>Prati i ponavlja nastavne sadržaje</p>	<p>učestvuje u realizaciji nastave smislenim pitanjima i odgovorima,</p> <p>prihvata različitosti u izgledu, stavovima i idejama, vješto brani svoja uvjerenja</p> <p>Razvija ljubav prema Kur'antu i nastoji svakodnevno ga izučavati</p> <p>Ima pozitivan stav prema sunnetu Muhammeda a.s. i nastoji ga primjeniti slijedi date savjete, prihvata koncept cjeloživotnog učenja tj. stiče naviku za samostalnim izučavanjem života Muhammeda a.s</p>

	<p>na osnovu 30. I 39. Ajeta sure Bekare, opiše život prvog čovjeka i žene Adema i Havve i iskušenja na koja ih je Uzvišeni Allah stavio</p> <p>navede primjer Nuha a.s. kao zahvalnog i strpljivog Božijeg roba</p> <p>opiše djetinjstvo, mladost i period poslanstva Ibrahima a.s., kao Allahovog prijatelja, praoca poslanika, uzor vjernika, graditelja Kabe</p> <p>imenuje sinove Ibrahima a.s. i neke njihove potomke</p> <p>navede razloge zbog kojih se Musa a.s. subraja u poslanike Odluke</p> <p>na osnovu kur'anskih ajeta i naučnih dokaza, da mišljenje o životu egipatskog faraona Ramzesa II</p> <p>poveže saznanja o životu Isa a.s. sa kur'anskim opisom njegove ličnosti kao znamenja svjetovima i</p> <p>navede najbitnije osobenosti njegovog poslanstva</p> <p>objasni značenje pojmove: milost svjetovima, Allahov miljenik, pečat vjerovjesništva kroz ličnost Muhammeda a.s.</p> <p>nabroji etape koje obuhvata vjerovanje u Sudnji dan</p> <p>definiše pojmove: slobodna čovjekova volja i Allahovo određenje</p> <p>-</p> <p>navede ajet i hadis o poimanju kadera u svakodnevnom životu</p> <p>objasni ulogu dove u Allahovoj određenju</p>	<p>Imanske šarte objašnjava, interpretira i primjenjuje</p>	
--	---	---	--

	Nabroji islamske šarte Definira pojmove: ibadet, šehadet, ummet, millet, zurrijjet, namaz/salat, džemalat, savm, sadekatul fitr, et - takva, teravih, imsak, sehur, iftar, i'tikaf, zekat, telbijja, farz, vadžib, sunnet (šeri'atsko-pravno značenje), hadž, umra, tavař, sa'j, remj, Muzdelifa, Mina, ihram,		
3. Islamski šarti – stubovi vjere	Navede vrijeme u kojem se (ne)može obaviti namaz Naglašava moralne i socijalne ciljeve kao rezultate praktične primjene islamskih šarta Nabroji i objasni socijalne i etičke ciljeve zekata prepoznaje i objašnjava razliku između sadake (milostinje) i zekata da mišljenje o porukama Oproštajnog hadža objasni kur'ansku teoriju o postanku svijeta i čovjeka objasni naučno tumačenje o nastanku svemira i životu u njemu	Prepoznaje kontinuitet i povezanost između islamskih šarta nastoji da islamske šarte realizuje u vlastitom životu interpretira riječi šehadeta i prijevod stiče higijenske navike i doprinosi očuvanju svoga zdravlja	
4. Allah je Stvoritelj	navede nekoliko Allahovih imena koja ukazuju na Njegovu brigu o kosmosu, prirodi i stvorenjima interpretira značenje ajeta: kun fe jekun objasni pojmove: veliki prasak (big bang), teorija evolucije, darvinizam, halifetullahi fil erdi (Božiji	razumije utjecaj islamskih dužnosti na čovjeka u tječesnoj, duhovnoj i imovinskoj dimenziji interpretira tekst telbijje na arapskom jeziku i prijevod Pokazuje naročito poštovanje prema Ibrahimu a.s. i Ismailu a.s. za koje se	

	namjesnik na Zemlji),	simbolično vezuju obredi hadža	
		Uporedi naučni i kur'anski pogled na stvaranje svijeta i uočava sličnosti i razlike u argumentima Analizira dostignuća nauke u teorijama o postanku čovjeka, ističe ljudsko dostojanstvo kao vjersko viđenje postanka čovjeka (namjesništvo nasuprot darvinizmu koji čovjeku pripisuje animalno porijeklo)	

SMJERNICE

Jedinica 1: Islam kao iskonska i prirodna Božija vjera

- Koristiti metod „moždana oluja“ u podsjećanju na povijest čovjekovog postojanja.
- Na panou predstaviti Poslaničko stablo
- Koristiti audio zapis sure El -Alek sa prijevodom prvih pet ajeta
- Koristiti tefsir sure El Alek
- Individualni zadatak: izrada makete Kabe koja će biti potrebna za više nastavnih jedinica u toku školske godine. Dimenzije trebaju biti u pravilnom omjeru.
- U formi razgovora ili pismenih individualnih zadataka tretirati teme: Šta za mene predstavlja moja vjera?, Šta najviše pamtim sa nastave vjeronauke u osnovnoj školi, Moja misija u vjeri sastoji se od..... i slične teme.
- Uz pomoć knjige Kazivanja o vjerovjesnicima, kroz grupni rad predstaviti lik i djelo Ibrahima a.s. kao i njegovu ulogu u gradnji Kabe, prinošenju kurbana i obavljanju hadža
- Zadati tri grupna domaća zadatka: Ibrahim a.s. u islamu, Ibrahim a.s. u kršćanstvu i Ibrahim a.s. u judaizmu
-

Jedinica 2: Očuvanje izvornog učenja

- Definirati i objasniti nove pojmove
- Koristiti Mushaf sa prijevodom i prezentovati njegov sadržaj (raspored uvoda, sadržaja, pojašnjenja i sl.)
- Nabrojati nekoliko knjiga u kojima se govori o Kur'anu i hadisu, napraviti njihov spisak, jednu od njih i predstaviti te zadati učenicima individualne zadatke da svako od njih predstavi jednu od knjiga koje govore o Kur'anu na sličan način
- grupni zadatak: izrada panoa sa nazivima svih 114 sura i njihovim prijevodima
- Koristiti hadiske zbirke (Buharija, Muslim, Tirmizija i sl.)
- Kroz grupni rad, uz pomoć hadiskih zbirki, da učenici odaberu po jedan hadis i objasne dijelove hadisa
- Eseji : Kur'an je uputa, milost i lijek, Sunnet Muhammeda a.s. je i moj način života
- Uputiti učenike na sadržaje dostupne na internetu (dokumentarni filmovi, poučna predavača i sl.)

Jedinica 3: Imansi šarti-temelji vjerovanja

- Nabrojati i prevesti imanske šarte
- Metodom moždana oluja omogućiti da učenici nabroje duhovne i materijalne potrebe čovjeka organizirati grupni oblik rada: šest grupe sa radnim zadatkom koji
  - odgovara posebnom nastavnom sadržaju (jedna grupa – jedan imansi šart). Nastavnik će prije obrade ovog tematskog područja podijeliti zadatke i uputiti učenike na literaturu i izvore. Učenici pripremljeni dolaze i obrađuju imanske šarte u osnovnim naznakama – pripremaju i prezentiraju rezultate. Nastavnik je u ulozi koordinatora
  - na čas dovesti druga ili drugaricu pripadnika druge religije i zajedno predstaviti svoje svete knjige.
  - Komparativno posmatrati Kur'an i druge najpoznatije objave u cilju ustanavljanja sličnosti i razlika.
  - Animirati pismeno izražavanje o temama: Čime svjedočim da vjerujem u Jednog Boga, Vjerovanje u meleke u meni budi..., U čemu mi je uzor Poslanik?, Put do Dženneta je put dobroćinstva na Zemlji, Kako vjerujem da se sve događa s Božjom voljom i određenjem, O čemu ja odlučujem?, Kako kreiram vlastiti život?
  -

Jedinica 4: Islamski šarti – stubovi vjere

- Nastavnici mogu organizirati isti oblik rada kao i u imanskim šartima, s tim da će učenike podijeliti na pet grupe.
- Individualni zadatak: Kako svjedočim da sam vjernik?
- U okviru nastavne jedinice Radost u namazu pokazati učenicima koje sve radosti donosi namaz. Analiziranjem namaza kao medija odgajanja pojedinca, razvijanja njegovih kvalitetnih dimenzija ličnosti: odgovornosti, preciznosti, ispravnosti; namaz kao animator socijalne brige o članovima džemata – volim i pazim druga koji ide u džamiju, podstaknuti učenike na redovno obavljanje namaza.
- Esej na teme: Moj post nekad i danas, Moj prvi namaz, Kod Kabe bih Allaha molio, Zekat nije porez a ni milostinja
- Kreirati debatnu situaciju o temi: Bogatstvo - cilj ili sredstvo.
- Organizirati sakupljanje svojevrsnih narativnih intervjua kao ličnih svjedočenja ljudi koji svojim životom respektiraju različite islamske dužnosti, npr. intervju sa hadžijom

Jedinica 5: Allah je Stvoritelj

- Organizirati debatu na temu: Čovjek je korisnik a ne tlačitelj prirode (Formirati afirmacijske i negacijske timove 15 dana prije realizacije debate u cilju njihove kvalitetnije pripreme; timovima su na raspolaganju svi izvori literatura, sredstva i mediji).
- Kroz power point prezentaciju predstaviti ajete i hadise sa jedne, i naučne činjenice sa druge strane na osnovu čega će učenici uočavati sličnosti i razlike
- Individualno ili partnerski analizirati odnos: Stvoritelj – čovjek – stvorenja.
- debata na temu: Darwin (ni)je pogriješio (materijali za rad prema knjizi Haruna Jahja Podvale teorije evolucije)
- U obradi ovog tematskog područja nastavnici mogu osmisliti nekoliko problema i tako organizirati problemsku nastavu.
- Koristiti knjige i dokumentarne filmove Haruna Jahja koji se odnose na stvaranje svijeta i čovjeka

INTEGRACIJA

Historija/Povijest, Čas odjeljenske zajednice, Geografija, Biologija

IZVORI

- Udžbenik Vjeronauka za prvi razred srednje škole
- Povijest islama, Mustafa Spahić
- Halal i haram u islamu, Jusuf Kardavi
- Hadiske zbirke
- Ilmuddin, Muhammed Hamidullah
- Kazivanja o vjerovjesnicima, Ibn Kesir
- Internet
- Video materijali (dokumentarni filmovi, prezentacije)
- Al-Attas, S.M.N. (2003): Islam i sekularizam, Sarajevo: Bosančica.

- Ali Khani, M.F., Fasihizadah, A.R., Fakihi, A.N. (2008): Stavovi islamskih mislilaca o edukaciji i odgoju, 1. svezak, Sarajevo: Mulla Sadra.
- Arnold, T.W. (1989): Povijest islama, Sarajevo: Oslobođenje.
- Dizdarević, M. (2006): Bolest I lijek savremenog društva, Zavidovići:Zambak
- El-Gazali, Ebu H. M. (2005): Ihja ulumud-din, Sarajevo: Libris.
- En-Nevevi, J. Ibn Š. (2000): Rijadus-salihin, Sarajevo: Kulturni centar Kralja Fahda u Sarajevu,
- Fazlur, R. (2005): Islam, Sarajevo: ISLAMISTIKA.
- Fulgosi, A. (1990): Psihologija ličnosti, Zagreb: Školska knjiga.
- Gavrankapetanović, M. (1995). Vjerom do savršenstva duše, VIII prošireno izdanje, Zenica: Islamska pedagoška akademija.
- Grupa autora, Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1998.
- Ibn-Kesir (1423h/2002): Tefsir Ibn -Kesir, Sarajevo:OKO
- Jensen, E. (2003): Super nastava, nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje, Zagreb: Educa.
- Korkut, B. (1412. h): Kur'an s prevodom, Medina: Ministarstvo za hadž i vakuf Saudijske Arabije
- Malcolm, N. (1995): Povijest Bosne, Zagreb: Erasmus.
- Mandarić, V.B.(2009): Mladi integrirani i(lj) marginalizirini, Zagreb: GK.
- Imamović, M. (1997): Historija Bošnjaka, Sarajevo: Bošnjačka zajednica kulture Preporod.
- Nasr, S.H. (1423h/2002): Srce islama, Sarajevo: El-Kalem.
- Pehar-Zvačko, L. (2003): Slobodno vrijeme mlađih ili..., Zenica: Dom štampe.
- Schuon, F. (1996): Dimenzije islama, Sarajevo: El-Kalem
- Slatina, M. (2005): Od individue do ličnosti, Zenica: Dom štampe.
- Spahić, M. (1995): Islam i međuljudski odnosi, Visoko: Bosnagraf
- Stojanović, S. (2003): Razumijevanje mlađih, Bijeljina: Grafika.
- Stoll, L. i Fink, D. (1999): Mijenjamo naše škole, Zagreb: Educa.
- Sullo, A.R. (1995): Učite ih da budu sretni, Zagreb: Alinea.
- Suzić, N. (2002): Emocije i siljevi učenika i studenata, Banja Luka: TT-centar.

OCJENJIVANJE

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
- Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
- Ocjenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
- U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika
- 1. **Intervju** - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici
- 2. **Portfolio** - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času , obavljanje intervjeta na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji,radni listovi, domaća zadaća, pano (individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na nastavi kao i cjelokupnog odnosa prema radu.
- 3. **Test na kraju modula** – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 a najviše 20 pitanja i radnih zadataka, u trajanju od 45 minuta

Važnost tehnika ocjenjivanja:

1. Intervju – 25%
2. Portfolio - 25%
3. Test - 50%

Prolaznost:

nedovoljan (1)	0 – 49%
dovoljan (2)	50 – 60%
dobar (3)	61 – 80%
vrlodobar (4)	81 – 90%
odličan (5)	91 – 100%

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja					
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja					
PREDMET	Islamska vjeroučna nauka					
MODUL	Vjera u svakodnevnički					
REDNI BROJ	02					
ŠIFRA MODULA	III-IV-OPI-01-02					
SVRHA MODULA	Svrha modula je da učenike osposobi za samostalno razvijanje duhovnih i moralnih kvaliteta kroz primjenu vjerskih propisa u svakodnevnom životu.					
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI						
Uspješno savladano gradivo Modula 01						
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - jačanje vlastite vjere i sposobnosti njenog izražavanja na ličnoj i zajedničkoj razini - upoznavanje uloge islama u životu pojedinca, porodice, društva - upoznavanje učenika sa prvim periodom povijesti islama - razvijanje temeljnih predodžbi o Božjem stvaranju i položaju čovjeka kao namjesnika halife na Zemlji - razvijanje ličnosti učenika kao duhovnog, moralnog i djelatnog bića; - poznavanje vlastitog vjerskog govora i njegove uloge u međureligijskom dijalogu multikulturalnog društva - upoznavanje sa drugim religijama te razvijanje tolerancije, dijaloga i saradnje s drugima i drugačijima - Razvijanje ekološke svijesti i društveno-korisnog ponašanja 					
JEDINICE	6. Islam i ekologija 7. Vjera u svakodnevnički 8. Naznake o počecima povijesti islama 9. Etika i moral – put do čovjeka 10. Islam i kultura dijaloga					
REZULTATI						
Jedinice	Znanje	Vještine	Lične kompetencije			
6. Islam i ekologija	<p>Definira pojmove:</p> <p>ekologija, ekosistem, hranidbeni lanac, ekološka kultura, duhovna ekologija,</p> <p>Pojasni islamsko stajalište o osobenostima planete Zemlje i čovjekovu ulogu na njoj</p> <p>Argumentira tvrdnje kur'anskim ajetima iz sure E'araf (10. i 56.)</p>	<p>Iznese prijedloge kako sačuvati resurse naše planete, prvensteno pitku vodu</p> <p>Izrada panoa na temu: Zagadenost naše okoline</p> <p>Debata na temu: Čovjek je jedino živo biće koje svjesno narušava sklad u prirodi</p>	<p>Razvijanje i svijesti mladih o očuvanju životnog prostora za sebe kao i odgovornosti prema budućim generacijama</p> <p>Razvijanje osjećaja zahvalnosti Bogu na darovima</p> <p>Primjenjuje naučeno Preuzima</p>			

	<p>Opiše čime se bavi ekologija</p> <p>Opiše značaj i ulogu vode u islamu</p> <p>Predstavi hijerarhiju odgovornosti u islamu</p>	<p>Ispravlja negativne pojave u društvu kroz pozitivne promjene u ličnom ponašanju</p>	<p>odgovornost u donošenju novih odluka</p> <p>Afirmativno djeluje na okruženje</p>
8. Naznake o počecima povijesti islama	<p>Definira pojmove: država, pravednost, halifa, hilafet, hidžra, ummet, Medinski ustav, Medžlisu šura, Medžlisu iršad,</p> <p>Identificira i razmatra državna uređenje kroz povijest i upoređuje sa hilafetom prvih četverice halifa</p> <p>Nabroji prve halife, periode i karakteristike njihove vladavine</p>	<p>Sakuplja informacije o političkim prilikama i položaju muslimana kroz povijest</p> <p>Istiće primjere pravednih postupaka islamskih vođa, od vremena Poslanika a.s i ashaba pa do danas</p> <p>Naglašava naročite doprinose četverice pravadenih halifa općim interesima islama</p>	<p>Razvijanje sposobnosti kritičkog prosuđivanja pri izboru vođe i vrednovanju njegove uloge</p> <p>Razvijanje patriotizma i njegovanja vlastite vjerske i nacionalne pripadnosti</p> <p>Pozitivistički pristup prema budućnosti mladih: promjene su poželjne, moguće i svrsishodne</p>
9. Etika i moral – put do čovjeka	<p>-definira pojmove: dobro,zlo (prirodno i moralno), moral, etika, vrlina, ahlak, iskrenost, edeb, pravednost, odgovornost,grijeh, pokajanje (tevba), traženje oprosta (istigfar)</p> <p>Ajetima i hadisima argumentuje da su Kur'an i sunnet izvori islamskog morala</p>	<p>Utvrđivanje nivoa vlastite razvijenosti pozitivnih ljudskih vrijednosti</p> <p>Izvođenje zaključaka i generalizacija vlastitih učeničkih iskustava, mišljenja i prijedloga u pozitivnoj razrednoj klimi</p> <p>Raspisavlja o datim temama i nudi odgovore</p>	<p>Interes prema životopisu Muhammeda a.s. i njegovo prihvatanje za najboljeg uzora u životu</p> <p>Razvijanje svijesti o dobru kao pozitivnoj, vrijednoj i poželjnoj pojavi</p> <p>Podrška timskom radu i društvenom angažmanu</p> <p>Poticanje na uočavanje negativnih pojava ljudskog ponašanja i suzbijanja istih kao vid ibadeta</p> <p>Osposobljavanje učenika za</p>

			samoevaluaciju, uočavanje i prevladavanje vlastitih grešaka kroz pokajanje i molbu za pomoć Uzvišenom Allahu
10. Islam i kultura dijaloga	<p>Definira pojmove: dijalog, komunikacija, dijaloška kultura i dijaloško mišljenje, monoteizam,A/Ibrahimovske religije , kultura, civilizacija,</p> <p>Opiše odnos Kur'ana prema Ehli kitabijama (kršćanima i jevrejima)</p> <p>Objasni ulogu ibrahima a.s. u zblžavanju sljedbenika monoteističkih religija</p>	<p>Predstavi dijalošku liniju komuniciranja</p> <p>Priprema i prezentacija dokumenata koji svjedoče islamsku toleranciju drugog i drugačijeg: Medinski ustav i Ahdnama</p> <p>Naglašavanje zajedničkog i sličnog a ne različitog i spornog (na temelju zajedničkog abrahamovskog porijekla) uz navođenje 64. Ajeta sure Ali Imran</p>	<p>Razvijanje međureligijskog razumijevanja i djelovanja</p> <p>Uvažavanje razlika među ljudima i sposobnosti djelovanja u skladu s tim</p> <p>Afirmacija vlastitog i tuđeg vjerskog i kulturnog nasljeđa</p> <p>Razvijanje dijaloških sposobnosti i društveno prihvatljivog djelovanja</p>

SMJERNICE

Jedinica 6. Islam i ekologija

- Prezentirati ajete iz sure El E'raf i objasniti njihovo značenje
- postaviti problemska pitanja za debatu kao što su: Vjera može pomoći u nadvladavanju ekološke krize, Islam zagovara ekologiju, Moderni čovjek je prekinuo vezu sa prirodom;
- dati zadatke za istraživanje: ekologija u Kur'anu i sunnetu, na osnovu vlastitih spoznaja predložiti mjere za očuvanje prirode, uloga čovjeka u prirodi.
- U pripremi za realizaciju tematske cjeline profesor može zadati individualni zadatak učenicima za kvalitetnije učešće u toku realizacije nastavnog sata; može to postići i podjelom

- u grupe po kontinentima, te da učenici uzmu značajniju ulogu u njenoj realizaciji.
- Prikazati neku od dokumentarnih emisija ekološkog karaktera. Nastavnik može kreirati uvodnu situaciju u dijalog o tome kada je čovjek korisnik, a kada tlačitelj prirode;
- Organizirati individualne, partnerske, grupne ili frontalne zadatke
- Izrada panoa: nastavnik će učenike podijeliti u grupe i zadati im grupne zadatke za izradu panoa (npr. Zagađenost naše okoline – zrak, voda, tlo; Zagađivanje vlastitog tijela – droga, alkohol, duhan; Nužnost poštivanja Božijeg zakona kroz očuvanje prirode i sl.).
- Putem metode „moždana oluja“ naglasiti značaj i ulogu vode
- Debata na času: Čovjek je korisnik a ne tlačitelj prirode

Jedinica 7. Vjera u svakodnevnički

- Objasniti nove pojmove
- Osvijetliti bračnu zajednicu kroz islamsku tradiciju i tradiciju u Bosni – kroz autentične vjerske izvore, pisane i usmene tragove: romane, poeziju, sevdalinke (analiza kroz grupni rad)
- komparativno predstaviti obilježavanje rađanja djeteta u različitim svjetskim kulturama i tradicijama kroz povijest, a posebno istaknuti islamski način i tradiciju u Bosni (koristiti power point prezentaciju)
- debata na temu: Odjeća (ne) čini čovjeka
- eseji: Muškarac i žena su jednaki ali nisu isti
- individualni zadaci izrada panoa : Ishrana kod muslimana, Ishrana kod kršćana, Ishrana kod jevreja
- Organizirati odlaske učenika u obdaništa, domove za djecu bez roditeljskog staranja, bolnice, te pripremiti učenike za obavljanje razgovora sa roditeljima koji su tek dobili dijete, mladim bračnim parovima, ljudima koji su bolesni, svojim vršnjacima, pripadnicima drugih vjera.
- Kroz grupni rad obraditi lekciju Halal ishrana (medicinski aspekt – ona je izvor zdravlja; psihološki aspekt – izvor duševne stabilnosti; vjerski i ekonomski aspekt – izvor duhovne snage i stabilnosti, halal certificiranje
- Eseji: Uloga porodice u mom životu, Šta sam naučio od svoje majke?, Šta sve vidim u svojoj majci?, Kako se ponašam prema svojoj sestri?, Koliko poštujem učenice u mom razredu? Kako mi islam pomaže da znam svoja prava i dužnosti kao buduća supruga i majka?
- Trendovi u oblačenju
- učenici se vježbaju u iznošenju argumenata.

Jedinica 8. Naznake o počecima povijesti islama

- predstaviti šemu kratke povijesti islama od 610. – 622. Godine
- individualni (domaći) zadaci za 4 učenika – biografije četverice pravednih halifa i prezentacija na času
- predložiti literaturu iz koje učenici mogu saznati o životima prvih muslimana
- preporučiti seriju Omer r.a., pogledati na času 1. epizodu a zatim da opišu svoje utiske

Jedinica 9. Etika i moral – put do čovjeka

- definisati pojmove i objasniti njihovo značenje
- Uputiti učenike na izvore dobra i poučiti kako da budu dobri, čine dobro i grade dobre odnose.
- Iskoristiti ajete, hadise i mudre izreke o dobru radi urezivanja svijesti o dobru kod mlađih (ispisati ih na panoima a učenici sebi odabrat po jedan kao svoj životni moto)
- Kreirati pozitivnu klimu u kojoj će učenici nesputano moći iznositi svoje stavove i mišljenja te inicirati iznošenje njihovih individualnih iskustava o izdvojenim elementima etike u usmenoj ili pismenoj varijanti.
- postaviti problematsko pitanje za debatu, npr. moralne osobe lakše uspijevaju u životu, pisati o temi izazovi grijeha, moć pokajanja, djelo koje me oplemenilo i sl.
- Esej: Moralnost u elektronskim i printanim medijima

Jedinica 10. Islam i kultura dijaloga

- Metodom „moždana oluja“ definisati pojam dijalog
- Kroz power point prezentaciju predstaviti Medinski ustav i njegove dijelove koji govore o suživotu i međureligijskoj toleranciji (učenici će zapisati u svoje bilježnice neke od njih)
- dati aktuelnu temu radi organizovanja debate u kojoj će se pokazati kultura dijaloga, pronaći pozitivne primjere u prošlosti ili u djelima bosanskohercegovačkih pisaca koji su promovirali kulturu dijaloga, (npr. Ahdnama sultana Fatiha)
- eseji: Mržnja se topi dijalogom, Tolerancija je plod dijaloškog mišljenja, Dijalog nekad i sad.
- Planirati posjete katoličkoj i pravoslavnoj crkvi i Sinagogi
- Prikazati dokumentarni film o Muhammedu a.s. kao uzoru

INTEGRACIJA

Bosanski jezik, Historija, Geografija, Čas odjeljenske zajednice, Bosanski jezik, Biologija /Ekologija

IZVORI

- Udžbenik Vjeronauka za prvi razred srednje škole
- Povijest islama, Mustafa Spahić
- Halal i haram u islamu, Jusuf Kardavi
- Hadiske zbirke
- Ilmuddin, Muhammed Hamidullah
- Kazivanja o vjerovjesnicima, Ibn Kesir
- Internet
- Video materijali (dokumentarni filmovi, prezentacije)
- Al-Attas, S.M.N. (2003): Islam i sekularizam, Sarajevo: Bosančica.
- Ali Khani, M.F., Fasihizadah, A.R., Fakihi, A.N. (2008): Stavovi islamskih mislilaca o edukaciji i odgoju, 1. svezak, Sarajevo: Mulla Sadra.
- Arnold, T.W. (1989): Povijest islama, Sarajevo: Oslobođenje.
- Dizdarević, M. (2006): Bolest I lijek savremenog društva, Zavidovići:Zambak
- El-Gazali, Ebu H. M. (2005): Ihja ulumud-din, Sarajevo: Libris.
- En-Nevevi, J. Ibn Š. (2000): Rijadus-salihin, Sarajevo: Kulturni centar Kralja Fahda u Sarajevu,
- Fazlur, R. (2005): Islam, Sarajevo: ISLAMISTIKA.
- Fulgosi, A. (1990): Psihologija ličnosti, Zagreb: Školska knjiga.
- Gavrankapetanović, M. (1995). Vjerom do savršenstva duše, VIII prošireno izdanje, Zenica: Islamska pedagoška akademija.
- Grupa autora, Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1998.
- Ibn-Kesir (1423h/2002): Tefsir Ibn -Kesir, Sarajevo:OKO
- Jensen, E. (2003): Super nastava, nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje, Zagreb: Educa.
- Korkut, B. (1412. h): Kur'an s prevodom, Medina: Ministarstvo za hadž i vakuf Saudijske Arabije
- Malcolm, N. (1995): Povijest Bosne, Zagreb: Erasmus.
- Mandarić, V.B.(2009): Mladi integrirani i(li) marginalizirini, Zagreb: GK.
- Imamović, M. (1997): Historija Bošnjaka, Sarajevo: Bošnjačka zajednica kulture Preporod.
- Nasr, S.H. (1423h/2002): Srce islama, Sarajevo: El-Kalem.
- Pehar-Zvačko, L. (2003): Slobodno vrijeme mladih ili..., Zenica: Dom štampe.
- Schuon, F. (1996): Dimenzije islama, Sarajevo: El-Kalem
- Slatina, M. (2005): Od individue do ličnosti, Zenica: Dom štampe.
- Spahić, M. (1995): Islam i međuljudski odnosi, Visoko: Bosnagraf
- Stojanović, S. (2003): Razumijevanje mladih, Bijeljina: Grafika.
- Stoll, L. i Fink, D. (1999): Mijenjamo naše škole, Zagreb: Educa.
- Sullo, A.R. (1995): Učite ih da budu sretni, Zagreb: Alinea.
- Suzić, N. (2002): Emocije i siljevi učenika i studenata, Banja Luka: TT-centar.

OCJENJIVANJE

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
- Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
- Ocjenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
- U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika
- 1. **Intervju** - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici
- 2. **Portfolio** - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času , obavljanje intervjeta na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji,radni listovi, domaća zadaća, pano (individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na nastavi kao i cjelokupnog odnosa prema radu.
- 3. **Test na kraju modula** – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 a najviše 20 pitanja i radnih zadataka, u trajanju od 45 minuta

Važnost tehnika ocjenjivanja:

- 4. Intervju – 25%
- 5. Portfolio - 25%
- 6. Test - 50%

Prolaznost:

nedovoljan (1)	0 – 49%
dovoljan (2)	50 – 60%
dobar (3)	61 – 80%
vrlodobar (4)	81 – 90%
odličan (5)	91 – 100%

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja					
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i sva četverogodišnja zanimanja					
PREDMET	Islamska vjeronomaka					
MODUL	Potreba za vjerom					
REDNI BROJ	03					
ŠIFRA MODULA	III-IV-OPI-01-03					
SVRHA MODULA	Svrha modula je da ostvaruje i promovira integralni odgoj mladih.					
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI						
Predznanje stečeno na nastavi Islamske vjeronomake u prvom razredu srednje škole						
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - sistematiziranje stečenih znanja o vjeri kao prirodnoj ljudskoj potrebi - upoznavanje sa životnim smislim i pomaganje u određivanju misije i ciljeva u životu; - jačanje vlastite vjere i sposobnosti njenog izražavanja na ličnom i zajedničkom nivou; - upoznavanje uloge islama u životu pojedinca, porodice, društva; - poznavanje islama kao vodilje u vlastitom tumačenju svijeta i odgovora na pitanja smisla, usmjeravanja i oblikovanja života; - razumijevanje uloge slobodne volje čovjeka i njenih mogućnosti; - pravilno razumijevanje vlastite ličnosti. 					
JEDINICE	6. Život i vjera 7. Čovjek i vjera 8. Islam i sloboda 9. Čovjekova duhovna i materijalna realnost					
REZULTATI						
Jedinice	Znanje	Vještine	Lične kompetencije			
4. Život i vjera U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme: – Tajna i svrha života – Radost života – Misija vlastitog života – Život osmišljen vjerom	<ul style="list-style-type: none"> - definira vjeru, život, Pravi put, identitet, zadovoljstvo Božije, sreću; - prepoznaje vjerovanje i nevjerovanje, Pravi put i stranputice, ulogu čovjeka na Zemlji, njegovu misiju i svrhu življjenja, stvaranje Božije; - objašnjava različite sposobnosti i pronalazi vlastitu ulogu prema svojim sposobnostima; - opravdava svoju misiju i postavlja ciljeve prema uputama islama. 	<ul style="list-style-type: none"> - primjenjuje život učenju islama - ocjenjuje i realizira svoje potrebe - naučeno primjenjuje u praksi - kategorizuje Pravi put od stranputica - procjenjuje svoje sposobnosti i darove Božije u i na sebi te ih koristi u ostvarenju postavljenih ciljeva radi ostvarenja sreće na oba svijeta. 	<ul style="list-style-type: none"> - učestvuje u realizaciji nastave smislenim pitanjima i odgovorima, slijedi date savjete, - raspravlja i primjenjuje naučeno, smisleno objašnjava uzroke i posljedice, 			
5. Čovjek i vjera U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme:	<ul style="list-style-type: none"> - definira potrebe čovjeka, samopoštovanje, dostojanstvo, upute i propise Božije, sumnje, - povezuje vlastite potrebe i način udovoljavanja istih, omjer u udovoljavanju 	<ul style="list-style-type: none"> - prilagođava život učenju islama, - evaluira i realizira svoje potrebe, - djeluje u skladu sa naučenim, - dijagnosticira životni 				

<ul style="list-style-type: none"> – Potrebe čovjeka. – Susret sa svojom vlastitošću. – Prakticiranje i življenje vjere. – Vjerom do ostvarenja svoje ljudskosti. 	<p>potrebama duše i tijela, svoj odnos prema Bogu, upute i propise, načine iskazivanja ljubavi prema Bogu, potrebu za vjerom,</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjava individualnost svakog čovjeka te nužnost njegovanja tě individualnosti, - povezuje naučeno sa praksom, - identificuje svoju individualnost, najljepše načine zahvale Bogu i pokazivanja ljubavi prema Njemu prema uputama islama, - argumentira ljepote i blagodati života u vjeri 	<p>put osmšljen vjerom</p> <ul style="list-style-type: none"> - planira svoj život umjeriti ka vjeri i vjerskim načelima. 	<ul style="list-style-type: none"> - proučava zadato (stvaranje čovjeka, njegov život na dunjaluku, misije i zadatke poslanika), - objašnjava pojam vjere i vjerovanja i integrira ih u životu, prihvata različitosti u izgledu, sposobnostima, stavovima i idejama, - vješto brani svoja uvjerenja i sposobnosti te afirmativno djeluje na druge.
<p>6. Islam i sloboda</p> <p>U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Islamsko poimanje slobode. – Sloboda i odgovornost. – Na putu prema slobodi i zrelosti. – Mediji i sloboda 	<p>- definira i opisuje pojam slobode, slobodne volje, upute date od Uzvišenog Boga i mogućnost izbora, zatim ljudsko dostojanstvo i oslobođenost od robovanja bilo kome izuzev Uzvišenom Bogu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje slobodu demokratskog društva i slobodu u islamu, mogućnost vlastitog izbora i posljedice koje ti izbori donose, različito nametanje raznih oblika robovanja u savremenom društvu; - predstavlja slobodu svakog čovjeka te nužnost njegovanja tě slobode u okvirima islama, opisuje i razumije put koji održava nezavisnost čovjeka od stvorenja, a zavisnost samo o Stvoritelju; - pokazuje razliku između svoje individualnosti i mogućnosti izbora sa posljedicama, dobrim ili lošim; - predstavlja najljepše načine provođenja slobodne volje; - obrazlaže ljepote i blagodati slobode i slobodne volje u islamu 	<p>- prilagođava život učenju islama o slobodi i slobodnoj volji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznaje prave savjete i realizira svoje izbore prema uputama Uzvišenog Allaha, - djeluje u skladu sa naučenim, - odvaja Pravi put od stranputica, te slobodu od robovanja, - procjenjuje svoje potrebe i realizira ih slobodnim izborom, nezavisno od vršnjaka, medija i sl., te ih koristi u ostvarenju sreće na oba svijeta 	
<p>7. Čovjekova duhovna i materijalna realnost</p> <p>U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme:</p>	<p>- definira i opisuje pojam čovjeka kao biće duha i tijela, harmonije između duha i tijela, grijeha, duhovne tjeskobe i pokajanja, zatim izvorne akte i funkcije ljudske prirode;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje i prepoznaje fizičku, 	<p>- prilagođava život učenju islama o prirodi čovjeka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznaje prave savjete i realizira svoje potrebe prema uputama Uzvišenog Allaha radi postizanja harmonije, 	

<ul style="list-style-type: none"> - Čovjek – biće duha i tijela. - Harmonija između duhovnog i materijalnog. - Grijeh i duhovna tjeskoba. 	<p>psihičku i duhovnu funkciju čovjeka;</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjava načine ostvarivanja tih funkcija na osnovu uputa i savjeta Uzvišenog Allaha; - povezuje naučeno sa praksom, i prepoznaje svoje potrebe i smješta ih u funkcije kojima pripadaju radi postizanja harmonije u njihovom ostvarivanju; - pronalazi najljepše načine uspostavljanja harmonije između duha i tijela; - otkriva ljepote i blagodati u stvaranju ljudske prirode, te ih nastoji zadržati 	<ul style="list-style-type: none"> - djeluje u skladu sa naučenim, - odvaja Pravi put od stranputica, ispravno od pogrešnog, - procjenjuje svoje potrebe i realizira ih slobodnim izborom, nezavisno od vršnjaka, medija i sl., te ih koristi u postizanju harmonije i ostvarenju sreće na oba svijeta. - prihvata vlastite pogreške i priziva Božiju milost i oprost. 	
SMJERNICE			
Jedinica 1:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koristiti metod „moždana oluja“ u određivanju svrhe čovjekovog postojanja. ➤ Nastavnik prikazuje dokumentarne filmove o: <ul style="list-style-type: none"> • Stvaranju čovjeka (u utrobi majke) – metoda zametka • Razvijanju čovjeka (u utrobi majke) – metoda embriologije • Rađanju čovjeka i dolaska na ovaj svijet – akušerstvo, i • Životu čovjeka kao materijalnog, a zatim i kao duhovnog bića, te njegove potrebe u smislu i jednog i drugog. ➤ Životu čovjeka koji je život posvetio vjeri, i životu čovjeka koji je život posvetio materijalizmu. ➤ Organizirati grupni rad: učenici će pisati o misiji vlastitog života, odnosno kako je ko osmislio svoj život (gdje se bazira na životu vjerovanja i nevjerovanja, te životu sreće i nesreće) ➤ Napraviti u power point prezentaciju svrhu čovjekovog života na ovome svijetu, kao i radost čovjekovog života posvećenog vjeri i vjerovanju. ➤ Organizirati posjetu uspješnom biznismenu koji je život osmislio vjerom. 			
Jedinica 2:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizirati grupni rad gdje će učenici imati zadatak napisati koje su to potrebe čovjeka. ➤ Obezbjediti prezentaciju grupnog rada. ➤ Uraditi power point prezentaciju o duhovnim i materijalnim potrebama čovjeka. ➤ Napraviti razliku između duhovno punih i duhovno praznih ljudi, te materijalno punih a duhovno praznih ljudi. ➤ Učenik igra svoju životnu ulogu: <ul style="list-style-type: none"> • Svaki učenik prezentira jedan segment životnog iskustva (njemu zanimljivog) • Sugerirati da učenik koristi: fotografije, ilustracije, ili neke druge oblike opisivanja svog iskustva • Prezentacija se vrši usmeno na času ➤ Podjeliti učenike u parove gdje svaki par ima zadatak da opiše način prakticiranja i življenja vjere. ➤ Obezbjediti prezentaciju parova. ➤ Nastavnik skicira putem prezentacije načine prakticiranja vjere. ➤ Obezbjediti posjetu času (osoba koja je vjerom ostvarila svoju ljudskost) 			
Jedinica 3:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Definirati riječi sloboda, odgovornost, islam, i mediji. ➤ Objasniti čovjekovu djelimičnu slobodu „el-iradetu džuzijijeh“ ➤ Istražiti kur'anske ajete koji govore o slobodi čovjeka ➤ Organizirati debatu na temu „Sloboda povlači odgovornost“ <ul style="list-style-type: none"> • Afirmacijska ekipa izlaže svoje argumente, negacijska svoje • Organizirati ekipu sudija iz reda nastavnika (prof. bosanskog jezika, vjeronomjenske, i demokratije) • Adekvatno nagraditi pobjednike debate 			

- Prezentirati kur'anske ajete i hadise koji govore o ljudskoj slobodi, i ljudskoj odgovornosti
- Pripremiti zadatke:
  - Istražiti časopise koji govore o slobodi i odgovornosti, kao i slobodi u islamu
  - Napisati sastav o temi „Na putu prema slobodi i zreslosti“
  - Uzajamno povezati pojmove sloboda i zrelost
  - Organizirati grupni rad
  - Zadatke grupe odrađuju na papiru većeg formata
  - Svaka grupa prezentuje svoje istraživanje
- U grupama učenici istraže radiostanice i TV kanale po želiji te prezentuju zadatke:
  - Radio ili video emisija osmišljena od učenika (koristiti kasetofon, diktafon, kameru, mobitel, i sl.)
  - Tema emisije „Medijska sloboda izražavanja“
  - Svaka grupa će prezentirati svoju emisiju putem projektor-a

Jedinica 4:

- Objasniti dvije komponente čovjek: duhovnu i materijalnu
- Prikazati kur'anske ajete koji govore o čovjeku kao duhovnom i čovjeku kao materijalnom biću
- Organizirati grupni rad i istraživanje o grijehu i vrstama grijeha.
- Prezentirati grijeha: koje imaju strasti, grijeha koje su bez strasti i grijeha koje negiraju čovjekovu ljudskost
- Analizirati teške, velike i male grijeha
- Predstaviti opasnost grijeha u duhovnom segmentu čovjekovog života.

INTEGRACIJA

Historija, Bosanski jezik, Demokratija i ljudska prava, Anatomija

IZVORI

- Udžbenik Vjerouauka za drugi razred srednje škole
- Kahteran, Nevad: *Tradicionalni islam i ideja ihsani intelektualnosti*, časopis Znakovi vremena, br. 18/19/2003, Sarajevo, 2003.
- Kalajić, Dragoš: *Rock and roll - idoli*, u: Latić, Džemaludin: *Svjetske religije II*, Sarajevo, 1999., str. 220-224.
- Kolarić, Juraj, *Navijestitelji novog svijeta*, u: Novi religiozni pokreti, Zbornik radova, Zagreb, 1997. , str. 269-303.
- Koprek, Ivan: *Religijsko-etička prosudba scientology pokreta*, u: Novi religiozni pokreti, Zbornik radova, Zagreb, 1997., str. 163-172.
- Lakroa, Mišel: *New Age: ideologija novog doba*, Clio, Beograd, 2001.
- Manford, Lewis: *Mit megalopolisa*, u: Latić, Džemaludin: *Svjetske religije II*, Sarajevo, 1999., str. 225-229.
- Midhat Čelebić: *Suština islama*, Sarajevo, 2000.
- Motehari, M.: *Islam i zahtjevi vremena*, časopis Znakovi vremena, br. 11/2001, Sarajevo, 2001.
- Nasr, S. H.: *Srce islama*, El-Kalem, Sarajevo, 2002.
- Nasr, S. H.: *Tradicionalni islam u modernom svijetu*, El-Kalem, Sarajevo, 1991.
- Nasr, S. H.: *Vodič mlađom muslimanu*, Sarajevo, 1998.
- Nikić, Mijo: *Fenomen novih religioznih pokreta*, u: Novi religiozni pokreti, Zbornik radova, Zagreb, 1997., str. 17-407.
- Qutb, Sejjid: *Znakovi na putu*, Sarajevo, bez godine izdanja
- Imam el-Gazali: *Mladiću (ejjuhel-veled) više izdanja*
- Čelebić, Midhat i Abdulah: *Ilmihal*, Zenica, 1995.

OCJENJIVANJE

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
- Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
  - Ocjenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
  - U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika
- 1. **Intervju** - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici
- 2. **Portfolio** - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času , obavljanje intervju-a na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji,radni listovi, domaća zadaća, pano

(individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na nastavi kao i cjelokupnog odnosa prema radu.

3. **Test na kraju modula** – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 pitanja u trajanju od 45 minuta.

Važnost tehnika ocjenjivanja:

- Intervju – 25%
- Portfolio - 25%
- Test - 50%

Prolaznost:

- nedovoljan (1) 0 – 49%
- dovoljan (2) 50 – 60%
- dobar (3) 61 – 80%
- vrlo dobar (4) 81 – 90%
- odličan (5) 91 – 100%

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja		
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i sva četverogodišnja zanimanja		
PREDMET	Islamska vjeronomaka		
MODUL	Muslimanska zajednica		
REDNI BROJ	04		
ŠIFRA MODULA	III-IV-OPI-01-04		
SVRHA MODULA	Svrha modula je pomoći učenicima da postepeno i sistematski upoznaju povijesno-kulturalnu stvarnost u kojoj žive, opće etičke i moralne probleme savremenoga čovjeka i društva te cjelovitu nauku, načela i vrijednosti islama.		
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Predznanje stečeno na nastavi Islamske vjeronomake u prvom, drugom i trećem modulu.		
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - shvatanje smisla ibadeta i pomoći u istrajnosti njegovog izvržavanja; - osposobljavanje mladih za život u zajednici, zasnovan na principima islama; - upoznavanje povijesti islama radi gradnje identiteta na vlastitoj kulturi i tradiciji; - razvijanje ponosne i dostojanstvene ličnosti otvorene prema vjeri, nauci i radu; - upoznavanje sa drugim religijama te razvijanje tolerancije, dijaloga i saradnje s drugima i drugačnjima. 		
JEDINICE	10. Smisao ibadeta 11. Porodica u islamu 12. Muslimanska zajednica 13. Povijest islama		
REZULTATI			
Jedinice	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
8. Smisao ibadeta U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme: – Značaj ibadeta u životu vjerujuće osobe. – Ibadetom do preobražaja i punine života. – Istražnost u ibadetu.	<ul style="list-style-type: none"> – definira i opisuje pojam ibadeta, čovjeka kao bića koje treba da ibadet čini svim svojim bićem, istrajinost u činjenju ibadeta; – opisuje fizičku, psihičku i duhovnu funkciju ibadeta; – naglašava načine činjenja ibadeta kroz sve funkcije čovjeka; – identificira prilike u kojima može činiti ibadet; – predlaže najljepše načine činjenja ibadeta; – argumentira za ljepote i blagodati u činjenju ibadeta te nastoji biti ustrajan u njegovom činjenju. 	<ul style="list-style-type: none"> - prilagođava život učenju islama o prirodi čovjeka i činjenju ibadeta, - prepoznaje prave načine činjenja ibadeta, djeluje u skladu sa naučenim, odvaja djela koja su ibadet od onih koja to nisu, ispravno od pogrešnog, - procjenjuje životne prilike u kojima treba da čini ibadet i realizira ga nezavisno od drugih te ibadetom nastoji steći ljubav i blizinu Božiju. - povezuje naučeno sa praksom. 	<ul style="list-style-type: none"> - učestvuje u realizaciji nastave smislenim pitanjima i odgovorima, - slijedi date savjete, raspravlja i primjenjuje naučeno, smisleno objašnjava uzroke i posljedice, - proučava zadato

<p>9. Porodica u islamu</p> <p>U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Blagodati porodičnog života. – Oaza zdravog uzrastanja i sretnog života. – Tradicionalne vrijednosti u bošnjačkoj porodici. – Kako sačuvati porodicu danas? 	<ul style="list-style-type: none"> - definira pojam porodice; - opisuje i prepoznae vrijednost, ulogu i funkciju porodice; - objašnjava načine očuvanja pravih porodičnih vrijednosti u okrilju islama; - prepoznae prilike u kojima može da štiti porodicu, porodične odnose i članove porodice; - pronalazi najljepše načine odanosti porodici; - otkriva ljepote i blagodati u porodičnom životu te nastoji biti ustrajan u njegovom očuvanju 	<ul style="list-style-type: none"> - prilagođava život učenju islama o porodičnom životu, - prepoznae prave načine izvršavanja porodičnih obaveza, - djeluje u skladu sa naučenim, - procjenjuje životne prilike u kojima treba da se oslanja na porodicu, - afirmira porodični život i realizira ga nezavisno od drugih. - povezuje teoriju s praksom 	<p>(pojam ibadeta, njegovu svrhu, cilj, ustrajnost u njemu i utjecaj ibadeta na život čovjeka),</p> <p>- objašnjava pojma ibadeta (integrira ga u životu), prihvata različite oblike ibadeta, vješto brani svoja uvjerenja i sposobnosti te afirmativno djeluje na druge.</p>
<p>10. Muslimanska zajednica</p> <p>U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kur'an i hadis o zajednici. – Čovjek graditelj zajednice. – Uloga džemata u zajednici. – Moj doprinos zajednici. 	<ul style="list-style-type: none"> - definira pojam zajednice, ummeta, džemata; - opisuje i prepoznae ulogu zajednice, ummeta i džemata za pojedinca, kao i ulogu pojedinca u njima; - objašnjava načine jačanja zajednice, ummeta i džemata na osnovu uputa i savjeta Allaha Uzvišenog; - prepoznae svoju ulogu u zajednici i džematu i smješta je u funkciju njihovog jačanja, - pronalazi najljepše načine uspostavljanja harmonije i razumijevanja u zajednici, - otkriva ljepote i blagodati u društvenom životu na principima islama te ih nastoji zadržati. 	<ul style="list-style-type: none"> - prilagođava život učenju islama o čovjeku kao društvenom biću, - prepoznae prave vrijednosti zajednice i realizira svoje potrebe uz pomoć njih, - djeluje u skladu sa naučenim, - odvaja zdravu, jaku zajednicu od one koja to nije, ispravno od pogrešnog, procjenjuje svoju ulogu i ostvaruje je, nezavisno od drugih, te je koristi u ostvarenju vlastitih ciljeva. - Prihvata vlastite zadatke i realizira ih radi jačanja zajednice 	<p>- objašnjava pojma vjere i vjerovanja i integrira ih u životu, prihvata različitosti u izgledu, sposobnostima, stavovima i idejama,</p> <p>- vješto brani svoja uvjerenja i sposobnosti te afirmativno djeluje na druge.</p>

<p>11. Povijest islama</p> <p>U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Institucija hilafeta. – Susret islama s drugim kulturama. – Emevije. – Islam u Španiji i južnoj Italiji. – Abasije. 	<p>- definira i opisuje pojam halife, institucije hilafeta, islamske kulture;</p> <p>- opisuje i prepoznaje historijske činjenice o islamu;</p> <p>- prepoznaje svoje naslijede,</p> <p>- pronalazi bitne momente u historiji islama koji predstavljaju prekretnicu za muslimane, kao i momente koji su ostavili neizbrisiv trag na historiju čovječanstva.</p>	<p>- prilagođava život potrebama ummeta,</p> <p>- prepoznaje doprinose islama čovječanstvu,</p> <p>- djeluje u skladu sa naučenim,</p> <p>- odvaja vlastito naslijede od naslijeda drugih,</p> <p>- procjenjuje svoje kulturno-historijsko naslijede, te ga koristi u kreiranju identiteta utemeljenog na vlastitim vrijednostima.</p>	
SMJERNICE			
Jedinica 1:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nastavnik će pripremiti uvodno predavanje o svrhi čovjekovog stvaranja, a ta svrha je pokornost Allahu • Poželjno je da učenici prethodno analiziraju kur'anske ajete o stvaranju čovjeka • Organizirati rad u parovima • Pripremiti analizu svrhe čovjekovog stvaranja na ovome svijetu • Istražiti svrhu ibadeta, i može li čovjek ikada dostići stepen ne izvršavanja ibadeta? • Omogućiti prezentaciju radova • Analiza i zaključci (učenici/nastavnik) 			
Jedinica 2			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nastavnik će pripremiti uvodno predavanje o porodici i porodičnim odnosima u islamu ➤ Učenici će u obliku eseja opisati islamsku porodicu po uzoru na svoju porodicu ➤ Razmatranja, analiza i zaključci pisanih eseja (učenici/nastavnik) ➤ Organizacija posjete Vrandučkoj tvrđavi gdje će se predstaviti historijski čas o tradicionalnoj kraljevskoj porodici ➤ Organizacija posjete bosanske kuće, sa svim tradicionalnim bosanskim vrijednostima kao i razgovor sa najstarijim članom porodice ➤ Učenike podjeliti u grupe, gdje će svaka od grupa analizirati posjete i predstaviti zaključke sa tih posjeta ➤ Svaka grupa će napisati zaseban esej na temu „Kako sačuvati porodicu danas?“ ➤ Formirati facebook grupu koja će obuhvatati sve tradicionalne bošnjačke vrijednosti, od nošnje do ishrane, te razmjenjivati fotografije, linkove, i dr. ➤ Pripremiti prezentaciju grupa ➤ Analiza i zaključci (učenici/nastavnik) 			
Jedinica 3:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pripremiti prezentaciju ajeta i hadisa koji govore o zajednici • Organizirati grupni rad koji obuhvata: • Rasprava o ulozi čovjeka u izgradnji zajednice (neke grupe raspravljaju a druge komentarišu) • Rasprava o ulozi hidžre u izgradnji zajednice (neke grupe raspravljaju a druge komentarišu) • Medinski ustav / Prva zajednica • Posjeta jednog džemata gdje će učenici obaviti intervju sa imamom o ulozi džemata u izgradnji zajednice • Napisati zaseban esej o temi „Moj doprinos zajednici“, te izvršiti praktičnu analizu ideja sa popratnim fotografijama 			
Jedinica 4:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pustiti dokumentarni film o historiji islama i muslimana ➤ Razgovarati i analizirati film i pouke filma 			

- Prezentirati instituciju halife, objasniti četvericu halifa, i njihove nasljednike dinastije Emevija i Abasija
- Organizirati rad u parovima sa zadacima:
  - Istražiti život prve četverice halifa, halifa Emevija i halifa Abasija
  - Predstaviti naučni, kulturni, umjetni i drugi oblik vladavine Emevija i Abasija
  - Obraditi Islamsku Španiju i spomenike islamske kulture u Španiji
  - Uraditi dokumentarni film ili power point prezentaciju o historiji islama i muslimana (Hulefai-r-Rašidin, Emevije i Abasije) koristeći kameru, DVD, mobitel, projektor, kompjuter i drugo.
  - Prezentovati istraživanje
  - Analiza i zaključci (nastavnik/učenici)

INTEGRACIJA

Historija, Bosanski jezik, Geografija, Čas odjeljenske zajednice, Etika.

IZVORI

- Udžbenik Vjerouauka za drugi razred srednje škole
- Al-Attas, M. Naqib: *Islam i sekularizam*, Bosančica-print, Sarajevo, 2003.
- Čelebić, Midhat i Abdulah: *Ilmihal*, Zenica, 1995.
- Espozito, Džon: *Oksfordska historija islama*, Živinice, 2005., str. 153-201.
- Garody, R. : *Zivi islam*, Sarajevo, 1997.
- Hadžijahić, Tralić, Šukrić: *Islam i muslimani u BiH*, Sarajevo, 1977.
- Hafizović, Rešid: *Između tradicije i moderniteta*, časopis Znakovi vremena, br. 1/1997, Sarajevo, 1997.
- Imam el-Gazali: *Izbavljenje iz zablude*, preveo Hilmo Neimarlija, dva izdanja
- Imam el-Gazali: *Mladiću (ejjuhel-veled)* više izdanja
- Imam el-Gazali: *Preporod islamskih nauka* - imamo tri različita prijevoda od kojih svaki može poslužiti
- Imamović, Mustafa: *Historija Bošnjaka*
- Kahteran, Nevad: *Tradicionalni islam i ideja ihsani intelektualnosti*, časopis Znakovi vremena, br. 18/19/2003, Sarajevo, 2003.
- Kalajić, Dragoš: *Rock and roll - idoli*, u: Latić, Džemaludin: *Svjetske religije II*, Sarajevo, 1999., str. 220-224.
- Kolarić, Juraj, *Navijestitelji novog svijeta*, u: Novi religiozni pokreti, Zbornik radova, Zagreb, 1997. , str. 269-303.
- Koprek, Ivan: *Religijsko-etička prosudba scientology pokreta*, u: Novi religiozni pokreti, Zbornik radova, Zagreb, 1997., str. 163-172.
- Lakroa, Mišel: *New Age: ideologija novog doba*, Clio, Beograd, 2001.
- Manford, Lewis: *Mit megalopolisa*, u: Latić, Džemaludin: *Svjetske religije II*, Sarajevo, 1999., str. 225-229.
- Midhat Čelebić: *Suština islama*, Sarajevo, 2000.
- Motehari, M.: *Islam i zahtjevi vremena*, časopis Znakovi vremena, br. 11/2001, Sarajevo, 2001.
- Nasr, S. H.: *Srce islama*, El-Kalem, Sarajevo, 2002.
- Nasr, S. H.: *Tradicionalni islam u modernom svijetu*, El-Kalem, Sarajevo, 1991.
- Nasr, S. H.: *Vodič mladom muslimanu*, Sarajevo, 1998.
- Nikić, Mijo: *Fenomen novih religioznih pokreta*, u: Novi religiozni pokreti, Zbornik radova, Zagreb, 1997., str. 17-407.
- Qutb, Sejjid: *Znakovi na putu*, Sarajevo, bez godine izdanja

OCJENJIVANJE

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
- Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
- Ocjenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
- U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika

1. **Intervju** - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici

2. **Portfolio** - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času, obavljanje intervjuja na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji, radni listovi, domaća zadaća, pano (individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na

nastavi kao i cjelokupnog odnosa prema radu.

3. **Test na kraju modula** – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 pitanja u trajanju od 45 minuta.

Važnost tehnika ocjenjivanja:

- Intervju – 25%
- Portfolio - 25%
- Test - 50%

Prolaznost:

- nedovoljan (1) 0 – 49%
- dovoljan (2) 50 – 60%
- dobar (3) 61 – 80%
- vrlodobar (4) 81 – 90%
- odličan (5) 91 – 100%

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja														
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja														
PREDMET	Islamska vjeroučenje														
MODUL	Živjeti islam														
REDNI BROJ	05														
ŠIFRA MODULA	III-IV-OP-05														
SVRHA MODULA	Svrha modula je da učenici usvoje znanje o tevhidu i aplikativnim dimenzijama vjere i da kod učenika razvije sposobnost razvijanja osobnosti, kroz islamski moral, u različitim odgojnim poljima: porodici, školi, medijima.														
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Znanje stečeno na nastavi islamske vjeroučenje u osnovnoj i srednjoj školi.														
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Usvajanje znanja o tevhidu i aplikativnim dimenzijama vjere - Upoznavanje sa pedagoškom načinima razvijanja osobnosti u različitim odgojnim poljima - Osposobljavanje učenika za učešće u nastavi kvalitetnim i individualnim stavovima - Usvajanje znanja o temeljima islamskog morala i uzornim elementima moralnosti Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s. 														
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Živjeti vjeru 2. Biti drugačiji 3. Sloboda i odgovornost 4. Primjena islamskog morala 														
REZULTATI	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th>Znanje</th> <th>Vještine</th> <th>Lične kompetencije</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Živjeti vjeru</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> -definiše pojam vjere -objasnji značenje tevhida -objasnji pojam dina i imana -da mišljenje o tome zašto čovjek ima potrebu za vjerovanjem -zna objasniti zašto je vjera pokretač čovjeka </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> -procjenjuje zašto je vjera pokretač čovjeka -povezuje sa primjerima iz života -pokaže osvještenost za ono što je dobro, a argumentovano kritikuje ono što je loše </td> <td></td> </tr> <tr> <td>2. Biti drugačiji</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> -naglasi da mladi ljudi treba da razviju kritički odnos prema društvu i izgraditi vlastiti stav o tome ko su i šta žele da budu -dešiniše pojam imitator -definiše pojam tolerancija, mir, ljubav -definiše pojam kultura </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> -procjenjuje zašto mladi ljudi trebaju razviti stav o tome ko su i šta žele da budu -da primjere za toleranciju, mir i ljubav </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> -pokazuje samostalnost i spremnost za timski rad -prihvata koncept cjeloživotnog učenja islama -razvijanje lične odgovornosti(kritički odnos prema </td> </tr> </tbody> </table>				Znanje	Vještine	Lične kompetencije	1. Živjeti vjeru	<ul style="list-style-type: none"> -definiše pojam vjere -objasnji značenje tevhida -objasnji pojam dina i imana -da mišljenje o tome zašto čovjek ima potrebu za vjerovanjem -zna objasniti zašto je vjera pokretač čovjeka 	<ul style="list-style-type: none"> -procjenjuje zašto je vjera pokretač čovjeka -povezuje sa primjerima iz života -pokaže osvještenost za ono što je dobro, a argumentovano kritikuje ono što je loše 		2. Biti drugačiji	<ul style="list-style-type: none"> -naglasi da mladi ljudi treba da razviju kritički odnos prema društvu i izgraditi vlastiti stav o tome ko su i šta žele da budu -dešiniše pojam imitator -definiše pojam tolerancija, mir, ljubav -definiše pojam kultura 	<ul style="list-style-type: none"> -procjenjuje zašto mladi ljudi trebaju razviti stav o tome ko su i šta žele da budu -da primjere za toleranciju, mir i ljubav 	<ul style="list-style-type: none"> -pokazuje samostalnost i spremnost za timski rad -prihvata koncept cjeloživotnog učenja islama -razvijanje lične odgovornosti(kritički odnos prema
	Znanje	Vještine	Lične kompetencije												
1. Živjeti vjeru	<ul style="list-style-type: none"> -definiše pojam vjere -objasnji značenje tevhida -objasnji pojam dina i imana -da mišljenje o tome zašto čovjek ima potrebu za vjerovanjem -zna objasniti zašto je vjera pokretač čovjeka 	<ul style="list-style-type: none"> -procjenjuje zašto je vjera pokretač čovjeka -povezuje sa primjerima iz života -pokaže osvještenost za ono što je dobro, a argumentovano kritikuje ono što je loše 													
2. Biti drugačiji	<ul style="list-style-type: none"> -naglasi da mladi ljudi treba da razviju kritički odnos prema društvu i izgraditi vlastiti stav o tome ko su i šta žele da budu -dešiniše pojam imitator -definiše pojam tolerancija, mir, ljubav -definiše pojam kultura 	<ul style="list-style-type: none"> -procjenjuje zašto mladi ljudi trebaju razviti stav o tome ko su i šta žele da budu -da primjere za toleranciju, mir i ljubav 	<ul style="list-style-type: none"> -pokazuje samostalnost i spremnost za timski rad -prihvata koncept cjeloživotnog učenja islama -razvijanje lične odgovornosti(kritički odnos prema 												

3.Sloboda i odgovornost	<ul style="list-style-type: none"> - definiše pojam sloboda -pojasni razliku između govornog ibadeta i ibadeta djelom -definiše pojam halal -objasni da čovjek raspolaže slobodom odabira svog životnog puta -definiše pojam hududullah "Božanske granice" 	<ul style="list-style-type: none"> -primjenjuje stečena znanja o odgovornosti za svoja djela -da primjere za kršenje Božijih granica -povezuje sa životnim primjerima 	<ul style="list-style-type: none"> mogućim greškama) -iskazuje sposobnost integracije znanja i vještina -ima estetski balans -iskazuje sposobnost razlikovanja i uočavanja različitosti -iskazuje inovativnost i kreativnost 	
3.Primjena islamskog morala	<ul style="list-style-type: none"> -definiše pojam edeb, din, ahlak -objasni šta predstavlja moral -naglasi zašto je islamski moral važan za mlađe ljude -objasni zašto je rad važan za čovjeka 	<ul style="list-style-type: none"> -prepoznaće šta nudi islamski moral -prezentira kako islam gleda na rad -primjenjuje naučeno s praksom 		

SMJERNICE

Jedinica 1

- Pripremiti uvodno predavanja na temu: zašto vjerujemo?. Tema je pogodna i za timske projekte i zadatke;
- Objasni značaj vjere u životu čovjeka - prezentirati svoje uvide na nastavnom satu;
- Ponoviti učeničko predznanje o monoteističkim religijama;
- Istaknuti islamski stav da je Božija jednost (tevhid) suština vjere;
- Najaviti učenicima da se pripreme, uz preporuku konsultiranja odgovarajuće literature, na individualno odgovarajući način za govor o temi: vjera je jedna, a religije su mnoge;
- Rad u grupama;
- U okviru nastavne jedinice Vjera nadahnjuje i pokreće čovjeka voditi učenike uvjerenju da vjera oblikuje njegovu osobu i dariva smislim njegov život;
- Afirmirati stav da islam od čovjeka ne traži samo verbalnu potvrdu o njegovom prihvatanju nego i potvrdu o praktičnim manifestacijama vjere u životu;
- Projektni zadaci na teme: vjerovati znači živjeti vjeru, živi islam, horizont potpunog životnog smisla, istinitost i blagodarnost vjere otkriva se u njenoj individualnoj i društvenoj primjeni (pogodni su za grupni rad)

Jedinica 2

- Objasniti da mladi ljudi treba da razviju kritički stav prema društvu;
- Definirati pojam imitor, tolerancija, mir, ljubav;
- Podstaknuti i voditi učeničku percepciju poruka koje nude propagandne plakate iz kriterija prosuđivanja koliko nas usmjeravaju da oponašamo ili samosvojno reagiramo;
- Ukažati na puteve razvijanja osobnosti;
- "Da, iskren vjernik je neminovno osoba", naziv je istraživačkog projekta koji vodi vjeroučitelj;
- Napraviti uvid, posredstvom islamske literature, o suštini vjerovanja;
- Učenici prepoznajrazličite situacije, postupke, osjećanja kad im je njihovo vjerovanje, islamski senzibilitet, poslužilo kao faktor zadobijanja vlastite osobnosti

Jedinica 3

- U ovom tematskom području cilj je osvijetliti islamsko poimanje slobode;
- Budući da je često prisutna zabluda da vjera sputava čovjeka, afirmirati islamski stav da ga ona čini slobodnim;
- Pojasniti odnos slobodne ljudske volje i sudbine;

- Afirmirati predanost Bogu kao Gospodaru svih svjetova;
- U okviru nastavne jedinice Sloboda nije samovolja, anarhija i svedopuštenost animirati usklađivanje vlastite slobode sa slobodom drugih (zadati individualni, partnerski ili grupni zadatak za prepoznavanje u zajednici ili okruženju primjera zloupotrebe slobode).
- Animirati literarno izražavanje na teme: sloboda nije samovolja;
- Afirmirati ljudska prava i bogatstvo različitosti;
- Prezentaciju rezultata rada upriličiti i analizirati na odvojenim nastavnim satima.

Jedinica 4

- U okviru ovog tematskog područja heurističkim razgovorom obnoviti predznanje iz islamskog morala;
- U formi debate, diskusije ili individualnih, partnerskih ili grupnih zadataka ili projekata urediti temu: zašto je islamski moral važan za mlade ljude;
- Uz veće uključivanje učenika obraditi temu: osobu Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s.;(u formi debate, diskusije ili individualnih, partnerskih ili grupnih zadataka ili projekata);
- U okviru nastavne jedinice Islamska etika rada osvijetliti dopuštene i nedopuštene poslove te haram i halal zarade;
- Literarno izražavanje na teme: kako biti moralan danas; moralom ostvarujemo puninu svoje ljudskosti

INTEGRACIJA

Demokratija i ljudska prava, Historija/Povijest

IZVORI

- Udžbenik Vjerouauka za treći nrazred srednje škole
- Garody, R. : Živi Islam, Srajevo, 1989.
- Karić, Enes : Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate, Sarajevo, 1997.
- Nasr, S.H. : Vodič mladom muslimanu, Sarajevo, 1998.
- Hamidullah, Muhammed : Uvod u Islam, Sarajevo1989
- Olport, G.V: : Sklop i razvoj ličnosti, Bugojno, 1991.
- Internet
- Video materijal (dokumentarni filmovi, prezentacije)

OCJENJIVANJE

Ocjenvivanje:

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
- Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
- Ocjenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
- U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika
- 1. **Intervju** - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici
- 2. **Portfolio** - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času , obavljanje intervjeta na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji,radni listovi, domaća zadaća, pano (individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na nastavi kao i cijelokupnog odnosa prema radu.
- 3. **Test na kraju modula** – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 a najviše 20 pitanja i radnih zadataka, u trajanju od 45 minuta
-

Važnost tehnika ocjenjivanja:

7. Intervju – 25%
8. Portfolio - 25%
9. Test - 50%

Prolaznost:

nedovoljan (1)	0 – 49%
dovoljan (2)	50 – 60%
dobar (3)	61 – 80%
vrlodobar (4)	81 – 90%
odličan (5)	91 – 100%

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja		
ZANIMANJE	Sva trogodišnja i četverogodišnja zanimanja		
PREDMET	Islamska vjeronauka		
MODUL	Islamski moral, kultura i civilizacija		
REDNI BROJ	06		
ŠIFRA MODULA	III-IV-OPI-01-06		
SVRHA MODULA	Svrha modula je da omogući učenicima stjecanje osnovnog znaja iz islamske kulture i civilizacije.		
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Znanje stečeno na nastavi islamske vjeronauke u osnovnoj i srednjoj školi.		
CILJEVI	<p>Osvjetliti islamsko razumjevanje spolnosti i razlike između muškarca i žene Usvajanje znanja o porodici kao društvenoj kategoriji te njenom značaju u muslimanskoj zajednici Uvođenje znanja o zlatnom dobu iz muslimanske povijesti, središtema islamske kulture i civilizacije Uključivanje u timski rad i razvijanje lične odgovornosti</p>		
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Islamski pogled na spolnost 2. Porodica i društvo 3. Povijest Islama 4. Susreti kultura Islama i Evrope 		
REZULTATI			
Jedinice	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
1.Islamski pogled na spolnost	<ul style="list-style-type: none"> -navodi da su muškarac i žena podjednako vrijedni u islamu -predstavi društvenu ulogu žene u vrijeme poslanika Muhammeda a.s. -kritikuje argumentovano pokušaj kompromitiranja žene u islamu -predstavi lik žene u književnoj baštini Bošnjaka 	<ul style="list-style-type: none"> -daje primjere za jednakost muškarca i žene u islamu -procjenjuje poziciju žene u muslimanskom svijetu -dokazuje, argumentovano, da je ženi u islamu omogućen razvoj njene ličnosti 	<ul style="list-style-type: none"> -ima pozitivan stav u pogledu statusa žene u islamu -ima estetski balans -pokazuje osjećenost za ono što je dobro, a argumentovano kritikuje ono što je loše -ima pozitivan stav o islamskom braku

			<ul style="list-style-type: none"> -pokazuje volju za izučavanje povijesti islama -ima estetske kvalitete, cijeni ljepotu islamske arhitekture
2.Porodica i društvo	<ul style="list-style-type: none"> -objasni islamski pogled na porodicu i društvo -navodi stav islama o vanbračnoj zajednici i zajednici istospolnih parova -navodi odgojne uloge porodice -definiše šerijatski brak -nabroja razlike između tradicionalne i savremene porodice 	<ul style="list-style-type: none"> -zaključuje zašto islam posvećuje izuzetnu pažnju porodici i odnosima između njihovih članova -izdvoji karakteristike muslimanske porodice -da primjere za brak kao "kolijevku" spokoja, ljubavi i milosti 	<ul style="list-style-type: none"> -sposobnost primjene znanja u praksi -uključivanje u timski rad, razvijanje lične odgovornosti (kritički odnos prema mogućim greškama) -pokazuje razumjevanje osnova islamske kulture i civilizacije
3.Povijest Islama	<ul style="list-style-type: none"> - objasni ko su Mongoli -definiše pojmove: asasini, han, ilhanije, memluci -navodi godinu kada Mongoli osvajaju Bagdad -pojasni ko su ilhanije i Zlatne horde -pojasni ko su Safavidi i koje godine dolaze na vlast -imenuje umjetnosti koje su se razvile za vrijeme Safavida -navodi kada se javlja carstvo velikih Mogula -definiše pojam Tadž Mahal, intarzija -navodi kada nastaje 	<ul style="list-style-type: none"> -procjenjuje tvrdnju da li su Mongoli, za muslimanski svijet u XIII stoljeću, predstavljali opomenu i kaznu Božiju -zaključuje da safavidska dinastija ostvaruje najveću moć za vrijeme vladavine šaha Abbasa I -procjenjuje značaj umjetnosti koja se razvila za vrijeme Safavida -svrstava velike Mogule u dinastiju koja je razvila jedinstven carski stil u umjetnosti -procjenjuje zašto Osmanlije dolaze u Bosnu 	

	<p>Osmansko carstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> -pamti kada Osmanlije osvajaju Bosnu -definiše pojmove: bazar, bezistan, karavan-saraj, tugra -navodi kada islam dolazi dolazidolazi u dolazi u Jugoistočnu Aziju -definiše pojmove: heterodoksija, ortodoksija 		
4.Susreti kultura Islama i Evrope	<ul style="list-style-type: none"> -nabralja zone islamske kulture -navodi karakteristike islamskih zona -definiše pojmove: magrib, mašrik, kaligrafija, šiije -nabralja izume čovječanstva koje su muslimani donijeli na prostore Evrope (papir,štampa, kritička misao...) -navodi po čemu je Kordoba bila najpoznatije kulturno središte u Evropi X stoljeću -definiše pojam: ahdnama, millet -navodi da dolaskom Osmanlija u Bosnu utječe na njen kulturni razvoj -dešinše pojam: alhamijado -definiše pojmove: ahmedije, behaije, halifa, orijentalistica, kolonijalizam -navodi zašto je islam bio meta bespoštednih napada kolonijalnih vlasti 	<ul style="list-style-type: none"> -uoči karakteristike zona islamske kulture -prepoznaće izume koje su muslimani donijeli na prostore Evrope -procjenjuje po čemu je Kordoba bila njapožnatije kulturno središte Evrope X stoljeću -objasni šta je alhamijado književnost -prosjenjuje zašto je islam bio meta napada kolonijalnih vlasti -objasni šta bi muslimani, koji žive u Evropi, trebali činiti da budu prihvaćeni kao njeni ravnopravni članovi 	

	<p>-nabrojaj šta bi muslimani, koji žive u Evropi, trebali činiti da budu prihvaćeni kao njeni ravnopravni članovi</p> <p>-definiše pojmove: asimilacija, autohton, identitet, integracija, percepcija</p>		
--	--	--	--

SMJERNICE

Jedinica 1

- Pripremiti uvodno predavanje na temu: Pokušaji kompromitiranja žene u islamu;
- Koristiti raspoloživa nastavna sredstva (udžbenik, tabla, kreda, grafoskop, audio i video tehnika, knjige i časopisi);
- Inicirati razgovor na temu: prenaglašena uloga muškarca u muslimanskoj tradiciji. Tema je pogodna za timske radove i zadatke;
- Omogućiti prezentaciju radova;
- Uočiti tretman žene u baladi Hasanaginica, sa aspekta islamskog učenja;
- Rad po grupama:pripremiti relevantne tekstove na temu: porodica i društvo;
- dati selektivne zadatke i omogućiti prezentaciju radova;
- ponoviti učeničko znanje o islamskom braku i porodici.

Jedinica 2

- Provjeriti stepen znanja učenika o islamskom braku i porodici;
- Rad u grupama: svaka grupa uradi plakat na papiru većeg formata: tradicionalna i savremena porodica;
- Aranžirati razgovor s učenicima o značaju porodice u životu pojedinka;
- Zadati grupne projekte na temu: putevi i stranputice odgajanja u porodici;
- Analizirati dužnosti i prava pojedinih članova porodice u muslimanskom društvu;
- Navesti osnovna obilježja tradicionalne i savremene porodice.

Jedinica 3

- Objasniti šta se događa u povijesti islama nakon pada abasijskog hilafeta;
- Rad u parovima:
pripremiti radni materijal na temu povijest islama, podijeliti parovima po jedan primjerak, objasniti učenicima da imaju zadatak da urade velike muslimanske dinastije, a zatim im odrediti, po parovima, ko će koju dinastiju uraditi.
- Prezentacija i korekcija rezultata.

Jedinica 4

- Navesti i objasniti koje su karakteristike islamske zone;
- Pripremiti zadatke za ponavljanje i utvrđivanje;
- Definirati pojam magrib, mašrik, kaligrafija, šije;
- Objasniti često zanemarivanu činjenicu da je Evropa učila od muslimana;
- Prepoznaće izume koje su muslimani donjeli na prostore Evrope;
- Objasniti šta je alhamijado književnost;
- Provjeriti stepen znanja učenika o islamskoj kulturi i civilizaciji i njenim središtima.

INTEGRACIJA

Historija/Povijest, Bosanski jezik, Sociologija

IZVORI

- Udžbenik Vjeronomika za treći razred srednje škole
- Garody, R. : Živi Islam, Srajevo, 1989.
- Živjeti u islamu, Srajevo, 1995.
- Svijet islama, Zbornik radova
- Internet
- Video materijal (dokumentarni filmovi, prezentacije)

OCJENJIVANJE**Ocenjivanje**

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
  - Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
  - Ocenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
  - U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika
1. Intervju - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici
  2. Portfolio - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času , obavljanje intervjeta na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji,radni listovi, domaća zadaća, pano (individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na nastavi kao i cijelokupnog odnosa prema radu.
  3. Test na kraju modula – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 a najviše 20 pitanja i radnih zadataka, u trajanju od 45 minuta

Važnost tehnika ocjenjivanja:

Intervju – 25%

Portfolio - 25%

Test - 50%

Prolaznost:

nedovoljan (1)	0 – 49%
dovoljan (2)	50 – 60%
dobar (3)	61 – 80%
vrlodobar (4)	81 – 90%
odličan (5)	91 – 100%

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja					
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja					
PREDMET	Islamska vjeronauka					
MODUL	Izazovi savremenosti					
REDNI BROJ	07					
ŠIFRA MODULA	IV-OPI-01-07					
SVRHA MODULA						
Poticanje učenika na odgovornost prema životu i zajednici kroz umijeće suočavanja sa savremenim problemima.						
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI						
Usvojeno znanje iz prethodnih modula.						
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Pomoći učenicima da razviju kriterije prouđivanja u duhu islama - Potaknuti umijeće življenja i promovisanja njegovih vrijednosti - Afirmiranje interkulturalnog pristupa u kojem postoji prostor za upoznavanje i razvijanje svog identiteta, ali i upoznavanje i poštovanje drugog i drugačijeg - Afirmisati kompatibilnost vjere i nauke - Ponuditi islamske odgovore na savremen izazove i dileme - Približiti mladoj osobi značenje pojmova: duhovnost , ihsan i tesavvuf 					
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Živi govor moga vjerovanja 2. Islamski odgovor na izazove savremenosti 3. Vjera i nauka 4. Islamska duhovnost i tesavvuf 					
REZULTATI						
Jedinice	Znanje	Vještine	Lične kompetencije			
1. Živi govor moga vjerovanja	<p>Definisati pojmove: tradicija(uzeto iz prošlosti kao ljudsko iskustvo vrijedno učenja i pamćenja) od pojma tradicionalizam)</p> <p>Tradicionalizam (ideologija koja potomcima nameće ideje, vrednovanja, norme predaka, zatvorena svijest), iman, ihsan, kalb, nefš</p> <p>Imenovati i objasniti stanja i vrste ljudskog srca prema kur'anskoj terminologiji</p>	<p>Razlikovanje pojma tradicija</p> <p>Sposobnost uočavanja razlika među ljudima u pogledu intelektualnih sposobnosti</p> <p>Prepoznavanje ihsanske dimenzije u redovnim ibadetima</p>	<p>Vrednovanje vlastitog stanja u vjeri</p> <p>Razvijanje kritičkog mišljenja radi bolje kontrole vlastitih ambicija i odabira onog okruženja u kojem je moguće ihsansko ostvarenje</p> <p>Timski rad i društvena aktivnost</p> <p>Činjenje dobra u svakoj prilici</p>			

2. Islamski odgovor na izazove savremenosti	Definisati pojmove: Ekologija, etika, Bioetika, eutanazija, kloniranje, vještačka oplodnja, transplantacija globalizacija, nasilje, terorizam	Umijeće suočavanja sa savremenim problemima čovjeka i zajednice Komunikacijske vještine iznošenja svoga mišljenja i slušanja sagovornika (debata: Religije imaju rješenje Pisanje eseja Poticanje na živi razgovor i dijalog umjesto informatičke komunikacije	Aktivizam na individualnom planu za dobrobit zajednice Razvijanje ekološke svijesti Pozitivistički pristup budućnosti mladih – vjernik nije beznadežan
3. Vjera i nauka	Definisati pojmove: nauka, cjeloživotno obrazovanje, egzaktno, kultura, civilizacija, tehnološki napredak, arhitektura, umjetnost, kaligrafija, ornament, arabeska, minijatura Nabrojati i pojasniti područje bavljenja islamskih nauka (akaid, tefsir, hadis, fikh, ahlak, kiraet i tesavvuf) Predstaviti najznačajnija naučna otkrića čije zasluge pripadaju muslimanima	Interpretacija ajeta i hadisa o znanju, učenju i nauci Upoređivanje dostignuća muslimana kroz povijesti i stanje u kojem se nalazimo danas Razumijevanje i tumačenje Kur'ana kao osnove za svaku vrstu korisnog znanja Prepoznavati ciljeve vjere u pogledu naučnog napretka čovječanstva Izrada panoa: Islamsku arhitekturu predstaviti kroz primjere najpoznatijih kulturno-historijskih spomenika u svijetu i kod nas (džamije, medrese, mauzoleji, šadrvani, vrtovi i sl.)	- Razvijanje želje za učenjem i prenošenjem znanja i iskustva Prihvatanje koncepta cjeloživotnog obrazovanja Promovisanje univerzalnih islamskih vrijednosti i nacionalnog kulturnog nasleđa Njegovanje estetskih vrijednosti i sklonosti ka umjetnosti
4. Islamska duhovnost i tesavvuf	Definisati pojmove: Tesavvuf/sufizam, sufija, derviš, tekija, hanikah, tarikat, šejh, zikr, sohbet,	Sposobnost uočavanja razlike između odgojenih i obrazovanih osoba U cilju razumijevanja	Upotpunjavanje kvaliteta ličnosti Navika svakodnevnog zikra – sjećanja na

	<p>mehabbet, me'arifet, halka, takvaluk</p> <p>Objasniti pojmove odgoj i obrazovanje</p> <p>Navesti i objasniti stepene duhovnog usavršavanja</p> <p>Nabrojati najpoznatije tarikatske pravce</p>	<p>sufijskog načina života, poveže svoja čitalačka iskustva sa realnim okruženjem (npr. Mešin Derviš i smrt ili Musin Teubeli nesuh))</p> <p>Objektivan pristup drugačijem duhovnom putu spoznaje Boga (predstavljanje intervju na času - razgovor sa šejhom ili dervišom)</p> <p>Izrada panoa: Najljepše tekije i hanikahi u BiH</p>	<p>Božiju sveprisutnost</p> <p>Zasnivanje priateljstva u ime Boga</p> <p>Želja za čitanjem i istraživanjem</p>
--	---	---	--

SMJERNICE

1. Živi govor moga vjerovanja

- Objasniti nove pojmove
- Predstaviti islamsku literaturu koja govori o razumijevanju intelekta (Nevad Kahteran, S.H. Nasr)
- Esej na temu: Čistoća srca, Duboke zaledanosti u sebe, Neodvojivosti rezoniranja i osjećanja
- Kroz grupni rad predstaviti jedan pojam u različitim dimenzijama npr. Hadž kao islamski šart, Hadž kao ihsansko ostvarenje, Hadž kao potvrda imana
- Debata na temu: Vjera i tradicija su (ne)odvojive
- Individualni zadaci: tradicija Bošnjaka kroz običaje rođenja, svadbi, smrti, odijevanja, ishrane i sl.

2. Islamski odgovor na izazove savremenosti

- Objasniti pojmove
- Individualni domaći zadaci: vještačka oplodnja, kloniranje, eutanazija, transpalntacija organa, estetske opracije, abortus
- Grupni rad na času: alkohol, droga, kocka, duhan
- Posjeta Centru za borbu protiv ovisnosti ili da učenik obavi intervju sa nekim od uposlenika ove ustanove kao i sa jednim od štićenika
- Predstaviti dokumentarni film o štetnosti duhanskih proizvoda
- U obradi ovih nastavnih jedinica poželjna je glavna uloga učenika, a nastavnikova pomoćna, koordinirajuća i usmjeravajuća;
- U okviru nastavne jedinice Nasilje, nepravda, rat i terorizam s učenicima obraditi temu mogućnost mira i «svjetska etika» - islamski pogled;
- Debata na temu: Informacione tehnologije (ne) mogu zamijeniti duhovnu komunikaciju

3. Vjera i nauka

- Pojasniti odnos vjere i nauke
- Istaknuti ajete i hadise (izrada panoa)
- Cijelo tematsko područje je pogodno za projektne zadatke i maksimalnu uključenost učenika
- U toku pripreme za obradu navednih tema, nastavnik može učenicima podijeliti zadatke ili sugerirati da se pripreme za diskusiju sa njihovim značajnijim učešćem; moguće je organizirati i debatne timove u cilju razvijanja interpersonalnih odnosa i komunikacijskih vještina u argumentiranom branjenju svojih i opovrgavanju stavova drugog tima;
- Uputiti učenike na knjige kao i elektronske izvore iz kojih mogu obrađivati zadane teme
- Debata: Nauka i vjera se (ne) suprotstavljaju međusobno
- Nakon obrade ove nastavne jedinice, nastavnik u formi multimedijalne prezentacije, u cilju afirmiranja stava da je stjecanje znanja i bavljenje naukom neodgodiva obaveza muslimana, predstavlja doprinose muslimana u različitim oblastima nauke.

4. Islamska duhovnost i tesavvuf

- Definisati osnovne pojmove
- Projektni zadaci za učenički grupni rad: odnos odgoja i obrazovanja; moralnost u dnevnim novinama; zikr je potreban vjerniku, a ne njegovom Gospodaru; primjeri uzorne moralnosti; značaj ljubavi u ljudskom funkcioniranju.
- Planirati posjetu tekiji
- Gost na času: derviš/sufija iz našeg okruženja
- Individualni zadatak: Lik idjelo Ebu Hamida El Gazalija
- literarno izražavanje na teme: Prijatelj kojeg volim u ime Allaha; Gospodaru moj, iskreno se kajem, Gospodaru, na sedždu Ti padam; Čuvanjem od grijeha sebi osiguravamo dunjalučku i ahiretsku sreću;
- Debata na temu: Odgoj (ni)je važniji od obrazovanja

INTEGRACIJA

Bosanski jezik, Historija, Geografija, Čas odjeljenske zajednice

IZVORI

- Al-Attas, S.M.N. (2003): *Islam i sekularizam*, Sarajevo: BOSANČICA.
- Ali Khani, M.F., Fasihizadah, A.R., Fakihi, A.N. (2008): *Stavovi islamskih mislilaca o edukaciji i odgoju*, 1. svezak, Sarajevo: Mulla Sadra.
- Arnold, T.W. (1989): *Povijest islama*, Sarajevo: Oslobodenje.
- Dizdarević, M. (2006): *Bolest i lijek savremenog društva*, Zavidovići: Zambak
- El-Gazali, Ebu H. M. (2005): *Ihja ulumud-din*, Sarajevo: Libris.
- En-Nevevi, J. Ibn Š. (2000): *Rijadus-salihin*, Sarajevo: Kulturni centar Kralja Fahda u Sarajevu,
- Fazlur, R. (2005): *Islam*, Sarajevo: ISLAMISTIKA.
- Fulgosi, A. (1990): *Psihologija ličnosti*, Zagreb: Školska knjiga.
- Gavrankapetanović, M. (1995). *Vjerom do savršenstva duše*, VIII prošireno izdanje, Zenica: Islamska pedagoška akademija.
- Grupa autora, *Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata*, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1998.
- Ibn-Kesir (1423h/2002): *Tefsir Ibn –Kesir*, Sarajevo: OKO
- Jensen, E. (2003): *Super nastava, nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*, Zagreb: Educa.
- Korkut, B. (1412. h): *Kur'an s prevodom*, Medina: Ministarstvo za hadž i vakuf Saudijske Arabije
- Malcolm, N. (1995): *Povijest Bosne*, Zagreb: Erasmus.
- Mandarić, V.B.(2009): *Mladi integrirani i(l)i marginalizirini*, Zagreb: GK.
- Imamović, M. (1997): *Historija Bošnjaka*, Sarajevo: Bošnjačka zajednica kulture Preporod.
- Nasr, S.H. (1423h/2002): *Srce islama*, Sarajevo: El-Kalem.
- Pehar-Zvačko, L. (2003): *Slobodno vrijeme mladih ili...*, Zenica: Dom štampe.
- Schuon, F. (1996): *Dimenzije islama*, Sarajevo: El-Kalem
- Slatina, M. (2005): *Od individue do ličnosti*, Zenica: Dom štampe.
- Spahić, M. (1995): *Islam i međuljudski odnosi*, Visoko: Bosnagraf
- Stojanović, S. (2003): *Razumijevanje mladih*, Bijeljina: Grafika.
- Stoll, L. i Fink, D. (1999): *Mijenjamo naše škole*, Zagreb: Educa.
- Sullo, A.R. (1995): *Učite ih da budu sretni*, Zagreb: Alinea.

Suzić, N. (2002): *Emocije i ciljevi učenika i studenata*, Banja Luka: TT-centar.

OCJENJIVANJE

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
- Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
- Ocjenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
- U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika

1. **Intervju** - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici

2. **Portfolio** - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema

uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času , obavljanje intervjua na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji,radni listovi, domaća zadaća, pano (individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na nastavi kao i cjelokupnog odnosa prema radu.

3. **Test na kraju modula** – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 pitanja u trajanju od 45 minuta.

Važnost tehnika ocjenjivanja:

- Intervju – 25%
- Portfolio - 25%
- Test - 50%

Prolaznost:

- nedovoljan (1) 0 – 49%
- dovoljan (2) 50 – 60%
- dobar (3) 61 – 80%
- vrlodobar (4) 81 – 90%
- odličan (5) 91 – 100%

FAMILIJA	Sve porodice zanimanja		
ZANIMANJE	Sva četverogodišnja zanimanja		
PREDMET	Islamska vjeronomjena		
MODUL	Muslimani u Evropi		
REDNI BROJ	08		
ŠIFRA MODULA	IV-OPI-01-08		
SVRHA MODULA	Svrha modula je da mladoj osobi pomogne u ojačavanju religijskog aspekta identiteta, te da ne dozvoli potpuni gubitak osobnosti, te da mlade upozna sa historijom, kulturom civilizacijom njihovih predaka.		
SPECIJALNI ZAHTJEVI / PREDUSLOVI	Predznanje stečeno na nastavi Islamske vjeronomjene iz sedmog modula		
CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - Upozoravanje mladih na mogućnost nestajanja vjere u srcu, - Pomaganje u jačanju, življenu i interpretiranju vjere, - Upozoravanje na opasnosti traganja za vjerom u novoj religioznosti, - Razvijanje osnova morala i etičnosti kod mladih - Osposobljavanje učenika za razumijevanje smisla vjere u svakodnevici, uz razvijanje svijesti o očvanju izvornog učenja, - Upoznavanje sa kulturom, civilizacijom i historijom Bosne i Hercegovine i Balkana, - Razvijanje svijesti o važnosti vjere islama u savremenoj elektronskoj revoluciji, - Organizacija života prema islamskim normama i ponašanjima. 		
JEDINICE	<ol style="list-style-type: none"> 5. Islam na Balkanu i u Bosni i Hercegovini 6. Potraga za vjerom 7. Jesam li islamski osmislio svoju mladost 		
REZULTATI			
Jedinice	Znanje	Vještine	Lične kompetencije
1. Islam na Balkanu i u Bosni i Hercegovini – Širenje islam na Balkanu – Islam u BiH – Islamska zajednica u BiH – Savremena povijest bosanskih muslimana	<ul style="list-style-type: none"> - definira islamizaciju, prelazak na islam, identitet Bošnjaka, islamsku zajednicu, religioznost, socijalizam, kapitalizam; - objašnjava različite utjecaje na kreiranje identiteta Bošnjaka i interpretira savremenu povijest Bošnjaka, - povezuje naučeno sa praksom, - prepoznae vlastitu kulturu i napade na nju, - argumentira za odbranu i očuvanje vlastite kulture. 	<ul style="list-style-type: none"> - primjenjuje život učenju islama, - implementira odgovore islama na izazove savremenosti, - sprovodin naučeno u praksi, - rješava problem odvajanjem života u vjeri prožetog moralnošću i duhovnošću od onog koji to nije, - procjenjuje kvalitet življjenja u vjeri i savremenom društvu, mogućnosti i izazove u kreiranju identiteta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pokazuje volju u realizaciji nastave smislenim pitanjima i odgovorima, - Ima pozitivan stav prema datim savjetima, - Preuzima odgovornost u donošenju odluka i primjenjuje naučeno,
2. Potraga za vjerom – Oskudijevanje u vjeri i duhovnim vrijednostima – Doba "povratka	<ul style="list-style-type: none"> - definira pojmove vjera, religija, new age, sekta, religiozni pokreti, budizam, hinduizam, brahmanizam, sikhizam, 	<ul style="list-style-type: none"> - donosi odluku o islamском učenju gradeći svoju zaštitnu dimenziju na nezdrave zahtjeve okoline, - prepoznae i 	

<p>"religiji" i lažnoj religioznosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izokretanje vjere u ideologiju, fanatizam i fundamentalizam - Sekte i novi religiozni pokreti - Islamski odgovor na pojavu "nove religioznosti" 	<p>ehlu-l-kitab, judaizam, protestantizam, pravoslavlje, islam, ideologija, fanatizam, fundamentalizam, sumnju u vjeri i vjerovanju, stranputice, sumnje i nemire u vjeri, vjeru kao nužnu potrebu, islam kao vjeru po mjeri čovjeka, kvalitet vjerskog života, uspješnost u vjeri;</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjava različite oblike življenja i prakticiranja vjere, - identificira vlastiti nivo življenja vjere, kritičnosti i samokritičnosti prema vjeri i vjerovanju, - naglašava kvalitet življenja vjerom kroz istrajnost u nenjom pokazivanju i prakticiranju 	<p>realizira svoje potrebe,</p> <ul style="list-style-type: none"> - djeluje u skladu sa naučenim, - kategorizuje život u vjeri od onog koji to nije, - evaluira kvalitet življenja u vjeri i sumnje koje se javljaju, pojave koje prouzrokuju te sumnje i nemire, mogućnosti i izazove života u vjeri, te ih koristi u ostvarenju postavljenih ciljeva i sreće na oba svijeta. 	<ul style="list-style-type: none"> - smisleno objašnjava uzroke i posljedice, - prihvata koncept cjeloživotnog učenja (vjeru, mogućnosti koje pruža, načine napredovanja, život u vjeri i onaj koji to nije, prednosti vjere, sumnje, stranputice, izazove, kao i načine njihovom odupiranju kroz prakticiranje i pokazivanje vjere), - demonstrira spremnost i sposobnost za timski rad u življenu vjere i vjerovanja i integrira ih u životu, - razvija stavove za poštivanje različitosti u vjerovanju, zakonima, i propisima.
<p>3. Jesam li islamski osmislio svoju mladost</p> <p>U okviru ove jedinice obrađuju se sljedeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dimenzije kvaliteta života - Put uspjeha: kompatibilnost vjerovanja, zalaganja i činjenja - Poželjne kompetencije mladih - Zajedno možemo puno 	<ul style="list-style-type: none"> - definira kompleksnost, strah i nesigurnost, krizu smisla, subjektivizam, neplaniranje, konzumizam i hedonizam; - objašnjava različite društvene utjecaje na život mladih, - opravdava vlastiti put do uspjeha i nastoji ga slijediti kako bi se što uspješnije nosio s utjecajima savremenosti u kreiranju identiteta i ostvarenju punine života u sreći i zadovoljstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Procjenjuje dimenzije kvalitetnog života, - Evaluira kompatibilnost vjerovanja, zalaganja i činjenja - Rješava problem povezanošću naučenog sa djelovanjem, - Uspostavlja želju za zajedništvom i radom u timovima, grupama i parovima, te razvija mogućnost kvalitetnije organizacije 	<ul style="list-style-type: none"> - ima volju za učenjem i napredovanjem i za nadogradnju svog znanja, te brani svoja uvjerenja i pozitivno djeluje na druge.

SMJERNICE

Jedinica 1:

- Koristiti kartku Balkana i Bosne i Hercegovine sa ucrtanim simbolima i legendama islamskih pohoda na ovim prostorima
- Nastavnik prikazuje prezentaciju dolaska islama na prostore Balkana sa osrvtom na BiH
- Organizirati grupni rad sa zadacima:
  - Dolazak islama na prostore Balkana
  - Islam u Bosni i Hercegovini
  - Savremena povijest bosanskih muslimana
  - Napraviti međupredmetnu korelaciju sa profesorom historije
  - Zadatake predstaviti putem prezentacije

- Analiza zadataka (učenici/nastavnik)
  - Obezbjediti posjetu času ili posjetu s časa instituciji Medžlisa IZ Zenica
  - Na tom času govoriti o Islamskoj zajednici u BiH
  - Predstaviti organe Islamske zajednice od najvišeg ka najnižem
  - Formirati tim koji će obaviti intervju sa muftijom, gl. imamom, i područnim imamom
  - Izraditi pano ustrojstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Jedinica 2:

- Definirati pojmove pojmove: vjera, religija, new age, sekta, religiozni pokreti, budizam, hinduizam, brahmanizam, sikizam, ehlul-kitab, judaizam, protestantizam, pravoslavlje, i islam
- Organizirati grupni rad gdje će učenici istraživati određeni religiozni pokret.
- Obezbjediti prezentaciju grupnog rada.
- Uraditi power point prezentaciju o religiji, vjeri i religijskim pokretima.
- Napraviti razliku između vjere i religije.
- Izvršiti zadatke:
  - Objavljivanje religije (sličnosti i razlike)
  - 10 zapovijedi kao ključni Božiji imperativ svih religija
  - Monoteizam ili teomonizam kao baza ili temelj vjere
  - Esejska prezentacija termina: ideologija, fanatizam i fundamentalizam
  - Uspostava Puta sredine i izbjegavanje svih ideja prenaglašavanja
  - Istražiti pokret „New age“ i predstaviti islamski odgovor na isti
  - Obezbjediti prezentaciju zadataka putem projektor-a
  - Izvršiti analizu, evaluaciju i zaključke prezentacije (učenici)
  - Komentaristi istražene i analizirane podatke, činjenice i razmatranja (nastavnik)

Jedinica 3:

- Organizirati debatu na temu „Jesam li islamski osmislio svoju mladost?“
- Afirmacijska ekipa izlaže svoje argumente, negacijska svoje
- Organizirati ekipu sudija iz reda nastavnika (prof. bosanskog jezika, vjeronauke, i demokratije)
- Adekvatno nagraditi pobjednike debate
- Učenici će unaprijed pročitati tekst *Ejjuhel veled* Gazalija koji daje savjete mladim
- Pripremiti pitanja za analizu strukture teksta
- Organizirati rad u parovima
- Omogućiti prezentaciju radova
- Zaključci, učenici / nastavnik
- Izvršiti zadatak:
  - Poredati životne vrijednosti: vjerovanje, zalaganje, djelovanje
  - Izvršiti samostalan projekt sa svim osobinama
  - Praktično realizovati vrijednosti kompatibilnošću vjerovanja, zalaganja i učenja (npr. ukloniti nešto na putu što smeta)
  - Projektnu dokumentaciju popratiti fotografijama, video zapisima, i dr.
  - Nastavnik će sa učenicima realizovati humanitarnu akciju „Zajedno možemo puno“ putem koje će učenici obići socijalno ugrožene, slabe, i invalidne osobe sa uručenim prigodnim poklonima.
  - Razgovarati o akciji i osvjestiti humanost kod učenika
  - Komentaristi i putem projektor-a prezentovati akciju
  - Adekvatno nagraditi aktivne učesnike akcije

INTEGRACIJA

Historija, Geografija, Čas odjeljenske zajednice, Etika

IZVORI

- Al-Attas, S.M.N. (2003): *Islam i sekularizam*, Sarajevo: BOSANČICA.
- Ali Khani, M.F., Fasihizadah, A.R., Fakihi, A.N. (2008): *Stavovi islamskih mislilaca o edukaciji i odgoju*, 1. svezak, Sarajevo: Mulla Sadra.
- Arnold, T.W. (1989): *Povijest islama*, Sarajevo: Oslobođenje.
- Dizdarević, M. (2006): *Bolest i lijek savremenog društva*, Zavidovići:Zambak
- El-Gazali, Ebu H. M. (2005): *Ihja ulumud-din*, Sarajevo: Libris.
- En-Nevevi, J. Ibn Š. (2000): *Rijadus-salihin*, Sarajevo: Kulturni centar Kralja Fahda u Sarajevu,
- Fazlur, R. (2005): *Islam*, Sarajevo: ISLAMISTIKA.

- Fulgosi, A. (1990): *Psihologija ličnosti*, Zagreb: Školska knjiga.
- Gavrankapetanović, M. (1995). *Vjerom do savršenstva duše*, VIII prošireno izdanje, Zenica: Islamska pedagoška akademija.
- Grupa autora, *Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata*, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1998.
- Ibn-Kesir (1423h/2002): *Tefsir Ibn –Kesir*, Sarajevo:OKO
- Jensen, E. (2003): *Super nastava, nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*, Zagreb: Educa.
- Korkut, B. (1412. h): *Kur'an s prevodom*, Medina: Ministarstvo za hadž i vakuf Saudijske Arabije
- Malcolm, N. (1995): *Povijest Bosne*, Zagreb: Erasmus.
- Mandarić, V.B.(2009): *Mladi integrirani i(lj) marginalizirini*, Zagreb: GK.
- Imamović, M. (1997): *Historija Bošnjaka*, Sarajevo: Bošnjačka zajednica kulture Preporod.
- Nasr, S.H. (1423h/2002): *Srce islama*, Sarajevo: El-Kalem.
- Pehar-Zvačko, L. (2003): *Slobodno vrijeme mladih ili...*, Zenica: Dom štampe.
- Schuon, F. (1996): *Dimenzije islama*, Sarajevo: El-Kalem
- Slatina, M. (2005): *Od individue do ličnosti*, Zenica: Dom štampe.
- Spahić, M. (1995): *Islam i međuljudski odnosi*, Visoko: Bosnagraf
- Stojanović, S. (2003): *Razumijevanje mladih*, Bijeljina: Grafika.
- Stoll, L. i Fink, D. (1999): *Mijenjamo naše škole*, Zagreb: Educa.
- Sullo, A.R. (1995): *Učite ih da budu sretni*, Zagreb: Alinea.
- Suzić, N. (2002): *Emocije i ciljevi učenika i studenata*, Banja Luka: TT-centar.

OCJENJIVANJE

- Učenici moraju biti unaprijed upoznati sa tehnikama i načinima ocjenjivanja.
- Za izvođenje zaključne ocjene na kraju modula neophodno je da učenik bude ocijenjen iz sva tri oblika ocjenjivanja
- Ocjenjivanje se vrši unutar školskog sata, korištenjem tehnika ocjenjivanja predviđenim za ovaj nastavni predmet,
- U pojedinim tehnikama učenik može biti ocijenjen i na osnovu evaluacije od strane kolege učenika

1. **Intervju** - usmeno ocjenjivanje kroz listu pitanja koju definiše nastavnik ili učenici

2. **Portfolio** - individualni i grupni zadaci, rad u parovima, priprema referata prema uputama nastavnika u skladu sa nastavnim gradivom i prezentacija na času , obavljanje intervjuja na terenu ili ugovaranje posjete – gost na času, panoi, zabilješke sa časa (sveska), pismena provjera (kontrolni rad), eseji,radni listovi, domaća zadaća, pano (individualno ili grupno), praćenje učenikove zainteresovanosti za gradivo, aktivnost na nastavi kao i cijelokupnog odnosa prema radu.

3. **Test na kraju modula** – pitanja za test i bodovanja moraju biti unaprijed definisana sa najmanje 10 pitanja u trajanju od 45 minuta.

Važnost tehnika ocjenjivanja:

- Intervju – 25%
- Portfolio - 25%
- Test - 50%

Prolaznost:

- nedovoljan (1) 0 – 49%
- dovoljan (2) 50 – 60%
- dobar (3) 61 – 80%
- vrlodobar (4) 81 – 90%
- odličan (5) 91 – 100%

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

2. Profesor islamske teologije (VII stepen stručne spreme)
3. Profesor islamskih nauka (VII stepen stručne spreme)
4. Diplomirani teolog sa položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičkom grupom predmeta (VII stepen stručne spreme)
5. Profesor islamskih teoloških studija (VII stepen stručne spreme)
6. Profesor islamske vjeronauke i religijskih odgoja (VII stepen stručne spreme)
7. Profesor religijske pedagogije (VII stepen stručne spreme)
8. Profesor islamske pedagogije (VII stepen stručne spreme)
9. Profesor islamske vjeronauke (VII stepen stručne spreme)

10. Nastavu iz ovog nastavnog predmeta mogu izvoditi i lica sa završenim najmanje prvim ciklusom studija visokog obrazovanja koji se vrednuje s minimalno 240 ECTS bodova iz oblasti islamskih nauka, islamske vjeronauke, islamske pedagogije i teologije sa položenom pedagoškopsihološkom i metodičko-didaktičkom grupom predmeta.

